

Verse Text - (2CH 1:1-2CH 36:23)

<p>2CH 1:1 און שלמה דער זון פֿון דָּוִדְן הָאָט זיך באַפֿעסטיקט אין זײַן מלוכה, און ה' זײַן ג-ט איז געווען מיט אים, און הָאָט אים הויך געגרייסט. edit</p>	<p>2CH 1:1 un Shelomo der zun fun Doviden hot zich bafestikt in zain meluche, un Hashem zain G-t iz geven mit im, un hot im hoich gegreist.</p>	<p>2CH 1:1 And Sh'lomo Ben Dovid was strengthened in his kingdom, and HASHEM Elohav was with him, and magnified him exceedingly.</p>
<p>2CH 1:2 און שלמה הָאָט גערעדט צו גאַנץ ישׂראֵל, צו די הויפטלייט פֿון די טויזנטן און די הונדערטן, און צו די ריכטער, און צו אַיטלעכן פֿירשט אין גאַנץ ישׂראֵל, די הויפטן פֿון די פֿאַטערהייזער. edit</p>	<p>2CH 1:2 un Shelomo hot geredt tsu gants Yisroel, tsu di hoiptlait fun di toiznten un di hundertn, un tsu di richter, un tsu itlechen firsh in gants Yisroel, di hoipten fun di foterhaizer.</p>	<p>2CH 1:2 Then Sh'lomo spoke unto kol Yisroel, to the commanders of thousands and of hundreds, and to the shofetim, and to every Nasi in kol Yisroel, the Rashei HaAvot.</p>
<p>2CH 1:3 און שלמה און די גאַנצע איינזאַמלונג מיט אים זײַנען געגאַנגען צו דער בָּמָה וואָס אין גִבְעוֹן, וואָרום דאָרטן איז געווען דער אוהל-מועד פֿון האַלקים, וואָס משה דער קנעכט פֿון ה' הָאָט געמאַכט אין מדבר. edit</p>	<p>2CH 1:3 un Shelomo un di gantse inzamlung mit im zainen gegangen tsu der bomoh vos in Givon, vorem dorten iz geven der ohl-moed fun HaElokim, vos Moshe der knecht fun Hashem hot gemacht in midbar.</p>	<p>2CH 1:3 So Sh'lomo, and Kol HaKahal with him, went to the high place that was at Giv'on, for there was the Ohel Mo'ed HaElohim, which Moshe eved HASHEM had made in the midbar.</p>
<p>2CH 1:4 נאָר דעם אַרון פֿון האַלקים הָאָט דָּוִד אַרויפֿגעבראַכט פֿון קרית- יֵעָרִים אַהין וווּ דָּוִד הָאָט צוגעגרייט פֿאַר אים, וואָרום</p>	<p>2CH 1:4 nor dem oren fun HaElokim hot Dovid aroifgebracht fun Keriyot- iaeorim ahin vu Dovid hot tsugegreit far im, vorem er hot oifgeshtelt far im a getselt in</p>	<p>2CH 1:4 But the Aron HaElohim Dovid had brought up from Kiryat-Ye'arim to the place which Dovid had prepared for it; for he had pitched an Ohel for it at Yerushalayim.</p>

<p>ער האָט אויפֿגעשטעלט פֿאַר אים אַ געצעלט אין ירושלים. edit</p>	<p>Yerusholayim.</p>	
<p>2CH 1:5 אָבער דער קופּערנער מזבח וואָס בצלאל דער זון פֿון אורי דעם זון פֿון חורן האָט געמאַכט, האָט מען אוועקגעשטעלט פֿאַר דעם מישכן פֿון ה'; און שלמה און די איינזאַמלונג האָבן זיך צו אים געווענדט. edit</p>	<p>2CH 1:5 ober der kuperner mizbeyechech vos Betzalel der zun fun Uri dem zun fun Chavran hot gemacht, hot men avekgeshtelt far dem mishken fun Hashem; un Shelomo un di inzamlung hoben zich tsu im gevendt.</p>	<p>2CH 1:5 Moreover the Mizbe'ach Hanechoshet, that Betzalel ben Uri ben Chur had made, he put in front of the Mishkan HASHEM ; and Sh'lomo and HaKahal inquired of Him.</p>
<p>2CH 1:6 און שלמה האָט אויפֿגעבראַכט דאָרטן אויפֿן קופּערנעם מזבח פֿאַר ה' וואָס ביים אוהל-מועד; און ער האָט אויפֿגעבראַכט אויף אים טויזנט בראַנדאָפֿער {עלה}.</p>	<p>2CH 1:6 un Shelomo hot oifgebracht dorten oifen kupernem mizbeyechech far Hashem vos baim ohl-moed; un er hot oifgebracht oif im toizent brandopfer.</p>	<p>2CH 1:6 And Sh'lomo went up there to the Mizbe'ach Hanechoshet before HASHEM , which was at the Ohel Mo'ed, and offered a thousand olot upon it.</p>
<p>2CH 1:7 אין יענער נאַכט האָט זיך אלקים באַוויזן צו שלמה, און ער האָט צו אים געזאָגט: בעט וואָס איך זאָל דיר געבן. edit</p>	<p>2CH 1:7 in yener nacht hot zich Elokim bavizen tsu Salmonen, un er hot tsu im gezogt: bet vos ich zol dir geben.</p>	<p>2CH 1:7 In that lailah did Elohim appear unto Sh'lomo, and said unto him, Ask what I shall give thee.</p>
<p>2CH 1:8 האָט שלמה געזאָגט צו אלקים: דו האָסט געטאָן גרויס חסד מיט מיין פֿאַטער דודן, און האָסט מיך געמאַכט פֿאַר אַ מלך אויף זיין אָרט. edit</p>	<p>2CH 1:8 hot Shelomo gezogt tsu Elokim: du host geton grois chesed mit main foter Doviden, un host mich gemacht far a melech oif zain ort.</p>	<p>2CH 1:8 And Sh'lomo said unto Elohim, Thou hast showed chesed gadol unto Dovid Avi, and hast made me to reign in his place.</p>

<p>2CH 1:9 אַצונד, ה' דו אלקים, זאל באװאָרט ווערן דיין צוזאָג צו מיין פֿאַטער דודן, וואָרום דו האַסט מיך געמאַכט פֿאַר אַ מלך איבער אַ פֿאַלק אזוי פֿיל ווי דער שטויב פֿון דער ערד. edit</p>	<p>2CH 1:9 atsund, Hashem du Elokim, zol bevort veren dain tsuzog tsu main foter Doviden, vorem du host mich gemacht far a melech iber a folk azoi fil vi der shtoib fun der erd.</p>	<p>2CH 1:9 Now, HASHEM Elohim, let Thy Davar unto Dovid Avi be established, for Thou hast made me melech over Am Rav like the aphar ha'aretz in multitude.</p>
<p>2CH 1:10 אַצונד גיב מיר חכמה און קענשאַפֿט, אַז איך זאל אַרויסגיין און אַריינגיין פֿאַרויס פֿאַר דעם דאַזיקן פֿאַלק, וואָרום ווער קען משפטן דאָס דאַזיקע גרויסע פֿאַלק דיינס? edit</p>	<p>2CH 1:10 atsund gib mir chochme un kenshaft, az ich zol aroisgein un araingein forois far dem doziken folk, vorem ver ken mishpeten dos dozike groise folk dains?</p>	<p>2CH 1:10 Give me now chochmah and intelligence, that I may go out and come in before HaAm Hazeh, for who can judge this Thy people, that is so great?</p>
<p>2CH 1:11 האָט אלקים געזאָגט צו שלמה: ווייל דאָס איז אין דיין האַרצן, און נישט דו האָסט געבעטן עשירות, גיטער, און כבוד, אָדער דאָס לעבן פֿון דיינע פֿיינט, און נישט צו מאָל פֿיל טעג האָסטו געבעטן, נייערט דו האָסט דיט געבעטן חכמה און קענשאַפֿט, כדי זאַלסט קענען משפטן מיין פֿאַלק וואָס איך האָב דיך געמאַכט פֿאַר אַ מלך איבער אים – edit</p>	<p>2CH 1:11 hot Elokim gezogt tsu Salmonen: vail dos iz in dain hartsen, un nisht du host gebeten eshires, giter, un koved, oder dos leben fun daine faint, un nisht tsu mol fil teg hostu gebeten, naiert du host dit gebeten chochme un kenshaft, kedei zolst kenen mishpeten main folk vos ich hob dich gemacht far a melech iber im –</p>	<p>2CH 1:11 And Elohim said to Sh'lomo, Because this was in thine levav, and thou hast not asked osher, riches, or kavod, nor the nefesh of thine enemies, neither yet hast asked yamim rabbim (<i>many days, long life</i>), but hast asked chochmah and intelligence for thyself, that thou mayest judge My people, over whom I have made thee melech,</p>

<p>ווערט דיר אי געגעבן 2CH 1:12 חכמה און קענשאַפֿט, אי איד וועל דיר געבן עשירות און גיטער און כבוד, וואָס אַזוי- וואָס איז נישט געווען ביי די מלכים וואָס פֿאַר דיר, און אַזוי-וואָס וועט נישט זיין נאָך דיר. edit</p>	<p>2CH 1:12 vert dir i gegeben chochme un kenshaft, i ich vel dir geben eshires un giter un koved, vos azoi-vos iz nisht geven bai di Molechim vos far dir, un azoi-vos vet nisht zain noch dir.</p>	<p>2CH 1:12 Chochmah and intelligence is granted unto thee; and I will give thee osher, and riches, and kavod, such as none of the melachim have had that be before or after thee.</p>
<p>און שלמה איז 2CH 1:13 צוריקגעקומען פֿון גיין צו דער בָּמָה וואָס איז גִבְעוֹן, פֿון פֿאַר דעם אוהל-מועד, קיין ירושלִים; און ער האָט געקניגט איבער יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>2CH 1:13 un Shelomo iz tsurikgekumen fun gein tsu der bomoh vos in Givon, fun far dem ohl-moed, kein Yerusholayim; un er hot gekinigt iber Yisroel.</p>	<p>2CH 1:13 Then Sh'lomo came from his journey to the high place that was at Giv'on, from before the Ohel Mo'ed, to Yerushalayim, and reigned over Yisroel.</p>
<p>און שלמה האָט 2CH 1:14 אַנגעזאַמלט רייטוועגן און רייטער, און ער האָט געהאַט טויזנט און פֿיר הונדערט רייטוועגן און צוועלף טויזנט רייטער. און ער האָט זיי אוועקגעשטעלט אין די שטעט פֿאַר רייטוועגן, און ביים מלך אין ירושלים. edit</p>	<p>2CH 1:14 un Shelomo hot ongezamlt raitvegen un raiter, un er hot gehat toizent un fir hundert raitvegen un tsself toizent raiter. un er hot zei avekgeshtelt in di shtet far raitvegen, un baim melech in Yerusholayim.</p>	<p>2CH 1:14 And Sh'lomo gathered chariots and parashim (<i>horsemen</i>) ; and he had a thousand and four hundred chariots, and twelve thousand parashim, which he placed in the chariot cities, and with HaMelech at Yerushalayim.</p>
<p>און דער מלך האָט 2CH 1:15 געמאַכט זילבער און גאָלד אין ירושלים אַזוי ווי שטיינער, און צעדערן האָט ער געמאַכט</p>	<p>2CH 1:15 un der melech hot gemacht zilber un gold in Yerusholayim azoi vi shtainer, un tsederen hot er gemacht azoi vi di vilde faignbeimer vos in</p>	<p>2CH 1:15 And HaMelech made kesef and zahav at Yerushalayim as plenteous as avanim, and cedar trees he made as abundant as the</p>

<p>אַזוי ווי די ווילדע פֿייגנביימער וואָס אין דער נידערונג, אין פֿילקייט. edit</p>	<p>der niderung, in filkeit.</p>	<p>sycamore fig trees that are in the Shefelah.</p>
<p>2CH 1:16 און דער אַרויסקום פֿון די פֿערד וואָס שלמה האָט געהאַט, איז געווען פֿון מצרים און פֿון קוא; די סוחרים פֿון דעם מלך פֿלעגן זיי קריגן פֿון קוא פֿאַר געצאַלט. edit</p>	<p>2CH 1:16 un der aroiskum fun di ferd vos Shelomo hot gehat, iz geven fun Mitsrayim un fun kue; di sochrim fun dem melech flegen zei krigen fun kue far getsolt.</p>	<p>2CH 1:16 And Sh'lomo had susim imported from Mitsrayim and from Keve; the royal buyers purchased them from Keve.</p>
<p>2CH 1:17 און זיי האָבן אַרויפֿגעבראַכט און אַרויסגעפֿירט פֿון מצרים אַ רייטוואָגן פֿאַר זעקס הונדערט זילבערשטיק, און אַ פֿערד פֿאַר הונדערט און פֿופֿציק; און דאָס גלייכן פֿאַר אַלע מלכים פֿון די חתים, און די מלכים פֿון אַרם, פֿלעגט מען אַרויסברענגען דורך זייער האַנט. edit</p>	<p>2CH 1:17 un zei hoben aroiſgebracht un aroisgefirt fun Mitsrayim a raitvogen far zeks hundert zilbershtik, un a ferd far hundred un fuftsik; un dos glaichen far ale Molechim fun di Chetim, un di Molechim fun Aram, flegt men aroisbrenge durch zeyer hant.</p>	<p>2CH 1:17 And they imported from Mitsrayim, and then exported a merkavah (chariot) for six hundred shekels of kesef, and a sus (horse) for a hundred and fifty; and so they exported susim to all the melachim of the Chittim, and to the melachim of Aram (Syria) .</p>
<p>2CH 1:18 און שלמה האָט געהייסן בויען אַ הויז צו דעם נאָמען פֿון ה', און אַ הויז פֿאַר זיין מלוכה. edit</p>	<p>2CH 1:18 un Shelomo hot geheisen boien a hoiz tsu dem nomen fun Hashem, un a hoiz far zain meluche.</p>	<p>2CH 1:18 And Sh'lomo determined to build a Bais for the Shem of HASHEM , and a Bais (palace) for his kingdom.</p>
<p>2CH 2:1 און שלמה האָט געציילט זיבעציק טויזנט מאַן</p>	<p>2CH 2:1 un Shelomo hot getseilt zibetsik toizent man lasttreger, un achtsik toizent man</p>	<p>2CH 2:1 And Sh'lomo conscripted threescore and ten thousand ish to bear burdens, and fourscore</p>

<p>לֹאֲסַטְרַעגער, און אַכציק טויזנט מאַן שטיינהעקער אין די בערג, און אויפֿזעער איבער זיי, דרייַ טויזנט און זעקס הונדערט. edit</p>	<p>shteinheker in di berg, un oifzeer iber zei, drai toizent un zeks hundert.</p>	<p>thousand ish as stoncutters in the hill country, and three thousand and six hundred to be their foremen to oversee them.</p>
<p>2CH2:2 און שלמה האָט געשיקט צו חורם דעם מלך פֿון צור, אַזוי צו זאָגן: אַזוי ווי דו האָסט געטאַן מיט מיין פֿאַטער דודן, וואָס דו האָסט אים געשיקט צעדערן צו בויען פֿאַר זיך אַ הויז אויף צו וווינען דערין, edit</p>	<p>2CH2:2 un Shelomo hot geshikt tsu Churam dem melech fun Tzor, azoi tsu zogen: azoi vi du host geton mit main foter Doviden, vos du host im geshikt tsederen tsu boien far zich a hoiz oif tsu voinen derin,</p>	<p>2CH2:2 And Sh'lomo sent to Churam Melech Tzor, saying, As thou didst deal with Dovid Avi, and didst send him cedars to build him a Bais (<i>palace</i>) to dwell therein, even so deal with me.</p>
<p>2CH2:3 איז, אָט בוי איך אַ הויז צו דעם נאָמען פֿון ה' מיין ג-ט, כדי עס צו הייליקן צו אים, און צו רייכערן פֿאַר אים ווירעד פֿון שמעקעדיקע געווירצן, און פֿאַר דער שטענדיקער אויסלייגונג פֿון דעם הייליקן ברויט, און פֿאַר די בראַנדאָפֿער {עלה} אין דער פֿרי און אין אָוונט, אין די שבתים, און אום ראש-חודש, און אין די יום-טובֿים פֿון ה' אלוקינו, וואָס דאָס איז אייביק אַ חובֿ אויף ישׂראֵל. edit</p>	<p>2CH2:3 iz, ot boi ich a hoiz tsu dem nomen fun Hashem main G-t, kedei es tsu heiliken tsu im, un tsu reicheren far im vairech fun shmekedike gevirtsen, un far der shtendiker oisleigung fun dem heiliken broit, un far di brandopfer in der peire un in ovent, in di Shabetaim, un um Rosh-chodesh, un in di yom- tuvim fun Hashem Elokeinu, vos dos iz eibik a choiv oif Yisroel.</p>	<p>2CH2:3 Hinei, I build a Bais for the Shem of HASHEM Elohai, to set it apart as kodesh and to dedicate it to Him, and to burn before Him ketoret sammim (<i>fragrant incense</i>) , and for the ma'arekhet tamid (<i>regular offering of the rows of bread</i>) , and for the olot boker and erev, on the Shabbatot, and on every Rosh-Chodesh, and on the Mo'adei HASHEM Eloheinu. This is for l'olam (<i>forever</i>) to Yisroel.</p>

<p>2CH 2:4 און דאָס הויז וואָס איך בוי, דאָרף זײַן גרויס, וואָרום גרויס איז אלוקינו איבער אַלע ג-טער. edit</p>	<p>2CH 2:4 un dos hoiz vos ich boi, darf zain grois, vorem grois iz Elokeinu iber ale G-ter.</p>	<p>2CH 2:4 And HaBeis which I build is gadol, for gadol is Eloheinu above kol HaElohim (<i>all the g-ds</i>) .</p>
<p>2CH 2:5 און ווער האָט בכוח אים צו בויען אַ הויז, אַז די הימלען און די הימלען פֿון די הימלען קענען אים נישט אַרײַנגעמען? edit</p>	<p>2CH 2:5 un ver hot bekoyech im tsu boien a hoiz, az di himlen un di himlen fun di himlen kenen im nisht arainnemen?</p>	<p>2CH 2:5 But who has the ko'ach to build Him a Bais, seeing the Shomayim and Shomayim of Shomayim cannot contain Him? Who am I then, that I should build Him a Bais, except to burn sacrifices before Him?</p>
<p>2CH 2:6 און ווער בין איך, אַז איך זאָל אים בויען אַ הויז, סײַדן אויף צו רייכערן פֿאַר אים? און אַצונד, שיק מיר אַ קלוגן מאַן צו אַרבעטן אין גאַלד, און אין זילבער, און אין קופּער, און אין אַײַז, און אין פּורפּל און קאַרמין און בלאַער וואָל, און אַזאַ וואָס פֿאַרשטייט צו קריצן קריצונגען – אין איינעם מיט די קלוגע לײַט וואָס בײַ מיר אין יהודה און אין ירושלײַם, וואָס מײַן פֿאַטער דוד האָט אָנגעגרייט. edit</p>	<p>2CH 2:6 un ver bin ich, az ich zol im boien a hoiz, saiden oif tsu reicherer far im? un atsund, shik mir a klugen man tsu arbeten in gold, un in zilber, un in kuper, un in izen, un in purpl un karmin un bloer vol, un aza vos farshteit tsu kritsen kritsungen – in einem mit di kluge lait vos bai mir in Yehudah un in Yerusholayim, vos main foter Dovid hot ongegreit.</p>	<p>2CH 2:6 Send me now therefore an ish chacham in zahav, and in kesef, and in nechoshet, and in barzel, and in purple, and in crimson, and in blue wool, and that has skill in the art of engraving to work with my chachamim in Yehudah and in Yerushalayim whom Dovid Avi did provide.</p>
<p>2CH 2:7 און שיק מיר צעדערהאַלץ, ציפּרעסן, און סאַנדאַלהאַלץ, פֿון לבנון,</p>	<p>2CH 2:7 un shik mir tsederholts, tsipresen, un sandalholts, fun Levanon, vorem ich veis az daine knecht farshteyen tsu</p>	<p>2CH 2:7 Send me also cedar, pine, and algum logs, from the Levanon, for I know that thy avadim have skill to cut timber</p>

<p>וואַרום איד ווייס אַז דיינע קנעכט פֿאַרשטייען צו האַקן {כרת} געהילץ פֿון לבֿנוֹן; און אַט וועלן מיינע קנעכט זיין מיט דיינע קנעכט, edit</p>	<p>haken gehilts fun Levanon; un ot velen maine knecht zain mit daine knecht,</p>	<p>in the Levanon; and, hinei, my avadim shall be with thy avadim,</p>
<p>2CH2:8 אַנצוברייטן פֿאַר מיר אַ סך האַלץ, וואַרום דאָס הויז וואָס איד בוי, דאַרף זיין גרויס און ווונדערלעך. edit</p>	<p>2CH2:8 ontsubreiten far mir a sach holts, vorem dos hoiz vos ich boi, darf zain grois un vunderlech.</p>	<p>2CH2:8 Even to provide me lumber in abundance, for the Bais which I am about to build shall be gadol v'hafeleh (<i>great and magnificent</i>) .</p>
<p>2CH2:9 און אַט גיב איד די העקער, די וואָס שניידן דאָס געהילץ, געשטויסענע ווייץ פֿאַר דיינע קנעכט, צוואַנציק טויזנט בור, און גערשטן צוואַנציק טויזנט בור, און ווייץ צוואַנציק טויזנט בת, און אייל צוואַנציק טויזנט בת. edit</p>	<p>2CH2:9 un ot gib ich di heker, di vos shnaiden dos gehilts, geshtoisene veits far daine knecht, tsvantsik toizent kor, un gershten tsvantsik toizent kor, un vain tsvantsik toizent bat, un eil tsvantsik toizent bat.</p>	<p>2CH2:9 And, hinei, I will give to thy avadim, the woodsmen that cut timber, twenty thousand measures of beaten chittim, and twenty thousand measures of se'orim, and twenty thousand baths of yayin, and twenty thousand baths of shemen (<i>olive oil</i>) .</p>
<p>2CH2:10 און חורם דער מלך פֿון צור האָט געענטפֿערט אין אַ געשריפֿטס, און געשיקט צו שלמה:ן ווייל ה' האָט ליב זיין פֿאַלק, האָט ער דיך געמאַכט פֿאַר אַ מלך איבער זיי. edit</p>	<p>2CH2:10 un Churam der melech fun Tzor hot geentfert in a geshrifts, un geshikt tsu Salmonen: vail Hashem hot lib zain folk, hot er dich gemacht far a melech iber ze.</p>	<p>2CH2:10 Then Churam Melech Tzor answered by letter, which he sent to Sh'lomo, Because HASHEM hath loved His people, He hath made thee Melech over them.</p>
<p>2CH2:11 און חורם האָט געזאָגט: ברוך ה' אלוקי ישראל וואָס האָט געמאַכט דעם הימל און</p>	<p>2CH2:11 un Churam hot gezogt: Baruch Hashem Elochei Yisroel vos hot gemacht dem himel un di erd, far vos er hot gegeben</p>	<p>2CH2:11 Churam said moreover, Baruch HASHEM Elohei Yisroel, that made Shomayim v'et HaAretz, Who hath given to</p>

<p>די ערד, פֿאַר וואָס ער האָט געגעבן דעם מלך דָּוִד אַ קלוגן זון, געניט אין שכל און פֿאַרשטאַנדיקייט, וואָס וועט בויען אַ הויז פֿאַר ה', און אַ הויז פֿאַר זײַן מלוכה. edit</p>	<p>dem melech Dovid a klugen zun, genit in seichel un forshtandikeit, vos vet boien a hoiz far Hashem, un a hoiz far zain meluche.</p>	<p>Dovid HaMelech a ben chacham (<i>wise son</i>) , endued with seichel and binah, that might build a Bais for HASHEM , and a Bais (<i>palace</i>) for his kingdom.</p>
<p>2CH2:12 און אַצונד, שיק איך דיר אַ קלוגן מאַן, געניט אין פֿאַרשטאַנדיקייט, מיין הויפטמינסטער חוֹרָם, edit</p>	<p>2CH2:12 un atsund, shik ich dir a klugen man, genit in forshtandikeit, main hoiptmeinster Churam,</p>	<p>2CH2:12 And now I have sent an ish chacham, endued with binah, namely my master craftsman Churam-Avi,</p>
<p>2CH2:13 דעם זון פֿון אַ פֿרוי פֿון די טעכטער פֿון דן, וואָס זײַן פֿאַטער איז אַ מאַן פֿון צור; ער פֿאַרשטייט צו אַרבעטן אין גאַלד, און אין זילבער, אין קופּער, אין אייזן, אין שטיינער, און אין האַלץ, אין פּורפל, אין בלאַער וואָל, און אין פֿײַנליינען, און אין קאַרמין, און צו קריצן יעטוועדער קריצונג, און אויסקינצלען יעטוועדער קונציקע אַרבעט וואָס וועט אים געגעבן ווערן – אין איינעם מיט דײַנע קלוגע לײַט, און מיט די קלוגע לײַט פֿון מײַן האַר, דײַן פֿאַטער דָּוִד. edit</p>	<p>2CH2:13 dem zun fun a froi fun di techter fun Dan, vos zain foter iz a man fun Tzor; er farshteit tsu arbeten in gold, un in zilber, in kuper, in izen, in shtainer, un in holts, in purpl, in bloer vol, un in fainlainen, un in karmin, un tsu kritsen yetveder kritsung, un oiskintslen yetveder kuntsike arbet vos vet im gegeben veren – in einem mit daine kluge lait, un mit di kluge lait fun main Har, dain foter Doviden.</p>	<p>2CH2:13 ben isha of the Banot Dan, and his av was an ish Tzor, trained to work in zahav, and in kesef, in nechoshet, in barzel, in avanim (<i>stone</i>) , and in etzim (<i>wood</i>) , in purple, in blue wool, and in fine linen, and in crimson; also to engrave every kind of engraving, and to execute every design which shall be put to him, with thy chachamim, and with the chachmei adoni Dovid Avicha.</p>

<p>2CH2:14 און אַצונד, די ווייץ און די גערשטן, און דאָס אייל, און דעם וויין, וואָס מיין האָר האָט געזאָגט, זאָל ער שיקן צו זיינע קנעכט; edit</p>	<p>2CH2:14 un atsund, di veits un di gershten, un dos eil, un dem vain, vos main Har hot gezogt, zol er shiken tsu zaine knecht;</p>	<p>2CH2:14 Now therefore the chittim, and the se'orim, the shemen, and the yayin, which adoni hath spoken of, let him send unto his avadim,</p>
<p>2CH2:15 און מיר וועלן האַקן געהילץ פֿון לבָנון לויט אַל דיין באַדאַרף, און וועלן עס ברענגען צו דיר אויף טראַפֿטן מיטן ים קיין יָפוֹ, און דו וועסט עס אַרויפֿברענגען קיין ירושָׁלַיִם. edit</p>	<p>2CH2:15 un mir velen haken gehilts fun Levanon loit al dain badarf, un velen es brengen tsu dir oif trapten miten yam kein Yafo, un du vest es aroifbringen kein Yerusholayim.</p>	<p>2CH2:15 And we will cut etzim out of the Levanon, as much as thou shalt need; and we will float it to thee in rafts by yam to Yafo, and thou shalt carry it up to Yerushalayim.</p>
<p>2CH2:16 און שלמה האָט איבערגעציילט אַלע פֿרעמדע מענטשן וואָס אין לאַנד יִשְׂרָאֵל, נאָך דער ציילונג וואָס זיין פֿאַטער דָוִד האָט זיי געציילט. און עס האָבן זיך געפֿונען הונדערט און דריי און פֿופֿציק טויזנט און זעקס הונדערט. edit</p>	<p>2CH2:16 un Shelomo hot ibergetseilt ale fremde mentshen vos in land Yisroel, noch der tseilung vos zain foter Dovid hot zei getseilt. un es hoben zich gefunen hundert un drai un fuftsik toizent un zeks hundert.</p>	<p>2CH2:16 And Sh'lomo took a census of all the gerim that were in Eretz Yisroel, after the census wherewith Dovid Aviv had numbered them; and they were found a hundred and fifty thousand and three thousand and six hundred.</p>
<p>2CH2:17 און ער האָט געמאַכט פֿון זיי זיבעציק טויזנט לאַסטטרעגער און אַכציק טויזנט שטיינהעקער אין די בערג; און דריי טויזנט און זעקס הונדערט אויפֿפֿאַסערס</p>	<p>2CH2:17 un er hot gemacht fun zei zibetsik toizent lastreger un achtsik toizent shteinheker in di berg; un drai toizent un zeks hundert oifpasers tsu machen arbeten dos folk.</p>	<p>2CH2:17 And he set threescore and ten thousand of them to be bearers of burdens, and fourscore thousand to be stonecutters in the hill country, and three thousand and six hundred menatzkhim (<i>foremen</i>)</p>

<p>צו מאַכן אַרבעטן דאָס פֿאַלק. edit</p>		<p><i>overseers</i>) to keep HaAm working.</p>
<p>און שלמה האָט 2CH3:1 אַנגעהויבן בויען דאָס הויז פֿון ה' אין ירושלים אויפֿן באַרג מזריה וואָס איז אויסגעקליבן געוואָרן פֿון זײַן פֿאַטער דודן, אין דעם אָרט פֿון דודן וווּ ער האָט צוגעגרייט, אין דעם שייער פֿון אָרנן דעם יבֿוסי. edit</p>	<p>2CH3:1 un Shelomo hot ongehoiben boien dos hoiz fun Hashem in Yerusholayim oifen barg Moriyah vos iz oisgekliben gevoren fun zain foter Doviden, in dem ort fun Doviden vu er hot tsugegreit, in dem shaier fun Ornan dem Yevusi.</p>	<p>2CH3:1 Then Sh'lomo began to build the Bais HASHEM at Yerushalayim in Mt Moriyah, where HASHEM appeared unto Dovid Avihu, in the makom <i>(place)</i> which Dovid had prepared in the goren <i>(threshing floor)</i> of Ornan the Yevusi.</p>
<p>און ער האָט אַנגעהויבן בויען אין צווייטן חודש, אין צווייטן טאָג, אין פֿירטן יאָר פֿון זײַן מלוכה. edit</p>	<p>2CH3:2 un er hot ongehoben boien in tsveiten chodesh, in tsveiten tog, in firten yor fun zain meluche.</p>	<p>2CH3:2 And he began to build in the second day of the second month, in the fourth year of his reign.</p>
<p>און דאָס זײַנען די גרונטפֿעסטן וואָס זײַנען געלייגט געוואָרן פֿון שלמהן ביים בויען דאָס הויז פֿון אלקים: די לענג אין איילן לויט דער פֿריערדיקער מאָס זעכציק איילן, און די ברייט צוואַנציק איילן. edit</p>	<p>2CH3:3 un dos zainen di gruntfesten vos zainen geleigt gevoren fun Salmonen baim boien dos hoiz fun Elokim: di leng in ilen loit der frierdiker mos zechtsik ilen, un di breit tsvantsik ilen.</p>	<p>2CH3:3 Now these are the foundations which Sh'lomo laid for the building of the Bais HaElohim. The length by cubits using the middah harishonah <i>(old standard)</i> was threescore cubits, and the width twenty cubits.</p>
<p>און דער פֿאַליש וואָס פֿאַרנט – די לענג, פֿאַר ברייט פֿון דעם הויז, איז געווען צוואַנציק איילן, און די הייד הונדערט און צוואַנציק; און</p>	<p>2CH3:4 un der polish vos forent – di leng, far breit fun dem hoiz, iz geven tsvantsik ilen, un di heich hundred un tsvantsik; un er hot es ibergetsoigen fun ineveinik mit reinem gold.</p>	<p>2CH3:4 And the Ulam that was in the front of the Bais <i>(porch or vestibule in front of the Holy Place)</i> , the length of it was according to the width of the Bais, twenty cubits, and the</p>

<p>ער האָט עס איבערגעצויגן פֿון אינעווייניק מיט ריינעם גאָלד. edit</p>		<p>height was twenty, and he overlaid it within with zahav tahor.</p>
<p>2CH 3:5 און דאָס גרויסע הויז האָט ער באַדעקט מיט ציפרעסהאַלץ, און האָט עס באַלייגט מיט גוטן גאָלד, און אויסגעאַרבעט דערויף טייטלביימער און קייטלעך. edit</p>	<p>2CH 3:5 un dos groise hoiz hot er badekt mit tsipresholts, un hot es baleigt mit guten gold, un oisgearbet deroif teitlbeimer un keitlech.</p>	<p>2CH 3:5 And the Bais HaGadol he paneled with cypress, which he overlaid with zahav tov, and carved thereon timorim (<i>palm trees</i>) and sharsherot (<i>chainwork</i>) .</p>
<p>2CH 3:6 און ער האָט באַזעצט דאָס הויז מיט טייערע שטיינער פֿון שיינקייט וועגן, און דאָס גאָלד איז געווען גאָלד פֿון פֿרוים. edit</p>	<p>2CH 3:6 un er hot bazetst dos hoiz mit teyere shtainer fun sheinkeit vegen, un dos gold iz geven gold fun Parvayim.</p>	<p>2CH 3:6 And he decorated the Bais with precious stones for tiferet (<i>beauty</i>) , and the zahav was zahav from Parvayim.</p>
<p>2CH 3:7 און ער האָט באַדעקט דאָס הויז, די באַלקנס, די שוועלן, און זיינע ווענט, און זיינע טירן, מיט גאָלד, און אויסגעקריצט ברובים אויף די ווענט. edit</p>	<p>2CH 3:7 un er hot badekt dos hoiz, di balkns, di shvelen, un zaine vent, un zaine tiren, mit gold, un oisgekritst Keruvim oif di vent.</p>	<p>2CH 3:7 He overlaid also the Bais, the ceiling beams, the thresholds, and the walls thereof, and the daletot (<i>doors</i>) thereof, with zahav; and carved keruvim on the walls.</p>
<p>2CH 3:8 און ער האָט געמאַכט דאָס הויז פֿון דעם קדשי-קדשים; זיין לענג, פֿאַר ברייט פֿון דעם הויז, צוואַנציק איילן; און זיין ברייט צוואַנציק איילן; און ער האָט עס באַדעקט מיט גוטן גאָלד, זעקס הונדערט</p>	<p>2CH 3:8 un er hot gemacht dos hoiz fun dem kodshei-kodshim; zain leng, far breit fun dem hoiz, tsvantsik ilen; un zain breit tsvantsik ilen; un er hot es badekt mit guten gold, zeks hundert tsentner.</p>	<p>2CH 3:8 And he made the Bais Kodesh HaKadashim, the length whereof was according to the width of the bais, twenty cubits long, and the width thereof twenty cubits, and he overlaid it with zahav tov of six hundred talents.</p>

<p>edit צענטנער.</p>		
<p>2CH3:9 און די וואָג פֿון די נעגל איז געווען פֿופֿציק שקל גאָלד. און די אייבערקאַמערן האָט ער באַדעקט מיט גאָלד. edit</p>	<p>2CH3:9 un di vog fun di nogel iz geven fuftsik shekl gold. un di eiberkameren hot er badekt mit gold.</p>	<p>2CH3:9 And the weight of the masmerot (nails) was fifty shekels of zahav. And he overlaid the upper rooms with zahav.</p>
<p>2CH3:10 און ער האָט געמאַכט אין דעם הויז פֿון קדש־קדשים צוויי פֿרובֿים פֿון בילדערווערק, און מע האָט זיי איבערגעצויגן מיט גאָלד. edit</p>	<p>2CH3:10 un er hot gemacht in dem hoiz fun kodshei-kodshim tsvei Keruvim fun bilderverk, un me hot zei ibergetsoigen mit gold.</p>	<p>2CH3:10 And in the Bais Kodesh HaKadashim he made two keruvim of ma'aseh tza'atzu'im (sculpture work), and overlaid them with zahav.</p>
<p>2CH3:11 און די פֿליגעלען פֿון די פֿרובֿים, זייער לענג איז געווען צוואַנציק איילן; אַ פֿליגל פֿון איינעם, פֿון פֿינף איילן, גרייכנדיק ביז דער וואַנט פֿון הויז, און דער אַנדער פֿליגל פֿון פֿינף איילן גרייכנדיק ביזן פֿליגל פֿון דעם אַנדער פֿרובֿ. edit</p>	<p>2CH3:11 un di fliglen fun di Keruvim, zeyer leng iz geven tsvantsik ilen: a fligel fun einem, fun finf ilen, greichndik biz der vant fun hoiz, un der ander fligel fun finf ilen greichndik bizen fligel fun dem ander Keruv.</p>	<p>2CH3:11 And the wings of the keruvim were twenty cubits long; one wing of the one keruv was five cubits, reaching to the wall of the Bais; and the other wing was likewise five cubits, reaching to the wing of the other keruv.</p>
<p>2CH3:12 און אַ פֿליגל פֿון דעם אַנדער פֿרובֿ, פֿון פֿינף איילן, האָט אָנגערירט די וואַנט פֿון הויז, און דער אַנדער פֿליגל פֿון פֿינף איילן איז געווען באַהעפֿט צו דעם פֿליגל פֿון דעם אַנדער פֿרובֿ. edit</p>	<p>2CH3:12 un a fligel fun dem ander Keruv, fun finf ilen, hot ongerirt di vant fun hoiz, un der ander fligel fun finf ilen iz geven baheft tsu dem fligel fun dem ander Keruv.</p>	<p>2CH3:12 And one wing of the other keruv was five cubits, reaching to the wall of the Bais; and the other wing was five cubits also, joining to the wing of the other keruv.</p>

<p>די פליגלען פֿון די 2CH3:13 דאָזיקע כּרוּבִים פֿונאַנדערגעשפּרייטערהייט זיינען געווען צוואַנציק איילן; און זיי זיינען געשטאַנען אויף זייערע פֿיס, מיט זייערע פּנימער אינעווייניק צו. edit</p>	<p>2CH3:13 di fliglen fun di dozike Keruvim funandergeshpreiterheit zainen geven tsvantsik ilen; un ze zainen geshtanen oif zeyere fis, mit zeyere penemer ineveinik tsu.</p>	<p>2CH3:13 The wings of these keruvim spread themselves forth twenty cubits; and they stood on their feet, and their faces turned inward.</p>
<p>2CH3:14 און ער האָט געמאַכט דעם פֿרוּכּת פֿון בלאָער וואָל, און פּורפל, און קאַרמין, און פֿינליינען; און ער האָט אויסגעאַרבעט דערויף כּרוּבִים. edit</p>	<p>2CH3:14 un er hot gemacht dem Parochet fun bloer vol, un purpl, un karmin, un fainlainen; un er hot oisgearbet deroif Keruvim.</p>	<p>2CH3:14 And he made the Parochet of blue wool, and purple, and crimson, and fine linen, and wrought keruvim thereon.</p>
<p>2CH3:15 און ער האָט געמאַכט פֿאַרן הויז צוויי זיילן, פֿינף און דרייסיק איילן די הייד; און די קרוין וואָס אויף זייערע קעפּ, פֿינף איילן. edit</p>	<p>2CH3:15 un er hot gemacht faran hoiz tsvei zailen, finf un draisik ilen di heich; un di kroin vos oif zeyere kef, finf ilen.</p>	<p>2CH3:15 Also he made before the Bais two [freestanding] Ammudim (pillars) of thirty and five cubits high, and the capital that was on the top of each of them was five cubits.</p>
<p>2CH3:16 און ער האָט געמאַכט קייטן אין דבֿיר, און אַרויפֿגעטאַן אויף די קעפּ פֿון די זיילן; און ער האָט געמאַכט הונדערט מילגרוימען און אַריינגעטאַן אין די קייטן. edit</p>	<p>2CH3:16 un er hot gemacht keiten in Devir, un aroifgeton oif di kef fun di zailen; un er hot gemacht hundert milgroimen un araingeton in di keiten.</p>	<p>2CH3:16 And he made sharsherot in the Devir, and put them on the rosh of the Ammudim; and made a hundred pomegranates, and put them on the sharsherot.</p>
<p>2CH3:17 און ער האָט אויפֿגעשטעלט די זיילן פֿאַר</p>	<p>2CH3:17 un er hot oifgeshtelt di zailen far dem heichl, einem fun der rechter zeit, un einem</p>	<p>2CH3:17 And he erected the Ammudim before the Heikhal, one on the right, and the other</p>

<p>דעם היכל, איינעם פֿון דער רעכטער זייט, און איינעם פֿון דער לינקער זייט; און ער האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון דעם רעכטן יִכין, און דעם נאָמען פֿון דעם לינקן בוֹעז.</p> <p>edit</p>	<p>fun der linker zeit; un er hot gerufen dem nomen fun dem rechten Yachin, un dem nomen fun dem linken Boaz.</p>	<p>on the left; and called the shem of that on the right Yachin, and the shem of that on the left Boaz.</p>
<p>2CH4:1 און ער האָט געמאַכט אַ קופּערנעם מזבח; צוואַנציק איילן זיין לענג, און צוואַנציק איילן זיין ברייט, און צען איילן זיין הייך.</p> <p>edit</p>	<p>2CH4:1 un er hot gemacht a kupernem mizbeyech; tsvantsik ilen zain leng, un tsvantsik ilen zain breit, un Tzoan ilen zain heich.</p>	<p>2CH4:1 Moreover he made a Mizbe'ach nechoshet, twenty cubits the length thereof, and twenty cubits the width thereof, and ten cubits the height thereof.</p>
<p>2CH4:2 און ער האָט געמאַכט דעם ים אַ געגאַסענעם, צען איילן פֿון ראַנד צו ראַנד, קיילעכדיק רונד אַרום, און פֿינף איילן די הייך; און אַ שנור פֿון דרייסיק איילן האָט אים אַרומגערינגלט רונד אַרום.</p> <p>edit</p>	<p>2CH4:2 un er hot gemacht dem yam a gegosenem, Tzoan ilen fun rand tsu rand, kailechdik rund arum, un finf ilen di heich; un a shnur fun draisik ilen hot im arumgeringlt rund arum.</p>	<p>2CH4:2 Also he made a Yam Mutzak (Molten "Sea") of ten cubits from brim to brim. It was round, and five cubits the height thereof, and a line of thirty cubits did completely encircle it.</p>
<p>2CH4:3 און אונטער אים איז געווען די געשטאַלט פֿון רינדער וואָס האָבן אים אַרומגערינגלט רונד אַרום, צען איילן, אַרומצירקלענדיק דעם ים רונד אַרום. אין צוויי ציילן זיינען געווען די רינדער, אויסגעגאַסן אין איין גוס מיט</p>	<p>2CH4:3 un unter im iz geven di geshtalt fun rinder vos hoben im arumgeringlt rund arum, Tzoan ilen, arumtsirklendik dem yam rund arum. in tsvei tseilen zainen geven di rinder, oisgegosen in ein gus mit im.</p>	<p>2CH4:3 And under it was the demut (likeness) of bulls, all around, ten per cubit, surrounding the Yam. Two rows of bulls were cast, when it was cast.</p>

<p>א.ים. edit</p>		
<p>2CH4:4 ער איז געשטאַנען אויף צוועלף רינדער, דריי געקערט צו צפון, און דריי געקערט צו מערב, און דריי געקערט צו דרום, און דריי געקערט צו מזרח; און דער ים איז געווען איבער זיי פון אויבן; און אלע זייערע הינטערלייבער זיינען געווען אינעווייניק צו. edit</p>	<p>2CH4:4 er iz geshtanen oif tself rinder, drai gekert tsu tsofen, un drai gekert tsu mayrev, un drai gekert tsu dorem, un drai gekert tsu mizrech; un der yam iz geven iber zei fun oiben; un ale zeyere hinterlaiber zainen geven ineveinik tsu.</p>	<p>2CH4:4 It stood upon shneyim asar bakar (twelve bulls), three looking toward the north, and three looking toward the west, and three looking toward the south, and three looking toward the east; and the Yam was set above upon them, and all their hindquarters were toward the inside.</p>
<p>2CH4:5 און זיין גרעב איז געווען אַ האַנטברייט; און זיין ראַנד איז געווען אַזוי ווי די אַרבעט פֿון דעם ראַנד פֿון אַ בעכער, ווי אַ בלוס פֿון אַ ליליע; דריי טויזנט בת האט ער געהאַלטן. edit</p>	<p>2CH4:5 un zain greb iz geven a hantbreit; un zain rand iz geven azoi vi di arbet fun dem rand fun a becher, vi a blum fun a lilie; drai toizent bat hot er gehalten.</p>	<p>2CH4:5 And the thickness of it was a handbreadth, and the brim of it like the work of the brim of a kos, like the flower of a lily; and it received and held the capacity of shloshet alafim baths.</p>
<p>2CH4:6 און ער האָט געמאַכט צען האַנטפֿאַסן, און אַוועקגעשטעלט פֿינף פֿון דער רעכטער זייט, און פֿינף פֿון דער לינקער זייט, אויף צו וואַשן דרינען; די זאַכן פֿון בראַנדאָפֿער {עלה} פֿלעגט מען אָפּשווענקען אין זיי; אָבער דער ים איז געווען פֿאַר די פֿהנים זיך צו וואַשן דרינען.</p>	<p>2CH4:6 un er hot gemacht Tzoan hantfasen, un avekgeshtelt finf fun der rechter zeit, un finf fun der linker zeit, oif tsu vashen drinen; di zachen fun brandopfer flegt men opshvenken in zei; ober der yam iz geven far di koyanim zich tsu vashen drinen.</p>	<p>2CH4:6 He made also ten kiyyorim (lavers, basins for washing), and put five on the right and five on the left, to wash in them; such things as they offered for the olah (burnt offering) they washed in them; but the Yam was for the Kohanim to wash in.</p>

<p style="text-align: right;">edit</p>		
<p>און ער האָט געמאַכט 2CH4:7 צען גילדערנע מנורות לויט זייער דין, און אַרײַנגעשטעלט אין היכל, פֿינף פֿון דער רעכטער זײַט, און פֿינף פֿון דער לינקער זײַט. edit</p>	<p>2CH4:7 un er hot gemacht Tzoan gilderne menoyrus loit zeyer din, un arangeshtelt in heichl, finf fun der rechter zeit, un finf fun der linker zeit.</p>	<p>2CH4:7 And he made ten Menorot HaZahav as prescribed, and set them in the Heikhal, five on the right, and five on the left.</p>
<p>און ער האָט געמאַכט 2CH4:8 צען טישן, און אַוועקגעשטעלט אין היכל, פֿינף פֿון דער רעכטער זײַט, און פֿינף פֿון דער לינקער זײַט. און ער האָט געמאַכט הונדערט גילדערנע שפרענגבעקנס. edit</p>	<p>2CH4:8 un er hot gemacht Tzoan tishen, un avekgeshtelt in heichl, finf fun der rechter zeit, un finf fun der linker zeit. un er hot gemacht hundert gilderne shprengbekns.</p>	<p>2CH4:8 He made also ten Shulchanot, and placed them in the Heikhal, five on the right, and five on the left. And he made a hundred mizrekei zahav (<i>golden basins</i>) .</p>
<p>און ער האָט געמאַכט 2CH4:9 דעם הויף פֿון די כּהנים, און דעם גרויסן פֿאַרהויף, און די טירן צו דעם פֿאַרהויף; און ער האָט איבערגעצויגן זייערע טירן מיט קופּער. edit</p>	<p>2CH4:9 un er hot gemacht dem hoif fun di koyanim, un dem groisen forhoif, un di tiren tsu dem forhoif; un er hot ibergetsoigen zeyere tiren mit kuper.</p>	<p>2CH4:9 Furthermore he made the Khatzer HaKohanim, and the Azarah HaGedolal (<i>the Great Temple Courtyard area</i>) , and delatot laAzarah, and overlaid the daletot of them with nechoshet (<i>bronze</i>) .</p>
<p>און דעם ים האָט ער 2CH4:10 אַוועקגעשטעלט פֿון דער רעכטער זײַט צו מזרח, אַקעגן דָרום. edit</p>	<p>2CH4:10 un dem yam hot er avekgeshtelt fun der rechter zeit tsu mizrech, akegen dorem.</p>	<p>2CH4:10 And he set the Yam on the right, eastward, opposite the south.</p>
<p>און חורם האָט געמאַכט 2CH4:11</p>	<p>2CH4:11 un Churam hot gemacht di tef, un di shuflen, un di</p>	<p>2CH4:11 And Churam made the sirot, and the shovels, and the</p>

<p>די טעפ, און די שופלען, און די שפרענגבעקנס. אזוי האָט חורם געענדיקט מאַכן די אַרבעט וואָס ער האָט געהאַט צו מאַכן פֿאַר דעם מלך שלמה אין דעם הויז פֿון אלקים: edit</p>	<p>shprengbekns. azoi hot Churam geendikt machen di arbet vos er hot gehat tsu machen far dem melech Shelomo in dem hoiz fun Elokim:</p>	<p>mizrakot. And Churam finished the melachah that he was to make for Melech Sh'lomo for the Beis HaElohim,</p>
<p>2CH4:12 די צוויי זיילן, און די בעקנס, די צוויי בעקנס פֿון די קרוינען וואָס אויף די קעפ פֿון די זיילן; און די צוויי נעצן צו באַדעקן די בעקנס פֿון די קרוינען וואָס אויף די קעפ פֿון די זיילן; edit</p>	<p>2CH4:12 di tsvei zailen, un di bekns, di tsvei bekns fun di kroinen vos oif di kef fun di zailen; un di tsvei netsen tsu badeken di bekns fun di kroinen vos oif di kef fun di zailen;</p>	<p>2CH4:12 The two Ammudim, and the bases, and the capitals which were on the top of the two Ammudim, and the two nettings to cover the two bases of the capitals which were on the top of the Ammudim;</p>
<p>2CH4:13 און די פֿיר הונדערט מילגרוימען פֿאַר די צוויי נעצן, צוויי ציילן מילגרוימען פֿאַר איטלעכער נעץ, צו באַדעקן די צוויי בעקנס פֿון די קרוינען וואָס איבער די זיילן. edit</p>	<p>2CH4:13 un di fir hundert milgroimen far di tsvei netsen, tsvei tseilen milgroimen far itlecher nets, tsu badeken di tsvei bekns fun di kroinen vos iber di zailen.</p>	<p>2CH4:13 And four hundred pomegranates on the two nettings; two rows of pomegranates on each netting, to cover the two bases of the capitals which were upon the Ammudim.</p>
<p>2CH4:14 און ער האָט געמאַכט די געשטעלן, און געמאַכט די האַנטפֿאַסן אויף די געשטעלן; edit</p>	<p>2CH4:14 un er hot gemacht di geshtelen, un gemacht di hantfasen oif di geshtelen;</p>	<p>2CH4:14 He made also stands, and kiyyorot made he upon the stands,</p>
<p>2CH4:15 דעם איין ים, און די צוועלף רינדער אונטער אים; edit</p>	<p>2CH4:15 dem ein yam, un di tself rinder unter im;</p>	<p>2CH4:15 One Yam, and twelve bakar under it.</p>

<p>און די טעפ, און די 2CH4:16 שופלען, און די גאָפּלען, און אַלע זייערע בליים, האָט חורם זיין הויפטמיינסטער געמאַכט פֿאַר דעם מלך שלמה פֿאַר ה'ס הויז, פֿון בלאַנקן קופּער. edit</p>	<p>2CH4:16 un di tef, un di shuflen, un di goplen, un ale zeyere keilim, hot Churam zain hoiptmeinster gemacht far dem melech Shelomo far Hashem's hoiz, fun blanken kuper.</p>	<p>2CH4:16 The sirot also, and the shovels, and the mizlagot, and all their instruments, did Churam-Avi make for Melech Sh'lomo for the Bais HASHEM of nechoshet maruk.</p>
<p>אין דער געגנט פֿון ירדן האָט זיי דער מלך אויסגעגאַסן, אין געדיכטער ערד, צווישן סוכות און צווישן צַרְדָּה. edit</p>	<p>2CH4:17 in der gegent fun Yarden hot zei der melech oisgegosen, in gedichter erd, tsvishen sukot un tsvishen Tzeredah.</p>	<p>2CH4:17 In the plain of Yarden did HaMelech cast them, in the avi ha'adamah between Sukkot and Tzeredah.</p>
<p>און שלמה האָט געמאַכט פֿון אַלע די דאָזיקע בליים זייער פֿיל, ווייל די וואָג פֿון דעם קופּער איז נישט געווען צו באַרעכענען. edit</p>	<p>2CH4:18 un Shelomo hot gemacht fun ale di dozike keilim zeyer fil, vail di vog fun dem kuper iz nisht geven tsu barechenen.</p>	<p>2CH4:18 Thus Sh'lomo made all these vessels in great abundance, for the weight of the nechoshet could not be found out.</p>
<p>און שלמה האָט געמאַכט אַלע בליים וואָס אין דעם הויז פֿון אלקים, און דעם גילדערנעם מזבח, און די טישן וואָס אויף זיי איז דאָס ברויט פֿון אָנגעזיכט {לחם הפנים}; edit</p>	<p>2CH4:19 un Shelomo hot gemacht ale keilim vos in dem hoiz fun Elokim, un dem gildernem mizbeyeck, un di tishen vos oif zei iz dos broit fun ongezicht;</p>	<p>2CH4:19 And Sh'lomo made all the vessels that were for the Beis HaElohim, the Mizbe'ach HaZahav also, and the Shulchanot whereon the Lechem HaPanim was set;</p>
<p>און די מנורות מיט זייערע רערלעך, כדי זיי זאָלן ברענען אזוי ווי דער דין פֿאַרן</p>	<p>2CH4:20 un di menoyrus mit zeyere rerlech, kedei zei zolen brenen azoi vi der din faran Devir – fun echten gold;</p>	<p>2CH4:20 Moreover the Menorot with their nerot (lamps), that they should burn as prescribed before the Devir, of zahav</p>

<p>דבֿר – פֿון עכטן גאָלד; edit</p>		<p>sagur;</p>
<p>און די בלומען, און די רערלעך, און די צווענגלעך, פֿון גאָלד, און דאָס פֿון בעסטן גאָלד; edit</p>	<p>2CH4:21 un di blumen, un di rerlech, un di tsvenglech, fun gold, un dos fun besten gold;</p>	<p>2CH4:21 And the flowers, and the nerot (lamps), and the tongs, he made of zahav, and that perfect zahav;</p>
<p>און די שנייצמעסערס, און די שפרענגבעקנס, און די שאָלן, און די פֿייערפֿאַנען, פֿון עכטן גאָלד; און דער איינגאַנג פֿון הויז, זיינע אינעווייניקסטע טירן צום קדש־קדשים, און די טירן פֿון הויז צום היכל, פֿון גאָלד. edit</p>	<p>2CH4:22 un di shnaitsmesers, un di shprengbekns, un di Shealen, un di faierfanen, fun echten gold; un der ingang fun hoiz, zaine ineveinikste tiren tsum kodshei-kodshim, un di tiren fun hoiz tsum heichl, fun gold.</p>	<p>2CH4:22 And the snuffers, and the basins, and the ladles, and the firepans, of zahav sagur; and the Petach (Doorway) the Beis, the Daltot HaPenimiyyot (Inner Doors) thereof for the Kodesh HaKadashim, and the Daltot HaBeis laHeikhal, were of zahav.</p>
<p>און די גאַנצע אַרבעט וואָס שלמה האָט געמאַכט פֿאַר ה'ס הויז איז געענדיקט געוואָרן. און שלמה האָט געבראַכט די געהייליקטע זאַכן פֿון זיין פֿאַטער דודן, און האָט דאָס זילבער, און דאָס גאָלד, און אַלע כלים אַרײַנגעגעבן אין די שאַצקאַמערן פֿון הויז פֿון אַלקים. edit</p>	<p>2CH5:1 un di gantse arbet vos Shelomo hot gemacht far Hashem's hoiz iz geendikt gevoren. un Shelomo hot gebracht di geheilikte zachen fun zain foter Doviden, un hot dos zilber, un dos gold, un ale keilim araingegeben in di shatskameren fun hoiz fun Elokim.</p>	<p>2CH5:1 Thus all the melachah (work) that Sh'lomo made for the Beis HASHEM was completed; and Sh'lomo brought in all the things that Dovid Aviv had dedicated as kodesh; and the kesef, and the zahav, and all the articles, he put among the otzerot of the Bais HaElohim.</p>
<p>דענצמאָל האָט שלמה איינגעזאַמלט די עלטסטע פֿון ישׂראַל, און אַלע הויפטן פֿון די</p>	<p>2CH5:2 dentsmol hot Shelomo ingezamlt di eltste fun Yisroel, un ale hoipten fun di shvotim, di firshsten fun di foterhaizer fun</p>	<p>2CH5:2 Then Sh'lomo gathered unto Yerushalayim the Ziknei Yisroel, and kol Rashei HaMattot (all the Heads of the</p>

<p>שְׁבָטִים, די פֿירשטן פֿון די פֿאַטער־הייזער פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל, קיין ירוּשָׁלַיִם, כדי אַרויפֿצוברענגען דעם אָרון פֿון ה'ס בְּרִית פֿון דָּוִד-שטאַט, דאָס איז צִיּוֹן. edit</p>	<p>di kinder fun Yisroel, kein Yerusholayim, kedei aroifsubrengen dem oren fun Hashem's bris fun Dovid's-shtot, dos iz Tsiyon.</p>	<p>Tribes), the Nesi'ei HaAvot (Family Chiefs) of the Bnei Yisroel, to bring up the Aron Brit HASHEM out of Ir Dovid, which is Tziyon.</p>
<p>2CH 5:3 און אַלע מענער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן זיך איינגעזאַמלט צום מלך אין דעם יום-טובֿ, דאָס איז אין זיבעטן חודש. edit</p>	<p>2CH 5:3 un ale mener fun Yisroel hoben zich ingezamlt tsum melech in dem yom-Tov, dos iz in zibeten chodesh.</p>	<p>2CH 5:3 Kol Ish Yisroel assembled themselves unto the Melech in the Chag (Feast), which was in the seventh month.</p>
<p>2CH 5:4 און אַלע עלטסטע פֿון יִשְׂרָאֵל זיינען געקומען, און די לויים האָבן געטראָגן דעם אָרון. edit</p>	<p>2CH 5:4 un ale eltste fun Yisroel zainen gekumen, un di Leviim hoben getrogen dem oren.</p>	<p>2CH 5:4 And all the Ziknei Yisroel came; and the Levi'im took up the Aron.</p>
<p>2CH 5:5 און זיי האָבן אַרויפֿגעבראַכט דעם אָרון, און דעם אוהל-מועד, און אַלע הייליקע פֿלים וואָס אין געצעלט – די פֿהנים און די לויים האָבן זיי אַרויפֿגעבראַכט. edit</p>	<p>2CH 5:5 un zeı hoben aroifgebracht dem oren, un dem ohl-moed, un ale heilike keilim vos in getselt – di koyanim un di Leviim hoben zeı aroifgebracht.</p>	<p>2CH 5:5 And they brought up the Aron, and the Ohel Mo'ed and kol Klei HaKodesh (all the Holy Articles) that were in the Ohel, these did the Kohanim and the Levi'im bring up.</p>
<p>2CH 5:6 און דער מלך שלמה און די גאַנצע עדה פֿון יִשְׂרָאֵל וואָס זיינען געווען איינגעזאַמלט אַרום אים פֿאַר</p>	<p>2CH 5:6 un der melech Shelomo un di gantse eide fun Yisroel vos zainen geven ingezamlt arum im far dem oren, hoben geshlacht shof un rinder, vos hoben nisht gekent getseilt</p>	<p>2CH 5:6 Also HaMelech Sh'lomo, and Kol Adat Yisroel that were assembled unto him before the Aron, sacrificed tzon and bakar, which could not be told nor numbered for multitude.</p>

<p>דעם אָרון, האָבן געשלאַכט שאָף און רינדער, וואָס האָבן נישט געקענט געציילט ווערן און נישט באַרעכנט ווערן פֿון פֿילקייט. edit</p>	<p>veren un nisht barechnt veren fun filkeit.</p>	
<p>2CH 5:7 און די כהנים האָבן אַריינגעבראַכט דעם אָרון פֿון ה'ס בְּרִית אויף זײַן אָרט, אין דעם דבֿיר פֿון הויז, אין קדש־ קדשים, אונטער די פֿליגלען פֿון די כרוּבִים. edit</p>	<p>2CH 5:7 un di koyanim hoben araingebracht dem oren fun Hashem's bris oif zain ort, in dem Devir fun hoiz, in kodshei- kodshim, unter di fliglen fun di Keruvim.</p>	<p>2CH 5:7 And the Kohanim brought in the Aron Brit HASHEM unto its makom (place), to the Devir HaBeis, into the Kodesh HaKadoshim, even under the wings of the Keruvim;</p>
<p>2CH 5:8 וואָרום די כרוּבִים האָבן אויסגעשפּרייט זייערע פֿליגלען איבער דעם אָרט פֿון אָרון, און די כרוּבִים האָבן איבערגעדעקט דעם אָרון און זײַנע שטאַנגען פֿון אויבן. edit</p>	<p>2CH 5:8 vorem di Keruvim hoben oisgeshpreit zeyere fliglen iber dem ort fun oren, un di Keruvim hoben ibergedekt dem oren un zaine shtangen fun oiben.</p>	<p>2CH 5:8 For the Keruvim spread forth their wings over the place of the Aron, and the Keruvim covered over the Aron and the carrying poles thereof.</p>
<p>2CH 5:9 און די שטאַנגען זײַנען געווען אַזוי לאַנג, אַז די שפיץ פֿון די שטאַנגען אַרויס פֿון אָרון זײַנען געזען געוואָרן פֿאַרן דבֿיר, אָבער זיי זײַנען נישט געזען געוואָרן ווייטער אַרויס. און ער איז דאָרטן געבליבן ביז אויף הײַנטיקן טאָג. edit</p>	<p>2CH 5:9 un di shtangen zainen geven azoi lang, az di shpitsen fun di shtangen arois fun oren zainen gezen gevoren faran Devir, ober zei zainen nisht gezen gevoren vaiter arois. un er iz dorten gebliben biz oif haintiken tog.</p>	<p>2CH 5:9 And they drew out the poles of the Aron, that the ends of the poles were seen from the Aron before the Devir; but they were not seen from the outside. And there it is unto this day.</p>
<p>2CH 5:10 גאַרנישט איז אין אָרון</p>	<p>2CH 5:10 gornisht iz in oren geven, nor di tsvei luches vos Moshe</p>	<p>2CH 5:10 There was nothing in the Aron except the two Luchot</p>

<p>געווען, נאָר די צוויי לוחות וואָס משה האָט אַרײַנגעטאַן אין חורבֿ, בעת ה' האָט געשלאָסן {כרת} אַ בְּרִית מיט די קינדער פֿון ישׂראֵל, ווען זיי זײַנען אַרויסגעגאַנגען פֿון מִצְרַיִם. edit</p>	<p>hot araingeton in Chorev, beis Hashem hot geshlosen a bris mit di kinder fun Yisroel, ven zei zainen aroisgegangen fun Mitsrayim.</p>	<p>which Moshe put therein at Chorev, when HASHEM made a Brit with the Bnei Yisroel, when they came out of Mitzrayim.</p>
<p>2CH 5:11 און עס איז געווען, ווי די כהנים זײַנען אַרויסגעגאַנגען פֿון הייליקטום – וואָרום אַלע כהנים וואָס האָבן זיך דאָרטן געפֿונען, האָבן זיך געהאַט געהייליקט, נישט אַכטנדיק אויף די אָפטיילונגען; edit</p>	<p>2CH 5:11 un es iz geven, vi di koyanim zainen aroisgegangen fun heiliktum – vorem ale koyanim vos hoben zich dorten gefunden, hoben zich gehat geheilikt, nisht achtndik oif di opteilungen;</p>	<p>2CH 5:11 And it came to pass, when the Kohanim were come out of the Kodesh (for all the Kohanim that were present were set apart as kodesh, and the divisions were not observed);</p>
<p>2CH 5:12 און די לויים די זינגערס, זיי אַלע, אָסָף, היִמֿן, און ידותון, און זייערע זין און זייערע ברידער, אָנגעטאַן אין פֿײַנליינען, מיט צימבלען, און מיט גיטאַרן, און האַרפֿן, זײַנען געשטאַנען אין מזרח פֿון מזבח, און מיט זיי הונדערט און צוואַנציק כהנים טרומייטערנדיק אויף טרומייטן — edit</p>	<p>2CH 5:12 un di Leviim di zingers, zei ale, Asape, Heman, un Yedutun, un zeyere zin un zeyere brider, ongeton in fainlainen, mit tsimblen, un mit gitaren, un harfen, zainen geshtanen in mizrech fun mizbeyechech, un mit zei hundred un tsvantsik koyanim trumeiterndik oif trumeiten –</p>	<p>2CH 5:12 Also the Levi'im which were the meshorarim (<i>singers</i>), all of them of Asaph, of Heman, of Yedutun, with their banim and their achim, being arrayed in white linen, having cymbals and lyres and kinnorot (<i>harps</i>), stood at the east of the Mizbe'ach, and with them a hundred and twenty Kohanim sounding trumpets:</p>
<p>2CH 5:13 אײַז, ווי די טרומייטערערס און די</p>	<p>2CH 5:13 iz, vi di trumeiterers un di zingers hoben in einem</p>	<p>2CH 5:13 It came even to pass, as the trumpeters and meshorarim</p>

<p>זינגערס האָבן אין איינעם אַרויסגעלאָזט איין קול צו לויבן און צו דאַנקען ה', און ווי זיי האָבן אויפֿגעהויבן דעם קול מיט טרומייטן, און מיט צימבלען, און מיט כלי-זָמֶר, און געלויבט ה': וואָרום ער איז גוט, וואָרום אויף אייביק איז זיין חֶסֶד, אַזוי איז פֿול געוואָרן דאָס הויז מיט אַ וואָלקן – דאָס הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>aroisgelozt ein kol tsu loiben un tsu danken Hashem, un vi zei hoben oifgehoiben dem kol mit trumeiten, un mit tsimblen, un mit klei-zemer, un geloibt Hashem: vorem er iz gut, vorem oif eibik iz zain chesed, azoi iz ful gevoren dos hoiz mit a volken – dos hoiz fun Hashem.</p>	<p>were as one, making kol echad (one voice, one sound) to be heard in praising and thanking HASHEM ; and when they lifted up their voice with the trumpets and cymbals and musical instruments, and praised HASHEM , saying, Ki tov ki l'olam chasdo (For He is good; for His mercy endureth forever) , that then the Beis was filled with an anan, even the Beis HASHEM ,</p>
<p>2CH5:14 און די פֿהנים האָבן נישט געקענט זיך שטעלן טאָן דעם דינסט פֿון וועגן דעם וואָלקן, וואָרום די פֿראַכט פֿון ה' האָט אַנגעפֿילט דאָס הויז פֿון האלקים. edit</p>	<p>2CH5:14 un di koyanim hoben nisht gekent zich shtelen ton dem dinst fun vegen dem volken, vorem di pracht fun Hashem hot ongefilt dos hoiz fun HaElokim.</p>	<p>2CH5:14 So that the Kohanim could not stand to minister by reason of the anan; for the Kavod HASHEM had filled the Beis HaElohim .</p>
<p>2CH6:1 דענצמאל האָט שלמה געזאָגט: ה' האָט געזאָגט, אין וואָלקן צו רוען; edit</p>	<p>2CH6:1 dentsmol hot Shelomo gezogt: Hashem hot gezogt, in volken tsu ruen;</p>	<p>2CH6:1 Then said Sh'lomo, HASHEM hath said that He would dwell in a dark cloud.</p>
<p>2CH6:2 אָבער איך האָב דיר געבויט אַ הויז פֿאַר אַ וווינונג, און אַן אָרט דיר צום זיצן אויף אייביק. edit</p>	<p>2CH6:2 ober ich hob dir geboit a hoiz far a voinung, un an ort dir tsum zitsen oif eibik.</p>	<p>2CH6:2 But I have built Thee a lofty Beis, even a place for Thee to dwell olamim.</p>
<p>2CH6:3 און דער מלך האָט אומגעדרייט זיין פנים, און</p>	<p>2CH6:3 un der melech hot umgedreit zain ponem, un hot gebentsht di gantse inzamlung</p>	<p>2CH6:3 And HaMelech turned his face, v'yevarech at kol Kehal Yisroel, and all the Kehal</p>

<p>הָאָט געבענטשט די גאַנצע איינזאַמלונג פֿון ישׂראֵל, און די גאַנצע איינזאַמלונג פֿון ישׂראֵל איז געשטאַנען. edit</p>	<p>fun Yisroel, un di gantse inzamlung fun Yisroel iz geshtanen.</p>	<p>Yisroel stood.</p>
<p>2CH6:4 און ער האָט געזאָגט: ברוך ה' אלוקי ישׂראֵל, וואָס הָאָט מיט זײַן מויל גערעדט צו מײַן פֿאַטער דָּוִד, און מיט זײַן האַנט דערפֿילט, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>2CH6:4 un er hot gezogt: Baruch Hashem Elochei Yisroel, vos hot mit zain moil geredt tsu main foter Doviden, un mit zain hant derfilt, azoi tsu zogen:</p>	<p>2CH6:4 And he said, Baruch HASHEM Elohei Yisroel, Who hath with His hands fulfilled that which He spoke with His mouth to Dovid Avi, saying,</p>
<p>2CH6:5 פֿון דעם טאָג וואָס איך האָב אַרויסגעצויגן מײַן פֿאַלק פֿון לאַנד מִצְרַיִם, האָב איך נישט אויסדערוויילט קײַן שטאָט פֿון אַלע שבֿטים פֿון ישׂראֵל אויף צו בויען אַ הויז, אַז מײַן נאָמען זאָל דאַרטן זײַן, און איך האָב נישט אויסדערוויילט קײַן מענטשן צו זײַן אַ פֿירשט איבער מײַן פֿאַלק ישׂראֵל, edit</p>	<p>2CH6:5 fun dem tog vos ich hob aroisgetsoigen main folk fun land Mitsrayim, hob ich nisht oisderveilt kein shtot fun ale shvotim fun Yisroel oif tsu boien a hoiz, az main nomen zol dorten zain, un ich hob nisht oisderveilt kein mentshen tsu zain a firsht iber main folk Yisroel,</p>	<p>2CH6:5 Since HaYom when I brought forth Ami out of Eretz Mitzrayim I chose no city among all the Shivtei Yisroel to build a Bais in, that Shmi might be there; neither chose I any ish to be a Nagid over Ami Yisroel,</p>
<p>2CH6:6 נאָר איך האָב אויסדערוויילט ירושָׁלַיִם, אַז מײַן נאָמען זאָל דאַרטן זײַן, און איך האָב אויסדערוויילט דָּוִד צו זײַן איבער מײַן פֿאַלק ישׂראֵל. edit</p>	<p>2CH6:6 nor ich hob oisderveilt Yerusholayim, az main nomen zol dorten zain, un ich hob oisderveilt Doviden tsu zain iber main folk Yisroel.</p>	<p>2CH6:6 But I chose Yerushalayim, that Shmi might be there; and chose Dovid to be over Ami Yisroel.</p>

<p>2CH6:7 און עס איז געווען אין הארצן פֿון מיין פֿאַטער דָּוִד צו בויען אַ הויז צו דעם נאָמען פֿון ה' אלוקי יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>2CH6:7 un es iz geven in hartsen fun main foter Doviden tsu boien a hoiz tsu dem nomen fun Hashem Elochei Yisroel.</p>	<p>2CH6:7 Now it was in the levav Dovid Avi to build a Bais for the Shem of HASHEM Elohei Yisroel.</p>
<p>2CH6:8 אָבער ה' האָט געזאָגט צו מיין פֿאַטער דָּוִד: וואָס דו האָסט געהאַט אין האַרצן צו בויען אַ הויז צו מיין נאָמען, האָסטו גוט געטאָן וואָס דו האָסט דאָס געהאַט אין האַרצן. edit</p>	<p>2CH6:8 ober Hashem hot gezogt tsu main foter Doviden: vos du host gehat in hartsen tsu boien a hoiz tsu main nomen, hostu gut geton vos du host dos gehat in hartsen.</p>	<p>2CH6:8 But HASHEM said to Dovid Avi, Because it was in levavcha to build a Bais for Shmi, thou didst well in that it was in levavcha.</p>
<p>2CH6:9 אָבער נישט דו וועסט בויען דאָס הויז, נײַערט דיין זון וואָס גייט אַרויס פֿון דיײַנע לענדן, ער וועט בויען דאָס הויז צו מיין נאָמען. edit</p>	<p>2CH6:9 ober nisht du vest boien dos hoiz, naiert dain zun vos geit arois fun daine lenden, er vet boien dos hoiz tsu main nomen.</p>	<p>2CH6:9 Nevertheless thou shalt not build HaBeis; but bincha (<i>your Son</i>) which shall come forth out of thy loins, he shall build HaBeis for Shmi.</p>
<p>2CH6:10 און ה' האָט מקיים געווען זײַן צוואַג וואָס ער האָט צוגעזאָגט, און איד בין אויפֿגעשטאַנען אויף דעם אַרט פֿון מיין פֿאַטער דָּוִד, און איד האָב זיך געזעצט אויף דעם טראָן פֿון יִשְׂרָאֵל, אַזוי ווי ה' האָט צוגעזאָגט, און איד האָב געבויט דאָס הויז צו דעם נאָמען פֿון ה' אלוקי יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>2CH6:10 un Hashem hot mekaiem geven zain tsuzog vos er hot tsugezogt, un ich bin oifgeshtanen oif dem ort fun main foter Doviden, un ich hob zich gezetst oif dem tron fun Yisroel, azoi vi Hashem hot tsugezogt, un ich hob geboit dos hoiz tsu dem nomen fun Hashem Elochei Yisroel.</p>	<p>2CH6:10 HASHEM therefore hath performed His Devar that He hath spoken; for I am risen up after Dovid Avi, and I sit on the kisse Yisroel, just as HASHEM promised, and I built HaBeis for the Shem of HASHEM Elohei Yisroel.</p>

<p>און איך האָב אַהין 2CH6:11 אָרײַנגעטאַן דעם אַרון, וואָס דאַרטן איז דער בְּרִית פֿון ה', וואָס ער האָט געשלאָסן {כרת} מיט די קינדער פֿון ישראל. edit</p>	<p>2CH6:11 un ich hob ahin araingeton dem oren, vos dorten iz der bris fun Hashem, vos er hot geshlosen mit di kinder fun Yisroel.</p>	<p>2CH6:11 And in it have I put the Aron, wherein is the Brit HASHEM that He cut with the Bnei Yisroel.</p>
<p>און ער האָט זיך 2CH6:12 געשטעלט פֿאַר דעם מזבח פֿון ה', אַקעגן דער גאַנצער אײַנזאַמלונג פֿון ישׂראֵל, און ער האָט אויסגעשפּרייט זײַנע הענט. edit</p>	<p>2CH6:12 un er hot zich geshtelt far dem mizbeyeche fun Hashem, akegen der gantser inzamlung fun Yisroel, un er hot oisgeshpreit zaine hent.</p>	<p>2CH6:12 And he stood before the Mizbe'ach HASHEM in front kol Kehal Yisroel, and spread forth his hands;</p>
<p>וואָרום שלמה האָט 2CH6:13 געהאַט געמאַכט אַ קופּערן געשטעל, און אים אָרײַנגעשטעלט אין מיטן פֿאַרהויף; פֿינף אײלן זײַן לענג, און פֿינף אײלן זײַן ברייט, און דריי אײלן זײַן הייך; האָט ער זיך דערויף געשטעלט, און ער האַט געקניט אויף זײַנע קני אַקעגן דער גאַנצער אײַנזאַמלונג פֿון ישׂראֵל, און ער האָט אויסגעשפּרייט זײַנע הענט צום הימל. edit</p>	<p>2CH6:13 vorem Shelomo hot gehat gemacht a kuperen geshtel, un im araingeshtelt in miten forhoif; finf ilen zain leng, un finf ilen zain breit, un drai ilen zain heich; hot er zich deroif geshtelt, un er hot geknit oif zaine kni akegen der gantser inzamlung fun Yisroel, un er hot oisgeshpreit zaine hent tsum himel.</p>	<p>2CH6:13 For Sh'lomo had made a kiyyor nechoshet (bronze platform) five cubits long, and five cubits wide, and three cubits high, and had set it in the midst of the Azarah, and upon it he stood, and knelt down upon his knees before kol Kehal Yisroel, and spread forth his hands toward Shomayim.</p>
<p>און ער האָט געזאָגט: ה' דו אלוקי ישׂראֵל, נישטאַ אין</p>	<p>2CH6:14 un er hot gezogt: Hashem du Elochei Yisroel, nishto in</p>	<p>2CH6:14 And said, HASHEM Elohei Yisroel, ein kmocha Elohim</p>

<p>הימל אָדער אויף דער ערד אַ ה' ווי דו, וואָס האַלטסט דעם בְּרִית און די גענאָד צו דיינע קנעכט וואָס גייען פֿאַר דיר מיט זייער גאַנצן האַרצן; edit</p>	<p>himel oder oif der erd a Hashem vi du, vos haltst dem bris un di genod tsu daine knecht vos geyen far dir mit zeyer gantsen hartsen;</p>	<p><i>(there is no G-d like Thee)</i> in Shomayim, nor in Ha'aretz; shomer HaBrit, who showest chesed unto Thy avadim, that walk before Thee with all their hearts.</p>
<p>וואָס האַסט געהאַלטן דיין קנעכט, מיין פֿאַטער דָּוִד, דאָס וואָס דו האַסט אים צוגעזאָגט; און מיט דיין מויל האַסטו גערעדט, און מיט דיין האַנט דערפֿילט, אַזוי ווי היינטיקן טאָג. edit</p>	<p>2CH6:15 vos host gehalten dain knecht, main foter Doviden, dos vos du host im tsugezogt; un mit dain moil hostu geredt, un mit dain hant derfilt, azoi vi haintiken tog.</p>	<p>2CH6:15 Thou which has been shomer over Thy eved Dovid Avi over that which Thou hast promised him; and spoke with Thy mouth, and hast fulfilled it with Thine hand, as it is this day.</p>
<p>און אַצונד, ה' דו אלוקי יִשְׂרָאֵל, האַלט דיין קנעכט, מיין פֿאַטער דָּוִד, דאָס וואָס דו האַסט צו אים גערעדט, אַזוי צו זאָגן: עס וועט דיר נישט פֿאַרשניטן ווערן פֿון פֿאַר מיר אַ מאַן צו זיצן אויף דעם טראָן פֿון יִשְׂרָאֵל, אויב נאָר דיינע קינדער וועלן היטן זייער וועג, צו גיין אין מיין תּוֹרָה אַזוי ווי דו ביסט געגאַנגען פֿאַר מיר. edit</p>	<p>2CH6:16 un atsund, Hashem du Elochei Yisroel, halt dain knecht, main foter Doviden, dos vos du host tsu im geredt, azoi tsu zogen: es vet dir nisht farshniten veren fun far mir a man tsu zitsen oif dem tron fun Yisroel, oib nor daine kinder velen hiten zeyer veg, tsu gein in main ture azoi vi du bist gegangen far mir.</p>	<p>2CH6:16 Now therefore, HASHEM Elohei Yisroel, be shomer over Dovid Avi to keep that which Thou hast promised him, saying, There shall not fail thee an ish in My sight to sit upon the Kisse Yisroel; if only Banecha are shomer over their way to walk in My torah, as thou hast walked before Me.</p>
<p>און אַצונד, ה' דו אלוקי יִשְׂרָאֵל, זאָל באַוואָרט ווערן דיין צוזאָג וואָס דו האַסט</p>	<p>2CH6:17 un atsund, Hashem du Elochei Yisroel, zol bevort veren dain tsuzog vos du host</p>	<p>2CH6:17 Now then, HASHEM Elohei Yisroel, let Thy Davar come true, which Thou hast</p>

<p>צוגעזאָגט דיין קנעכט, דוידן. edit</p>	<p>tsugezagt dain knecht, Doviden.</p>	<p>spoken unto Thy eved Dovid.</p>
<p>וואָרום קען אין דער 2CH6:18 אמתן אלקים וווינען מיט מענטשן אויף דער ערד? אַז די הימלען און די הימלען פֿון די הימלען קענען דיך נישט אַרײַנגעמען, היינט ווי שוין דאָס דאָזיקע הויז וואָס איך האַב געבויט. edit</p>	<p>2CH6:18 vorem ken in der emesen Elokim voinen mit mentshen oif der erd? az di himlen un di himlen fun di himlen kenen dich nisht arainnemen, haint vi shoin dos dozike hoiz vos ich hob geboit.</p>	<p>2CH6:18 But will Elohim really dwell with HaAdam on ha'aretz? Hinei, Shomayim and the Shmei HaShomayim cannot contain Thee; how much less this Beis which I built!</p>
<p>2CH6:19 אָבער קער זיך, ה' מיין ג-ט, צו דער תפילה פֿון דיין קנעכט, און צו זיין בקשה, צוצוהערן צו דעם געשריי און צו דער תפילה וואָס דיין קנעכט איז מתפלל פֿאַר דיר, edit</p>	<p>2CH6:19 ober ker zich, Hashem main G-t, tsu der tfile fun dain knecht, un tsu zain bakoshe, tsutsuheren tsu dem geshrei un tsu der tfile vos dain knecht iz mispalel far dir,</p>	<p>2CH6:19 Yet give attention to the tefillah of Thy eved, and to his techinnah (supplication), O HASHEM Elohai, to pay heed unto the cry and the tefillah which Thy eved prayeth before Thee;</p>
<p>2CH6:20 אַז דייןע אויגן זאלן זיין אָפֿן טאָג און נאַכט אויף דעם דאָזיקן הויז, אויף דעם אָרט וואָס דו האָסט צוגעזאָגט צו טאָן דיין נאָמען דאָרטן; צוצוהערן צו דער תפילה וואָס דיין קנעכט וועט מתפלל זיין אַקעגן דעם דאָזיקן אָרט. edit</p>	<p>2CH6:20 az daine oigen zolen zain ofen tog un nacht oif dem doziken hoiz, oif dem ort vos du host tsugezagt tsu ton dain nomen dorten; tsutsuheren tsu der tfile vos dain knecht vet mispalel zain akegen dem doziken ort.</p>	<p>2CH6:20 That Thine eyes may be open toward this Beis yomam valailah, toward the makom (place) whereof Thou hast said that Thou wouldest put Shimcha there; to pay heed unto the tefillah which Thy eved prayeth toward this makom.</p>
<p>2CH6:21 און זאלסט צוהערן צו די בקשות פֿון דיין קנעכט, און</p>	<p>2CH6:21 un zolst tsuheren tsu di bakoshus fun dain knecht, un fun dain folk Yisroel, vos zei</p>	<p>2CH6:21 Pay heed therefore unto the tachanunei Avdecha (supplications of Thy servant)</p>

<p>פֿון דיין פֿאַלק ישׂראַל, וואָס זיי וועלן מתפלל זיין אַקעגן דעם דאָזיקן אָרט; און דו זאָלסט הערן פֿון דעם אָרט פֿון דיין ווינונג, פֿון הימל, און אַז דו וועסט הערן, זאָלסטו פֿאַרגעבן. edit</p>	<p>velen mispalel zain akegen dem doziken ort; un du zolst heren fun dem ort fun dain voinung, fun himel, un az du vest heren, zolstu fargeben.</p>	<p>, and of Thy people Yisroel, which they shall daven toward this place; hear Thou from Thy dwelling place, even from Shomayim; and when Thou hearest, salachta (<i>forgive</i>) .</p>
<p>2CH6:22 אַז אַ מאַן וועט זינדיקן קעגן זיין חבֿר, און מע וועט אַרויפֿלייגן אויף אים אַ שבֿועה אים צו באַשווערן, און ער וועט קומען און שווערן פֿאַר דיין מזבח אין דעם דאָזיקן הויז, edit</p>	<p>2CH6:22 az a man vet zindiken kegen zain chever, un me vet arofleigen oif im a shvue im tsu bashveren, un er vet kumen un shveren far dain mizbeyech in dem doziken hoiz,</p>	<p>2CH6:22 If an ish sin against his neighbor, and he is made to swear under oath and he swears an oath before Thine Mizbe'ach in this Beis,</p>
<p>2CH6:23 זאָלסט דו צוהערן פֿון הימל, און טאָן, און משפטן דיינע קנעכט, צו פֿאַרגעלטן דעם שולדיקן, צו ברענגען זיין וועג אויף זיין קאַפּ; און צו מאַכן גערעכט דעם גערעכטן, אים צו געבן לויט זיין גערעכטיקייט. edit</p>	<p>2CH6:23 zolst du tsuheren fun himel, un ton, un mishpeten daine knecht, tsu fargelten dem shuldiken, tsu brengen zain veg oif zain kop; un tsu machen gerecht dem gerechten, im tsu geben loit zain gerechtikeit.</p>	<p>2CH6:23 Then hear Thou from Shomayim, and act, and judge Thy avadim, by requiting the guilty, by recompensing his way upon his own rosh; and by justifying the tzaddik, by giving him according to his tzedakah.</p>
<p>2CH6:24 און אַז דיין פֿאַלק ישׂראַל וועט געשלאָגן ווערן פֿאַרן פֿיינט, ווייל זיי האָבן געזינדיקט צו דיר, און זיי וועלן תשובֿה טאָן, און וועלן</p>	<p>2CH6:24 un az dain folk Yisroel vet geschlogen veren faran faint, vail zei hoben gezindikt tsu dir, un zei velen tshuve ton, un velen bakenen dain nomen, un velen mispalel zain un beten far dir in</p>	<p>2CH6:24 And if thy people Yisroel be defeated before the oyev (<i>enemy</i>) , because they have sinned against Thee; and shall return and confess Shmecha, and pray and make techinnah</p>

<p>באַקענען דיין נאַמען, און וועלן מתפלל זיין און בעטן פֿאַר דיר אין דעם דאָזיקן הויז, edit</p>	<p>dem doziken hoiz,</p>	<p>before Thee in this Beis,</p>
<p>זאַלסטו דו צוהערן פֿון הימל, און פֿאַרגעבן די זינד פֿון דיין פֿאָלק ישׂראֵל, און זיי אומקערן אויף דער ערד וואָס דו האָסט געגעבן זיי און זייערע עלטערן. edit</p>	<p>2CH6:25 zolst du tsuheren fun himel, un fargeben di zind fun dain folk Yisroel, un ze umkeren oif der erd vos du host gegeben ze un zeyere elteren.</p>	<p>2CH6:25 Then hear Thou from Shomayim, and forgive the sin of Thy people Yisroel, and bring them back to HaAdamah which Thou gave to them and to Avoteichem.</p>
<p>אַז דער הימל וועט זיין פֿאַרשלאָסן, און עס וועט נישט זיין קיין רעגן, ווייל זיי האַבן געזינדיקט צו דיר, און זיי וועלן מתפלל זיין אַקעגן דעם דאָזיקן אָרט, און וועלן באַקענען דיין נאַמען, זיך אומקערן פֿון זייערע זינד, ווען דו האָסט זיי געפֿיניקט, edit</p>	<p>2CH6:26 az der himel vet zain farshlosen, un es vet nisht zain kein regen, vail ze hoben gezindikt tsu dir, un ze velen mispalel zain akegen dem doziken ort, un velen bakenen dain nomen, zich umkeren fun zeyere zind, ven du host ze gepainikt,</p>	<p>2CH6:26 When Shomayim is shut up, and there is no matar (rain) , because they have sinned against Thee; yet if they pray toward this place, and confess Shmecha, and turn from their sin, when Thou dost afflict them;</p>
<p>זאַלסטו דו צוהערן אין הימל, און פֿאַרגעבן די זינד פֿון דיינע קנעכט און דיין פֿאָלק ישׂראֵל, ווען דו וועסט זיי האַבן אָנגעוויזן אויף דעם גוטן וועג וואָס זיי זאָלן אויף אים גיין; און זאַלסטו געבן רעגן אין דיין לאַנד, וואָס דו האָסט</p>	<p>2CH6:27 zolst du tsuheren in himel, un fargeben di zind fun daine knecht un dain folk Yisroel, ven du vest ze hoben ongevizen oif dem guten veg vos ze zolen oif im gein; un zolst geben regen in dain land, vos du host gegeben dain folk far a nachle.</p>	<p>2CH6:27 Then hear Thou from Shomayim, and forgive the sin of Thy avadim, and of Thy people Yisroel, when Thou hast taught them the Derech HaTovah, wherein they should walk; and send matar upon Thy land, which Thou hast given unto Thy people for a nachalah.</p>

<p>געגעבן דיין פֿאַלק פֿאַר אַ נחלה. edit</p>		
<p>אז עס וועט זיין אַ 2CH6:28 הונגער אין לאַנד, אַז עס וועט זיין מגפֿה, אַז עס וועט זיין אַ קאַרנבראַנד אָדער אַ וועלקעניש, אַ היישעריק אָדער אַ גראָזפֿרעסער; אַז זיינע פֿיינט וועלן אים באַלעגערן אין דעם לאַנד פֿון זיינע שטעט; וואָס נאָר פֿאַר אַ פלאַג און וואָס נאָר פֿאַר אַ קראַנקשאַפֿט; edit</p>	<p>2CH6:28 az es vet zain a hunger in land, az es vet zain mageyfe, az es vet zain a kornbrand oder a velkenish, a heisherik oder a grozfrerer; az zaine faint velen im balegeren in dem land fun zaine shtet; vos nor far a plog un vos nor far a krankshaft;</p>	<p>2CH6:28 If there be ra'av (<i>hunger, famine</i>) in the land, if there be dever, if there be blight, or mildew, locust, or grass-hopper; if their enemies besiege them in the land of their cities; whatsoever nega or machalah there be,</p>
<p>וואָס נאָר פֿאַר אַ 2CH6:29 תפילה, וואָס נאָר פֿאַר אַ בקשה, עס וועט זיין ביי עמיצן איינעם, אָדער ביי דיין גאַנצן פֿאַלק ישׂראֵל, ווען איטלעכער פֿון זיי שפירט זיין פלאַג און זיין ווייטאַק, און ער שפרייט אויס זיינע הענט צו דעם דאָזיקן הויז, edit</p>	<p>2CH6:29 vos nor far a tfile, vos nor far a bakoshe, es vet zain bai emitsen einem, oder bai dain gantsen folk Yisroel, ven itlecher fun zei shpirt zain plog un zain veitik, un er shpreit ois zaine hent tsu dem doziken hoiz,</p>	<p>2CH6:29 Then what tefillah or what techinnah soever shall be made of kol ha'adam, or of all Thy people Yisroel, when every one shall know his own nega and his own pain, and shall spread forth his hands in this Beis,</p>
<p>זאָלסט דו צוהערן פֿון 2CH6:30 הימל, דעם אָרט פֿון דיין ווינונג, און זאָלסט פֿאַרגעבן, און געבן איטלעכן לויט זיינע וועגן, אַזוי ווי דו ווייסט זיין</p>	<p>2CH6:30 zolst du tsuheren fun himel, dem ort fun dain voinung, un zolst fargeben, un geben itlechen loit zaine vegen, azoi vi du veist zain harts – vorem du alein veist dos harts</p>	<p>2CH6:30 Then hear Thou from Shomayim Thy dwelling place, and forgive, and render unto every man according unto all his ways, whose lev Thou knowest; (for Thou only</p>

<p>הָאָרֶץ – וּוְאָרוֹם דּוּ אֵלֶיךָ וּוְיִסֵּט דָּאָס הָאָרֶץ פֿון דִּי מענטשנקינדער – edit</p>	<p>fun di mentshnkinder –</p>	<p>knowest the hearts of the Bnei HaAdam),</p>
<p>2CH6:31 כְּדֵי זַי זאָלן מורא האָבן פֿאַר דִּיר, צו גיין אין דיינע וועגן אַלע טעג וואָס זיי לעבן אויף דער ערד, וואָס דו האָסט געגעבן אונדזערע עלטערן. edit</p>	<p>2CH6:31 kedei zei zolen moire hoben far dir, tsu gein in daine vegen ale teg vos zei leben oif der erd, vos du host gegeben undzere elteren.</p>	<p>2CH6:31 That they may fear Thee, to walk in Thy ways, so long as they live in HaAdamah which Thou gavest unto Avoteinu.</p>
<p>2CH6:32 און אויך צו דעם פֿרעמדן וואָס איז נישט פֿון דיין פֿאָלק יִשְׂרָאֵל, אַז ער וועט קומען פֿון אַ ווייטן לאַנד פֿון וועגן דיינ גרויסן נאַמען, און דיין שטאַרקער האַנט, און דיינ אויסגעשטרעקטן אַרעם, אַז זיי וועלן קומען און וועלן מתפלל זיין אַקעגן דעם דאַזיקן הויז, edit</p>	<p>2CH6:32 un oich tsu dem fremden vos iz nisht fun dain folk Yisroel, az er vet kumen fun a veiten land fun vegen dain groisen nomen, un dain shtarker hant, un dain oisgeshtrekten orem, az zei velen kumen un velen mispalel zain akegen dem doziken hoiz,</p>	<p>2CH6:32 Also concerning the nokhri, who is not of Thy people Yisroel, but is come from a far country for the sake of Shimcha Hagadol, Thy yad hachazakeh, and Thy zero'a stretched out; if they come and pray toward this Beis,</p>
<p>2CH6:33 זאָלסט דו צוהערן פֿון הימל, פֿון דעם אָרט פֿון דיינ ווינונג, און זאָלסט טאָן אַלץ אום וואָס דער פֿרעמדער וועט רופֿן צו דיר; כְּדֵי אַלע פֿעלקער פֿון דער ערד זאָלן דערקענען דיינ נאַמען, און מורא האָבן פֿאַר דִּיר, אַזוי ווי דיין פֿאָלק יִשְׂרָאֵל, און וויסן</p>	<p>2CH6:33 zolst du tsuheren fun himel, fun dem ort fun dain voinung, un zolst ton alts um vos der fremder vet rufen tsu dir; kedei ale felker fun der erd zolen derkenen dain nomen, un moire hoben far dir, azoi vi dain folk Yisroel, un visen az dain nomen vert gerufen oif dem doziken hoiz vos ich hob geboit.</p>	<p>2CH6:33 Then hear Thou from Shomayim, even from Thy dwelling place, and do according to all that the nokhri calleth for to Thee, that kol Amei Ha'aretz may know Shmecha, and fear Thee, as doth Thy people Yisroel, and may know that this Beis which I have built is called by Shimcha.</p>

<p>אַז דיין נאַמען ווערט גערופֿן אויף דעם דאָזיקן הויז וואָס איך האָב געבויט. edit</p>		
<p>אַז דיין פֿאַלק וועט 2CH6:34 אַרויסגיין אויף מלחמה אַקעגן זיינע פֿיינט, אויף דעם וועג וואָס דו וועסט זיי שיקן, און זיי וועלן מתפלל זיין צו דיר אַקעגן דער דאָזיקער שטאָט וואָס דו האָסט זי אויסדערוויילט, און דעם הויז וואָס איך האָב געבויט צו דיין נאַמען, edit</p>	<p>2CH6:34 az dain folk vet aroisgein oif milchome akegen zaine faint, oif dem veg vos du vest zei shiken, un zei velen mispalel zain tsu dir akegen der doziker shtot vos du host zi oisderveilt, un dem hoiz vos ich hob geboit tsu dain nomen,</p>	<p>2CH6:34 If Thy people go out to milchamah against their enemies by the derech that Thou shalt send them, and they pray unto Thee toward this city which Thou hast chosen, and the Beis which I have built for Shmecha,</p>
<p>זאָלסטו צוהערן פֿון הימל זייער תפילה און זייער בקשה, און טאָן זייער רעכט. edit</p>	<p>2CH6:35 zolstu tsuheren fun himel zeyer tfile un zeyer bakoshe, un ton zeyer recht.</p>	<p>2CH6:35 Then hear Thou from Shomayim their tefillah and their techinnah, and uphold their mishpat.</p>
<p>אַז זיי וועלן זינדיקן צו דיר – וואָרום עס איז נישטאָ אַ מענטש וואָס זאָל נישט זינדיקן – און דו וועסט צערענען אויף זיי, און זיי איבערגעבן פֿאַרן פֿיינט, און זייערע פֿאַנגערס וועלן זיי נעמען געפֿאַנגען אין אַ ווייטן אַדער נאַנטן לאַנד, edit</p>	<p>2CH6:36 az ze velen zindiken tsu dir – vorem es iz nishto a mentsh vos zol nisht zindiken – un du vest tserenen oif ze, un zei ibergeben faran faint, un zeyere fangers velen ze nemen gefangen in a veiten oder nonten land,</p>	<p>2CH6:36 If they sin against Thee, (for there is no adam which sinneth not), and Thou be angry with them, and deliver them over before their enemies, and they carry them away captive unto an Eretz rechokah or kerovah,</p>

<p>און זיי וועלן זיך נעמען 2CH6:37 צום האַרצן אין דעם לאַנד וואָס זיי זיינען גענומען געוואָרן געפֿאַנגען אַהין, און זיי וועלן תשובה טאָן, און וועלן בעטן צו דיר אין לאַנד פֿון זייער געפֿאַנגענשאַפֿט, אַזוי צו זאָגן; מיר האָבן געזינדיקט, מיר האָבן פֿאַרבראַכן, מיר האָבן געטאָן שלעכטס; edit</p>	<p>2CH6:37 un zei velen zich nemen tsum hartsen in dem land vos zei zainen genumen gevoren gefangen ahin, un zei velen tshuve ton, un velen beten tsu dir in land fun zeyer gefangenshaft, azoi tsu zogen; mir hoben gezindikt, mir hoben farbrochen, mir hoben geton shlechts;</p>	<p>2CH6:37 Yet if they change in their heart in the land where they are carried captive, and repent and supplicate unto Thee in the land of their captivity, saying, Chatanu (<i>we have sinned</i>) , he'evnu (<i>we have done wrong</i>) , and rashanu (<i>we acted wickedly</i>) ;</p>
<p>און זיי וועלן זיך 2CH6:38 אומקערן צו דיר מיט זייער גאַנצן האַרצן, און מיט זייער גאַנצער זעל, אין דעם לאַנד פֿון זייער געפֿאַנגענשאַפֿט וועהן מע האָט זיי גענומען געפֿאַנגען, און זיי וועלן מתפלל זיין אַקעגן זייער לאַנד, וואָס דו האָסט געגעבן זייערע עלטערן, און דער שטאָט וואָס דו האָסט אויסדערוויילט, און אַקעגן דעם הויז וואָס איך האָב געבויט צו דיין נאַמען, edit</p>	<p>2CH6:38 un zei velen zich umkeren tsu dir mit zeyer gantsen hartsen, un mit zeyer gantser zel, in dem land fun zeyer gefangenshaft vuhin me hot ze genumen gefangen, un ze velen mispalel zain akegen zeyer land, vos du host gegeben zeyere elteren, un der shtot vos du host oisderveilt, un akegen dem hoiz vos ich hob geboit tsu dain nomen,</p>	<p>2CH6:38 If they return to Thee with all their lev and with all their nefesh in the land of their captivity, where they have carried them captive, and pray toward their land, which Thou gavest unto Avotam, and toward HaIr which Thou hast chosen, and toward the Beis which I have built for Thy Shem,</p>
<p>זאָלסט דו צוהערן פֿון 2CH6:39 הימל, פֿון דעם אָרט פֿון דיין ווינונג, זייער תּפֿילה און</p>	<p>2CH6:39 zolst du tsuheren fun himel, fun dem ort fun dain voinung, zeyer tfile un zeyere bakoshus, un ton zeyer recht;</p>	<p>2CH6:39 Then hear Thou from Shomayim, even from Thy dwelling place, their tefillah and their techinnah, and uphold</p>

<p>זייערע בקשות, און טאָן זייער רעכט; און זאָלסט פֿאַרגעבן דיין פֿאַלק וואָס זיי האָבן צו דיר געזינדיקט. edit</p>	<p>un zolst fargeben dain folk vos zei hoben tsu dir gezindikt.</p>	<p>their mishpat, and forgive Thy people which have sinned against Thee.</p>
<p>2CH6:40 אַצונד, מיין ג-ט, זאָלן, איך בעט דיך, דיִינע אויגן זיין אַפֿן, און דיִינע אויערן פֿאַרנעמיק צו דער תּפֿילה פֿון דעם דאָזיקן אָרט. edit</p>	<p>2CH6:40 atsund, main G-t, zolen, ich bet dich, daine oigen zain ofen, un daine oieren farnemik tsu der tfile fun dem doziken ort.</p>	<p>2CH6:40 Now, Elohai, may Thine eyes be open, and let Thine ears be attentive unto the tefillah that is davened in this place.</p>
<p>2CH6:41 און אַצונד, שטיי אויף, ה' דו אלקים, צו דיין רוונג, דו און דער אָרון פֿון דיין שטאַרקייט; דיִינע כּהנים, ה' דו האָר, זאָלן זיך אָנקליידן מיט הילף, און דיִינע פֿרומע זאָלן זיך פֿרייען מיט גוטס. edit</p>	<p>2CH6:41 un atsund, shtei oif, Hashem du Elokim, tsu dain ruung, du un der oren fun dain shtarkeit; daine koyanim, Hashem du Har, zolen zich onkleiden mit hilf, un daine frume zolen zich freyen mit guts.</p>	<p>2CH6:41 Now therefore arise, HASHEM Elohim, into Thy resting place, Thou, and the Aron of Thy might; let Thy Kohanim, HASHEM Elohim, be clothed with Teshu'ah, and let Thy Chasidim rejoice in goodness.</p>
<p>2CH6:42 ה' דו אלקים, שטוים נישט אָפּ דעם פנים פֿון דיין געזאַלבטן, געדענק די חסדים פֿון דיין קנעכט דודן. edit</p>	<p>2CH6:42 Hashem du Elokim, shtois nisht op dem ponem fun dain gezalbten, gedenk di chasadim fun dain knecht Doviden.</p>	<p>2CH6:42 HASHEM Elohim, turn not away the face of Thine Moshiach. Remember the Chasdei Dovid Avdecha.</p>
<p>2CH7:1 און ווי שלמה האָט געענדיקט מתפלל זיין, אַזוי האָט אַראָפּגענידערט אַ פֿייער פֿון הימל, און האָט פֿאַרזערט דאָס בראַנדאָפֿער {עלה} און די שלאַכטאָפֿער, און די</p>	<p>2CH7:1 un vi Shelomo hot geendikt mispalel zain, azoi hot aropgenidert a faier fun himel, un hot fartsert dos brandopfer un di shlachtopfer, un di pracht fun Hashem hot ongefilt dos hoiz.</p>	<p>2CH7:1 Now when Sh'lomo had made an end of davening, the eish came down from Shomayim, and consumed the olah and the zevakhim; and the kavod HASHEM filled HaBeis.</p>

<p>פּראַכט פֿון ה' האָט אָנגעפֿילט דאָס הויז. edit</p>		
<p>2CH 7:2 און די כהנים האָבן נישט געקענט אַרײַנגיין אין הויז פֿון ה', ווייל די פּראַכט פֿון ה' האָט אָנגעפֿילט דאָס הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH 7:2 un di koyanim hoben nisht gekent araingein in hoiz fun Hashem, vail di pracht fun Hashem hot ongefilt dos hoiz fun Hashem.</p>	<p>2CH 7:2 And the Kohanim could not enter into the Beis HASHEM , because the kavod HASHEM had filled the Beis HASHEM .</p>
<p>2CH 7:3 און אַלע קינדער פֿון ישׂראֵל האָבן געזען ווי דאָס פֿייער האָט אַראָפּגענידערט, און די פּראַכט פֿון ה' איז געווען איבערן הויז, און זיי האָבן געקניט מיטן פנים צו דער ערד אויף דער פֿלאַסטערונג, און זיי האָבן זיך געבוקט, און האָבן געלויבט ה': וואָרום ער איז גוט, וואָרום אויף אייביק איז זײַן חֶסֶד. edit</p>	<p>2CH 7:3 un ale kinder fun Yisroel hoben gezen vi dos faier hot aropgenidert, un di pracht fun Hashem iz geven iberen hoiz, un zei hoben geknit miten ponem tsu der erd oif der flasterung, un zei hoben zich gebukt, un hoben geloibt Hashem: vorem er iz gut, vorem oif eibik iz zain chesed.</p>	<p>2CH 7:3 And when all the Bnei Yisroel saw how the eish came down, and the kavod HASHEM upon HaBeis, they bowed themselves with their faces to the ground upon the ritzpah <i>(floor, pavement)</i> and worshiped, and gave thanks to HASHEM , saying, Ki tov ki l'olam chasdo <i>(For He is good; for His mercy endureth forever)</i> .</p>
<p>2CH 7:4 און דער מלך און דאָס גאַנצע פֿאָלק האָבן געשלאַכט שלאַכטאָפֿער פֿאַר ה'. edit</p>	<p>2CH 7:4 un der melech un dos gantse folk hoben geshlacht shlachtopfer far Hashem.</p>	<p>2CH 7:4 Then HaMelech and kol HaAm offered zevach before HASHEM .</p>
<p>2CH 7:5 און דער מלך שלמה האָט געשלאַכט אַ שלאַכטאָפֿערונג פֿון צוויי און צוואַנציק טויזנט רינדער, און הונדערט און צוואַנציק טויזנט</p>	<p>2CH 7:5 un der melech Shelomo hot geshlacht a shlachtopferung fun tsvei un tsvantsik toizent rinder, un hundred un tsvantsik toizent shof. azoi hot der melech un dos gantse folk banait dos hoiz fun Elokim.</p>	<p>2CH 7:5 And HaMelech Sh'lomo offered zevach of 22,000 bakar, and 120,000 tzon; so HaMelech and kol HaAm dedicated the Beis HaElohim.</p>

<p>שאָף. אַזוי האָט דער מלך און דאָס גאַנצע פֿאַלק באַנייט דאָס הויז פֿון אלקים. edit</p>		
<p>און די כהנים זיינען 2CH 7:6 געשטאַנען אויף זייערע וואַכן, און די לויים מיט כלי-זמר פֿאַר דעם געזאַנג פֿון ה', וואָס דָוד המלך האָט געמאַכט אויף צו געבן אַ דאַנק צו ה', ווייל אויף אייביק איז זיין חֶסֶד, מיט אַ לויבונג פֿון דָודן, דורך זייער האַנט; און די כהנים האָבן געטרומייטערט אַקעגן זיי; און גאַנץ ישׂראֵל זיינען געשטאַנען. edit</p>	<p>2CH 7:6 un di koyanim zainen geshtanen oif zeyere vachen, un di Leviim mit klei-zemer far dem gezang fun Hashem, vos Dovid hameilech hot gemacht oif tsu geben a dank tsu Hashem, vail oif eibik iz zain chesed, mit a loibung fun Doviden, durch zeyer hant; un di koyanim hoben getrumeitert akegen zei; un gants Yisroel zainen geshtanen.</p>	<p>2CH 7:6 And the Kohanim stood at their mishmerot (<i>watches</i>) ; the Levi'im also with kelei shir HASHEM , (<i>musical instruments of HASHEM</i>) which Dovid HaMelech had made to give thanks to HASHEM — ki l'oham chasdo (<i>for His mercy endureth forever</i>) — whenever Dovid praised by their means; and the Kohanim sounded khatzotzrot (<i>trumpets</i>) opposite them, and kol Yisroel stood.</p>
<p>און שלמה האָט 2CH 7:7 געהייליקט דעם מיטן פֿון הויף וואָס פֿאַר ה'ס הויז; ווייל ער האָט דאָרטן געמאַכט די בראַנדאָפֿער {עֹלָה} און דאָס פֿעטס פֿון די פֿרידאָפֿער {זֵבַח שְׁלָמִים}; וואָרום דער קופערנער מזבח וואָס שלמה האָט געמאַכט, האָט נישט געקענט אַרויפֿנעמען די בראַנדאָפֿער {עֹלָה} און די שפייזאָפֿער {מִנְחָה}, און</p>	<p>2CH 7:7 un Shelomo hot geheilikt dem miten fun hoif vos far Hashem's hoiz; vail er hot dorten gemacht di brandopfer un dos fets fun di fridopfer; vorem der kuperner mizbeyeche vos Shelomo hot gemacht, hot nisht gekent aroifnemen di brandopfer un di shpaizopfer, un dos fets.</p>	<p>2CH 7:7 Moreover Sh'lomo set apart as kodesh the toch hekhatzer (<i>center of the courtyard</i>) that was in front of the Beis HASHEM ; for there he offered HaOlot and the chelvei hashelamim (<i>fat of peace offerings</i>) , because the Mizbe'ach hanechoshet which Sh'lomo had made was not able to receive the Olot, and the Mincha, and HaChalavim (<i>the fats</i>) .</p>

<p>דאָס פֿעטס. edit</p>		
<p>און שלמה האָט געמאַכט 2CH7:8 דעם יום-טובַ אין יענער צײַט זיבן טעג, און גאַנץ ישׂראֵל מיט אים, אַ זייער גרויסע אײַנזאַמלונג, פֿון וווּ מע קומט קײַן חֲמַת ביז דעם טײַך פֿון מִצְרַיִם. edit</p>	<p>2CH7:8 un Shelomo hot gemacht dem yom-Tov in yener tsait ziben teg, un gants Yisroel mit im, a zeyer groise inzamlung, fun vu me kumt kein Chammat biz dem taich fun Mitsrayim.</p>	<p>2CH7:8 Also at the same time Sh'lomo kept the Chag shivat yamim, and kol Yisroel with him, a Kahal Gadol Me'od, from the Levo (Approach) Chamat unto the Wadi Mitzrayim.</p>
<p>און אויפֿן אַכטן טאָג 2CH7:9 האָבן זײ געמאַכט אַ הייליקע אײַנזאַמלונג; וואָרום זיבן טעג האָבן זײ געמאַכט די באַנײַונג פֿון מזבח, און דער יום-טובַ איז געווען זיבן טעג. edit</p>	<p>2CH7:9 un oifen achten tog hoben zei gemacht a heilike inzamlung; vorem ziben teg hoben zei gemacht di banaiung fun mizbeyeche, un der yom-Tov iz geven ziben teg.</p>	<p>2CH7:9 And on the Yom HaShemini they held an Atzeret (solemn assembly) ; for they kept the chanukat HaMizbe'ach (dedication of the altar) , shivat yamim, and the Chag shivat yamim.</p>
<p>און אויפֿן דרייַ און 2CH7:10 צוואַנציקסטן טאָג אין זיבעטן חודש האָט ער אַוועקגעשיקט דאָס פֿאָלק צו זייערע געצעלטן פֿרײַלעך און מיט אַן אויפֿגעראַמטן האַרצן איבער דעם גוטס וואָס ה' האָט געטאָן צו דוֹדן, און צו שלמהן, און צו זײַן פֿאָלק ישׂראֵל. edit</p>	<p>2CH7:10 un oifen drai un tsvantsiksten tog in zibeten chodesh hot er avekgeschikt dos folk tsu zeyere getselten freilech un mit an oifgeramten hartsen iber dem guts vos Hashem hot geton tsu Doviden, un tsu Salmonen, un tsu zain folk Yisroel.</p>	<p>2CH7:10 And on the three and twentieth day of the seventh month he sent HaAm away into their ohalim joyful and tovei lev for the goodness that HASHEM had showed unto Dovid, and to Sh'lomo, and to Yisroel His Am.</p>
<p>אַזױ האָט שלמה 2CH7:11 פֿאַרענדיקט דאָס הױז פֿון ה', און דאָס הױז פֿון מלך; און</p>	<p>2CH7:11 azoi hot Shelomo farendikt dos hoiz fun Hashem, un dos hoiz fun melech; un alts vos iz gekumen Salmonen oifen</p>	<p>2CH7:11 Thus Sh'lomo finished the Beis HASHEM , and the Beis HaMelech; and all that came into the lev Sh'lomo to do in the</p>

<p>אַלץ וואָס איז געקומען שלמהן אויפֿן האַרצן צו מאַכן אין הויז פֿון ה', אָדער אין זײַן הויז, האַט ער דורכגעפֿירט. edit</p>	<p>hartsen tsu machen in hoiz fun Hashem, oder in zain hoiz, hot er durchgefirt.</p>	<p>Beis HASHEM , and in his own palace, he prosperously effected.</p>
<p>2CH7:12 און ה' האָט זיך באַוויזן צו שלמהן בײַ נאַכט, און האָט צו אים געזאָגט: איך האָב צוגעהערט דיין תפילה, און איך האָב אויסדערוויילט דעם דאָזיקן אָרט פֿאַר מיר, פֿאַר אַ הויז פֿון זַבַּח. edit</p>	<p>2CH7:12 un Hashem hot zich bavizen tsu Salmonen bai nacht, un hot tsu im gezogt: ich hob tsugehert dain tfile, un ich hob oisderveilt dem doziken ort far mir, far a hoiz fun Zevach.</p>	<p>2CH7:12 And HASHEM appeared to Sh'lomo balailah, and said unto him, I have heard thy tefillah, and have chosen this makom for Myself for a Beis Zevach.</p>
<p>2CH7:13 אַז איך וועל פֿאַרשליסן דעם הימל, און עס וועט נישט זײַן קײַן רעגן, אָדער אַז איך וועל באַפֿעלן דעם היישעריק צו פֿאַרצערן דאָס לאַנד, אָדער אויב איך וועל שיקן אַ מגפֿה צווישן מיין פֿאָלק, edit</p>	<p>2CH7:13 az ich vel farshlisen dem himel, un es vet nisht zain kein regen, oder az ich vel bafelen dem heisherik tsu fartseren dos land, oder oib ich vel shiken a mageyfe tsvishen main folk,</p>	<p>2CH7:13 When I shut up Shomayim that there be no matar, or when I command the locusts to devour HaAretz, or when I send dever among Ami (My People) ;</p>
<p>2CH7:14 און מיין פֿאָלק וואָס מיין נאָמען ווערט גערופֿן אויף אים, וועט ווערן אונטערטעניק, און זיי וועלן מתפלל זײַן און בעטן פֿאַר מיר, און וועלן זיך אומקערן פֿון זייערע שלעכטע וועגן, וועל איך צוהערן פֿון הימל, און וועל פֿאַרגעבן זייער זינד, און</p>	<p>2CH7:14 un main folk vos main nomen vert gerufen oif im, vet veren untermenik, un zei velen mispalel zain un beten far mir, un velen zich umkeren fun zeyere shlechte vegen, vel ich tsuheren fun himel, un vel fargeben zeyer zind, un vel heilen zeyer land.</p>	<p>2CH7:14 If Ami, which are called by Shmi, shall humble themselves, and daven, and seek my face, and turn from their derakhim hara'im (wicked ways) , then will I hear from Shomayim, and will forgive their chattat, and will heal their land.</p>

<p>וועל היילן {רפא} זייער לאַנד. edit</p>		
<p>2CH 7:15 אַצונד וועלן מיינע אויגן זיין אָפֿן, און מיינע אויערן פֿאַרנעמיק, צו דער תּפֿילה פֿון דעם דאָזיקן הויז. edit</p>	<p>2CH 7:15 atsund velen maine oigen zain ofen, un maine oieren farnemik, tsu der tfile fun dem doziken hoiz.</p>	<p>2CH 7:15 Now Mine eyes shall be open, and Mine ears attentive unto the tefillah that is made in Makom HaZeh.</p>
<p>2CH 7:16 און אַצונד האָב איך אויסדערוויילט און האָב געהייליקט דאָס דאָזיקע הויז, אַז מײַן נאָמען זאָל דאָרטן זײַן אויף אייביק, און מײַנע אויגן און מײַן האַרץ וועלן דאָרטן זײַן אַלע טעג. edit</p>	<p>2CH 7:16 un atsund hob ich oisderveilt un hob geheilikt dos dozike hoiz, az main nomen zol dorten zain oif eibik, un maine oigen un main harts velen dorten zain ale teg.</p>	<p>2CH 7:16 For now have I chosen and set apart as kodesh HaBeis HaZeh, that Shmi may be there ad olam, and Mine eyes and Mine lev shall be there kol hayamim.</p>
<p>2CH 7:17 און דו, אויב דו וועסט גיין פֿאַר מיר, אַזוי ווי דיין פֿאַטער דָּוד איז געגאַנגען, צו טאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס איך האָב דיר באַפֿוילן, און מײַנע חוקים און מײַנע געזעצן וועסטו היטן, edit</p>	<p>2CH 7:17 un du, oib du vest gein far mir, azoi vi dain foter Dovid iz gegangen, tsu ton azoi vi alts vos ich hob dir bafloien, un maine chukkim un maine gezetsen vestu hiten,</p>	<p>2CH 7:17 And as for thee, if thou wilt walk before Me, as Dovid Avicha walked, and do according to all that I have commanded thee, and shalt observe My chukkot and My mishpatim;</p>
<p>2CH 7:18 וועל איך אויפֿשטעלן דעם טראָן פֿון דיין מלוכה, אַזוי ווי איך האָב געשלאָסן אַ בונד מיט דיין פֿאַטער דָּוד, אַזוי צו זאָגן: עס וועט דיר נישט פֿאַרשניטן {כרת} ווערן אַ מאַן וואָס געוועלטיקט אין</p>	<p>2CH 7:18 vel ich oifshtelen dem tron fun dain meluche, azoi vi ich hob geshlosen a bund mit dain foter Doviden, azoi tsu zogen: es vet dir nisht farshniten veren a man vos geveltikt in Yisroel.</p>	<p>2CH 7:18 Then will I establish the kisse of thy Malchut, just as I have covenanted with Dovid Avicha, saying, Lo yikaret lecha ish moshel b'Yisroel.</p>

<p align="center">edit .ישראל</p>		
<p>2CH7:19 אויב אָבער איר וועט זיך אָפּקערן, און איר וועט פֿאַרלאָזן מײַנע חוקים און מײַנע געזעצן וואָס איך האָב געלייגט פֿאַר אײַך, און איר וועט גיין און וועט דינען פֿרעמדע ג-טער, און וועט זיך בוקן צו זיי, edit</p>	<p>2CH7:19 oib ober ir vet zich opkeren, un ir vet farlozen maine chukkim un maine gezetsen vos ich hob geleigt far ich, un ir vet gein un vet dinen fremde G-ter, un vet zich buken tsu zei,</p>	<p>2CH7:19 But if ye turn away, and forsake My chukkot and My mitzvot, which I have set before you, and shall go and serve elohim acherim, and worship them,</p>
<p>2CH7:20 וועל איך זיי אויסרײַסן פֿון מײַן ערד וואָס איך האָב זיי געגעבן, און דאָס דאָזיקע הויז וואָס איך האָב געהייליקט צו מײַן נאָמען, וועל איך אָוועקוואַרפֿן פֿון מײַן פנים, און איך וועל עס מאַכן פֿאַר אַ שפּריכוואַרט און פֿאַר אַ געשפּעט צווישן אַלע פֿעלקער. edit</p>	<p>2CH7:20 vel ich zei oisraisen fun main erd vos ich hob zei gegeben, un dos dozike hoiz vos ich hob geheilikt tsu main nomen, vel ich avekvarfen fun main ponem, un ich vel es machen far a shprichvort un far a geshpet tsvishen ale felker.</p>	<p>2CH7:20 Then will I uproot them out of My Adamah which I have given them; and HaBeis HaZeh, which I have set apart as kodesh for Shmi, will I cast out of My sight, and will make it to be a Mashal (byword) and an object of ridicule among Kol haAmim.</p>
<p>2CH7:21 און דאָס דאָזיקע הויז וואָס איז געווען דערהויבן, וועט איטלעכער וואָס גייט אים פֿאַרביי זיך דערשרעקן; און אַז ער וועט זאָגן: פֿאַר וואָס האָט ה' אַזוי געטאָן צו דעם דאָזיקן לאַנד, און צו דעם דאָזיקן הויז? edit</p>	<p>2CH7:21 un dos dozike hoiz vos iz geven derhoiben, vet itlecher vos geit im farbai zich dershrecken; un az er vet zogen: far vos hot Hashem azoi geton tsu dem doziken land, un tsu dem doziken hoiz?</p>	<p>2CH7:21 And HaBeis HaZeh, which is elyon, shall be an astonishment to every one that passeth by it; so that he shall say, Why hath HASHEM done thus unto HaAretz HaZot, and unto HaBeis Hazeh?</p>

<p>וועט מען זאָגן: דערפֿאַר 2CH 7:22 וואָס זיי האָבן פֿאַרלאָזן ה' דעם ג-ט פֿון זייערע עלטערן, וואָס האָט זיי אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מצרים, און זיי האָבן זיך געהאַלטן אָן פֿרעמדע ג-טער, און זיך געבוקט צו זיי און זיי געדינט; דערום האָט ער געבראַכט אויף זיי אַל דאָס דאָזיקע ביז. edit</p>	<p>2CH 7:22 vet men zogen: derfar vos zei hoben farlozen Hashem dem G-t fun zeyere elteren, vos hot zei aroisgetsoigen fun land Mitsrayim, un zei hoben zich gehalten on fremde G-ter, un zich gebukt tsu ze un ze gedint; derum hot er gebracht oif ze al dos dozike beiz.</p>	<p>2CH 7:22 And it shall be answered, Because they forsook HASHEM Elohei Avoteihem, Who brought them forth out of Eretz Mitzrayim, and they laid hold on elohim acherim, and worshiped them, and served them; therefore hath He brought all this ra'ah upon them.</p>
<p>2CH 8:1 און עס איז געווען צום סוף פֿון צוואַנציק יאָר וואָס שלמה האָט געבויט דאָס הויז פֿון ה', און זיין הויז, edit</p>	<p>2CH 8:1 un es iz geven tsum sof fun tsvantsik yor vos Shelomo hot geboit dos hoiz fun Hashem, un zain hoiz,</p>	<p>2CH 8:1 And it came to pass at the end of esrim shanah, wherein Sh'lomo had built the Beis HASHEM , and his own bais <p style="color: green;">(palace) ,</p></p>
<p>2CH 8:2 און די שטעט וואָס חורם האָט געגעבן שלמה, זיי האָט שלמה געהאַט פֿאַרבוט, און דאָרטן באַזעצט די קינדער פֿון ישׂראֵל, edit</p>	<p>2CH 8:2 un di shtet vos Churam hot gegeben Salmonen, ze hot Shelomo gehat farboit, un dorten bazetst di kinder fun Yisroel,</p>	<p>2CH 8:2 That the cities which Churam had restored to Sh'lomo, Sh'lomo rebuilt them, and caused the Bnei Yisroel to dwell there.</p>
<p>2CH 8:3 איז שלמה געגאַנגען קיין חַמַּת-צוֹבָה, און איז זי בייגעקומען. edit</p>	<p>2CH 8:3 iz Shelomo gegangen kein Chammat-tsoboh, un iz zi baigekumen.</p>	<p>2CH 8:3 And Sh'lomo went to Chamat Tzovah, and captured it.</p>
<p>2CH 8:4 און ער האָט געבויט תַּדְמוֹר אין דער מדבר, און אַלע שפּייכלערשטעט וואָס ער האָט געבויט אין חַמַּת. edit</p>	<p>2CH 8:4 un er hot geboit Tadmor in der midbar, un ale shpaichlershtet vos er hot geboit in Chammat.</p>	<p>2CH 8:4 And he built Tadmor in the midbar, and all the storage towns, which he built in Chamat.</p>

<p>2CH 8:5 און ער האָט אָפּגעבויט די אויבערשטע בית-חורון און די אונטערשטע בית-חורון, פֿעסטונגשטעט מיט מויערן, טירן, און ריגלען; edit</p>	<p>2CH 8:5 un er hot opgeboit di oibershte Beit-Choron un di untershte Beit-Choron, festungshtet mit moieren, tiren, un riglen;</p>	<p>2CH 8:5 Also he rebuilt Upper Beit-Choron, and Lower Beit-Choron, fortified cities, with walls, gates, and bars,</p>
<p>2CH 8:6 און בעֵלָת, און אֶלֶע שפּייכלערשטעט וואָס שלמה האָט געהאַט, און אֶלֶע שטעט פֿאַר רייטוועגן, און שטעט פֿאַר רייטער, און יעטוועדער געלוסט וואָס שלמה האָט געגלוסט צו בויען אין ירושָׁלַיִם, און אויפֿן לבָנוֹן, און אין גאַנצן לאַנד פֿון זײַן ממשלה. edit</p>	<p>2CH 8:6 un Baalat, un ale shpaichlershtet vos Shelomo hot gehat, un ale shtet far raitvegen, un shtet far raiter, un yetveder gelust vos Shelomo hot geglust tsu boien in Yerusholayim, un oifen Levanon, un in gantsen land fun zain memshole.</p>	<p>2CH 8:6 And Ba'alat, and all the storage towns that Sh'lomo had, and all the towns for the chariots, and the towns for the parashim (<i>horsemen, cavalry</i>) all the cheshek Sh'lomo (<i>desire of Solomon</i>) that he desired to build in Yerushalayim, and in the Levanon, and throughout all the eretz of his Memshalet.</p>
<p>2CH 8:7 דאָס גאַנצע פֿאַלק וואָס איז געבליבן פֿון דעם חתּי, און דעם אַמּוּרִי, און דעם פּרִזִי, און דעם חִוּי, און דעם יבּוּסִי, וואָס זיי זײַנען נישט פֿון יִשְׂרָאֵל – edit</p>	<p>2CH 8:7 dos gantse folk vos iz gebliben fun dem Chitti, un dem Imri, un dem Perizzi, un dem Chivi, un dem Yevusi, vos zei zainen nisht fun Yisroel –</p>	<p>2CH 8:7 As for kol haAm that were left of the Chitti, and HaEmori, and the Perizzi, and the Chivi, and the Yevusi, who were not of Yisroel,</p>
<p>2CH 8:8 פֿון זייערע קינדער וואָס זײַנען געבליבן נאָך זיי אין לאַנד, וואָס די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן זיי נישט פֿאַרלענדט – זיי האָט שלמה גענומען פֿאַר צינדזקנעכט ביז</p>	<p>2CH 8:8 fun zeyere kinder vos zainen gebliben noch zei in land, vos di kinder fun Yisroel hoben zei nisht farlendt – zei hot Shelomo genumen far tsindzknecht biz oif haintiken tog.</p>	<p>2CH 8:8 From their banim, who were left after them in HaAretz, whom the Bnei Yisroel consumed not, them did Sh'lomo conscript for forced labor until yom hazeh.</p>

<p>אויף היינטיקן טאָג. edit</p>		
<p>אָבער פֿון די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל הָאָט שְׁלֹמֹה נִישַׁט גַּעמאַכט פֿאַר קנעכט פֿאַר זײַן אַרבעט; נאָר זײ זײַנען געווען די מלחמה-לײַט, און זײַנע אײבערעלטסטע, און די האָרן אײבער זײַנע רײטוועגן און זײַנע רײטער. edit</p>	<p>2CH8:9 ober fun di kinder fun Yisroel hot Shelomo nisht gemacht far knecht far zain arbet; nor zei zainen geven di milchome-lait, un zaine eibereltste, un di haren iber zaine raitvegen un zaine raiter.</p>	<p>2CH8:9 But of the Bnei Yisroel did Sh'lomo make no avadim for his melachah; for they were anshei milchamah, and commanders of his officers, and commanders of his chariots and parash.</p>
<p>און דאָס זײַנען געווען די הויפטגעשטעלטע וואָס דער מלך שלמה האָט געהאַט: צוויי הונדערט און פֿופֿציק וואָס האָבן געוועלטיקט אײבער דעם פֿאַלק. edit</p>	<p>2CH8:10 un dos zainen geven di hoiptgeshtelte vos der melech Shelomo hot gehat: tsvei hundert un fuftsik vos hoben geveltikt iber dem folk.</p>	<p>2CH8:10 And these were the chief of the officials of Sh'lomo HaMelech, even two hundred and fifty, that exercised authority over HaAm.</p>
<p>און פֿרעהס טאָכטער הָאָט שְׁלֹמֹה אַרױפֿגעבראַכט פֿון דָּוִד־שְׁטאָט אין דעם הויז וואָס ער האָט פֿאַר איר געבױט, וואָרום ער האָט געזאָגט: מײַנע אַ וױב זאַל נײַט ווױנען אין דעם הויז פֿון דָּוִד דעם מלך פֿון יִשְׂרָאֵל, וואָרום די ערטער זײַנען הײליק, ווײַל צו זײ אײז געקומען דער אָרון פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH8:11 un Pharaohs tochter hot Shelomo aroifgebracht fun Dovids-shtot in dem hoiz vos er hot far ir geboit, vorem er hot gezogt: maine a vaib zol nisht voinen in dem hoiz fun Dovid dem melech fun Yisroel, vorem di erter zainen heilik, vail tsu zei iz gekumen der oren fun Hashem.</p>	<p>2CH8:11 And Sh'lomo brought up the Bat Pharaoh out of Ir Dovid unto the palace that he had built for her, for he said, Isha li <i>(wife for me)</i> shall not dwell in the Bais Dovid Melech Yisroel, because the places whereunto the Aron HASHEM hath come are Kodesh.</p>

<p>דענצמאל האָט שלמה 2CH8:12 אויפֿגעבראַכט בראַנדאָפֿפֿער {עֲלֵה} צו ה' אויף דעם מזבח פֿון ה' וואָס ער האָט געבויט פֿאַר דעם פֿאַדערהויז, edit</p>	<p>2CH8:12 dentsmol hot Shelomo oifgebracht brandopfer tsu Hashem oif dem mizbeyech fun Hashem vos er hot geboit far dem foderhoiz,</p>	<p>2CH8:12 Then Sh'lomo offered up Olot unto HASHEM on the Mizbe'ach HASHEM , which he had built before the Ulam,</p>
<p>2CH8:13 אזוי ווי מע דאַרף אויפֿברענגען טאָגטעגלעך לויט דעם געבאָט פֿון משהן, אין די שבתים, און אום ראַש- חודש, און אין די יום-טובֿים, דרייַ מאָל אין יאָר, אין דעם יום-טובֿ פֿון מצות, און אין דעם יום-טובֿ פֿון שבועות, און אין דעם יום-טובֿ פֿון סוכות. edit</p>	<p>2CH8:13 azoi vi me darf oifbrenge togteglech loit dem gebot fun Mosheen, in di Shabetaim, un um Rosh-chodesh, un in di yom-tuvim, drai mol in yor, in dem yom-Tov fun matsus, un in dem yom-Tov fun shvues, un in dem yom-Tov fun sukot.</p>	<p>2CH8:13 Even according to the requirement of each day on its day, offering according to the mitzvat Moshe, on the Shabbatot, and on Rosh Chodesh, and on the Mo'adot, three times in the year, even in the Chag HaMatzot, and in the Chag HaShavuot, and in the Chag HaSukkot.</p>
<p>2CH8:14 און ער האָט געשטעלט, לויט דעם געזעץ פֿון זיין פֿאַטער דָּוִד, די אָפֿטיילונגען פֿון די פֿהנים אויף זייער דינסט, און די לויים אויף זייערע וואַכן, אויף צו לויבן און צו טאָן דעם דינסט לעבן די פֿהנים, לויט דעם טאָגטעגלעכן באַדאַרף; און די טויערלייט לויט זייערע אָפֿטיילונגען בייַ איטלעכן טויער, וואָרום אזוי איז געווען</p>	<p>2CH8:14 un er hot geshtelt, loit dem gezets fun zain foter Doviden, di opteilungen fun di koyanim oif zeyer dinst, un di Leviim oif zeyere vachen, oif tsu loiben un tsu ton dem dinst leben di koyanim, loit dem togteglechen badarf; un di toierlait loit zeyere opteilungen bai itlechen toier, vorem azoi iz geven der bafel fun Dovid dem man fun G-t.</p>	<p>2CH8:14 And he appointed, according to the mishpat Dovid Aviv, the machlekot (divisions) of the Kohanim to their avodah service, and the Levi'im to their mishmerot (watches) , to praise and minister before the Kohanim, as the requirement of every yom required; the Sho'arim (Gatekeepers) also by their machlekot (divisions) at every sha'ar; for thus was the mitzvot Dovid Ish HaElohim.</p>

<p>דער באַפֿעל פֿון דָּוִד דעם מאַן פֿון ג-ט. edit</p>		
<p>און מע האָט זיך נישט אַפֿגעקערט פֿון דעם מלכס באַפֿעל צו די כהנים און די לויים וועגן יעטוועדער זאַך, און וועגן די שאַצן. edit</p>	<p>2CH8:15 un me hot zich nisht opgekert fun dem melech's bafel tsu di koyanim un di Leviim vegen yetveder zach, un vegen di shatsen.</p>	<p>2CH8:15 And they deviated not from the mitzvat HaMelech unto the Kohanim and Levi'im concerning any matter, or concerning the otzarot.</p>
<p>אַזוי איז צו שטאַנד געקומען שלמהס גאַנצע אַרבעט פֿון דעם טאַג וואָס דער גרונטפֿעסט איז געלייגט געוואָרן פֿאַר ה'ס הויז, און ביז ער האָט אין גאַנצן פֿאַרענדיקט דאָס הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH8:16 azoi iz tsu shtand gekumen Salmons gantse arbet fun dem tog vos der gruntfest iz geleigt gevoren far Hashem's hoiz, un biz er hot in gantsen farendikt dos hoiz fun Hashem.</p>	<p>2CH8:16 Now all the work of Sh'lomo was carried out from the yom musad (<i>day of the foundation</i>) of the Beis HASHEM until its completion. So the Beis HASHEM was perfected.</p>
<p>דענצמאָל איז שלמה געגאַנגען קיין עַצְיוֹן-גֶּבֶר און קיין אֵילוֹת אויפֿן ברעג ים אין לאַנד אָדום. edit</p>	<p>2CH8:17 dentsmol iz Shelomo gegangen kein Etzyon-Gever un kein Eilot oifen breg yam in land Edom.</p>	<p>2CH8:17 Then went Sh'lomo to Etzyon-Gever, and to Eilot, on the seacoast of Eretz Edom.</p>
<p>און חורם האָט אים געשיקט דורך דער האַנט פֿון זיינע קנעכט שיפֿן, און קנעכט וואָס קענען דעם ים, און זיי זיינען געקומען מיט שלמהס קנעכט קיין אופֿיר, און האָבן געקריגן פֿון דאָרטן פֿיר הונדערט און פֿופֿציק צענטנער</p>	<p>2CH8:18 un Churam hot im geshikt durch der hant fun zaine knecht shifen, un knecht vos kenen dem yam, un zei zainen gekumen mit Salmons knecht kein Ophir, un hoben gekrigen fun dorten fir hundert un fuftsik tsentner gold, un gebracht tsum melech Shelomo.</p>	<p>2CH8:18 And Churam sent him by the hands of his avadim oniyot, and avadim that were experienced seamen; and they went with the avadim of Sh'lomo to Ophir, and took from there four hundred and fifty talents of zahav, and brought them to Sh'lomo HaMelech.</p>

<p>גאָלד, און געבראַכט צום מלך שלמה. edit</p>		
<p>2CH 9:1 און די מלכה פֿון שבָּאָ האָט געהערט די הערונג פֿון שלמה, און זי איז געקומען צו פרוּוון שלמה מיט רעטענישן, קיינ ירושלים, מיט זייער אַ גרויסער מחנה, און קעמלען אַנגעלאָדן מיט בשמים און גאָלד לרובֿ, און טייַער געשטיין. און זי איז געקומען צו שלמה, און האָט גערעדט צו אים וועגן אַלץ וואָס איז געווען ביי איר אין האַרצן. edit</p>	<p>2CH 9:1 un di Milcah fun Sheva hot gehert di herung fun Salmonen, un zi iz gekumen tsu pruyen Salmonen mit retenishen, kein Yerusholayim, mit zeyer a groiser machne, un kemlen ongeloden mit b'shomaim un gold lruv, un taier geshtein. un zi iz gekumen tsu Salmonen, un hot geredt tsu im vegen alts vos iz geven bai ir in hartsen.</p>	<p>2CH 9:1 And when the Malkat Sheva (<i>Queen of Sheba</i>) heard of the fame of Sh'lomo, she came to test Sh'lomo with chidot (<i>hard questions, riddles</i>) at Yerushalayim, with a very great caravan, and camels that carried spices, and zahav in abundance, and precious stones; and when she was come to Sh'lomo, she communed with him of all that was in her levav.</p>
<p>2CH 9:2 און שלמה האָט איר געזאָגט אַלע אירע זאַכן, און נישט געווען אַ זאַך פֿאַרהוילן פֿון שלמה, וואָס ער זאָל איר נישט זאָגן. edit</p>	<p>2CH 9:2 un Shelomo hot ir gezogt ale ire zachen, un nisht geven a zach farhoilen fun Salmonen, vos er zol ir nisht zogen.</p>	<p>2CH 9:2 And Sh'lomo gave answer to all her questions; and there was nothing hid from Sh'lomo which he explained not to her.</p>
<p>2CH 9:3 און די מלכה פֿון שבָּאָ האָט געזען די חכמה פֿון שלמה, און דאָס הויז וואָס ער האָט געבויט, edit</p>	<p>2CH 9:3 un di Milcah fun Sheva hot gezen di chochme fun Salmonen, un dos hoiz vos er hot geboit,</p>	<p>2CH 9:3 And when the Malkat Sheva had seen the Chochmat Sh'lomo, and HaBais (<i>the Palace</i>) that he had built,</p>
<p>2CH 9:4 און דאָס עסן פֿון זיין טיש, און דאָס זיצן פֿון זיינע הויפֿדינער, און דאָס שטיין פֿון</p>	<p>2CH 9:4 un dos esen fun zain tish, un dos zitsen fun zaine hoifdiner, un dos shtein fun zaine meshoresim mit zeyere</p>	<p>2CH 9:4 And the ma'akhal (<i>food</i>) of his shulchan, and the moshav of his avadim, and the attendance of his ministers, and</p>

<p>זיינע משרתים מיט זייערע מלבושים, און זיינע טראַנקמיינסטערס מיט זייערע מלבושים, און זיין אַרויפגאַנג וואָס ער פֿלעגט אַרויפגיין צו ה'ס הויז, און אין איר איז מער נישט געבליבן קיין אָטעם. edit</p>	<p>malbushem, un zaine trankmeinsters mit zeyere malbushem, un zain aroifgang vos er flegt aroifgein tsu Hashem's hoiz, un in ir iz mer nisht gebliben kein otem.</p>	<p>their apparel; his cupbearers also, and their apparel; and his aliyah (ascent) by which he went up to the Beis HASHEM ; there was no more ruach in her.</p>
<p>2CH 9:5 און זי האָט געזאָגט צום מלך: אמת איז דער קלאַנג וואָס איך האָב געהערט אין מיין לאַנד וועגן דיין פֿירונגען און וועגן דיין חכמה. edit</p>	<p>2CH 9:5 un zi hot gezogt tsum melech: emes iz der klang vos ich hob gehert in main land vegen daine firungen un vegen dain chochme.</p>	<p>2CH 9:5 And she said to HaMelech, Emes was the davar (report) which I heard in mine own country about thine acts, and of thy chochmah;</p>
<p>2CH 9:6 און איך האָב נישט געגלויבט זייערע ווערטער, ביז איך בין געקומען, און מיינע אויגן האָבן געזען; ערשט מיר איז צו מאָל אַ העלפֿט נישט דערציילט געוואָרן פֿון דיין גרויס חכמה; דו שטייגסט אַריבער די הערונג וואָס איך האָב געהערט. edit</p>	<p>2CH 9:6 un ich hob nisht gegloibt zeyere verter, biz ich bin gekumen, un maine oigen hoben gezen; ersht mir iz tsu mol a helft nisht dertseilt gevoren fun dain grois chochme; du shtaignst ariber di herung vos ich hob gehert.</p>	<p>2CH 9:6 Howbeit I believed not their words, until I came, and mine eyes had seen it; and, hinei, the one half of the greatness of thy chochmah was not told me, for thou exceedest the report that I heard.</p>
<p>2CH 9:7 ווויל צו דייןע לייט, און וויל צו די דאָזיקע קנעכט דייןע וואָס שטייען פֿאַר דיר תמיד, און הערן דיין חכמה. edit</p>	<p>2CH 9:7 voil tsu daine lait, un voil tsu di dozike knecht daine vos shteyen far dir tmid, un heren dain chochme.</p>	<p>2CH 9:7 Ashrei are thy anashim, and ashrei are these thy avadim, which stand continually before thee, and hear thy chochmah.</p>

<p>2CH 9:8 ברוך ה' דיין ג-ט וואָס ער האַט דיד באַגערט דיד אַרויפֿצוזעצן אויף זיין טראָן פֿאַר אַ מלך פֿון ה' דיין ג-ט. ווייל דיין ג-ט האָט ליב ישׂראֵל, כדי אים אויפֿצושטעלן אויף אייביק, דערום האָט ער דיד געמאַכט פֿאַר אַ מלך איבער זיי, צו טאָן רעכט און גערעכטיקייט. edit</p>	<p>2CH 9:8 Baruch Hashem dain G-t vos er hot dich bagert dich arofitsuzetsen oif zain tron far a melech fun Hashem dain G-t. vail dain G-t hot lib Yisroel, kedei im oiftsushtelen oif eibik, derum hot er dich gemacht far a melech iber zei, tsu ton recht un gerechtikeit.</p>	<p>2CH 9:8 Baruch HASHEM Eloheicha Who delighted in thee to set thee on His kisse, to be Melech for HASHEM Eloheicha, because Eloheicha loved Yisroel, to establish them l'olam, therefore He made thee Melech over them, to maintain Mishpat and Tzedakah.</p>
<p>2CH 9:9 און זי האָט געגעבן דעם מלך הונדערט און צוואַנטיק צענטנער גאָלד, און בשמים זייער פֿיל, און טייער געשטיין; און קיין מאָל איז נישט געווען אַזעלכע בשמים ווי יענע וואָס די מלכה פֿון שבָּאָ האָט געגעבן שלמה המלך. edit</p>	<p>2CH 9:9 un zi hot gegeben dem melech hundert un tsvatsnik tsentner gold, un b'shomaim zeyer fil, un taier geshtein; un kein mol iz nisht geven azelche b'shomaim vi yene vos di Milcah fun Sheva hot gegeben Shelomo hameilech.</p>	<p>2CH 9:9 And she gave HaMelech a hundred and twenty talents of zahav, and spices in great abundance, and precious stones; neither was there ever any such spice as the Malkat Sheva gave Sh'lomo HaMelech.</p>
<p>2CH 9:10 און אויך די קנעכט פֿון חורמען, און די קנעכט פֿון שלמהן, וואָס האָבן געבראַכט גאָלד פֿון אופֿיר, האָבן געבראַכט סאַנדאַלהאַלץ און טייערע שטיינער. edit</p>	<p>2CH 9:10 un oich di knecht fun Churamen, un di knecht fun Salmonen, vos hoben gebracht gold fun Ophir, hoben gebracht sandalholts un teyere shtainer.</p>	<p>2CH 9:10 And the avadim also of Churam, and the avadim of Sh'lomo, which brought zahav from Ophir, brought atzei algunnim (<i>algum trees</i>) and precious stones.</p>
<p>2CH 9:11 און דער מלך האָט געמאַכט פֿון דעם סאַנדאַלהאַלץ שטעגן פֿאַר</p>	<p>2CH 9:11 un der melech hot gemacht fun dem sandalholts shtegen far dem hoiz fun</p>	<p>2CH 9:11 And HaMelech made of the atzei algunnim steps for the Beis HASHEM , and for the</p>

<p>דעם הויז פֿון ה', און פֿאַר דעם הויז פֿון מלך, און האַרפֿן און גיטאַרן פֿאַר די זינגערס; און אַזוי-וואָס איז נישט געזען געוואָרן פֿריער אין לאַנד יהודה. edit</p>	<p>Hashem, un far dem hoiz fun melech, un harfen un gitaren far di zingers; un azoi-vos iz nisht gezen gevoren frier in land Yehudah.</p>	<p>Beis HaMelech, and kinnorot and nevalim for the musicians; and there were none such seen before in the Eretz Yehudah.</p>
<p>און שלמה המלך האָט געגעבן דער מלכה פֿון שבָּאָ אַלע אירע באַגערן וואָס זי האָט פֿאַרלאַנגט, אַחוץ פֿאַר דעם וואָס זי האָט געבראַכט דעם מלך. און זי האָט זיך אומגעקערט, און איז אוועקגעגאַנגען אין איר לאַנד, זי מיט אירע קנעכט. edit</p>	<p>2CH9:12 un Shelomo hameilech hot gegeben der Milcah fun Sheva ale ire bageren vos zi hot farlangt, achuts far dem vos zi hot gebracht dem melech. un zi hot zich umgekert, un iz avekgegangen in ir land, zi mit ire knecht.</p>	<p>2CH9:12 And Sh'lomo HaMelech gave to Malkat Sheva all her chefetz, whatsoever she asked, beside such that she had brought unto HaMelech. So she turned, and went away to her own land, she and her avadim.</p>
<p>און די וואָג פֿון דעם גאָלד וואָס איז אַריינגעקומען שלמהן אין איין יאָר, איז געווען זעקס הונדערט און זעקס און זעכציק צענטנער גאָלד, edit</p>	<p>2CH9:13 un di vog fun dem gold vos iz araingekumen Salmonen in ein yor, iz geven zeks hundert un zeks un zechtsik tsentner gold,</p>	<p>2CH9:13 Now the weight of zahav that came to Sh'lomo in one year was six hundred and threescore and six talents of zahav;</p>
<p>אַחוץ וואָס די אַרומפֿאַרער און די סוחרים האַבן געבראַכט; און אַלע אַראַביש מלכים, און די לאַנדפֿירשטן האַבן שלמהן געבראַכט גאָלד און זילבער.</p>	<p>2CH9:14 achuts vos di arumforer un di sochrim hoben gebracht; un ale arabish Molechim, un di landfirshthen hoben Salmonen gebracht gold un zilber.</p>	<p>2CH9:14 Besides that which traders and merchants brought. And all the melachim of Arabia and governors of the country brought zahav and kesef to Sh'lomo.</p>

<p style="text-align: right;">edit</p>		
<p>און שלמה המלך האָט 2CH9:15 געמאַכט צוויי הונדערט פּאַנצערס פֿון געשלאָגענעם גאַלד; זעקס הונדערט שְׁקל געשלאָגענע גאַלד איז אַוועק אויף איין שילד. edit</p>	<p>2CH9:15 un Shelomo hameilech hot gemacht tsvei hundert pansters fun geshlogenem gold; zeks hundert shekl geshlogene gold iz avek oif ein shild.</p>	<p>2CH9:15 And Melech Sh'lomo made 200 shields of hammered zahav; 600 measures of hammered zahav went to one shield.</p>
<p>און דריי הונדערט שילדן 2CH9:16 פֿון געשלאָגענעם גאַלד; דריי הונדערט גאַלדשטיק איז אַוועק אויף איין שילד. און דער מלך האָט זיי אַריינגעשטעלט אין דעם הויז פֿון לבֿנון-וואַלד. edit</p>	<p>2CH9:16 un drai hundert shilden fun geshlogenem gold; drai hundert goldshtik iz avek oif ein shild. un der melech hot zei araingeshtelt in dem hoiz fun Levanon-vald.</p>	<p>2CH9:16 And 300 moginnim he made of hammered zahav; 300 measures of zahav went to one mogen. And HaMelech put them in Beis Ya'ar HaLevanon <i>(House of the Forest of Levanon)</i> .</p>
<p>און דער מלך האָט 2CH9:17 געמאַכט אַ גרויסן טראָן פֿון עלפֿנביין, און האָט אים איבערגעצויגן מיט ריינעם גאַלד. edit</p>	<p>2CH9:17 un der melech hot gemacht a groisen tron fun elfnbein, un hot im ibergetsoigen mit reinem gold.</p>	<p>2CH9:17 Moreover HaMelech made a kisse shen gadol <i>(great ivory throne)</i> and overlaid it with zahav tahor.</p>
<p>און זעקס טרעפֿ זיינען 2CH9:18 געווען צום טראָן, און אַ גילדערן פֿוסבענקל, באַפֿעסטיקט צום טראָן; און הענטלעך זיינען געווען אויף ביידע זייטן פֿון דעם אָרט צום זיצן, און צוויי לייבן זיינען געשטאַנען ביי די הענטלעך.</p>	<p>2CH9:18 un zeks trep zainen geven tsum tron, un a gilderen fusbenkel, bafestikt tsum tron; un hentlech zainen geven oif beide zaiten fun dem ort tsum zitsen, un tsvei leiben zainen geshtanen bai di hentlech.</p>	<p>2CH9:18 And there were six steps to the kisse, with a kevesh <i>(ramp)</i> of zahav, which was attached to the kisse, and arms on each side of the seat, and two aroyot <i>(lions)</i> standing by the armrests;</p>

<p style="text-align: right;">edit</p>		
<p>2CH9:19 און צוועלף לייבן זיינען דאָרטן געשטאַנען אויף די זעקס טרעפּ, פֿון דער זייט און פֿון דער אַנדער זייט. אַזוי- וואָס איז נישט געמאַכט געוואָרן אין קיין קיניגרייך. edit</p>	<p>2CH9:19 un tsvelf leiben zainen dorten geshtanen oif di zeks trep, fun der zeit un fun der ander zeit. azoi-vos iz nisht gemacht gevoren in kein kinigraich.</p>	<p>2CH9:19 And 12 aroyot stood there on the one side and on the other upon 6 steps. There was nothing like it made for any other mamlechah.</p>
<p>2CH9:20 און אַלע טרינק-כלים פֿון שלמה המלך זיינען געווען פֿון גאָלד, און אַלע כלים פֿון דעם הויז פֿון לבֿנוֹן-וואַלד זיינען געווען פֿון עכטן גאָלד; זילבער האָט זיך אין די טעג פֿון שלמהן גערעכנט פֿאַר גאָרנישט. edit</p>	<p>2CH9:20 un ale trink-keilim fun Shelomo hameilech zainen geven fun gold, un ale keilim fun dem hoiz fun Levanon-vald zainen geven fun echten gold; zilber hot zich in di teg fun Salmonen gerecht far gornisht.</p>	<p>2CH9:20 And all the kelei mashkeh (<i>drinking vessels</i>) of Sh'lomo HaMelech were of zahav, and all the kelei Beis Ya'ar HaLevanon were of pure zahav; none were of kesef; it was not accounted as anything in the days of Sh'lomo.</p>
<p>2CH9:21 וואָרום דער מלך האָט געהאַט שיפֿן וואָס זיינען געגאַנגען קיין תִּרְשִׁישׁ מיט די קנעכט פֿון חוֹרְמֵעַן. איין מאָל אין דריי יאָר פֿלעגן די תִּרְשִׁישׁ-שיפֿן קומען אַנגעלאָדן מיט גאָלד און זילבער, עלפֿנבֿיין, און מאַלפֿעס, און פֿאַוועס. edit</p>	<p>2CH9:21 vorem der melech hot gehat shifen vos zainen gegangen kein Tarshish mit di knecht fun Churamen. ein mol in drai yor flegen di Tarshish- shifen kumen ongeloden mit gold un zilber, elfnbein, un malpes, un paves.</p>	<p>2CH9:21 HaMelech had a fleet of oniyot that went to Tarshish with the avadim of Churam. Once every three years came the oniyot Tarshish bringing zahav, and kesef, ivory, and monkeys, and peacocks.</p>
<p>2CH9:22 און שלמה המלך איז געווען גרעסער פֿון אַלע מלכים פֿון דער ערד אין עושר</p>	<p>2CH9:22 un Shelomo hameilech iz geven greser fun ale Molechim fun der erd in oysher un chochme.</p>	<p>2CH9:22 And Sh'lomo HaMelech surpassed all the Malkhei HaAretz in riches and chochmah.</p>

<p>און חכמה. edit</p>		
<p>2CH9:23 און אַלע מלכים פֿון דער ערד האָבן געזוכט שלמהס פנים, כדי צו הערן זיין חכמה וואָס האַלקים האָט אַרײַנגעגעבן אין זײַן האַרצן. edit</p>	<p>2CH9:23 un ale Molechim fun der erd hoben gezucht Salmons ponem, kedei tsu heren zain chochme vos HaElokim hot araingegeben in zain hartsen.</p>	<p>2CH9:23 And all the Malkhei Ha'Aretz sought the presence of Sh'lomo, to hear his chochmah, that HaElohim had put in his lev.</p>
<p>2CH9:24 און זיי האָבן געבראַכט איטלעכער זיין מתנה, זילבערנע כלים, און גילדערנע כלים, און קליידער, וואָפֿן, און בשמים, פֿערד און מוילאיזלען, יאָר אין יאָר. edit</p>	<p>2CH9:24 un zeï hoben gebracht itlecher zain Mattanah, zilberne keilim, un gilderne keilim, un kleider, vafen, un b'shomaim, ferd un moileizlen, yor in yor.</p>	<p>2CH9:24 And they brought every ish his minchah (present) , kelei kesef, kelei zahav, and clothing, weapons, and spices, susim, and peradim (mules) , at a set rate.</p>
<p>2CH9:25 און שלמה האָט געהאַט פֿיר טויזנט שטאַלן פֿערד און רײטוועגן, און צוועלף טויזנט רײטער, און ער האָט זיי אַוועקגעשטעלט אין די שטעט פֿאַר רײטוועגן, און ביים מלך אין ירושלים. edit</p>	<p>2CH9:25 un Shelomo hot gehat fir toizent shtalen ferd un raitvegen, un tsvelf toizent raiter, un er hot zeï avekgeshtelt in di shtet far raitvegen, un baim melech in Yerusholayim.</p>	<p>2CH9:25 And Sh'lomo had four thousand stalls for susim and markovot (chariots) , and twelve thousand parashim whom he kept in the chariot cities, and with HaMelech at Yerushalayim.</p>
<p>2CH9:26 און ער האָט געוועלטיקט איבער אַלע מלכים, פֿון דעם טײַד און ביזן לאַנד פֿלשתיים, און ביז דעם געמאַרק פֿון מצרים. edit</p>	<p>2CH9:26 un er hot geveltikt iber ale Molechim, fun dem taich un bizen land Peleshetim, un biz dem gemark fun Mitsrayim.</p>	<p>2CH9:26 And he reigned over all the melachim from the River even unto the Eretz Pelishtim, and to the border of Mitzrayim.</p>
<p>2CH9:27 און דער מלך האָט</p>	<p>2CH9:27 un der melech hot gemacht zilber in Yerusholayim</p>	<p>2CH9:27 And HaMelech made kesef in Yerushalayim as</p>

<p>געמאַכט זילבער אין ירושלים אזוי ווי די שטיינער, און צעדערן האָט ער געמאַכט אזוי ווי די ווילדע פֿייגנביימער וואָס אין דער נידערונג, אין פֿילקייט. edit</p>	<p>azoi vi di shtainer, un tsederen hot er gemacht azoi vi di vilde faignbeimer vos in der niderung, in filkeit.</p>	<p>common as stones, and cedar trees he made like sycamore trees that are in the Shefelah in abundance.</p>
<p>2CH9:28 און פֿערד האָט מען אַרויסגעבראַכט שלמהן פֿון מצרים און פֿון אַלע לענדער. edit</p>	<p>2CH9:28 un ferd hot men aroisgebracht Salmonen fun Mitsrayim un fun ale lender.</p>	<p>2CH9:28 And they imported unto Sh'lomo susim out of Mitzrayim, and from all the lands.</p>
<p>2CH9:29 און די איבעריקע זאַכן וועגן שלמהן, די ערשטע אזוי ווי די לעצטע, זיי זיינען שוין באַשריבן אין די ווערטער פֿון נְתָן דעם נביא, און אין דער נבואה פֿון אַחִיָּה פֿון שִׁלֹּו, און אין דער זעלבער פֿון יְעֹדוֹ דעם זעער וועגן יְרָבָעָם דעם זון פֿון נבֿטן. edit</p>	<p>2CH9:29 un di iberike zachen vegen Salmonen, di ershte azoi vi di letste, zei zainen shoin bashriben in di verter fun Natan dem novi, un in der nevue fun Achiyah fun Shiloh, un in der zeung fun Yadaï dem zeer vegen Yarovam dem zun fun Nevaten.</p>	<p>2CH9:29 Now the rest of the Divrei Sh'lomo, harishonim and ha'acharonim, are they not written in the Divrei Natan HaNavi, and in the Nevu'at Achiyah the Shiloni, and in the chazot Yadaï HaChozer against Yarov'am ben Nevat?</p>
<p>2CH9:30 און שלמה האָט געקניגט אין ירושלים איבער גאַנץ ישׂראֵל פֿערציק יאָר. edit</p>	<p>2CH9:30 un Shelomo hot gekinigt in Yerusholayim iber gants Yisroel fertsik yor.</p>	<p>2CH9:30 And Sh'lomo reigned in Yerushalayim over kol Yisroel arba'im shanah.</p>
<p>2CH9:31 און שלמה האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און מע האָט אים באַגראָבן אין דער שטאָט פֿון זיין פֿאַטער דָּוִד; און זיין זון</p>	<p>2CH9:31 un Shelomo hot zich geleigt mit zaine elteren, un me hot im bagroben in der shtot fun zain foter Doviden; un zain zun Rechavam iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2CH9:31 And Sh'lomo slept with Avotav, and he was buried in Ir Dovid Aviv. And Rechav'am Bno reigned in his place.</p>

<p>רַחֲבֵעַם אִיז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט. edit</p>		
<p>און רַחֲבֵעַם אִיז געגאַנגען קײַן שָׁכֶם, וואָרום קײַן שָׁכֶם זײַנען געקומען גאַנץ יִשְׂרָאֵל אִים צו מאַכן פֿאַר אַ מלך. edit</p>	<p>2CH 10:1 un Rechavam iz gegangen kein Shechem, vorem kein Shechem zainen gekumen gants Yisroel im tsu machen far a melech.</p>	<p>2CH 10:1 And Rechav'am went to Shechem, for to Shechem were kol Yisroel come to make him melech.</p>
<p>און עס אִיז געווען, אַז יִרְבֵּעַם דער זון פֿון נַבְטָן הָאָט דאָס געהערט – וואָרום ער אִיז געווען אין מִצְרַיִם, ווהײַן ער אִיז אַנטלאָפֿן פֿון דעם מלך שלמה – הָאָט זײַך יִרְבֵּעַם אומגעקערט פֿון מִצְרַיִם. edit</p>	<p>2CH 10:2 un es iz geven, az Yarovam der zun fun Nevaten hot dos gehert – vorem er iz geven in Mitsrayim, vuhin er iz antlofen fun dem melech Shelomo – hot zich Yarovam umgekert fun Mitsrayim.</p>	<p>2CH 10:2 And it came to pass, when Yarov'am ben Nevat, who was in Mitzrayim, where he fled from the presence of Sh'lomo HaMelech heard it, that Yarov'am returned out of Mitzrayim.</p>
<p>און זײ האָבן געשיקט און אִים גערופֿן; און יִרְבֵּעַם און גאַנץ יִשְׂרָאֵל זײַנען געקומען, און האָבן גערעדט צו רַחֲבֵעַמען, אַזױ צו זאָגן: edit</p>	<p>2CH 10:3 un zeı hoben geshikt un im gerufen; un Yarovam un gants Yisroel zainen gekumen, un hoben geredt tsu Rechavamen, azoi tsu zogen:</p>	<p>2CH 10:3 And they sent and called him. So Yarov'am and kol Yisroel came and spoke to Rechav'am, saying,</p>
<p>דײַן פֿאַטער הָאָט שווער געמאַכט אונדזער יאָך, און אַצונד פֿאַרגרינגער דעם האַרטן דינסט פֿון דײַן פֿאַטער, וואָס ער הָאָט אַרױפֿגעלייגט אויף אונדז, און מיר וועלן דיר דינען. edit</p>	<p>2CH 10:4 dain foter hot shver gemacht undzer yoch, un atsund fargringer dem harten dinst fun dain foter, vos er hot aroifgeleigt oif undz, un mir velen dir dinen.</p>	<p>2CH 10:4 Avicha made our ol (yoke) kasheh (<i>difficult, harsh</i>) ; now therefore ease thou somewhat the grievous avodas Avicha, and his heavy ol (<i>yoke</i>) that he put upon us, and we will serve thee.</p>
<p>הָאָט ער צו זײ געזאָגט: 2CH 10:5</p>	<p>2CH 10:5 hot er tsu zeı gezogt:</p>	<p>2CH 10:5 And he said unto them,</p>

<p>קומט ווידער צו מיר אין דריי טעג אַרום. און דאָס פֿאַלק איז אַוועקגעגאַנגען. edit</p>	<p>kumt vider tsu mir in drai teg arum. un dos folk iz avekgegangen.</p>	<p>Shuvu (<i>come back, return</i>) unto me after shloshet yamin. And HaAm departed.</p>
<p>2CH 10:6 האָט דער מלך רחבֿעם זיך געעצהט מיט די זקנים וואָס זיינען געשטאַנען פֿאַר זיין פֿאַטער שלמהן, ווען ער האָט געלעבט, אַזוי צו זאָגן: ווי עצהט איר צו געבן אַן ענטפֿער דעם דאָזיקן פֿאַלק? edit</p>	<p>2CH 10:6 hot der melech Rechavam zich geeetsht mit di zknim vos zainen geshtanen far zain foter Salmonen, ven er hot gelebt, azoi tsu zogen: vi etsht ir tsu geben an entfer dem doziken folk?</p>	<p>2CH 10:6 And HaMelech Rechav'am took counsel with the Zekenim that had stood before Sh'lomo Avi while he yet lived, saying, What counsel give ye me to return answer to HaAm HaZeh?</p>
<p>2CH 10:7 האָבן זיי צו אים גערעדט, אַזוי צו זאָגן: אויב דו וועסט גיין מיט גוטן מיט דעם דאָזיקן פֿאַלק, און וועסט זיי באַוויליקן, און וועסט רעדן צו זיי גוטע רייד, וועלן זיי דיר זיין קנעכט אויף אַלע טעג. edit</p>	<p>2CH 10:7 hoben zeI tsu im geredt, azoi tsu zogen: oib du vest gein mit guten mit dem doziken folk, un vest zeI babiliken, un vest reden tsu zeI gute reid, velen zeI dir zain knecht oif ale teg.</p>	<p>2CH 10:7 And they spoke unto him, saying, If thou be kind to HaAm HaZeh, and please them, and speak devarim tovim to them, they will be thy avadim kol hayamim (<i>all the days</i>) .</p>
<p>2CH 10:8 אָבער ער האָט פֿאַרלאָזן די עצה פֿון די זקנים וואָס זיי האָבן אים געעצהט, און ער האָט זיך געעצהט מיט די יינגלעך וואָס זיינען אויפֿגעוואַקסן מיט אים, וואָס זיינען געשטאַנען פֿאַר אים. edit</p>	<p>2CH 10:8 ober er hot farlozen di eitse fun di zknim vos zeI hoben im geeetsht, un er hot zich geeetsht mit di yinglech vos zainen oifgevaksen mit im, vos zainen geshtanen far im.</p>	<p>2CH 10:8 But he forsook the Atzat HaZekenim they gave him, and took counsel with the yeladim that were brought up with him, that stood before him.</p>
<p>2CH 10:9 און ער האָט צו זיי געזאָגט: וואָס עצהט איר, מיר</p>	<p>2CH 10:9 un er hot tsu zeI gezogt: vos etsht ir, mir zolen geben an entfer dem doziken folk, vos hot</p>	<p>2CH 10:9 And he said unto them, What advice give ye that we may return answer to HaAm</p>

<p>זאָלן געבן אַן ענטפֿער דעם דאָזיקן פֿאַלק, וואָס האָט צו מיר גערעדט, אַזוי צו זאָגן: פֿאַרגרינגער דעם יאָך וואָס דיין פֿאַטער האָט edit אַרויפֿגעלייגט אויף אונדז?</p>	<p>tsu mir geredt, azoi tsu zogen: fargringer dem yoch vos dain foter hot aroifgeleigt oif undz?</p>	<p>HaZeh, which have spoken to me, saying, Ease somewhat haOl that Avicha did put upon us?</p>
<p>2CH 10:10 האָבן צו אים גערעדט די יינגלעך וואָס זיינען אויפֿגעוואַקסן מיט אים, אַזוי צו זאָגן: אַזוי זאָלסטו זאָגן צו דעם פֿאַלק וואָס האָט צו דיר גערעדט, אַזוי צו זאָגן: דיין פֿאַטער האָט שווער געמאַכט אונדזער יאָך, דערום פֿאַרגרינגער דו אונדז – אַזוי זאָלסטו זאָגן צו זיי: מיין מינדסטער פֿינגער איז דיקער פֿון מיין פֿאַטערס לענדן. edit</p>	<p>2CH 10:10 hoben tsu im geredt di yinglech vos zainen oifgevaksen mit im, azoi tsu zogen: azoi zolstu zogen tsu dem folk vos hot tsu dir geredt, azoi tsu zogen: dain foter hot shver gemacht undzer yoch, derum fargringer du undz – azoi zolstu zogen tsu zei: main mindster finger iz diker fun main foters lenden.</p>	<p>2CH 10:10 And the yeladim that grew up with him spoke unto him, saying, Thus shalt thou answer HaAm that spoke unto thee, saying, Avicha made our ol (yoke) heavy, but make thou it somewhat lighter for us; thus shalt thou say unto them, My little finger is thicker than the loins of Avi.</p>
<p>2CH 10:11 און אַצונד, מיין פֿאַטער האָט אויף אייך אַרויפֿגעלאָדן אַ שווערן יאָך, און איך וועל נאָך צולייגן צו אייער יאָך; מיין פֿאַטער האָט אייך געשטראַפֿט מיט ריטער, און איך – מיט דערנער. edit</p>	<p>2CH 10:11 un atsund, main foter hot oif ich aroifgeloden a shveren yoch, un ich vel noch tsuleigen tsu ier yoch; main foter hot ich geshtroft mit riter, un ich – mit derner.</p>	<p>2CH 10:11 For whereas Avi put an ol kaved (a heavy yoke) upon you, I will add more to your ol (yoke) . Avi chastised you with shotim (whips) , but I will chastise you with akrabim (scorpions) .</p>
<p>2CH 10:12 און ירבעם און דאָס גאַנצע פֿאַלק זיינען געקומען</p>	<p>2CH 10:12 un Yarovam un dos gantse folk zainen gekumen tsu</p>	<p>2CH 10:12 So Yarov'am and kol HaAm came to Rechav'am on</p>

<p>צו רחב־עמען אויפֿן דריטן טאָג, אַזוי ווי דער מלך האָט געהייסן, אַזוי צו זאָגן: קומט ווידער צו מיר אויפֿן דריטן טאָג. edit</p>	<p>Rechavamen oifen driten tog, azoi vi der melech hot geheisen, azoi tsu zogen: kumt vider tsu mir oifen driten tog.</p>	<p>the Yom HaShelishi, as HaMelech said, Shuva (return) to me on the Yom HaShelishi.</p>
<p>2CH 10:13 און דער מלך האָט זיי געענטפֿערט האָרט, און דער מלך רחב־עם האָט פֿאַרלאָזן די עצה פֿון די זקנים. edit</p>	<p>2CH 10:13 un der melech hot zei geentfert hart, un der melech Rechavam hot farlozen di eitse fun di zknim.</p>	<p>2CH 10:13 And HaMelech answered them kashah (harshly) ; and HaMelech Rechav'am forsook the Atzat HaZekenim,</p>
<p>2CH 10:14 און ער האָט צו זיי גערעדט אַזוי ווי די עצה פֿון די ייִנגלעך, אַזוי צו זאָגן: מיין פֿאַטער האָט שווער געמאַכט אייער יאָך, און איך וועל נאָך צולייגן צו אים; מיין פֿאַטער האָט אייך געשטראַפֿט מיט ריטער, און איך – מיט דערנער. edit</p>	<p>2CH 10:14 un er hot tsu zei geredt azoi vi di eitse fun di yinglech, azoi tsu zogen: main foter hot shver gemacht ier yoch, un ich vel noch tsuleigen tsu im; main foter hot ich geshtroft mit riter, un ich – mit derner.</p>	<p>2CH 10:14 And answered them after the Atzat HaYeladim, saying, Avi made your ol (yoke) heavy, but I will add thereto; Avi chastised you with shotim (whips) , but I will chastise you with akribim (scorpions) .</p>
<p>2CH 10:15 און דער מלך האָט זיך נישט צוגעהערט צום פֿאַלק, וואָרום דאָס איז געווען באַשערט פֿון אַלקים, כדי ה' זאָל מקיים זיין זיין וואָרט, וואָס ער האָט גערעדט דורך אַחיהן פֿון שילו, צו ירבעם דעם זון פֿון נבֿטן. edit</p>	<p>2CH 10:15 un der melech hot zich nisht tsugehert tsum folk, vorem dos iz geven bashert fun Elokim, kedei Hashem zol mekaiem zain zain vort, vos er hot geredt durch Achiyahen fun Shiloh, tsu Yarovam dem zun fun Nevaten.</p>	<p>2CH 10:15 So HaMelech paid heed not unto HaAm, for the nesibah (turn of events, circumstance) was of HaElohim, that HASHEM might perform His Devar, which He spoke by the yad Achiyah HaShiloni to Yarov'am ben Nevat.</p>

<p>2CH 10:16 און ווי גאַנץ ישׂראֵל האַבן געזען, אַז דער מלך האַט זיך נישט צוגעהערט צו זיי, האָט דאָס גאַנצע פֿאָלק געענטפֿערט דעם מלך, אַזוי צו זאָגן: מיר האָבן נישט קיין חלק אין דָוד, און קיין ירושה אין דעם זון פֿון ישׂין. איטלעכער צו דייע געצעלטן, ישׂראֵל! אַצונד קוק זיך אום אויף דיין הויז, דָוד! און גאַנץ ישׂראֵל איז אַוועקגעגאַנגען צו זיינע געצעלטן. edit</p>	<p>2CH 10:16 un vi gants Yisroel hoben gezen, az der melech hot zich nisht tsugehert tsu ze, hot dos gantse folk geentfert dem melech, azoi tsu zogen: mir hoben nisht kein Chelek in Doviden, un kein yerushe in dem zun fun Yishaien. itlecher tsu daine getselten, Yisroel! atsund kuk zich um oif dain hoiz, Dovid! un gants Yisroel iz avekgegangen tsu zaine getselten.</p>	<p>2CH 10:16 And when kol Yisroel saw that HaMelech would not pay heed unto them, HaAm answered HaMelech, saying, What chelek have we in Dovid? We have none nachalah in Ben Yishai. Every ish to your ohalim, O Yisroel! and now, Dovid, see to thine own Bais! So kol Yisroel went to their ohalim.</p>
<p>2CH 10:17 נאָר די קינדער פֿון ישׂראֵל וואָס זיינען געזעסן אין די שטעט פֿון יהודה, איבער זיי איז געבליבן מלך רחבֿעם. edit</p>	<p>2CH 10:17 nor di kinder fun Yisroel vos zainen gezesen in di shtet fun Yehudah, iber ze iz gebliben melech Rechavam.</p>	<p>2CH 10:17 But as for the Bnei Yisroel that dwelt in the towns of Yehudah, Rechav'am reigned over them.</p>
<p>2CH 10:18 און דער מלך רחבֿעם האַט אַרויסגעשיקט הַדּוֹרְמֵן וואָס איבער דעם צינו, און די קינדער פֿון ישׂראֵל האָבן אים פֿאַרוואַרפֿן מיט שטיינער, און ער איז געשטאַרבן. און דער מלך רחבֿעם האָט זיך געאַיילט אַרויפֿצוגיין אויף זיין רייטוואָגן, צו אַנטלויפֿן קיין</p>	<p>2CH 10:18 un der melech Rechavam hot aroisgeschikt Hadoramen vos iber dem tsinz, un di kinder fun Yisroel hoben im farvorfen mit shtainer, un er iz geshtorben. un der melech Rechavam hot zich geailt aroifstugein oif zain raitvogen, tsu antloifen kein Yerusholayim.</p>	<p>2CH 10:18 Then HaMelech Rechav'am sent Hadoram who was over the mas (<i>tax, tribute</i>) ; and the Bnei Yisroel stoned him with stones, that he died. But HaMelech Rechav'am made speed to get up into his merkavah, to escape to Yerushalayim.</p>

<p>ירושלים. edit</p>		
<p>און ישׂראל האָט 2CH 10:19 ווידערשפעניקט אָן דעם הויז פֿון דָּוִד ביז אויף היינטיקן טאָג. edit</p>	<p>2CH 10:19 un Yisroel hot vidershpenikt on dem hoiz fun Dovid biz oif haintiken tog.</p>	<p>2CH 10:19 And Yisroel rebelled against the Bais Dovid unto Hayom Hazeh.</p>
<p>2CH 11:1 און רחבֿעם איז געקומען קיינ ירושלים, און ער האָט איינגעזאַמלט דאָס הויז פֿון יהודה און בנימין, הונדערט און אַכציק טויזנט געקליבענע קריגסלייט, מלחמה צו האַלטן מיט ישׂראל, כדי אומצוקערן די מלוכה צו רחבֿעמען. edit</p>	<p>2CH 11:1 un Rechavam iz gekumen kein Yerusholayim, un er hot ingezamlt dos hoiz fun Yehudah un Binyamin, hundert un achtsik toizent geklibene krigslait, milchome tsu halten mit Yisroel, kedei umtsukeren di meluche tsu Rechavamen.</p>	<p>2CH 11:1 And when Rechav'am was come to Yerushalayim, he gathered of the Bais Yehudah and Binyamin a hundred and fourscore thousand bachur oseh milchamah (<i>chosen men, which were warriors</i>) , to make war against Yisroel, that he might restore the mamlachah to Rechav'am.</p>
<p>2CH 11:2 איז דאָס וואָרט פֿון ה' געווען צו שמעיהו דעם מאַן פֿון ג-ט, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>2CH 11:2 iz dos vort fun Hashem geven tsu Shemayahu dem man fun G-t, azoi tsu zogen:</p>	<p>2CH 11:2 But the Devar HASHEM came to Shema'yah the Ish HaElohim, saying,</p>
<p>2CH 11:3 זאָג צו רחבֿעם דעם זון פֿון שלמהן, דעם מלך פֿון יהודה, און צו גאַנץ ישׂראל אין יהודה און בנימין, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>2CH 11:3 zog tsu Rechavam dem zun fun Salmonen, dem melech fun Yehudah, un tsu gants Yisroel in Yehudah un Binyamin, azoi tsu zogen:</p>	<p>2CH 11:3 Speak unto Rechav'am ben Sh'lomo Melech Yehudah, and to kol Yisroel in Yehudah and Binyamin, saying,</p>
<p>2CH 11:4 אַזוי האָט ה' געזאָגט: איר זאָלט נישט אַרויפגיין, און איר זאָלט נישט מלחמה האַלטן מיט אייערע ברידער; קערט אייך אום איטלעכער צו</p>	<p>2CH 11:4 azoi hot Hashem gezogt: ir zolt nisht aroifgein, un ir zolt nisht milchome halten mit eyere brider; kert ich um itlecher tsu zain hoiz, vorem fun mir iz geshen di dozike zach. un zei hoben tsugehert di</p>	<p>2CH 11:4 Thus saith HASHEM , Ye shall not go up, nor make war against your achim. Shuvu (<i>return</i>) every ish to his bais, for this thing is done from Me. And they obeyed the divrei HASHEM , and returned back</p>

<p>זיין הויז, וואָרום פֿון מיר איז געשען די דאָזיקע זאָך. און זיי האַבן צוגעהערט די ווערטער פֿון ה', און האָבן זיך אומגעקערט פֿון צו גיין אויף ירבֿעמען. edit</p>	<p>verter fun Hashem, un hoben zich umgekert fun tsu gein oif Yarovamen.</p>	<p>from going against Yarov'am.</p>
<p>2CH 11:5 און רחבֿעם איז געזעסן אין ירושלים; און ער האָט געבויט שטעט פֿאַר פֿעסטונגען אין יהודה. edit</p>	<p>2CH 11:5 un Rechavam iz gezesen in Yerusholayim; un er hot geboit shtet far festungen in Yehudah.</p>	<p>2CH 11:5 And Rechav'am dwelt in Yerushalayim, and built arim lematzor (<i>cities for defense</i>) in Yehudah.</p>
<p>2CH 11:6 און ער האָט איבערגעבויט בית-לָחֶם, און עיטם, און תקוֹע, edit</p>	<p>2CH 11:6 un er hot ibergeboit Beit- Lechem, un Eitam, un Tekoa,</p>	<p>2CH 11:6 He built even Beit- Lechem, and Eitam, and Tekoa,</p>
<p>2CH 11:7 און בית-צור, און שׁוֹכֹן, און עֲדוּלָם, edit</p>	<p>2CH 11:7 un Beit-tzur, un socho, un eadulom,</p>	<p>2CH 11:7 Beit-Tzur, Sokhoh, Adullam,</p>
<p>2CH 11:8 און גַּת, און מַרְשָׁה, און זיף, edit</p>	<p>2CH 11:8 un Gat, un Mareshah, un Zipe,</p>	<p>2CH 11:8 Gat, Mareshah, Ziph,</p>
<p>2CH 11:9 און אֲדוּרַיִם, און לָכִישׁ, עֲזֵקָה, edit</p>	<p>2CH 11:9 un Adorayim, un Lakhish, Azekah,</p>	<p>2CH 11:9 And Adorayim, and Lakhish, and Azekah,</p>
<p>2CH 11:10 און צָרְעָה, און אַיְלוֹן, און חֶבְרוֹן, וואָס אין יהודה און בנימין, אויף פֿעסטונגעשטעט. edit</p>	<p>2CH 11:10 un Tzorah, un Ayalon, un Chevron, vos in Yehudah un Binyamin, oif festungshtet.</p>	<p>2CH 11:10 And Tzorah, and Ayalon, and Chevron, which are in Yehudah and in Binyamin arei metzurot (<i>fortified cities</i>) .</p>
<p>2CH 11:11 און ער האָט פֿאַרשטאַרקט די פֿעסטונגען, און האָט אַרײַנגעזעצט אין זיי</p>	<p>2CH 11:11 un er hot farshtarkt di festungen, un hot araingezetzt in zei onfirer mit shpaichlers esnvarg un eil un vain.</p>	<p>2CH 11:11 And he fortified the metzurot (<i>fortifications</i>) , and put negidim (<i>rulers</i>) in them, and otzerot ma'achal (<i>storage</i></p>

<p>אַנפֿירער מיט שפּײַכלערס עסנוואַרג און אייל און וויין. edit</p>		<p><i>places of food</i>) , and of shemen and yayin.</p>
<p>2CH 11:12 און אין יעטוועדער שטאָט זיינען געווען פּאַנצערס און שפיזן; און ער האָט זיי זייער שטאַרק באַפֿעסטיקט. און יהודה און בנימין זיינען געבליבן ביי אים. edit</p>	<p>2CH 11:12 un in yetveder shtot zainen geven pansters un shpizen; un er hot zei zeyer shtark bafestikt. un Yehudah un Binyamin zainen gebliben bai im.</p>	<p>2CH 11:12 And in all the cities he put shields and spears, and made them exceeding strong, having Yehudah and Binyamin on his side.</p>
<p>2CH 11:13 און די פּהנים און די לוויים וואָס אין גאַנץ ישׂראֵל האַבן זיך געשטעלט פֿאַר אים פֿון זייער גאַנצן געמאַרק. edit</p>	<p>2CH 11:13 un di koyanim un di Leviim vos in gants Yisroel hoben zich geshtelt far im fun zeyer gantsen gemark.</p>	<p>2CH 11:13 And the Kohanim and the Levi'im that were in kol Yisroel availed themselves to him from all their territories.</p>
<p>2CH 11:14 וואָרום די לוויים האָבן פֿאַרלאָזן זייערע אָפֿענע ערטער און זייער אייגנטום, און זיינען אַוועק קיין יהודה און קיין ירושלים, ווייל ירְבֵּעַם און זיינע זין האָבן זיי פֿאַרשטויסן פֿון צו טאָן דעם דינסט צו ה'; edit</p>	<p>2CH 11:14 vorem di Leviim hoben farlozen zeyere ofene erter un zeyer eigentum, un zainen avek kein Yehudah un kein Yerusholayim, vail Yarovam un zaine zin hoben zei farshtoisen fun tsu ton dem dinst tsu Hashem;</p>	<p>2CH 11:14 For the Levi'im abandoned their common-lands and their achuzzah (<i>possession, estate</i>) and came to Yehudah and Yerushalayim; for Yarov'am and his banim had cast them off from executing the office of Kohen unto HASHEM .</p>
<p>2CH 11:15 און ער האָט זיך געשטעלט פּהנים צו די במות, און צו די שדים, און צו די קעלבער וואָס ער האָט געמאַכט. edit</p>	<p>2CH 11:15 un er hot zich geshtelt koyanim tsu di Bamot, un tsu di Shaddaim, un tsu di kelber vos er hot gemacht.</p>	<p>2CH 11:15 And he ordained him kohanim for the high places, and for the se'irim (<i>goat idols, demons</i>) and for the agalim (<i>calf idols</i>) which he had made.</p>

<p>2CH 11:16 און נאָך זיי, זיינען פֿון אַלע שְׁבִטִים פֿון יִשְׂרָאֵל וואָס האַבן אָפּגעגעבן זייער האַרץ צו זוכן ה' אלוּקי יִשְׂרָאֵל, געקומען קיין ירוּשָׁלַיִם, כדי צו שלאַכטן צו ה' דעם ג-ט פֿון זייערע עלטערן. edit</p>	<p>2CH 11:16 un noch ze, zainen fun ale shvotim fun Yisroel vos hoben opgegeben zeyer harts tsu zuchen Hashem Elochei Yisroel, gekumen kein Yerusholayim, kedei tsu shlachten tsu Hashem dem G-t fun zeyere elteren.</p>	<p>2CH 11:16 And after them from all the Shivtei Yisroel such as set their hearts to seek HASHEM Elohei Yisroel came to Yerushalayim, to sacrifice unto HASHEM Elohei Avoteihem.</p>
<p>2CH 11:17 און זיי האָבן געשטאַרקט די מלוכה פֿון יהודה, און האָבן באַפֿעסטיקט רחֲבֵעַם דעם זון פֿון שלמהן, דריי יאָר; וואָרום זיי זיינען געגאַנגען אין דעם וועג פֿון דודן און שלמהן דריי יאָר. edit</p>	<p>2CH 11:17 un ze hoben geshtarkt di meluche fun Yehudah, un hoben bafestikt Rechavam dem zun fun Salmonen, drai yor; vorem ze zainen gegangen in dem veg fun Doviden un Salmonen drai yor.</p>	<p>2CH 11:17 So they strengthened the Malchut Yehudah, and made Rechav'am ben Sh'lomo strong, shanim shalosh. For shanim shalosh they walked in the Derech Dovid u'Sh'lomo.</p>
<p>2CH 11:18 און רחֲבֵעַם האָט זיך גענומען פֿאַר אַ ווייב מחלת די טאַכטער פֿון ירימות דעם זון פֿון דודן, פֿון אַבִּיהֵל דער טאַכטער פֿון אַליאַב דעם זון פֿון ישׂי. edit</p>	<p>2CH 11:18 un Rechavam hot zich genumen far a vaib Machalat di tochter fun Yerimot dem zun fun Doviden, fun Avihayil der tochter fun Eliav dem zun fun Yishaien.</p>	<p>2CH 11:18 And Rechav'am took him Machalat bat Yerimot Ben Dovid as isha, and Avihayil bat Eliav ben Yishai,</p>
<p>2CH 11:19 און זי האָט אים געבאַרן זין: יְעוּשׁוּן, און שְׁמַרְיָהוּן, און זַהֲמֵעַן. edit</p>	<p>2CH 11:19 un zi hot im geboren zin: Yeushen, un Shemaryahen, un Zahamen.</p>	<p>2CH 11:19 Which bore him banim: Ye'ush, and Shemaryah, and Zaham.</p>
<p>2CH 11:20 און נאָך איר האָט ער גענומען מַעֲכָה די טאַכטער פֿון אַבְשָׁלוֹמֵעַן, און זי האָט</p>	<p>2CH 11:20 un noch ir hot er genumen Maachah di tochter fun Avshalomen, un zi hot im geboren Aviyahen, un Attaien,</p>	<p>2CH 11:20 And after her he took Ma'achah bat Avshalom, who bore him Aviyah, and Attai, and Ziza, and Shlomit.</p>

<p>אים געבארן אַבִּיהֶן, און עֲתִין, און זיזאָן, און שלומיתן. edit</p>	<p>un Zizaen, un Shelomiten.</p>	
<p>און רחבֵּעַם הָאֵט לִיב 2CH 11:21 געהאַט מֵעֵכָה די טאַכטער פֿון אַבְשָׁלוֹמֶען מער פֿון אַלע זיינע ווייבער און זיינע קעפסווייבער; וואָרום אַכצן ווייבער הָאָט ער גענומען, און זעכציק קעפסווייבער; און ער הָאָט געבאַרן אַכט און צוואַנציק זין, און זעכציק טעכטער. edit</p>	<p>2CH 11:21 un Rechavam hot lib gehat Maachah di tochter fun Avshalomen mer fun ale zaine vaiber un zaine kepsvaiber; vorem achtsen vaiber hot er genumen, un zechtsik kepsvaiber; un er hot geboren acht un tsvantsik zin, un zechtsik techter.</p>	<p>2CH 11:21 And Rechav'am loved Ma'achah bat Avshalom more than any of his nashim and his pilagshim; (for he took eighteen nashim, and threescore pilagshim, and fathered twenty and eight banim, and threescore banot.)</p>
<p>און רחבֵּעַם הָאֵט 2CH 11:22 אויפֿגעשטעלט אַבִּיהֶּ דעם זון פֿון מֵעֵכָהן פֿאַרן הויפט, פֿאַר דעם פֿירשט צווישן זיינע ברידער, וואָרום זיין מיין איז געווען אים צו מאַכן פֿאַר אַ מלך. edit</p>	<p>2CH 11:22 un Rechavam hot oifgeshtelt Aviyah dem zun fun Maachahen faran hoipt, far dem firsht tsvishen zaine brider, vorem zain main iz geven im tsu machen far a melech.</p>	<p>2CH 11:22 And Rechav'am made Aviyah ben Ma'achah the rosh, to be nagid among his achim, for he intended to make him melech.</p>
<p>און ער הָאָט געטאַן מיט 2CH 11:23 שכל, און הָאָט צעשפרייט אַלע זיינע זין איבער אַלע לענדער פֿון יהודה און בנימין, אין אַלע פֿעסטונגשטעט, און ער הָאָט זיי געגעבן שפּייז לרוב; און ער הָאָט פֿאַר זיי אויסגעזוכט אַ סך ווייבער. edit</p>	<p>2CH 11:23 un er hot geton mit seichel, un hot tshespreit ale zaine zin iber ale lender fun Yehudah un Binyamin, in ale festungshtet, un er hot ze gegeben shpaiz lruv; un er hot far ze oisgezucht a sach vaiber.</p>	<p>2CH 11:23 And he acted wisely, and dispersed kol banim of him throughout all the lands of Yehudah and Binyamin, unto all of the arei hametzurot (fortified cities) ; and he gave them mazon (provision, food) in abundance. And he took for them many wives.</p>

<p>און עס איז געווען, אַז 2CH 12:1 רַחֲבֵעַם מְלוּכָה הָאֵט זִיד בְּאַפְעִסְטִיקֵט, און ער איז געוואָרן שטאַרק, הָאֵט ער פֿאַרלאָזן די תּוֹרָה פֿון ה', און גאַנץ יִשְׂרָאֵל מיט אים. edit</p>	<p>2CH 12:1 un es iz geven, az Rechavams meluche hot zich bafestikt, un er iz gevoren shtark, hot er farlozen di ture fun Hashem, un gants Yisroel mit im.</p>	<p>2CH 12:1 And it came to pass, when Rechav'am had established the malchut, and had strengthened himself, he forsook the Torat HASHEM , and kol Yisroel with him.</p>
<p>און עס איז געווען אין 2CH 12:2 פֿינפֿטן יָאָר פֿון דעם מלך רַחֲבֵעַם, איז שישק דער מלך פֿון מִצְרַיִם אַרויפֿגעגאַנגען אויף ירוּשָׁלַיִם, ווייל זיי האָבן געפֿעלשט אָן ה'; edit</p>	<p>2CH 12:2 un es iz geven in finften yor fun dem melech Rechavam, iz Shishak der melech fun Mitsrayim aroifgegangen oif Yerusholayim, vail zei hoben gefelsht on Hashem;</p>	<p>2CH 12:2 And it came to pass, that in the shanah hachamishit of Melech Rechav'am Shishak Melech Mitzrayim came up against Yerushalayim, because they were unfaithful to HASHEM ,</p>
<p>מיט טויזנט און צוויי 2CH 12:3 הונדערט רייטוועגן, און מיט זעכציק טויזנט רייטער; און אָן אַ צאָל איז געווען דאָס פֿאַלק וואָס איז מיט אים געקומען פֿון מִצְרַיִם, לובֿים, סובֿים, און כּוּשִׁים. edit</p>	<p>2CH 12:3 mit toizent un tsvei hundert raitvegen, un mit zrechtsik toizent raiter; un on a tsol iz geven dos folk vos iz mit im gekumen fun Mitsrayim, Luvimm, sukiym, un Kushim.</p>	<p>2CH 12:3 With 1,200 chariots, and 60,000 parashim, and troops without number that came with him out of Mitzrayim, the Luvim, the Sukiym, and the Cushim.</p>
<p>און ער האָט באַצווונגען 2CH 12:4 די פֿעסטונגשטעט פֿון יהודה, און איז געקומען ביז ירוּשָׁלַיִם. edit</p>	<p>2CH 12:4 un er hot batsvungen di festungshtet fun Yehudah, un iz gekumen biz Yerusholayim.</p>	<p>2CH 12:4 And he captured the arei hametzurot (<i>fortified cities</i>) which are of Yehudah, and came as far as Yerushalayim.</p>
<p>איז שמעיה דער נביא 2CH 12:5 געקומען צו רַחֲבֵעַם, און צו די האָרן פֿון יהודה, וואָס האָבן זיך איינגעזאַמלט קיין</p>	<p>2CH 12:5 iz Shemayah der novi gekumen tsu Rechavamen, un tsu di haren fun Yehudah, vos hoben zich ingezamlt kein Yerusholayim fun vegen</p>	<p>2CH 12:5 Then came Shema'yah HaNavi to Rechav'am, and to the Sarim of Yehudah, that were assembled in Yerushalayim because of</p>

<p>ירושלִים פֿון וועגן שיִשקן, און ער האָט צו זיי געזאָגט: אַזוי האָט ה' געזאָגט: איר האָט מיך פֿאַרלאָזן, דערום האָב איך אויך אייך איבערגעלאָזן אין דער האַנט פֿון שיִשקן. edit</p>	<p>Shishaken, un er hot tsu zei gezogt: azoi hot Hashem gezogt: ir hot mich farlozen, derum hob ich oich ich ibergelozen in der hant fun Shishaken.</p>	<p>Shishak, and said unto them, Thus saith HASHEM , Ye have forsaken me, and therefore have I also abandoned you in the yad Shishak.</p>
<p>2CH 12:6 און די האַרן פֿון ישְׂרָאֵל און דער מלֶךְ זיינען געוואָרן אונטערטעניק, און זיי האָבן געזאָגט: ה' איז גערעכט. edit</p>	<p>2CH 12:6 un di haren fun Yisroel un der melech zainen gevoren untertenik, un zei hoben gezogt: Hashem iz gerecht.</p>	<p>2CH 12:6 Whereupon the Sarim (<i>princes</i>) of Yisroel and HaMelech humbled themselves; and they said, Tzaddik HASHEM .</p>
<p>2CH 12:7 און ווי ה' האָט געזען אַז זיי זיינען געוואָרן אונטערטעניק, איז דאָס וואָרט פֿון ה' געווען צו שמֵעִיהֶן, אַזוי צו זאָגן: זיי זיינען געוואָרן אונטערטעניק, וועל איך זיי נישט אומברענגען; און איך וועל זיי געבן אַ קליינע אַנטרינונג, און מיין גרימצאָרן וועט נישט אויסגעגאָסן ווערן אויף ירושלִים דורך דער האַנט פֿון שיִשקן. edit</p>	<p>2CH 12:7 un vi Hashem hot gezen az zei zainen gevoren untertenik, iz dos vort fun Hashem geven tsu Shemayahen, azoi tsu zogen: zei zainen gevoren untertenik, vel ich zei nisht umbrengen; un ich vel zei geben a kleine antrining, un main grimtsoren vet nisht oisgegosen veren oif Yerusholayim durch der hant fun Shishaken.</p>	<p>2CH 12:7 And when HASHEM saw that they humbled themselves, the Devar HASHEM came to Shema'yah, saying, They have humbled themselves; therefore I will not destroy them, but I will grant them some peleitah (<i>deliverance, rescue</i>) ; and My chamah (<i>anger, wrath</i>) shall not be poured out upon Yerushalayim by the yad Shishak.</p>
<p>2CH 12:8 נִיעֶרְט זיי וועלן זיין קנעכט צו אים; כדי זיי זאָלן וויסן צווישן מיין דינסט און דעם דינסט פֿון די מלוכות פֿון</p>	<p>2CH 12:8 naiert zei velen zain knecht tsu im; kedei zei zolen visen tsvishen main dinst un dem dinst fun di mluchut fun di lender.</p>	<p>2CH 12:8 Nevertheless they shall be his avadim; that they may differentiate My avodah, and the avodat mamlechut of the lands.</p>

<p>די לענדער. edit</p>		
<p>און שישק דער מלך פֿון 2CH 12:9 מצרים איז אַרויפֿגעקומען אויף ירושלים; און ער האָט צוגענומען די אוצרות פֿון ה'ס הויז, און די אוצרות פֿון מלכס הויז; אלץ האָט ער צוגענומען. און ער האָט צוגענומען די גילדערנע שילדן וואָס שלמה האָט געמאַכט. edit</p>	<p>2CH 12:9 un Shishak der melech fun Mitsrayim iz aroifgekumen oif Yerusholayim; un er hot tsugenumen di oitseres fun Hashem's hoiz, un di oitseres fun melech's hoiz; alts hot er tsugenumen. un er hot tsugenumen di gilderne shilden vos Shelomo hot gemacht.</p>	<p>2CH 12:9 So Shishak Melech Mitzrayim came up against Yerushalayim, and carried away the otzerot of the Beis HASHEM , and the otzerot Bais HaMelech. He took all; he carried away also the moginei hazahav (<i>shields of gold</i>) which Sh'lomo had made.</p>
<p>און דער מלך רחבֿעם האָט געמאַכט אַנשטאַט זיי קופֿערנע שילדן, און האָט זיי איבערגעגעבן אויף דער האַנט פֿון די הויפטֿלייט פֿון די לויפֿערס וואָס האָבן געהיט דעם איינגאַנג פֿון מלכס הויז. edit</p>	<p>2CH 12:10 un der melech Rechavam hot gemacht anshtot zei kuperne shilden, un hot zei ibergegeben oif der hant fun di hoiptlait fun di loifers vos hoben gehit dem ingang fun melech's hoiz.</p>	<p>2CH 12:10 Instead of which HaMelech Rechav'am made moginei nechoshet, and committed them to the hands of the commanders of the guard, the Shomrim who kept the Petach Bais Hamelech.</p>
<p>און עס איז געווען, ווען נאָר דער מלך פֿלעגט קומען אין ה'ס הויז, זיינען געקומען די לויפֿערס און פֿלעגן זיי אַרויסטראָגן, דערנאָך פֿלעגן זיי זיי אומקערן אין דער קאַמער פֿון די לויפֿערס. edit</p>	<p>2CH 12:11 un es iz geven, ven nor der melech flegt kumen in Hashem's hoiz, zainen gekumen di loifers un flegen zei aroistrogen, dernoch flegen zei zei umkeren in der kamer fun di loifers.</p>	<p>2CH 12:11 And as often as HaMelech entered into the Beis HASHEM , the guard came and got the shields, and afterward brought them again into the guardroom.</p>
<p>און אַז ער איז געוואָרן אונטערטעניק, האָט זיך</p>	<p>2CH 12:12 un az er iz gevoren untertenik, hot zich opgekert</p>	<p>2CH 12:12 And when he humbled himself, the Af HASHEM turned</p>

<p>אָפּגעקערט פֿון אים דער צאָרן פֿון ה', נישט אומצוברענגען אין גאַנצן; און אויך זיינען געווען אין יהודה גוטע זאַכן. edit</p>	<p>fun im der tsoren fun Hashem, nisht umtsubringen in gantsen; un oich zainen geven in Yehudah gute zachen.</p>	<p>from him, that He would not destroy him altogether; and also in Yehudah things went well.</p>
<p>2CH 12:13 און דער מלך רחבֿעם האָט זיך באַפֿעסטיקט אין ירושלֿים, און האָט געקיניגט; וואָרום איין און פֿערציק יאָר איז רחבֿעם אַלט געווען אַז ער איז געוואָרן מלך, און זיבעצן יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושלֿים, אין דער שטאָט וואָס ה' האָט אויסדערוויילט פֿון אַלע שבֿטים פֿון ישֿראֵל, צו טאָן זיין נאָמען דאָרטן. און דער נאָמען פֿון זיין מוטער איז געווען נַעֲמָה די עֲמוֹנִית. edit</p>	<p>2CH 12:13 un der melech Rechavam hot zich bafestikt in Yerusholayim, un hot gekinigt; vorem ein un fertsik yor iz Rechavam alt geven az er iz gevoren melech, un zibetsen yor hot er gekinigt in Yerusholayim, in der shtot vos Hashem hot oisderveilt fun ale shvotim fun Yisroel, tsu ton zain nomen dorten. un der nomen fun zain muter iz geven Naamah di eamonit.</p>	<p>2CH 12:13 So HaMelech Rechav'am strengthened himself in Yerushalayim, and reigned; for Rechav'am was one and forty years old when he began to reign, and he reigned seventeen years in Yerushalayim, HaIr that HASHEM had chosen out of all the Shivtei Yisroel, to put Shmo there. And the shem immo was Na'amah HaAmmonit.</p>
<p>2CH 12:14 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט, וואָרום ער האָט נישט געקערט זיין האַרץ צו זוכן ה'. edit</p>	<p>2CH 12:14 un er hot geton vos iz shlecht, vorem er hot nisht gekert zain harts tsu zuchen Hashem.</p>	<p>2CH 12:14 And he did rah, because he set not his lev to seek HASHEM .</p>
<p>2CH 12:15 און די זאַכן וועגן רחבֿעמען, די ערשטע אַזוי ווי די לעצטע, זיי זיינען שוין באַשריבן אין די ווערטער פֿון שמֵעִיָּה דעם נבֿיא, און עֵדוּ</p>	<p>2CH 12:15 un di zachen vegem Rechavamen, di ershte azoi vi di letste, zei zainen shoin bashriben in di verter fun Shemayah dem novi, un Iddo dem zeer, vegem dem yiches. un</p>	<p>2CH 12:15 Now the acts of Rechav'am, harishonim and ha'acharonim, are they not written in the Divrei Shema'yah HaNavi, and of Iddo HaChozer with genealogies? And there</p>

<p>דעם זעער, וועגן דעם יחוס. און מלחמות זיינען געווען צווישן רחבֿעמען און ירבֿעמען אַלע טעג. edit</p>	<p>milchomes zainen geven tsvishen Rechavamen un Yarovamen ale teg.</p>	<p>were milchamot between Rechav'am and Yarov'am continually.</p>
<p>2CH 12:16 און רחבֿעם האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און ער איז באַגראָבן געוואָרן אין דודס-שטאָט. און זיין זון אַבֿיה איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט. edit</p>	<p>2CH 12:16 un Rechavam hot zich geleigt mit zaine elteren, un er iz bagroben gevoren in Dovids- shtot. un zain zun Aviyah iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2CH 12:16 And Rechav'am slept with Avotav, and was buried in Ir Dovid; and Aviyah bno reigned in his place.</p>
<p>2CH 13:1 אין אַכצנטן יאָר פֿון דעם מלך ירבֿעם איז אַבֿיה געוואָרן מלך איבער יהודה. edit</p>	<p>2CH 13:1 in achtsnten yor fun dem melech Yarovam iz Aviyah gevoren melech iber Yehudah.</p>	<p>2CH 13:1 Now in the eighteenth year of Melech Yarov'am began Aviyah to reign over Yehudah.</p>
<p>2CH 13:2 דריי יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושלים. און דער נאָמען פֿון זיין מוטער איז געווען מיכֿיהו די טאָכטער פֿון אוריאלן פֿון גבֿעה. און אַ מלחמה איז געווען צווישן אַבֿיהן און צווישן ירבֿעמען. edit</p>	<p>2CH 13:2 drai yor hot er gekinigt in Yerusholayim. un der nomen fun zain muter iz geven Michayah di tochter fun Urielen fun Givah. un a milchome iz geven tsvishen Aviyahen un tsvishen Yarovamen.</p>	<p>2CH 13:2 He reigned 3 shanim in Yerushalayim. And the shem immo was Michayah bat Uriel of Giv'ah. And there was milchamah between Aviyah and Yarov'am.</p>
<p>2CH 13:3 און אַבֿיה האָט אַנגעקניפט די מלחמה מיט אַ חיל פֿון מלחמה-גיבורים, פֿיר הונדערט טויזנט געקליבענע מענער; און ירבֿעם האָט אַנגעריכט אויף אים די</p>	<p>2CH 13:3 un Aviyah hot ongeknigt di milchome mit a cheil fun milchome-giborim, fir hundred toizent geklibene mener; un Yarovam hot ongericht oif im di milchome mit acht hundred toizent geklibene mener, heldishe giborim.</p>	<p>2CH 13:3 And Aviyah led the milchamah with an army of gibborei milchamah, even 400 elef ish bachur. Yarov'am also drew up for milchamah against him with 800 elef ish bachur, gibbor chayil.</p>

<p>מלחמה מיט אַכט הונדערט טויזנט געקליבענע מענער, העלדישע גיבורים. edit</p>		
<p>2CH 13:4 און אַבִּיָּה האָט זיך געשטעלט אויף דעם באַרג צמְרַיִם וואָס אין די בערג פֿון אפֿרים, און ער האָט געזאָגט: הערט מיך צו, יִרְבֵּעַם און גאַנץ ישׂרָאֵל. edit</p>	<p>2CH 13:4 un Aviyah hot zich geshtelt oif dem barg Tzemarayim vos in di berg fun Ephrayim, un er hot gezogt: hert mich tsu, Yarovam un gants Yisroel.</p>	<p>2CH 13:4 And Aviyah stood up upon Mt Tzemarayim, which is in the hill country of Ephrayim, and said, Hear me, thou Yarov'am, and kol Yisroel.</p>
<p>2CH 13:5 איר דאַרפֿט דאָך וויסן אַז ה' אלוקי ישׂרָאֵל האָט געגעבן די מלוכה איבער ישׂרָאֵל צו דָּוִד און אויף אייביק, צו אים און צו זיינע קינדער, אין אַ בְּרִית פֿון זאַלץ. edit</p>	<p>2CH 13:5 ir darft doch visen az Hashem Elochei Yisroel hot gegeben di meluche iber Yisroel tsu Doviden oif eibik, tsu im un tsu zaine kinder, in a bris fun zalts.</p>	<p>2CH 13:5 Ought ye not to know that HASHEM Elohei Yisroel gave the Mamlachah over Yisroel to Dovid l'olam (<i>forever</i>) , even to him and to his banim by a Brit Melach?</p>
<p>2CH 13:6 און יִרְבֵּעַם דער זון פֿון נְבָטָן, דער קנעכט פֿון שלמה דעם זון פֿון דָּוִד, איז אויפֿגעשטאַנען און האָט ווידערשפעניקט אָן זײַן האַר. edit</p>	<p>2CH 13:6 un Yarovam der zun fun Nevaten, der knecht fun Shelomo dem zun fun Doviden, iz oifgeshtanen un hot vidershpenikt on zain Har.</p>	<p>2CH 13:6 Yet Yarov'am ben Nevat eved Sh'lomo ben Dovid is risen up, and hath rebelled against Adonav.</p>
<p>2CH 13:7 און עס האָבן זיך אויפֿגעקליבן אַרום אים נישטיקע לײַט, נידערטרעכטיקע יונגען, און זיי האָבן זיך געפֿעסטיקט אַקעגן רַחֲבֵעַם דעם זון פֿון שלמה, edit</p>	<p>2CH 13:7 un es hoben zich oifgekliben arum im nishtike lait, nidertrechtike yungen, un zei hoben zich gefestikt agegen Rechavam dem zun fun Salmonen, un Rechavam iz geven yung un veichhartsik, un</p>	<p>2CH 13:7 And there are gathered unto him anashim rekim, the Bnei Beliyaal, and have strengthened themselves against Rechav'am ben Sh'lomo, when Rechav'am was na'ar and rakh levav (<i>faint-hearted</i>) , and</p>

<p>און רחבֶּעם איז געווען יונג און ווייכהאַרציק, און האָט זיך נישט געקענט שטאַרקן אַקעגן זיי. edit</p>	<p>hot zich nisht gekent shtarken akegen ze.</p>	<p>could not withstand them.</p>
<p>2CH 13:8 און אַצונד ווילט איר זיך שטאַרקן אַקעגן דער מלוכה פֿון ה' אין דער האַנט פֿון די קינדער פֿון דָוִד; און איר זייט אַ גרויסער המון, און מיט אייך זיינען די גילדערנע קעלבער וואָס יִרְבֵּעַם האָט אייך געמאַכט פֿאַר ג-טער. edit</p>	<p>2CH 13:8 un atsund vilt ir zich shtarken akegen der meluche fun Hashem in der hant fun di kinder fun Dovid; un ir zeit a groiser Haman, un mit ich zainen di gilderne kelber vos Yarovam hot ich gemacht far G-ter.</p>	<p>2CH 13:8 And now ye think to withstand the Mamlechet HASHEM in the yad Bnei Dovid; and ye be a great multitude, and there are with you eglei zahav, which Yarov'am made you for elohim.</p>
<p>2CH 13:9 פֿאַר וואָר, איר האָט פֿאַרשטויסן די כּהנים פֿון ה', די קינדער פֿון אַהרן, און די לוִיִּים, און איר האָט אייך געמאַכט כּהנים אַזוי ווי די פֿעלקער פֿון אַנדערע לענדער; איטלעכער וואָס קומט דערפֿילן זיין האַנט, מיט אַ יונגן אַקס, און מיט זיבן ווידערס, ער ווערט אַ כּהן צו די אומגעטער. edit</p>	<p>2CH 13:9 far vor, ir hot farshtoisn di koyanim fun Hashem, di kinder fun Aharon, un di Leviim, un ir hot ich gemacht koyanim azoi vi di felker fun andere lender; itlecher vos kumt derfilen zain hant, mit a yungen oks, un mit ziben viders, er vert a koyen tsu di umgeter.</p>	<p>2CH 13:9 Have ye not cast out the Kohanim of HASHEM , the Bnei Aharon, and the Levi'im, and have made you kohanim after the manner of the peoples of other lands? So whosoever cometh to consecrate himself with a young bull and 7 rams, the same may be a kohen of them that are no elohim.</p>
<p>2CH 13:10 אָבער מיר – אלוקיני איז ה', און מיר האָבן אים נישט פֿאַרלאָזן, און כּהנים וואָס דינען פֿאַר ה', זיינען</p>	<p>2CH 13:10 ober mir – Elokeinu iz Hashem, un mir hoben im nisht farlozen, un koyanim vos dinen far Hashem, zainen kinder fun Aharon, un di Leviim zainen oif</p>	<p>2CH 13:10 But as for us, HASHEM is Eloheinu, and we have not forsaken Him, and the Kohanim, mesharetim unto HASHEM , are the Bnei Aharon,</p>

<p>קינדער פֿון אַהרן, און די לויים זיינען אויף דעם דינסט; edit</p>	<p>dem dinst;</p>	<p>and the Levi'im do their work;</p>
<p>2CH 13:11 און זיי דעמפֿן צו ה' בראַנדאָפֿער {עלה} פֿרימאָרגן אין פֿרימאָרגן, און אָוונט אין אָוונט, און ווירעך פֿון שמעקעדיקע געווירצן, און די אויסלייגונג פֿון דעם ברויט אויף דעם ריינעם טיש, און די גילדערנע מנורה מיט אירע רערלעך אויף צו ברענען אָוונט אין אָוונט. וואָרום מיר היטן די היטונג פֿון ה' אלוקינו, און איר האָט אים פֿאַרלאָזן. edit</p>	<p>2CH 13:11 un ze demfen tsu Hashem brandopfer frimorgen in frimorgen, un ovent in ovent, un vairech fun shmekedike gevirtsen, un di oisleigung fun dem broit oif dem reinem tish, un di gilderne menoyre mit ire rerlech oif tsu brenen ovent in ovent. vorem mir hiten di hitung fun Hashem Elokeinu, un ir hot im farlozen.</p>	<p>2CH 13:11 And they burn unto HASHEM baboker baboker and baerev baerev olot and ketoret sammim; the array of lechem is also set in order upon the shulchan hatahor; and the menorah hazahav with the nerot thereof is lit erev ba'erev, for we are the Shomrim of the Mishmeret HASHEM Eloheinu; but ye have forsaken Him.</p>
<p>2CH 13:12 און אָט איז פֿאַרויס מיט אונדז האַלקים, און זיינע פֿהנים מיט שאַלטרומיטן צו שאַלן אויף אייך. קינדער פֿון ישׂראַל, איר זאָלט נישט מלחמה האַלטן מיט ה' דעם ג-ט פֿון אונדזערע עלטערן, וואָרום איר וועט נישט באַגליקן. edit</p>	<p>2CH 13:12 un ot iz forois mit undz HaElokim, un zaine koyanim mit shaltrumeiten tsu Shealen oif ich. kinder fun Yisroel, ir zolt nisht milchome halten mit Hashem dem G-t fun undzere elteren, vorem ir vet nisht bagliken.</p>	<p>2CH 13:12 And, hinei, HaElohim Himself is with us as Rosh, and His Kohanim have their chatzotzerot to sound the alarm against you. O Bnei Yisroel, fight ye not against HASHEM Elohei Avoteichem; for ye shall not prosper.</p>
<p>2CH 13:13 אָבער ירֶבֶעם האָט אויסגעדרייט די לויערער צו קומען אויף זיי פֿון הינטן, אַזוי</p>	<p>2CH 13:13 ober Yarovam hot oisgedreit di loierer tsu kumen oif ze fun hinten, azoi az ze zainen geven far Yehudah, un</p>	<p>2CH 13:13 But Yarov'am caused a ma'arav to come about behind them so that they were before Yehudah, and the ma'arav was</p>

<p>אַז זיי זיינען געווען פֿאַר יהודה, און די לויערער הינטער זיי. edit</p>	<p>di loierer hinter zei.</p>	<p>behind them.</p>
<p>2CH 13:14 און יהודה האָט זיך אומגעקוקט, ערשט די מלחמה איז אויף זיי פֿון פֿאַרנט און פֿון הינטן; און זיי האָבן געשריען צו ה', און די כהנים האָבן געטרומייטערט אין טרומייטן. edit</p>	<p>2CH 13:14 un Yehudah hot zich umgekukt, ersht di milchome iz oif zeि fun forent un fun hinten; un zeи hoben geshrien tsu Hashem, un di koyanim hoben getrumeitert in trumeiten.</p>	<p>2CH 13:14 And when Yehudah turned, hinei, the milchamah was before and behind, and they cried unto HASHEM , and the Kohanim sounded the battle trumpets.</p>
<p>2CH 13:15 און די מענער פֿון יהודה האָבן אַרויסגעלאָזט אַ שאַלונג, און עס איז געווען, ווי די מענער פֿון יהודה האָבן אַרויסגעלאָזט אַ שאַלונג, האָט האַלקים געשלאָגן יִרְבֵּעִמֶען און גאַנץ יִשְׂרָאֵל פֿאַר אַבִּיהֶן און יהודה. edit</p>	<p>2CH 13:15 un di mener fun Yehudah hoben aroisgelozt a shalung, un es iz geven, vi di mener fun Yehudah hoben aroisgelozt a shalung, hot HaElokim geschlogen Yarovamen un gants Yisroel far Aviyahen un Yehudah.</p>	<p>2CH 13:15 Then the Ish Yehudah gave a shout, and as the Ish Yehudah shouted, it came to pass, that HaElohim routed Yarov'am and kol Yisroel before Aviyah and Yehudah.</p>
<p>2CH 13:16 און די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל זיינען אַנטלאָפֿן פֿאַר יהודה, און אַלקים האָט זיי געגעבן אין זייער האַנט. edit</p>	<p>2CH 13:16 un di kinder fun Yisroel zainen antlofen far Yehudah, un Elokim hot zeи gegeben in zeyer hant.</p>	<p>2CH 13:16 And the Bnei Yisroel fled before Yehudah, and Elohim delivered them into their yad.</p>
<p>2CH 13:17 און אַבִּיהֶן און זיין פֿאַלק האָבן זיי געשלאָגן אַ גרויסן שלאַק, און עס זיינען געפֿאַלן דערשלאָגענע פֿון יִשְׂרָאֵל פֿינף</p>	<p>2CH 13:17 un Aviyah un zain folk hoben zeи geshlogen a groisen shlak, un es zainen gefalen dershlogene fun Yisroel finf hundert toizent geklibene mener.</p>	<p>2CH 13:17 And Aviyah and his army slaughtered them with a makkah rabbah (great slaughter) ; so there fell down slain of Yisroel five hundred thousand ish bachur.</p>

<p>הונדערט טויזנט געקליבענע מענער. edit</p>		
<p>און די קינדער פֿון 2CH 13:18 יִשְׂרָאֵל זײַנען אונטערטעניק געוואָרן אין יענער צײַט, און די קינדער פֿון יהודה זײַנען געוואָרן שטאַרק, ווייל זיי האַבן זיך אָנגעלענט אויף ה' דעם ג-ט פֿון זייערע עלטערן. edit</p>	<p>2CH 13:18 un di kinder fun Yisroel zainen untertenik gevoren in yener tsait, un di kinder fun Yehudah zainen gevoren shtark, vail zei hoben zich ongelent oif Hashem dem G-t fun zeyere elteren.</p>	<p>2CH 13:18 Thus the Bnei Yisroel were subdued at that time, and the Bnei Yehudah prevailed, because they relied upon HASHEM Elohei Avoteihem.</p>
<p>און אַבִּיָּה האָט 2CH 13:19 נאַכגעיאָגט יִרְבֵּעֲמֶען, און ער האָט באַצוווּנגען פֿון אים שטעט: בֵּית-אֵל מיט אירע טעכטערשטעט, און ישָׁנָה מיט אירע טעכטערשטעט, און אַפְרַיִם מיט אירע טעכטערשטעט. edit</p>	<p>2CH 13:19 un Aviyah hot nochgeiagt Yarovamen, un er hot batsvungen fun im shtet: beit-El mit ire techtershtet, un Yeshanah mit ire techtershtet, un Ephrayim mit ire techtershtet.</p>	<p>2CH 13:19 And Aviyah pursued after Yarov'am, and took cities from him: Beit-El with the towns thereof, and Yeshanah with the villages thereof, and Ephrayim with the villages thereof.</p>
<p>און יִרְבֵּעַם איז מער 2CH 13:20 נישט געקומען צו די כּוֹחוֹת אין די טעג פֿון אַבִּיָּהן; און ה' האָט אים געפּלאָגט, און ער איז געשטאַרבן. edit</p>	<p>2CH 13:20 un Yarovam iz mer nisht gekumen tsu di koiches in di teg fun Aviyahen; un Hashem hot im geplogt, un er iz geshtorben.</p>	<p>2CH 13:20 Neither did Yarov'am recover ko'ach again in the days of Aviyah; and HASHEM struck him, and he died.</p>
<p>און אַבִּיָּה האָט זיך 2CH 13:21 באַפֿעסטיקט. און ער האָט זיך גענומען פֿערצן ווייבער, און האָט געבאַרן צוויי און</p>	<p>2CH 13:21 un Aviyah hot zich bafestikt. un er hot zich genumen fertsen vaiber, un hot geboren tsvei un tsvantsik zin, un zechtsen techter.</p>	<p>2CH 13:21 But Aviyah grew strong, and married fourteen nashim, and fathered twenty and two banim, and sixteen banot.</p>

<p>צוואַנציק זין, און זעכצן טעכטער. edit</p>		
<p>און די איבעריקע זאַכן 2CH 13:22 וועגן אַבִּיָהן, און זיינע פֿירונגען, און זיינע רייד, זיינען פֿאַרשריבן אין דעם מִדְרַש פֿון עֲדוֹ דעם נבִּיא. edit</p>	<p>2CH 13:22 un di iberike zachen vegen Aviyahen, un zaine firungen, un zaine reid, zainen farshriben in dem medrash fun Iddo dem novi.</p>	<p>2CH 13:22 And the rest of the acts of Aviyah, and his deeds, and his words, are written in the Midrash HaNavi Iddo.</p>
<p>און אַבִּיָה האָט זיך 2CH 13:23 געלייגט מיט זיינע עלטערן, און מע האָט אים באַגראָבן אין דָּוִד־שטאָט. און זיין זון אַסָאָ איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט. אין זיינע טעג איז דאָס לאַנד געווען רוִיִק צען יאָר. edit</p>	<p>2CH 13:23 un Aviyah hot zich geleigt mit zaine elteren, un me hot im bagroben in Dovid's- shtot. un zain zun Asa iz gevoren melech oif zain ort. in zaine teg iz dos land geven roiik Tzoan yor.</p>	<p>2CH 13:23 So Aviyah slept with Avotav, and they buried him in Ir Dovid, and Asa bno reigned in his place. In his days HaAretz was at peace eser shanim.</p>
<p>און אַסָאָ האָט געטאָן 2CH 14:1 וואָס איז גוט און רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון ה' זיין ג-ט. edit</p>	<p>2CH 14:1 un Asa hot geton vos iz gut un rechtfartik in di oigen fun Hashem zain G-t.</p>	<p>2CH 14:1 And Asa did that which was hatov and yashar in the eyes of HASHEM Elohav;</p>
<p>און ער האָט אָפּגעטאָן 2CH 14:2 די פֿרעמדע מזבחות און די במות, און ער האָט צעבראַכן די זיילשטיינער, און האָט אָפּגעהאַקט די געצנביימער. edit</p>	<p>2CH 14:2 un er hot opgeton di fremde mizbeyches un di Bamot, un er hot tsebrachen di zailshteiner, un hot opgehakt di getsnbeimer.</p>	<p>2CH 14:2 For he took away the mizbechot hanekhar (foreign altars) , and the high places, and smashed the matzevot, and cut down the Asherim;</p>
<p>און ער האָט אָנגעזאָגט 2CH 14:3</p>	<p>2CH 14:3 un er hot ongezagt Yehudah tsu zuchen Hashem</p>	<p>2CH 14:3 And commanded Yehudah to seek HASHEM Elohei</p>

<p>יהודה צו זוכן ה' דעם ג-ט פֿון זייערע עלטערן, און צו טאָן די תורה און דאָס געבאָט. edit</p>	<p>dem G-t fun zeyere elteren, un tsu ton di ture un dos gebot.</p>	<p>Avoteihem, and to observe the Torah and the Mitzvah.</p>
<p>2CH 14:4 און ער האָט אָפּגעטאָן פֿון אַלע שטעט פֿון יהודה די במות און די זונזיילן. און דאָס קיניגרייך איז געווען רוֹיק אונטער אים. edit</p>	<p>2CH 14:4 un er hot opgeton fun ale shtet fun Yehudah di Bamot un di zunzailen. un dos kinigraich iz geven roiik unter im.</p>	<p>2CH 14:4 Also he took away out of all the towns of Yehudah the high places and the chammanim (<i>sun-pillar idols</i>); and the mamlachah was at peace under him.</p>
<p>2CH 14:5 און ער האָט געבויט פֿעסטונגשטעט אין יהודה, וואָרום דאָס לאַנד איז געווען רוֹיק, און ביי אים איז נישט געווען קיין מלחמה אין יענע יאָרן, ווייל ה' האָט אים באַרוט. edit</p>	<p>2CH 14:5 un er hot geboit festungshtet in Yehudah, vorem dos land iz geven roiik, un bai im iz nisht geven kein milchome in yene yoren, vail Hashem hot im barut.</p>	<p>2CH 14:5 And he built arei metzurah in Yehudah; for HaAretz was at peace, and he had no milchamah in those years, because HASHEM had given him rest.</p>
<p>2CH 14:6 און ער האָט געזאָגט צו יהודה: לאַמיר פֿאַרבויען די דאָזיקע שטאָט, און אַרומרינגלען מיט אַ מויער און טורעמס, טירן און ריגלען, אַזוי לאַנג דאָס לאַנד ליגט פֿאַר אונדז, ווייל מיר האָבן געזוכט ה' אלוקינו; מיר האָבן אים געזוכט, און ער האָט אונדז באַרוט פֿון רונד אַרום. און זיי האָבן געבויט, און האָבן באַגליקט. edit</p>	<p>2CH 14:6 un er hot gezogt tsu Yehudah: lomir farboien di dozike shtot, un arumringlen mit a moier un turems, tiren un riglen, azoi lang dos land ligt far undz, vail mir hoben gezucht Hashem Elokeinu; mir hoben im gezucht, un er hot undz barut fun rund arum. un zei hoben geboit, un hoben baglikt.</p>	<p>2CH 14:6 Therefore he said unto Yehudah, Let us build up these cities, and make about them chomah, and migdalim, gates, and bars. HaAretz is yet before us, because we have sought HASHEM Eloheinu, we have sought Him, and He hath given us rest on every side. So they built and prospered.</p>

<p>2CH 14:7 און אַסאַ האָט געהאַט אַ חיל וואָס האָט געטראָגן פּאַנצערס און שפיזן, פֿון יהודה דריי הונדערט טויזנט; און פֿון בנימין, די וואָס האָבן געטראָגן אַ שילד און געשפּאַנט אַ בויגן, צוויי הונדערט און אַכציק טויזנט. די אַלע זיינען געווען העלדישע גיבורים. edit</p>	<p>2CH 14:7 un Asa hot gehat a cheil vos hot getrogen pansters un shpizen, fun Yehudah drai hundert toizent; un fun Binyamin, di vos hoben getrogen a shild un geshpant a boigen, tsvei hundert un achtsik toizent. di ale zainen geven heldishe giborim.</p>	<p>2CH 14:7 And Asa had an army of men that bore shields and spears, out of Yehudah three hundred thousand; and out of Binyamin, that bore mogen and drew keshet (bow) , two hundred and fourscore elef; all these were gibborei chayil.</p>
<p>2CH 14:8 איז אַרויסגעגאַנגען אַקעגן זיי זַרַח דער פּוּשִׁי מִיִּט אַ חֵיל פֿון טוִיזנט מאָל טוִיזנט, און רײטוואָגן דריי הונדערט, און ער איז געקומען ביז מַרְשָׁה. edit</p>	<p>2CH 14:8 iz aroisgegangen akegen zei Zerach der Cushi mit a cheil fun toizent mol toizent, un raitvogen drai hundert, un er iz gekumen biz Mareshah.</p>	<p>2CH 14:8 And there came out against them Zerach HaCushi with a host of elef alafim, and three hundred merkavot; and came as far as Mareshah.</p>
<p>2CH 14:9 איז אַסאַ אַרויסגעגאַנגען זיי אַנטקעגן, און זיי האָבן אַנגעריכט אַ מלחמה אין טאַל פֿון צפֿת ביי מַרְשָׁה. edit</p>	<p>2CH 14:9 iz Asa aroisgegangen ze antkegen, un zei hoben ongericht a milchome in tal fun Tzephath bai Mareshah.</p>	<p>2CH 14:9 Then Asa went out against him, and they took up position for the milchamah in the valley of Tzephatah at Mareshah.</p>
<p>2CH 14:10 און אַסאַ האָט גערופֿן צו ה' זײַן ג-ט, און ער האָט געזאָגט: ה', נישטאַ אַחוץ דיר צו העלפֿן צווישן דעם מאַכטיקן און דעם וואָס אָן פּוּח; העלף אונדז, ה' אַלוקינו, וואָרום אויף דיר לענען מיר</p>	<p>2CH 14:10 un Asa hot gerufen tsu Hashem zain G-t, un er hot gezogt: Hashem, nishto achuts dir tsu helfen tsvishen dem machtiken un dem vos on koiech; helf undz, Hashem Elokeinu, vorem oif dir lenen mir zich on, un in dain nomen</p>	<p>2CH 14:10 And Asa cried unto HASHEM Elohav, and said, HASHEM , there is none besides Thee to help, whether with rav, or with them that have no ko'ach. Help us, HASHEM Eloheinu, for we rely on Thee; in Shimecha we go against this</p>

<p>זיך אָן, און אין דיין נאָמען זיינען מיר געקומען אויף דעם דאָזיקן גרויסן המון. דו ביסט ה' אלוקינו; זאָל נישט אַ מענטש אויסהאַלטן אַקעגן דיר. edit</p>	<p>zainen mir gekumen oif dem doziken groisen Haman. du bist Hashem Elokeinu; zol nisht a mentsh oishalten akegen dir.</p>	<p>multitude. HASHEM Thou art Eloheinu; let no enosh prevail against Thee.</p>
<p>2CH 14:11 און ה' האָט געשלאָגן די בושים פֿאַר אַסאַן און פֿאַר יהודה, און די בושים זיינען אַנטלאָפֿן. edit</p>	<p>2CH 14:11 un Hashem hot geschlogen di Kushim far Asaen un far Yehudah, un di Kushim zainen antlofen.</p>	<p>2CH 14:11 So HASHEM struck down HaCushim before Asa, and before Yehudah, and HaCushim fled.</p>
<p>2CH 14:12 און אַסאַ און דאַס פֿאַלק וואָס מיט אים האָבן זיי נאַכגעיאָגט ביז קיין גַרָה, און עס זיינען געפֿאַלן פֿון די בושים, ביז פֿון זיי איז נישט געבליבן אַ לעבעדיקער; וואָרום זיי זיינען צעבראַכן געוואָרן פֿאַר ה' און פֿאַר זיין מחנה. און זיי האָבן גענומען רויב זייער פֿיל. edit</p>	<p>2CH 14:12 un Asa un dos folk vos mit im hoben zei nochgeiagt biz kein Gerar, un es zainen gefalen fun di Kushim, biz fun zei iz nisht gebliben a lebediker; vorem zei zainen tsebrachen gevoren far Hashem un far zain machne. un zei hoben genumen roib zeyer fil.</p>	<p>2CH 14:12 And Asa and HaAm that were with him pursued them as far as Gerar, and HaCushim fell, until they could not survive, for they were crushed before HASHEM , and before His Machaneh. They carried off very much plunder.</p>
<p>2CH 14:13 און זיי האָבן געשלאָגן אַלע שטעט רונד אַרום גַרָה, וואָרום אַ פֿחד פֿון ה' איז געווען אויף זיי; און זיי האָבן אויסגערויבט אַלע שטעט, וואָרום פֿיל רויב איז אין זיי געווען. edit</p>	<p>2CH 14:13 un zei hoben geschlogen ale shtet rund arum Gerar, vorem a pachad fun Hashem iz geven oif zei; un zei hoben oisgeroibt ale shtet, vorem fil roib iz in zei geven.</p>	<p>2CH 14:13 And they destroyed all the towns around Gerar; for the Pachad HASHEM fell upon them, and they plundered all the towns, for there was exceeding much booty in them.</p>

<p>2CH 14:14 און אויך די פֿיגעצעלטן האָבן זיי געשלאָגן, און זיי האָבן געפֿאַנגען שאָף אַ סך, און קעמלען, און האָבן זיך אומגעקערט קיין ירושלים. edit</p>	<p>2CH 14:14 un oich di figetselten hoben zeı geshlogen, un zeı hoben gefangen shof a sach, un kemlen, un hoben zich umgekert kein Yerusholayim.</p>	<p>2CH 14:14 They attacked also the ohalim of herdsmen, and carried off tzon and gemalim in abundance, and returned to Yerushalayim.</p>
<p>2CH 15:1 און עזריהו דעם זון פֿון עזידדן, אויף אים איז געווען דער גייסט פֿון אלקים. edit</p>	<p>2CH 15:1 un Azaryahu dem zun fun Odeden, oif im iz geven der Gaist fun Elokim.</p>	<p>2CH 15:1 And the Ruach Elohim came upon Azaryahu ben Oded;</p>
<p>2CH 15:2 און ער איז אַרויסגעגאַנגען אַנטקעגן אַסאַן, און האָט צו אים געזאָגט: הערט מיך צו, אַסאַ, און גאַנץ יהודה, און בנימין: ה' איז מיט אייך, אַז איר זייט מיט אים; און אַז איר וועט אים זוכן, וועט ער זיך לאָזן געפֿינען פֿון אייך; אָבער אַז איר וועט אים פֿאַרלאָזן, וועט ער אייך פֿאַרלאָזן. edit</p>	<p>2CH 15:2 un er iz aroisgegangen antkegen Asaen, un hot tsu im gezogt: hert mich tsu, Asa, un gants Yehudah, un Binyamin: Hashem iz mit ich, az ir zeit mit im; un az ir vet im zuchen, vet er zich lozen gefinen fun ich; ober az ir vet im farlozen, vet er ich farlozen.</p>	<p>2CH 15:2 And he went out to meet Asa, and said unto him, Hear ye me, Asa, and kol Yehudah and Binyamin. HASHEM is with you, while ye be with Him; if ye seek Him, He will be found of you; if ye forsake Him, He will forsake you.</p>
<p>2CH 15:3 און פֿיל טעג איז ישׂראל געווען אָן דעם אמתן אלקים, און אָן אַ כהן וואָס זאָל לערנען, און אָן אַ תורה. edit</p>	<p>2CH 15:3 un fil teg iz Yisroel geven on dem emesen Elokim, un on a koyen vos zol lernen, un on a ture.</p>	<p>2CH 15:3 Now for yamim rabbim Yisroel hath been without the Elohei Emes, and without a Kohen Moreh, and without Torah.</p>
<p>2CH 15:4 אָבער אַז זיי האָבן אין זייער נויט זיך אומגעקערט צו ה' אלוקי ישׂראל, און האָבן</p>	<p>2CH 15:4 ober az zeı hoben in zeyer noit zich umgekert tsu Hashem Elochei Yisroel, un hoben im gezucht, hot er zich gelozt</p>	<p>2CH 15:4 But when they in their tzoros did turn unto HASHEM Elohei Yisroel, and sought Him, He was found by them.</p>

<p>אים געזוכט, האָט ער זיך געלאָזט געפֿינען פֿון זיי. edit</p>	<p>gefinen fun ze.</p>	
<p>און אין יענע צייטן איז נישט געווען קיין פֿריד פֿאַר דעם אַרויסגייער און פֿאַר דעם אַריינגייער, וואָרום גרויסע מהומות זיינען געווען אויף אַלע באַווינער פֿון די לענדער. edit</p>	<p>2CH 15:5 un in yene tsaiten iz nisht geven kein frid far dem aroisgeyer un far dem araingeyer, vorem groise mehumes zainen geven oif ale bavoiner fun di lender.</p>	<p>2CH 15:5 And in those times there was no shalom to him that went out, nor to him that came in, but mehumot rabbot (great turmoil) was upon all the inhabitants of the lands.</p>
<p>און זיי זיינען צעשלאָגן געוואָרן אַ פֿאַלק אָן אַ פֿאַלק, און אַ שטאַט אָן אַ שטאַט, וואָרום אַלקים האָט זיי פֿאַרטומלט מיט אַלערליי צרות. edit</p>	<p>2CH 15:6 un ze zainen tshloggen gevoren a folk on a folk, un a shtot on a shtot, vorem Elokim hot ze fartumlt mit alerlei tsores.</p>	<p>2CH 15:6 And nation was destroyed of nation, and city of city, for Elohim did trouble them with every tzuris.</p>
<p>אַבער איר זייט שטאַרק, און זאָלן נישט אָפּגעשלאָפֿט ווערן אייערע הענט, וואָרום אַ שכר איז דאָ פֿאַר אייער טוונג. edit</p>	<p>2CH 15:7 ober ir zeit shtark, un zolen nisht opgeschlaft veren eyere hent, vorem a Sachar iz do far ier tuung.</p>	<p>2CH 15:7 Be ye strong therefore, and let not your hands be weak, for there is sachar (reward) for your pe'ulah (work) .</p>
<p>און ווי אַסאַ האָט געהערט די דאָזיקע ווערטער און די נבואה פֿון עוֹדֵד דעם נבֿיא, האָט ער זיך געשטאַרקט, און האָט אָפּגעשלאָפֿט די אומווערדיקייטן פֿון גאַנצן</p>	<p>2CH 15:8 un vi Asa hot gehert di dozike verter un di nevue fun Oded dem novi, hot er zich geshtarkt, un hot opgeschaft di umverdikeiten fun gantsen land Yehudah un Binyamin, un fun di shtet vos er hot batsvungen fun barg Ephrayim; un er hot banait dem mizbeyeche fun</p>	<p>2CH 15:8 And when Asa heard these words, and the nevu'ah of Oded HaNavi, he took courage, and put away the shikkutzim (abominable idols) from kol Eretz Yehudah and Binyamin, and from the cities which he had captured from Mt Ephrayim, and renewed the</p>

<p>לֹאֲנֵד יְהוּדָה און בנימין, און פֿון די שטעט וואָס ער האָט באַצווונגען פֿון באַרג אַפֿרים; און ער האָט באַנייט דעם מזבח פֿון ה' וואָס פֿאַר דעם פֿאַדערהויז פֿון ה'. edit</p>	<p>Hashem vos far dem foderhoiz fun Hashem.</p>	<p>Mizbe'ach HASHEM , that was in front of the Ulam HASHEM .</p>
<p>2CH 15:9 און ער האָט איינגעזאַמלט גאַנץ יהודה און בנימין און די וואָס האָבן זיך אויפֿגעהאַלטן ביי זיי פֿון אַפֿרים און מנִשֶׁה, און פֿון שמעון; וואָרום אַ סך זיינען צוגעפֿאַלן צו אים פֿון ישֶׁרָאֵל, ווען זיי האָבן געזען אַז ה' זיין ג-ט איז מיט אים. edit</p>	<p>2CH 15:9 un er hot ingezamlt gants Yehudah un Binyamin un di vos hoben zich oifgehalten bai ze fun Ephrayim un Menasheh, un fun Shimon; vorem a sach zainen tsugefalen tsu im fun Yisroel, ven ze hoben gezen az Hashem zain G-t iz mit im.</p>	<p>2CH 15:9 And he gathered all Yehudah and Binyamin, and the gerim with them from Ephrayim and Menasheh, and from Shim'on, for they fell to him from Yisroel in abundance, when they saw that HASHEM Elohav was with him.</p>
<p>2CH 15:10 און זיי האָבן זיך איינגעזאַמלט אין ירושלים אין דריטן חודש, אין פֿופֿצנטן יאָר פֿון אַסאַס מלוכה. edit</p>	<p>2CH 15:10 un ze hoben zich ingezamlt in Yerusholayim in driten chodesh, in fuftsnten yor fun Asas meluche.</p>	<p>2CH 15:10 So they gathered themselves together at Yerushalayim in the chodesh hashelishi, in the fifteenth year of the reign of Asa.</p>
<p>2CH 15:11 און זיי האָבן געשלאַכט צו ה' אין יענעם טאָג, פֿון דעם רויב וואָס זיי האָבן געבראַכט, זיבן הונדערט רינדער, און זיבן טויזנט שאַף. edit</p>	<p>2CH 15:11 un ze hoben geshlacht tsu Hashem in yenem tog, fun dem roib vos ze hoben gebracht, ziben hundert rinder, un ziben toizent shof.</p>	<p>2CH 15:11 And they offered unto HASHEM on that day, of the plunder which they had brought back, 700 bakar and 7,000 tzon.</p>
<p>2CH 15:12 און זיי זיינען אַריין אין אַ בְּרִית צו זוכן ה' דעם ג-ט פֿון</p>	<p>2CH 15:12 un ze zainen arain in a bris tsu zuchen Hashem dem G-t fun zeyere elteren mit zeyer</p>	<p>2CH 15:12 And they entered into the Brit to seek HASHEM Elohei Avoteihem with all their lev</p>

<p>זייערע עלטערן מיט זייער גאַנצן האַרצן און מיט זייער גאַנצער זעל; edit</p>	<p>gantsen hartsen un mit zeyer gantser zel;</p>	<p>and with all their nefesh;</p>
<p>2CH 15:13 און אַז איטלעכער וואָס וועט נישט זוכן ה' אלוקי יִשְׂרָאֵל, זאָל געטייט ווערן, סײַ קליין סײַ גרויס, סײַ אַ מאַן סײַ אַ פֿרוי. edit</p>	<p>2CH 15:13 un az itlecher vos vet nisht zuchen Hashem Elochei Yisroel, zol geteit veren, sai klein sai grois, sai a man sai a froi.</p>	<p>2CH 15:13 That whosoever would not seek HASHEM Elohei Yisroel should be put to death, whether katan or gadol, whether ish or isha.</p>
<p>2CH 15:14 און זיי האָבן געשוואָרן צו ה' אויף אַ הויכן קול, און מיט שאַלונג, און מיט טרומייטן, און מיט שופֿרות. edit</p>	<p>2CH 15:14 un zei hoben geshvoren tsu Hashem oif a hoichen kol, un mit shalung, un mit trumeiten, un mit shoifres.</p>	<p>2CH 15:14 And they swore unto HASHEM with a kol gadol, and with teruah, and with trumpets, and with shoferot.</p>
<p>2CH 15:15 און גאַנץ יהודה האָבן זיך געפֿרייט מיט דער שבֿועה; וואָרום מיט זייער גאַנצן האַרצן האָבן זיי געשוואָרן, און מיט זייער גאַנצן רצון האָבן זיי אים געזוכט; און ער האָט זיך געלאָזט געפֿינען פֿון זיי, און ה' האָט זיי באַרוט פֿון רונד אַרום. edit</p>	<p>2CH 15:15 un gants Yehudah hoben zich gefreit mit der shvue; vorem mit zeyer gantsen hartsen hoben ze geshvoren, un mit zeyer gantsen rotsen hoben zei im gezucht; un er hot zich gelozt gefinen fun ze, un Hashem hot zei barut fun rund arum.</p>	<p>2CH 15:15 And all Yehudah rejoiced at the shevu'ah, for they had sworn with all their lev, and sought Him with their whole ratzon; and He was found by them; and HASHEM gave them rest all around.</p>
<p>2CH 15:16 און אויך מַעֲכָה די מוטער פֿון דעם מלך אַסאַן האָט ער אָפּגעטאַן פֿון זײַן אַ האַרנטע, ווייל זי האָט געמאַכט אַ פֿאַרזעעניש צו</p>	<p>2CH 15:16 un oich Maachah di muter fun dem melech Asaen hot er opgeton fun zain a harnte, vail zi hot gemacht a farzeenish tsu der Asherah. un Asa hot opgehakt ir farzeenish,</p>	<p>2CH 15:16 And also concerning Ma'achah em Asa HaMelech, he deposed her from being gevirah, because she had made to Asherah a mifletzet, and Asa cut down her mifletzet, and</p>

<p>דער אַשְׁרָה. און אָסָאָ הָאָט אָפּגעהאַקט {כרת} איר פֿאַרזעעניש, און צעמאַלן, און פֿאַרברענט ביים טײַך קדרון. edit</p>	<p>un tsemolen, un farbrent baim taich Kidron.</p>	<p>ground it up, and burned it at the Wadi Kidron.</p>
<p>2CH 15:17 אָבער די במות זײַנען נישט אָפּגעטאָן געוואָרן פֿון יִשְׂרָאֵל; נאָר אָסָאָס הָאָרץ איז געווען גאַנץ אַלע זײַנע טעג. edit</p>	<p>2CH 15:17 ober di Bamot zainen nisht opgeton gevoren fun Yisroel; nor Asas harts iz geven gants ale zaine teg.</p>	<p>2CH 15:17 But the high places were not removed from Yisroel; nevertheless the levav Asa was shalem all his days.</p>
<p>2CH 15:18 און ער הָאָט געבראַכט די געהייליקטע זאַכן פֿון זײַן פֿאַטער, און זײַנע אייגענע געהייליקטע זאַכן, אין הויז פֿון אלקים, זילבער און גאָלד, און כלים. edit</p>	<p>2CH 15:18 un er hot gebracht di geheilikte zachen fun zain foter, un zaine eigene geheilikte zachen, in hoiz fun Elokim, zilber un gold, un keilim.</p>	<p>2CH 15:18 And he brought into the Beis HaElohim the things that Aviv had dedicated as kodesh, and that he himself had dedicated as kodesh, kesef, and zahav, and kelim.</p>
<p>2CH 15:19 און קיין מלחמה איז מער נישט געווען ביז דעם פֿינף און דרייסיקסטן יאָר פֿון אָסָאָס מלוכה. edit</p>	<p>2CH 15:19 un kein milchome iz mer nisht geven biz dem finf un draisiksten yor fun Asas meluche.</p>	<p>2CH 15:19 And there was no more milchamah unto the five and thirtieth year of the reign of Asa.</p>
<p>2CH 16:1 אין זעקס און דרייסיקסטן יאָר פֿון אָסָאָס מלוכה, איז בַּעֲשָׂא דער מלך פֿון יִשְׂרָאֵל אַרויפֿגעגאַנגען אויף יהודה, און ער הָאָט אַרומגעבויט רָמָה, כדי נישט צו דערלאָזן אַן אַרויסגייער און</p>	<p>2CH 16:1 in zeks un draisiksten yor fun Asas meluche, iz Baasha der melech fun Yisroel aroiifgegangen oif Yehudah, un er hot arumgeboit Ramah, kedei nisht tsu derlozen an aroisgeyer un an araingeyer tsu Asa dem melech fun Yehudah.</p>	<p>2CH 16:1 In the six and thirtieth year Malchut Asa (<i>of the reign of Asa</i>) Ba'asha Melech Yisroel went up against Yehudah, and fortified Ramah, to the intent that he might let none go out or come in to the territory of Asa Melech Yehudah.</p>

<p>אַן אַרײַנגײער צו אַסאַ דעם מלך פֿון יהודה. edit</p>		
<p>2CH 16:2 האָט אַסאַ אַרויסגענומען זילבער און גאַלד פֿון די אוצרות פֿון ה'ס הויז און דעם מלכס הויז, און אוועקגעשיקט צו בן-הַדַד דעם מלך פֿון אַרם, וואָס איז געזעסן אין דַרמֶשֶק, אזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>2CH 16:2 hot Asa aroisgenumen zilber un gold fun di oitseres fun Hashem's hoiz un dem melech's hoiz, un avekgeschikt tsu Ben-Hadad dem melech fun Aram, vos iz gezesen in Darmesek, azoi tsu zogen:</p>	<p>2CH 16:2 Then Asa brought out kesef and zahav out of the otzarot of the Beis HASHEM and of the Bais HaMelech, and sent to Ben-Hadad Melech Aram (<i>Syria</i>), the one ruling in Damascus, saying,</p>
<p>2CH 16:3 אַ בְּרִית איז צווישן מיר און צווישן דיר, און צווישן מיין פֿאַטער און צווישן דיין פֿאַטער; אָט שיק איך דיר זילבער און גאַלד; גיי פֿאַרשטער דיין בְּרִית מיט בַּעֲשָׂא דעם מלך פֿון יִשְׂרָאֵל, כדי ער זאָל אָפּציען פֿון מיר. edit</p>	<p>2CH 16:3 a bris iz tsvishen mir un tsvishen dir, un tsvishen main foter un tsvishen dain foter; ot shik ich dir zilber un gold; gei farshter dain bris mit Baasha dem melech fun Yisroel, kedei er zol optsien fun mir.</p>	<p>2CH 16:3 There is a brit between me and thee, as there was between Avi and Avicha. Hinei, I have sent thee kesef and zahav; come, break thy brit with Ba'asha Melech Yisroel, that he may withdraw from me.</p>
<p>2CH 16:4 האָט בן-הַדַד צוגעהערט צו דעם מלך אַסאַ, און ער האָט געשיקט זײַנע חיל-לידער אויף די שטעט פֿון יִשְׂרָאֵל, און זיי האָבן געשלאָגן עִיזֹן, און דָן, און אַבֵּל-מַיִם, און אֵלֶּע שפּײַכלערשטעט פֿון נַפְתָּלִי. edit</p>	<p>2CH 16:4 hot Ben-Hadad tsugehert tsu dem melech Asa, un er hot geschikt zaine cheil-lider oif di shtet fun Yisroel, un zei hoben geschlogen Iyon, un Dan, un Abel-Mayim, un ale shpaichlershtet fun Naphtali.</p>	<p>2CH 16:4 And Ben-Hadad paid heed unto HaMelech Asa, and sent the officers of his forces against the cities of Yisroel, and they struck down Iyon, and Dan, and Abel-Mayim, and all the storage cities of Naphtali.</p>
<p>2CH 16:5 און עס איז געווען, ווי</p>	<p>2CH 16:5 un es iz geven, vi Baasha hot derhert, azoi hot er</p>	<p>2CH 16:5 And it came to pass, when Ba'asha heard it, that he left off</p>

<p>בַּעֲשָׂא הָאֵט דַּעֲרַהֶעֶרֶט, אַזוֹי הָאֵט עַר אױפֿגַעֲהֶעֶרֶט אַרױמבױען רָמָה, און הָאֵט אַפֿגַעשטעלט זײַן אַרבעט. edit</p>	<p>oifgehert arumboien Ramah, un hot opgeshtelt zain arbet.</p>	<p>building of Ramah, and let his work cease.</p>
<p>2CH 16:6 און דער מלך אַסָאָ הָאֵט גענומען גאַנץ יהודה, און זיי האַבן אַױעקגעטראָגן די שטיינער פֿון רָמָה, און אירע האַלצן, מיט װאַס בַּעֲשָׂא הָאֵט געבױט. און ער הָאֵט מיט זיי אַרױמגעבױט גִבֵּע און מִצְפָּה. edit</p>	<p>2CH 16:6 un der melech Asa hot genumen gants Yehudah, un ze hoben avekgetrogen di shtainer fun Ramah, un ire holtsen, mit vos Baasha hot geboit. un er hot mit ze arumgeboit Geva un Mitzpah.</p>	<p>2CH 16:6 Then Asa HaMelech took all Yehudah, and they carried away the stones of Ramah, and the timber thereof, wherewith Ba'asha was building; and he built therewith Geva and Mitzpah.</p>
<p>2CH 16:7 און אין יענער צײַט איז געקומען חֲנָנִי דַּעֲרַ זַעֲרַ צו אַסָאָ דַּעם מלך פֿון יהודה, און הָאֵט צו אים געזאָגט: װײַל דו הָאָסט זיך אָנגעלענט אױף דַּעם מלך פֿון אַרָם, און הָאָסט זיך נישט אָנגעלענט אױף ה' דײַן ג-ט, דַּערום איז דַּעֲרַ חיל פֿון דַּעם מלך פֿון אַרָם אַנטרונען געװאָרן פֿון דײַן הָאַנט. edit</p>	<p>2CH 16:7 un in yener tsait iz gekumen Chanani der zeer tsu Asa dem melech fun Yehudah, un hot tsu im gezogt: vail du host zich ongelent oif dem melech fun Aram, un host zich nisht ongelent oif Hashem dain G-t, derum iz der cheil fun dem melech fun Aram antrunen gevoren fun dain hant.</p>	<p>2CH 16:7 And at that time Chanani HaRo'eh came to Asa Melech Yehudah, and said unto him, Because thou hast relied on Melech Aram, and not relied on HASHEM Eloheicha, therefore is the army of Melech Aram escaped out of thine yad.</p>
<p>2CH 16:8 זײַנען נישט די כּוּשִׁים און די לױבִּים געװען אַ גרױסער חיל מיט רײַטװעגן און מיט רײַטער זײַער פֿיל? אַבער אַז</p>	<p>2CH 16:8 zainen nisht di Kushim un di Luvimm geven a groiser cheil mit raitvegen un mit raiter zeyer fil? ober az du host zich ognelent oif Hashem, hot er ze</p>	<p>2CH 16:8 Were not the Cushim and the Luvim a huge army, with very many chariots and parashim? Yet, because thou didst rely on HASHEM , He</p>

<p>דו האָסט זיך אָנגעלענט אויף ה', האָט ער זיי געגעבן אין דיין האַנט. edit</p>	<p>gegeben in dain hant.</p>	<p>delivered them into thine yad.</p>
<p>וואָרום די אויגן פֿון ה' וואַנדערן אום איבער דער גאַנצער ערד, זיך צו שטאַרקן פֿאַר די וואָס זייער האַרץ איז אים גאַנץ. דו ביסט נאַריש געווען אין דעם, וואָרום פֿון אַצונד אָן וועלן ביי דיר זיין מלחמות. edit</p>	<p>2CH 16:9 vorem di oigen fun Hashem vanderen um iber der gantser erd, zich tsu shtarken far di vos zeyer harts iz im gants. du bist narish geven in dem, vorem fun atsund on velen bai dir zain milchomes.</p>	<p>2CH 16:9 For the eyes of HASHEM run to and fro kol HaAretz, to strengthen them whose lev is shalem (wholehearted) toward Him. Herein thou hast done foolishly; therefore from henceforth thou shalt have milchamot.</p>
<p>האָט אָסאָ געזעענט אויף דעם זעער, און ער האָט אים אַרײַנגעזעצט אין תּפֿיסה; ווייל ער איז געווען אין כּעס אויף אים דערפֿאַר. און אָסאָ האָט געדריקט טייל פֿון דעם פֿאַלק אין יענער צײַט. edit</p>	<p>2CH 16:10 hot Asa getsernt oif dem zeer, un er hot im araingezest in tfish; vail er iz geven in kaas oif im derfar. un Asa hot gedrikt teil fun dem folk in yener tsait.</p>	<p>2CH 16:10 Then Asa was wroth with the ro'eh, put him in a prison house; for he was in a rage with him because of this thing. And Asa oppressed some of HaAm at the same time.</p>
<p>און אָט די זאַכן וועגן אָסאָ, די ערשטע אַזוי ווי די לעצטע, זיי זײַנען באַשריבן אין בוך פֿון די מלכים פֿון יהודה און ישׂראל. edit</p>	<p>2CH 16:11 un ot di zachen vegen Asaen, di ershte azoi vi di letste, zei zainen bashriben in buch fun di Molechim fun Yehudah un Yisroel.</p>	<p>2CH 16:11 And, hinei, the acts of Asa, harishonim and ha'acharonim, see, they are written in the Sefer HaMelachim Yehudah and Yisroel.</p>
<p>און אָסאָ איז קראַנק געוואָרן אויף זײַנע פֿיס אין נײַן און דרײַסיקסטן יאָר פֿון זײַן</p>	<p>2CH 16:12 un Asa iz krank gevoren oif zaine fis in nain un draisiksten yor fun zain meluche; zain krankshaft iz</p>	<p>2CH 16:12 And Asa in the thirty and ninth year of his malchut (reign) became diseased in his raglayim, until his disease was</p>

<p>מלוכה; זיין קראַנקשאַפֿט איז געווען זייער שטאַרק; אָבער אַפֿילו אין זיין קראַנקשאַפֿט האָט ער נישט געפֿרעגט ביי ה' נייערט ביי די דאָקטערס edit . {רפא}</p>	<p>geven zeyer shtark; ober afile in zain krankshaft hot er nisht gefregt bai Hashem naiert bai di dokters .</p>	<p>exceedingly great. Yet even in his disease he sought not HASHEM , but only the rofe'im.</p>
<p>2CH 16:13 און אָסאַ האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און איז געשטאַרבן אין איין און פֿערציקסטן יאָר פֿון זיין מלוכה. edit .</p>	<p>2CH 16:13 un Asa hot zich geleigt mit zaine elteren, un iz geshtorben in ein un fertsiksten yor fun zain meluche.</p>	<p>2CH 16:13 And Asa slept with his Avotav, and died in the one and fortieth year of his reign.</p>
<p>2CH 16:14 און מע האָט אים באַגראָבן אין זיין קבר וואָס ער האָט זיך געלאָזט גראָבן אין דודס-שטאַט, און מע האָט אים אַריינגעלייגט אין אַ געלעגער וואָס מע האָט אַנגעפֿילט מיט געווירצן און פֿארשידענע מינים, צובאַרייט דורך בשמים-מאַכעריי, און מע האָט פֿאַרברענט נאָך אים אַ גרויסע פֿאַרברענונג ביז גאָר. edit .</p>	<p>2CH 16:14 un me hot im bagroben in zain keyver vos er hot zich gelozt groben in Dovids-shtot, un me hot im araingeleigt in a geleger vos me hot ongefilt mit gevirtsen un frshidene minim, tsubareit durch b'shomaim-macherai, un me hot farbrent noch im a groise farbrenung biz gor.</p>	<p>2CH 16:14 And they buried him in his own kever (<i>sepulchre, burial cave</i>) , which he had cut for himself in Ir Dovid, and laid him on a mishkav (<i>bed</i>) which was filled with sweet spices and perfumes prepared by the apothecaries art; and they burned for him a very large serefah gedolah (<i>great fire, pyre</i>) .</p>
<p>2CH 17:1 און יהושפֿט זיין זון איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט, און האָט זיך באַפֿעסטיקט אַקעגן ישׂראֵל. edit .</p>	<p>2CH 17:1 un Yehoshaphat zain zun iz gevoren melech oif zain ort, un hot zich bafestikt akegen Yisroel.</p>	<p>2CH 17:1 And Yehoshaphat bno reigned in his place, and strengthened himself against Yisroel.</p>

<p>און ער האָט געשטעלט 2CH 17:2 חיל אין אַלע באַפֿעסטיקטע שטעט פֿון יהודה, און געשטעלט וואַכן אין לאַנד יהודה, און אין די שטעט פֿון אַפֿרים וואָס זײַן פֿאַטער אָסאַ האָט באַצווונגען. edit</p>	<p>2CH 17:2 un er hot geshtelt cheil in ale bafestikte shtet fun Yehudah, un geshtelt vachen in land Yehudah, un in di shtet fun Ephrayim vos zain foter Asa hot batsvungen.</p>	<p>2CH 17:2 And he placed troops in all the fortified cities of Yehudah, and set netzivim (<i>garrisons</i>) in Eretz Yehudah, and in the towns of Ephrayim, which Asa Aviv had captured.</p>
<p>און ה' איז געווען מיט 2CH 17:3 יהושָפֿטן, וואָרום ער איז געגאַנגען אין די פֿריערדיקע וועגן פֿון זײַן פֿאַטער דָּוִד, און ער האָט נישט געזוכט די בעל-געטער. edit</p>	<p>2CH 17:3 un Hashem iz geven mit Yehoshaphaten, vorem er iz gegangen in di frierdike vegn fun zain foter Doviden, un er hot nisht gezucht di Baal-geter.</p>	<p>2CH 17:3 And HASHEM was with Yehoshaphat, because he walked in the darkhei Dovid Aviv harishonim, and sought not unto Ba'alim;</p>
<p>נאָר דעם ג-ט פֿון זײַן 2CH 17:4 פֿאַטער האָט ער געזוכט, און אין זײַנע געבאָט איז ער געגאַנגען, און נישט אַזוי ווי די מעשים פֿון ישֿראָל. edit</p>	<p>2CH 17:4 nor dem G-t fun zain foter hot er gezucht, un in zaine gebot iz er gegangen, un nisht azoi vi di maisim fun Yisroel.</p>	<p>2CH 17:4 But sought HASHEM Elohei Aviv, and walked in His mitzvot, and not after the ma'asei Yisroel.</p>
<p>און ה' האָט 2CH 17:5 באַפֿעסטיקט די מלוכה אין זײַן האַנט, און גאַנץ יהודה האָט געגעבן מתָּנוֹת יהושָפֿטן, און ער האָט געהאַט פֿיל עושר און כְּבוֹד. edit</p>	<p>2CH 17:5 un Hashem hot bafestikt di meluche in zain hant, un gants Yehudah hot gegeben matonus Yehoshaphaten, un er hot gehat fil oysher un koved.</p>	<p>2CH 17:5 Therefore HASHEM established the Mamlachah in his yad; and all Yehudah brought to Yehoshaphat minchah; and he had osher and kavod in abundance.</p>
<p>און זײַן האַרץ איז געווען 2CH 17:6 געהויבן אין די וועגן פֿון ה';</p>	<p>2CH 17:6 un zain harts iz geven gehoiben in di vegn fun Hashem; dertsu noch hot er</p>	<p>2CH 17:6 And his lev was elevated in the darkhei HASHEM ; moreover he removed the high</p>

<p>דערצו נאָך האָט ער אָפּגעטאָן די במות און די געצנביימער פֿון יהודה. edit</p>	<p>opgeton di Bamot un di getsnbeimer fun Yehudah.</p>	<p>places and Asherim from Yehudah.</p>
<p>2CH 17:7 און אין דריטן יאָר פֿון זיין מלוכה האָט ער געשיקט זיינע האָרן: בן-חילן, און עוֹבְדִיָהוּ, און זכָרְיָהוּ, און נתנאל, און מיכָיָהוּ, צו לערנען די שטעט פֿון יהודה. edit</p>	<p>2CH 17:7 un in driten yor fun zain meluche hot er geshikt zaine haren: Ben-Chayilen, un Ovadyahen, un Zecharyahen, un Netanelen, un Michayahen, tsu lernen di shtet fun Yehudah.</p>	<p>2CH 17:7 Also in the third year of his reign he sent to his sarim (officials) , even to Ben-Chayil, and to Ovadyah, and to Zecharyah, and to Netanel, and to Michayah, to teach in the cities of Yehudah.</p>
<p>2CH 17:8 און מיט זיי זיינען געווען די לויים שמעיהו, און נתניהו, און זבדיהו, און עשהאל, און שמירמות, און יהונתן, און אדוניהו, און טוביהו, און טוב אדוניה, די לויים; און מיט זיי, אלישמע און יהורם, די פֿהנים. edit</p>	<p>2CH 17:8 un mit ze zainen geven di Leviim Shemayahu, un Netanyah, un Zevadyahu, un Asahel, un Shemiramot, un Yehonatan, un Adoniyah, un Toviyahu, un Tov Adoniyah, di Leviim; un mit ze, Elishama un Yehoram, di koyanim.</p>	<p>2CH 17:8 And with them he sent Levi'im, even Shema'yahu, and Netanyahu, and Zevadyahu, and Asahel, and Shemiramot, and Yehonatan, and Adoniyahu, and Toviyahu, and Tov Adoniyah, Levi'im; and with them Elishama and Yehoram, Kohanim.</p>
<p>2CH 17:9 און זיי האָבן געלערנט אין יהודה, און מיט זיי איז געווען דאָס בוך פֿון ה'ס תורה; און זיי זיינען אַרומגעגאַנגען אין אַלע שטעט פֿון יהודה, און האָבן געלערנט צווישן דעם פֿאָלק. edit</p>	<p>2CH 17:9 un zei hoben gelernt in Yehudah, un mit ze iz geven dos buch fun Hashem's ture; un zei zainen arumgegangen in ale shtet fun Yehudah, un hoben gelernt tsvishen dem folk.</p>	<p>2CH 17:9 And they taught in Yehudah, and had with them the Sefer Torat HASHEM , and went about throughout all the cities of Yehudah, and taught HaAm.</p>
<p>2CH 17:10 און אַ פּחד פֿון ה' איז געווען אויף אַלע מלוכות פֿון</p>	<p>2CH 17:10 un a pachad fun Hashem iz geven oif ale mluchut fun di lender vos arum Yehudah, un</p>	<p>2CH 17:10 And the Pachad HASHEM fell upon all the kingdoms of the lands that were surrounding</p>

<p>די לענדער וואָס אַרום יהודה, און זיי האָבן נישט מלחמה געהאַלטן מיט יהושָפֿטן. edit</p>	<p>zei hoben nisht milchome gehalten mit Yehoshaphaten.</p>	<p>Yehudah, so that they made no war against Yehoshaphat.</p>
<p>2CH 17:11 און פֿון די פֿלשתיים האַט מען געבראַכט יהושָפֿטן, מתָּנֹת, און זילבער אַ לאָדונג; אויך די אַראַבער האָבן אים געבראַכט שאָף: זיבן טויזנט און זיבן הונדערט ווידערס, און זיבן טויזנט און זיבן הונדערט בעק. edit</p>	<p>2CH 17:11 un fun di Peleshetim hot men gebracht Yehoshaphaten, matonus, un zilber a ladung; oich di araber hoben im gebracht shof: ziben toizent un ziben hundert viders, un ziben toizent un ziben hundert bek.</p>	<p>2CH 17:11 Also some of the Pelishtim (<i>Philistines</i>) brought Yehoshaphat minchah, and kesef massa (<i>tribute</i>); and the Arabs brought him tzon, seven thousand seven hundred rams, and seven thousand seven hundred goats.</p>
<p>2CH 17:12 און יהושָפֿט איז געוואָרן אַלץ גרעסער, ביז גאַר הויך; און ער האָט געבויט אין יהודה פּאַלאַצן און שפּייכלערשטעט. edit</p>	<p>2CH 17:12 un Yehoshaphat iz gevoren alts greser, biz gor hoich; un er hot geboit in Yehudah palatsen un shpaichlershtet.</p>	<p>2CH 17:12 And Yehoshaphat grew great exceedingly; and he built in Yehudah fortresses and storage cities.</p>
<p>2CH 17:13 און אַ גרויסע ווירטשאַפֿט האָט ער געהאַט אין די שטעט פֿון יהודה; און מלחמה-לייט, העלדישע גיבורים, אין ירושָׁלַיִם. edit</p>	<p>2CH 17:13 un a groise virtshaft hot er gehat in di shtet fun Yehudah; un milchome-lait, heldishe giborim, in Yerusholayim.</p>	<p>2CH 17:13 And he had melachah rabbah in the cities of Yehudah; and the anshei milchamah, gibborei chayil were in Yerushalayim.</p>
<p>2CH 17:14 און דאָס איז געווען זייער ציילונג לויט זייערע פֿאַטערהייזער: פֿון יהודה, הויפטלייט פֿון טויזנט: עֲדָנָה דער הויפטמאַן, און מיט אים העלדישע גיבורים דריי</p>	<p>2CH 17:14 un dos iz geven zeyer tseilung loit zeyere foterhaizer: fun Yehudah, hoiptlait fun toizent: Adnah der hoiptman, un mit im heldishe giborim drai hundert toizent;</p>	<p>2CH 17:14 And these are the pekuddah (<i>enrollment numbers</i>) of them according to the Bais Avoteihem: of Yehudah, the sarei alafim; Adnah HaSar, and with him gibborei chayil three hundred</p>

<p>edit; טויזנט; הונדערט טויזנט;</p>		<p>elef.</p>
<p>2CH 17:15 און לעבן אים: יהוֹחָנָן דער הויפטמאַן, און מיט אים צוויי הונדערט און אַכציק edit; טויזנט;</p>	<p>2CH 17:15 un leben im: Yehochanan der hoiptman, un mit im tsvei hundred un achtsik toizent;</p>	<p>2CH 17:15 And next to him was Yehochanan HaSar, and with him two hundred and fourscore elef.</p>
<p>2CH 17:16 און לעבן אים: עַמְסִיָּה דער זון פֿון זִכְרִין, וואָס האָט זיך פֿרִיוויליק אָנגעבאַטן פֿאַר ה', און מיט אים צוויי הונדערט טויזנט העלדישע גיבורים. edit.</p>	<p>2CH 17:16 un leben im: Amasyah der zun fun Zichrien, vos hot zich fraivilik ongeboten far Hashem, un mit im tsvei hundred toizent heldishe giborim.</p>	<p>2CH 17:16 And next to him was Amasyah ben Zichri, who volunteered unto HASHEM , and with him two hundred elef gibbor chayil.</p>
<p>2CH 17:17 און פֿון בנימין: אַ העלדישער גיבור, אָלידע און מיט אים באַוואָפֿנטע מיט בויגנס און שילדן, צוויי הונדערט טויזנט; edit; טויזנט;</p>	<p>2CH 17:17 un fun Binyamin: a heldisher giber, Elyada un mit im bavofnte mit boigns un shilden, tsvei hundred toizent;</p>	<p>2CH 17:17 And from Binyamin, Elyada a gibbor chayil, and with him armed men with keshet and mogen two hundred elef.</p>
<p>2CH 17:18 און לעבן אים: יהוֹזָבָד, און מיט אים הונדערט און אַכציק טויזנט געוואָפֿנטע צום קריג. edit.</p>	<p>2CH 17:18 un leben im: Yehozavad, un mit im hundred un achtsik toizent gevofnte tsum krig.</p>	<p>2CH 17:18 And next to him was Yehozavad, and with him a hundred and fourscore elef battle-ready.</p>
<p>2CH 17:19 דאָס זיינען די וואָס האָבן באַדינט דעם מלך, אַחוץ וואָס דער מלך האָט געשטעלט אין די פֿעסטונגשטעט אין גאַנץ יהודה. edit.</p>	<p>2CH 17:19 dos zainen di vos hoben badint dem melech, achuts vos der melech hot geshtelt in di festungshtet in gants Yehudah.</p>	<p>2CH 17:19 These waited on HaMelech, beside those whom HaMelech put in the fortified cities throughout all Yehudah.</p>

<p>און יהושפט האָט 2CH 18:1 געהאַט פֿיל עושר און כבוד; און ער האָט זיך מתחתן געווען מיט אַחאַבֿן. edit</p>	<p>2CH 18:1 un Yehoshaphat hot gehat fil oysher un koved; un er hot zich mtchten geven mit Achaven.</p>	<p>2CH 18:1 Now Yehoshaphat had osher and kavod in abundance, and allied himself with Ach'av.</p>
<p>און נאָך אַ פֿאַרלויף פֿון 2CH 18:2 יאָרן האָט ער אַראָפּגענידערט צו אַחאַבֿן קיין שומרון, און אַחאַבֿ האָט געשלאַכט פֿאַר אים און פֿאַר דעם פֿאַלק וואָס מיט אים שאָף און רינדער אַ סך, און ער האָט אים אַיינגערעדט אַרויפֿצוגיין קיין רמות-גלעד. edit</p>	<p>2CH 18:2 un noch a farloif fun yoren hot er aropgenidert tsu Achaven kein Shomron, un Achav hot geshlacht far im un far dem folk vos mit im shof un rinder a sach, un er hot im ingeredt aroiftsugein kein Ramot-gilad-Gilad.</p>	<p>2CH 18:2 And l'ketz shanim he went down to Ach'av in Shomron. And Ach'av killed tzon and bakar for him in abundance, and for HaAm that he had with him, and persuaded him to go up with him to Ramot Gil'ad.</p>
<p>און אַחאַבֿ דער מלך פֿון 2CH 18:3 ישׂראֵל האָט געזאָגט צו יהושפט דעם מלך פֿון יהודה: ווילסטו גיין מיט מיר קיין רמות-גלעד? האָט ער געזאָגט: אַזוי ווי דו אַזוי איך, און אַזוי ווי דיין פֿאַלק מיין פֿאַלק, און אין איינעם מיט דיר אויף מלחמה. edit</p>	<p>2CH 18:3 un Achav der melech fun Yisroel hot gezogt tsu Yehoshaphat dem melech fun Yehudah: vilstu gein mit mir kein Ramot-gilad-Gilad? hot er gezogt: azoi vi du azoi ich, un azoi vi dain folk main folk, un in einem mit dir oif milchome.</p>	<p>2CH 18:3 And Ach'av Melech Yisroel said unto Yehoshaphat Melech Yehudah, Wilt thou go with me to Ramot Gil'ad? And he answered him, I am as thou art, and my people as thy people; and we will be with thee in the milchamah.</p>
<p>און יהושפט האָט 2CH 18:4 געזאָגט צו דעם מלך פֿון ישׂראֵל: פֿרעג היינט, איך בעט דיך, דאָס וואָרט פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH 18:4 un Yehoshaphat hot gezogt tsu dem melech fun Yisroel: freg haint, ich bet dich, dos vort fun Hashem.</p>	<p>2CH 18:4 And Yehoshaphat said unto the Melech Yisroel, Inquire, now at the Devar HASHEM today.</p>

<p>הָאֵט דער מלך פֿון 2CH 18:5 יִשְׂרָאֵל אײַנגעזאַמלט די נְבִיאִים, פֿיר הונדערט מאַן, און ער האָט צו זיי געזאָגט: זאָלן מיר גיין קיין רָמוֹת-גִּלְעָד אויף מלחמה, אָדער זאָל איך אַפּשטיין? האָבן זיי געזאָגט: גיין אַרויף, און האַלקים וועט זי געבן אין דער האַנט פֿון מלך. edit</p>	<p>2CH 18:5 hot der melech fun Yisroel ingezamlt di neviim, fir hundert man, un er hot tsu ze gezogt: zolen mir gein kein Ramot-gilad-Gilad oif milchome, oder zol ich opshtein? hoben ze gezogt: gei aroifblikendik, un HaElokim vet zi geben in der hant fun melech.</p>	<p>2CH 18:5 Therefore the Melech Yisroel gathered together of nevi'im four hundred men, and said unto them, Shall we go to war against Ramot Gil'ad, or shall I forbear? And they said, Go up; for HaElohim will deliver it into the yad HaMelech.</p>
<p>הָאֵט יְהוֹשָׁפָט געזאָגט: איז דאָ נישטאָ נאָך אַ נְבִיא פֿון ה', אַז מיר זאָלן פֿרעגן ביי אים? edit</p>	<p>2CH 18:6 hot Yehoshaphat gezogt: iz do nishto noch a novi fun Hashem, az mir zolen fregen bai im?</p>	<p>2CH 18:6 But Yehoshaphat said, Is there not here a navi of HASHEM , that we might inquire of him?</p>
<p>הָאֵט דער מלך פֿון 2CH 18:7 יִשְׂרָאֵל געזאָגט צו יְהוֹשָׁפָטן: פֿאַראַן נאָך אײַן מאַן אויף צו פֿרעגן ביי ה' דורך אים, אָבער איך האָב אים פֿײַנט, ווייל ער זאָגט נישט אויף מיר נְבִיאֹת צום גוטן, נײַערט אַלע זײַנע טעג צום שלעכטן; דאָס איז מִיכָיָהוּ דער זון פֿון יְמֵלָךְ. הָאֵט יְהוֹשָׁפָט געזאָגט: זאָל דער מלך אַזוי נישט רעדן. edit</p>	<p>2CH 18:7 hot der melech fun Yisroel gezogt tsu Yehoshaphaten: faran noch ein man oif tsu fregen bai Hashem durch im, ober ich hob im faint, vail er zogt nisht oif mir nviut tsum guten, naiert ale zaine teg tsum shlechten; dos iz Michayah der zun fun imlon. hot Yehoshaphat gezogt: zol der melech azoi nisht reden.</p>	<p>2CH 18:7 And the Melech Yisroel said unto Yehoshaphat, There is yet ish echad (one man) , by whom we may inquire of HASHEM , but I hate him because he never prophesied for tov about me, but always ra'ah; the same is Mikhay'hu ben Yimlach. And Yehoshaphat said, HaMelech should not say that.</p>
<p>הָאֵט דער מלך פֿון 2CH 18:8 יִשְׂרָאֵל צוגערופֿן אַ הויפֿדינער,</p>	<p>2CH 18:8 hot der melech fun Yisroel tsugerufen a hoifdiner, un hot gezogt: breng oif gich</p>	<p>2CH 18:8 And the Melech Yisroel called for one of his officials, and said, Bring at once</p>

<p>און האָט געזאָגט: ברענג אויף גיך מיכֿיהו דעם זון פֿון ימלאָן. edit</p>	<p>Michayah dem zun fun imlon.</p>	<p>Mikhay'hu ben Yimlach.</p>
<p>2CH 18:9 און דער מלך פֿון ישׂראֵל און יהושָפֿט דער מלך פֿון יהודה זיינען געזעסן איטלעכער אויף זיין טראָן אַנגעקליידט אין בגדי-מלכות; און זיי זיינען געזעסן אין אַ שייער ביי דעם טויעראַינגאַנג פֿון שומרון, און אַלע נביאים האַבן נביאות געזאָגט פֿאַר זיי. edit</p>	<p>2CH 18:9 un der melech fun Yisroel un Yehoshaphat der melech fun Yehudah zainen gezesen itlecher oif zain tron ongekleidt in bgdei-malchut; un zei zainen gezesen in a shaier bai dem toieraingang fun Shomron, un ale neviim hoben nviut gezogt far ze.</p>	<p>2CH 18:9 And the Melech Yisroel and Yehoshaphat Melech Yehudah sat either of them on his kisse, clothed in their begadim, and they sat in the goren (threshing floor) at the petach (entrance) Sha'ar Shomron; and all the nevi'im prophesied before them.</p>
<p>2CH 18:10 און צדקיהו דער זון פֿון כנעֿנהן האָט זיך געמאַכט איזערנע הערנער, און ער האָט געזאָגט: אַזוי האָט ה' ה געזאָגט: מיט די דאָזיקע וועסטו שטויסן די אַרמים ביז זיי צו פֿאַרלענדן. edit</p>	<p>2CH 18:10 un Tzidkiyah der zun fun Kenaanahen hot zich gemacht izerne herner, un er hot gezogt: azoi hot Hashem gezogt: mit di dozike vestu shtoisen di Aramim biz ze tsu farlenden.</p>	<p>2CH 18:10 And Tzidkiyahu ben Kena'anah had made him karnayim of barzel, and said, Thus saith HASHEM , With these thou shalt gore Aram (Syria) until they be consumed.</p>
<p>2CH 18:11 און אַלע נביאים האָבן נביאות געזאָגט דאָס גלייכן, אַזוי צו זאָגן: גיי אויף רָמות- גלעד, און באַגליק, און ה' וועט זי געבן אין דער האַנט פֿון מלך. edit</p>	<p>2CH 18:11 un ale neviim hoben nviut gezogt dos glaichen, azoi tsu zogen: gei oif Ramot-gilad- Gilad, un baglik, un Hashem vet zi geben in der hant fun melech.</p>	<p>2CH 18:11 And all the nevi'im prophesied so, saying, Go up to Ramot Gil'ad, and be victorious, for HASHEM shall deliver it into the yad HaMelech.</p>
<p>2CH 18:12 און דער שְׁליח וואָס איז</p>	<p>2CH 18:12 un der sholiich vos iz gegangen rufen Michayahen,</p>	<p>2CH 18:12 And the malach that went to call Mikhay'hu spoke to</p>

<p>געגאַנגען רופֿן מיכָהוֹן, האָט גערעדט צו אים, אַזוי צו זאָגן: זע, די ווערטער פֿון די נביאים זיינען ווי איין מויל גוטס אויפֿן מלך; טאָ זאָל, איך בעט דיך, דיין וואָרט זיין אַזוי ווי פֿון איינעם פֿון זיי, און רעד גוטס. edit</p>	<p>hot geredt tsu im, azoi tsu zogen: ze, di verter fun di neviim zainen vi ein moil guts oifen melech; to zol, ich bet dich, dain vort zain azoi vi fun einem fun ze, un red guts.</p>	<p>him, saying, Hinei, the divrei hanevi'im declare tov to HaMelech with peh echad (one mouth) ; let thy word therefore, now, be like one of theirs, and speak thou tov.</p>
<p>2CH 18:13 האָט מיכָהוֹ געזאָגט: אַזוי ווי עס לעבט ה', אַז דאָס וואָס מײַן ג-ט וועט זאָגן, דאָס וועל איך רעדן! edit</p>	<p>2CH 18:13 hot Michayah gezogt: azoi vi es lebt Hashem, az dos vos main G-t vet zogen, dos vel ich reden!</p>	<p>2CH 18:13 And Mikhay'hu said, As HASHEM liveth, only what Elohai saith, that will I speak.</p>
<p>2CH 18:14 און ווי ער איז געקומען צום מלך, האָט דער מלך צו אים געזאָגט: מיכָה, זאָלן מיר גיין קיין רַמֹּת-גִּלְעָד אויף מלחמה, אָדער זאָל איך אַפּשטיין? edit</p>	<p>2CH 18:14 un vi er iz gekumen tsum melech, hot der melech tsu im gezogt: Michah, zolen mir gein kein Ramot-gilad-Gilad oif milchome, oder zol ich opshtein?</p>	<p>2CH 18:14 And when he was come to HaMelech, HaMelech said unto him, Michah, shall we go to war against Ramot Gil'ad, or shall I forbear? And he said, Go ye up, and be victorious, and they shall be delivered into your yad.</p>
<p>2CH 18:15 האָט ער געזאָגט: גייט אויף און באַגליקט, און זיי וועלן געגעבן ווערן אין אייער האַנט. האָט דער מלך צו אים געזאָגט: ביז וויפֿל מאָל זאָל איך דיך באַשווערן, אַז דו זאָלסט נישט רעדן צו מיר נאָר דעם אמת אין נאָמען פֿון ה' ? edit</p>	<p>2CH 18:15 hot er gezogt: geit oif un baglikt, un zei velen gegeben veren in ier hant. hot der melech tsu im gezogt: biz vifel mol zol ich dich bashveren, az du zolst nisht reden tsu mir nor dem emes in nomen fun Hashem?</p>	<p>2CH 18:15 And HaMelech said to him, How many times shall I adjure thee that thou say nothing but the emes to me in the Shem of HASHEM ?</p>

<p>הָאָט ער געזאָגט: אַיך 2CH 18:16 הָאָב געזען גאַנץ יִשְׂרָאֵל צעשפּרייט אויף די בערג, אַזוי ווי שאָף וואָס האָבן נישט קיין פּאַסטוּך, און ה' האָט געזאָגט: אַן אַ האַר זיינען די דאָזיקע; זאָלן זיי זיך אומקערן איטלעכער צו זיין הויז בשלום. edit</p>	<p>2CH 18:16 hot er gezogt: ich hob gezen gants Yisroel tshpreit oif di berg, azoi vi shof vos hoben nisht kein pastuch, un Hashem hot gezogt: on a Har zainen di dozike; zolen zei zich umkeren itlecher tsu zain hoiz besholem.</p>	<p>2CH 18:16 Then he said, I saw kol Yisroel scattered upon the mountains, like tzon that have no ro'eh, and HASHEM said, These have no adonim; let them return therefore every ish to his bais in shalom.</p>
<p>הָאָט דער מלך פֿון 2CH 18:17 יִשְׂרָאֵל געזאָגט צו יהושָפֿטן: הָאָב אַיך דיר נישט געזאָגט, ער וועט נישט נביאות זאָגן אויף מיר גוטס, נייערט צום שלעכטן? edit</p>	<p>2CH 18:17 hot der melech fun Yisroel gezogt tsu Yehoshaphaten: hob ich dir nisht gezogt, er vet nisht nviut zogen oif mir guts, naiert tsum shlechten?</p>	<p>2CH 18:17 And the Melech Yisroel said to Yehoshaphat, Did I not tell thee that he would not prophesy tov unto me, but rah?</p>
<p>הָאָט ער געזאָגט: 2CH 18:18 דערום הערט דאָס וואָרט פֿון ה': אַיך האָב געזען ווי ה' זיצט אויף זיין טראָן, און דער גאַנצער חיל פֿון הימל שטייט אויף זיין רעכטער זייט און אויף זיין לינקער. edit</p>	<p>2CH 18:18 hot er gezogt: derum hert dos vort fun Hashem: ich hob gezen vi Hashem zitst oif zain tron, un der gantser cheil fun himel shteit oif zain rechter zeit un oif zain linker.</p>	<p>2CH 18:18 Again he said, Therefore hear the Devar HASHEM : I saw HASHEM sitting upon His Kisse, and all Tzva HaShomayim standing on his right and on his left.</p>
<p>און ה' האָט געזאָגט: 2CH 18:19 ווער וועט אָנרעדן אַחאַב דעם מלך פֿון יִשְׂרָאֵל, ער זאָל אַרויפֿגיין, און פֿאַלן אין רָמוֹת- גִּלְעָד? הָאָט מען גערעדט:</p>	<p>2CH 18:19 un Hashem hot gezogt: ver vet onreden Achav dem melech fun Yisroel, er zol aroifgein, un falen in Ramot- gilad-Gilad? hot men geredt: der zogt azoi, un der zogt azoi.</p>	<p>2CH 18:19 And HASHEM said, Who shall entice Ach'av Melech Yisroel, that he may go up and fall at Ramot Gil'ad? And one spoke saying after this manner, and another saying after that</p>

<p>דער זאָגט אַזוי, און דער זאָגט אַזוי. edit</p>		<p>manner.</p>
<p>2CH 18:20 איז אַרויסגעגאַנגען דער גייסט, און האָט זיך געשטעלט פֿאַר ה', און האָט געזאָגט: איך וועל אים אָנרעדן. האָט ה' צו אים געזאָגט: מיט וואָס? edit</p>	<p>2CH 18:20 iz aroisgegangen der Gaist, un hot zich geshtelt far Hashem, un hot gezogt: ich vel im onreden. hot Hashem tsu im gezogt: mit vos?</p>	<p>2CH 18:20 Then there came out a ruach, and stood before HASHEM , and said, I will entice him. And HASHEM said unto him, How?</p>
<p>2CH 18:21 האָט ער געזאָגט: איך וועל אַרויסגיין און ווערן פֿאַר אַ גייסט פֿון ליגן אין מויל פֿון אַלע זיינע נביאים. האָט ער געזאָגט: וועסט אָנרעדן, און וועסט אויך אויספֿירן; גיי אַרויס און טו אַזוי. edit</p>	<p>2CH 18:21 hot er gezogt: ich vel aroisgein un veren far a Gaist fun ligen in moil fun ale zaine neviim. hot er gezogt: vest onreden, un vest oich oisfiren; gei arois un tu azoi.</p>	<p>2CH 18:21 And he said, I will go out, and be a ruach sheker (<i>lying spirit</i>) in the mouth of all his nevi'im. And HASHEM said, Thou shalt entice him, and thou shalt also succeed; go out, and do even so.</p>
<p>2CH 18:22 און אַצונד, זע, ה' האָט אַריינגעגעבן אַ גייסט פֿון ליגן אין דעם מויל פֿון די דאָזיקע נביאים דיינע, אָבער ה' האָט אָנגעזאָגט אויף דיר שלעכטס. edit</p>	<p>2CH 18:22 un atsund, ze, Hashem hot araingegeben a Gaist fun ligen in dem moil fun di dozike neviim daine, ober Hashem hot ongezogt oif dir shlechts.</p>	<p>2CH 18:22 Now therefore, hinei, HASHEM hath put a ruach sheker in the mouth of these thy nevi'im, and HASHEM hath decreed ra'ah against thee.</p>
<p>2CH 18:23 האָט גענענט צדקיהו דער זון פֿון כְּנַעֲנָה, און האָט געשלאָגן מיכיהוּן אויפֿן באַק, און געזאָגט: אויף וואָסער וועג איז דער גייסט פֿון ה' אוועקגעגאַנגען פֿון מיר כדי צו</p>	<p>2CH 18:23 hot genent Tzidkiyah der zun fun Kenaanahen, un hot geschlogen Michayahen oifen bak, un gezogt: oif vaser veg iz der Gaist fun Hashem avekgegangen fun mir kedei tsu reden mit dir?</p>	<p>2CH 18:23 Then Tzidkiyahu ben Kena'anah came near, and struck Mikhay'hu upon the lechi (<i>cheek</i>) , and said, Which way went the Ruach HASHEM from me to speak unto thee?</p>

<p>רעדן מיט דיר? edit</p>		
<p>הָאָט מִיכָיָהוּ גַעזאָגט: 2CH 18:24 אָט וועסטו זען אין יענעם טאָג, ווען דו וועסט אַרײַנגיין אין אַ קאַמער הינטער אַ קאַמער זיך צו באַהאַלטן. edit</p>	<p>2CH 18:24 hot Michayah gezogt: ot vestu zen in yenem tog, ven du vest araingein in a kamer hinter a kamer zich tsu bahalten.</p>	<p>2CH 18:24 And Mikhay'hu said, Thou shalt find out on that yom when thou shalt go into cheder b'cheder (<i>inner chamber</i>) to hide thyself.</p>
<p>הָאָט דער מלך פֿון 2CH 18:25 יִשְׂרָאֵל גַעזאָגט: נעמט מִיכָיָהוּ, און גיט אים אַפּ צו אַמון דעם האַר פֿון דער שטאָט, און צו יואָש דעם מלכס זון, edit</p>	<p>2CH 18:25 hot der melech fun Yisroel gezogt: nemt Michayahen, un git im op tsu Amon dem Har fun der shtot, un tsu Yoash dem melech's zun,</p>	<p>2CH 18:25 Then the Melech Yisroel said, Take ye Mikhay'hu, and carry him back to Amon Sar HaIr, and to Yoash ben HaMelech,</p>
<p>און איר זאָלט זאָגן: אַזוי 2CH 18:26 הָאָט גַעזאָגט דער מלך: טוט אַרײַן דעם דאָזיקן אין געפֿענקעניש, און שפּײַזט אים מיט קאַרג ברויט און קאַרג וואַסער, ביז אײַך קער זיך אום בשלום. edit</p>	<p>2CH 18:26 un ir zolt zogen: azoi hot gezogt der melech: tut arain dem doziken in gefenkenish, un shpaizt im mit karg broit un karg vaser, biz ich ker zich um besholem.</p>	<p>2CH 18:26 And say, Thus saith HaMelech, Put this in the bais hakeleh, and feed him with only a scanty prison diet of lechem and only mayim, until I return b'shalom.</p>
<p>הָאָט מִיכָיָהוּ גַעזאָגט: 2CH 18:27 אויב אומקערן וועסטו זיך אומקערן בשלום, האָט ה' נישט גערעדט דורך מיר. און ער האָט גַעזאָגט: הערט דאָס צו, איר פֿעלקער אַלע. edit</p>	<p>2CH 18:27 hot Michayah gezogt: oib umkeren vestu zich umkeren besholem, hot Hashem nisht geredt durch mir. un er hot gezogt: hert dos tsu, ir felker ale.</p>	<p>2CH 18:27 And Mikhay'hu said, If thou certainly return in shalom, then hath not HASHEM spoken by me. And he said, Mark words, all ye people.</p>
<p>און דער מלך פֿון 2CH 18:28</p>	<p>2CH 18:28 un der melech fun</p>	<p>2CH 18:28 So the Melech Yisroel</p>

<p>יִשְׂרָאֵל און יהושָפֶט דער מלך פֿון יהודה זיינען אַרויפֿגעגאַנגען קיין רָמוֹת- גִּלְעָד. edit</p>	<p>Yisroel un Yehoshaphat der melech fun Yehudah zainen aroifgegangen kein Ramot- gilad-Gilad.</p>	<p>and Yehoshaphat Melech Yehudah went up to Ramot Gil'ad.</p>
<p>2CH 18:29 און דער מלך פֿון יִשְׂרָאֵל האָט געזאָגט צו יהושָפֶט: איד וועל זיך פֿאַרשטעלן, און וועל אַרײַנגיין אין דער מלחמה, און דו טראָג דיינע קליידער. און דער מלך פֿון יִשְׂרָאֵל האָט זיך פֿאַרשטעלט, און זיי זיינען אַרײַנגעגאַנגען אין דער מלחמה. edit</p>	<p>2CH 18:29 un der melech fun Yisroel hot gezogt tsu Yehoshaphaten: ich vel zich farshtelen, un vel araingein in der milchome, un du trog daine kleider. un der melech fun Yisroel hot zich farshtelt, un zei zainen araingegangen in der milchome.</p>	<p>2CH 18:29 And the Melech Yisroel said unto Yehoshaphat, I will disguise myself, and I will go to the milchamah; but put thou on thy robes. So the Melech Yisroel disguised himself; and they went to the milchamah.</p>
<p>2CH 18:30 און דער מלך פֿון אַרָם האָט באַפֿוילן די הויפטלייט פֿון זיינע רייטוועגן, אַזוי צו זאָגן: איר זאָלט נישט מלחמה האַלטן מיט קליין אָדער גרויס, נאָר מיטן מלך פֿון יִשְׂרָאֵל אַליין. edit</p>	<p>2CH 18:30 un der melech fun Aram hot bafuilen di hoiptlait fun zaine raitvegen, azoi tsu zogen: ir zolt nisht milchome halten mit klein oder grois, nor miten melech fun Yisroel alein.</p>	<p>2CH 18:30 Now Melech Aram had commanded the commanders of the chariots that were with him, saying, Fight ye not with katon or gadol, only with the Melech Yisroel.</p>
<p>2CH 18:31 און עס איז געווען, ווי די הויפטלייט פֿון די רייטוועגן האַבן געזען יהושָפֶט, אַזוי האַבן זיי געזאָגט: דאָס איז דער מלך פֿון יִשְׂרָאֵל. און זיי האַבן אים אַרומגערינגלט</p>	<p>2CH 18:31 un es iz geven, vi di hoiptlait fun di raitvegen hoben gezen Yehoshaphaten, azoi hoben zei gezogt: dos iz der melech fun Yisroel. un zei hoben im arumgeringlt milchome tsu halten. hot</p>	<p>2CH 18:31 And it came to pass, when the commanders of the chariots saw Yehoshaphat, that they said, It is the Melech Yisroel. Therefore they surrounded him to fight, but Yehoshaphat cried out, and</p>

<p>מלחמה צו האַלטן. האָט יהושָפָט אַ געשריי געטאַן, און ה' האָט אים געהאַלפֿן, און אַלקים האָט זיי אָפּגעצויגן פֿון אים. edit</p>	<p>Yehoshaphat a geshrei geton, un Hashem hot im geholfen, un Elokim hot ze opgetsoigen fun im.</p>	<p>HASHEM helped him; and Elohim moved them away from him.</p>
<p>2CH 18:32 וואַרום עס איז געווען, ווי די הויפטלייט פֿון די רייטוועגן האָבן געזען אַז דאָס איז נישט דער מלך פֿון ישׂראֵל, אַזוי זיינען זיי אָפּגעטרעטן פֿון הינטער אים. edit</p>	<p>2CH 18:32 vorem es iz geven, vi di hoiptlait fun di raitvegen hoben gezen az dos iz nisht der melech fun Yisroel, azoi zainen ze opgetreten fun hinter im.</p>	<p>2CH 18:32 For it came to pass, that, when the commanders of the chariots perceived that it was not Melech Yisroel, they turned back from pursuing him.</p>
<p>2CH 18:33 און אַ מאַן האָט אָנגעצויגן זיין בויגן גלאַט אין דער וועלט, און האָט געטראָפֿן דעם מלך פֿון ישׂראֵל צווישן דעם אונטערפּאַנצער און צווישן דעם ברוסטשילד. האָט ער געזאָגט צו דעם טרייבער: פֿאַרקער דיין האַנט, און זאַלסט מיך אַרויספֿירן פֿון דער מחנה, וואַרום איך בין פֿאַרווונדט געוואָרן. edit</p>	<p>2CH 18:33 un a man hot ongetsoigen zain boigen glat in der velt, un hot getroffen dem melech fun Yisroel tsvishen dem unterpantser un tsvishen dem Brustschild. hot er gezogt tsu dem traiber: farker dain hant, un zolst mich aroisfiren fun der machne, vorem ich bin farvundt gevoren.</p>	<p>2CH 18:33 And an ish drew a keshet at random, and struck Melech Yisroel between the devakim (joints) of the shiryon (armor) ; therefore he said to his chariot driver, Turn thine yad, that thou mayest take me out of the machaneh, for I am wounded.</p>
<p>2CH 18:34 און די מלחמה איז געשטיגן אין יענעם טאָג; און דער מלך פֿון ישׂראֵל האָט זיך</p>	<p>2CH 18:34 un di milchome iz geshtigen in yenem tog; un der melech fun Yisroel hot zich oifgehalten shteyendik in dem</p>	<p>2CH 18:34 And the milchamah increased that day. Howbeit the Melech Yisroel propped himself up in his merkavah facing Aram</p>

<p>אויפֿגעהאַלטן שטייענדיק אין דעם רייטוואָגן אַנטקעגן די אַרמִים ביזן אָוונט; און אַקעגן דער צייט פֿון זון-אונטערגאַנג איז ער געשטאַרבן. edit</p>	<p>raitvogen antkegen di Aramim bizen ovent; un akegen der tsait fun zun-untergang iz er geshtorben.</p>	<p><i>(the Syrians)</i> until the erev; and about the time of the shemesh going down he died.</p>
<p>2CH 19:1 און יהושפֿט דער מלך פֿון יהודה האָט זיך אומגעקערט אַהיים בשלום קייַן ירושָׁלַיִם. edit</p>	<p>2CH 19:1 un Yehoshaphat der melech fun Yehudah hot zich umgekert aheim besholem kein Yerusholayim.</p>	<p>2CH 19:1 And Yehoshaphat Melech Yehudah returned to his Bais <i>(Palace)</i> in shalom in Yerushalayim.</p>
<p>2CH 19:2 איז אים אַרויסגעגאַנגען אַנטקעגן יהוא דער זון פֿון חֲנַנְיָו, דער זעער, און ער האָט געזאָגט צום מלך יהושפֿט: האַסטו געטאַרט העלפֿן דעם רשע, און ליב האָבן די שֹׁנָאִים פֿון ה' ? און פֿון וועגן דעם איז אויף דיר אַ צאַרן {קֶצֶף} פֿון פֿאַר ה'. edit</p>	<p>2CH 19:2 iz im aroisgegangen antkegen Yehu der zun fun Chananien, der zeer, un er hot gezogt tsum melech Yehoshaphat: hostu getort helfen dem roshe, un lib hoben di sonem fun Hashem? un fun vegen dem iz oif dir a tsoren fun far Hashem.</p>	<p>2CH 19:2 And Yehu ben Chanani HaChozer <i>(the Seer)</i> went out to meet him, and said to HaMelech Yehoshaphat, Shouldst thou help the rasha, and love them that hate HASHEM ? Therefore ketzef <i>(wrath)</i> is upon thee from before HASHEM .</p>
<p>2CH 19:3 אָבער גוטע זאַכן געפֿינען זיך אין דיר, וואָס דו האָסט אויסגעראַמט די געצנביימער פֿון לאַנד, און געקערט דיין האַרץ צו זוכן האַלקים. edit</p>	<p>2CH 19:3 ober gute zachen gefinen zich in dir, vos du host oisgeramt di getsnbeimer fun land, un gekert dain harts tsu zuchen HaElokim.</p>	<p>2CH 19:3 Nevertheless there are devarim tovim <i>(good things)</i> found in thee, in that thou hast removed HaAsherot from HaAretz, and hast prepared thine lev to seek HaElohim.</p>
<p>2CH 19:4 און יהושפֿט איז געזעסן אין ירושָׁלַיִם. אָבער ער איז ווידער אַרויסגעגאַנגען צווישן</p>	<p>2CH 19:4 un Yehoshaphat iz gezesen in Yerusholayim. ober er iz vider aroisgegangen tsvishen folk, fun Beer-Sheva</p>	<p>2CH 19:4 And Yehoshaphat dwelt in Yerushalayim; and he went out again among HaAm from Be'er- Sheva to Mt Ephrayim, and he</p>

<p>פֶּאָלֶק, פֿון באַר-שְׁבַע ביזן באַרג אַפֿרים, און האָט זיי אומגעקערט צו ה' דעם ג-ט פֿון זייערע עלטערן. edit</p>	<p>bizen barg Ephrayim, un hot ze umgekert tsu Hashem dem G-t fun zeyere elteren.</p>	<p>turned them back unto HASHEM Elohei Avoteihem.</p>
<p>2CH 19:5 און ער האָט אויפֿגעשטעלט ריכטער אין לאַנד, אין אַלע באַפֿעסטיקע שטעט פֿון יהודה, שטאַט פֿאַר שטאַט. edit</p>	<p>2CH 19:5 un er hot oifgeshtelt richter in land, in ale bafestike shtet fun Yehudah, shtot far shtot.</p>	<p>2CH 19:5 And he appointed Shofetim in HaAretz throughout all the fortified cities of Yehudah, city by city,</p>
<p>2CH 19:6 און ער האָט אָנגעזאָגט די ריכטער: זעט וואָס איר טוט, וואָרום נישט פֿאַר אַ מענטשן משפט איר, נאָר פֿאַר ה', און ער איז לעבן אייך ביים אַרויסזאָגן אַ משפט. edit</p>	<p>2CH 19:6 un er hot ongezagt di richter: zet vos ir tut, vorem nisht far a mentshen mishpot ir, nor far Hashem, un er iz leben ich baim aroiszogen a mishpot.</p>	<p>2CH 19:6 And said to the Shofetim, Take heed what ye do, for ye judge not for adam, but for HASHEM , Who is with you in the devar mishpat (verdict) .</p>
<p>2CH 19:7 און אַצונד, זאָל די מורא פֿאַר ה' זיין אויף אייך; היט אייך וואָס איר טוט, וואָרום ביי ה' אַלוקינו איז נישטאָ קיין אומרעכט, אָדער שוינען עמיצן, אָדער נעמען שוחד. edit</p>	<p>2CH 19:7 un atsund, zol di moire far Hashem zain oif ich; hit ich vos ir tut, vorem bai Hashem Elokeinu iz nishto kein umrecht, oder shoinen emitsen, oder nemen shochad.</p>	<p>2CH 19:7 Wherefore now let the Pachad HASHEM be upon you; be shomer and do it, for there is no avlah (injustice) with HASHEM Eloheinu, nor massa panim (respect of persons) , nor mikkach shochad (taking of bribes) .</p>
<p>2CH 19:8 און אויך אין ירושלים האָט יהושפֿט אויפֿגעשטעלט פֿון די לויים און די כהנים, און פֿון די הויפטן פֿון די פֿאַטערהייזער פֿון ישׂראֵל,</p>	<p>2CH 19:8 un oich in Yerusholayim hot Yehoshaphat oifgeshtelt fun di Leviim un di koyanim, un fun di hoipten fun di foterhaizer fun Yisroel, far mishpotim fun Hashem, un far shtraitzachen. un zei hoben zich umgekert</p>	<p>2CH 19:8 Moreover in Yerushalayim did Yehoshaphat station Levi'im, and Kohanim, and Rashei HaAvot Yisroel, for the Mishpat HASHEM , and for riv (disputes) , and they returned to Yerushalayim.</p>

<p>פֶּאָר מִשְׁפֵּטִים פֶּון ה', און פֶּאָר שטרײַטזאַכן. און זיי האָבן זיך אומגעקערט קיין ירוּשָׁלַיִם. edit</p>	<p>kein Yerusholayim.</p>	
<p>2CH 19:9 און ער האָט זיי באַפֿוילן, אַזוי צו זאָגן: אַזוי זאָלט איר זיך באַגיין: מיט מורא פֶּאָר ה', מיט געטרייַשאַפֿט, און מיט אַ גאַנצן האַרצן. edit</p>	<p>2CH 19:9 un er hot zei bafuilen, azoi tsu zogen: azoi zolt ir zich bagein: mit moire far Hashem, mit getraishaft, un mit a gantsen hartsen.</p>	<p>2CH 19:9 And he charged them, saying, Thus shall ye do in the yirat HASHEM , be'emunah and with a levav shalem.</p>
<p>2CH 19:10 און ביי יעטוועדער שטרײַט וואָס וועט קומען פֶּאָר אייך פֶּון אייערע ברידער וואָס זיצן אין זייערע שטעט, צווישן בלוט און בלוט, צווישן לערנונגען און געבאָט, חוקים און געזעצן, זאָלט איר זיי וואַרענען, זיי זאָלן זיך נישט פֶּאַרשולדיקן צו ה', אַז עס זאָל זיין אַ צאָרן {קצף} אויף אייך און אויף אייערע ברידער; אַזוי זאָלט איר טאָן, און איר וועט זיך נישט פֶּאַרשולדיקן. edit</p>	<p>2CH 19:10 un bai yetveder shtrait vos vet kumen far ich fun eyere brider vos zitsen in zeyere shtet, tsvishen blut un blut, tsvishen lernungen un gebot, chukkim un gezetsen, zolt ir zei vorenen, zei zolen zich nisht farshuldiken tsu Hashem, az es zol zain a tsoren oif ich un oif eyere brider; azoi zolt ir ton, un ir vet zich nisht farshuldiken.</p>	<p>2CH 19:10 And what riv soever shall come before you of your achim that dwell in your cities, between dahm and dahm, between torah and mitzvah, chukkot and mishpatim, ye shall even warn them that they trespass not against HASHEM , and so ketzef (wrath) come upon you, and upon your achim; this do, and ye shall not trespass.</p>
<p>2CH 19:11 און אָט איז אַמריהו דער כהן־גדול איבער אייך פֶּאָר אַלע זאַכן פֶּון ה', און זבדיהו דער זון פֶּון ישמעאל, דער פֿירשט פֶּון דעם הויז פֶּון</p>	<p>2CH 19:11 un ot iz Amaryahu der koyen-godul iber ich far ale zachen fun Hashem, un Zevadyahu der zun fun Yishmaelen, der firisht fun dem hoiz fun Yehudah, far ale</p>	<p>2CH 19:11 And, hinei, Amaryahu Kohen HaRosh is over you in all matters of HASHEM ; and Zevadyahu ben Yishmael, the Nagid of the Bais Yehudah, for all the matters of HaMelech;</p>

<p>יהודה, פֶּאֶר אֵלֶּע זֶאֶכֶן פֿון מלך; און אויפֿזעערס זיינען די לויים פֶּאֶר אייך; זייט שטאַרק און טוט, און ה' וועט זיין מיט דעם גוטן. edit</p>	<p>zachen fun melech; un oifzeers zainen di Leviim far ich; zeit shtark un tut, un Hashem vet zain mit dem guten.</p>	<p>also the Levi'im shall be shoterim (officers) before you. Deal courageously, and HASHEM be with hatov.</p>
<p>2CH20:1 און עס איז געווען נאָך דעם, זיינען געקומען די קינדער פֿון מואָב, און די קינדער פֿון עמון, און מיט זיי פֿון די עמונים, אַקעגן יהושפֿטן אויף מלחמה. edit</p>	<p>2CH20:1 un es iz geven noch dem, zainen gekumen di kinder fun Moav, un di kinder fun Ammon, un mit zei fun di Ammonim, akegen Yehoshaphaten oif milchome.</p>	<p>2CH20:1 It came to pass after this also, that the Bnei Moav, and the Bnei Ammon, and with them some Ammonim, came against Yehoshaphat to make milchamah.</p>
<p>2CH20:2 איז מען געקומען און מע האַט אָנגעזאָגט יהושפֿטן, אַזוי צו זאָגן: אויף דיר קומט אַ גרויסער המון פֿון יענער זייט ים, פֿון אַרם, און זע, זיי זיינען אין חֲצֵצוֹן-תָּמָר, דאָס איז עין- גִּדִּי. edit</p>	<p>2CH20:2 iz men gekumen un me hot ongezot Yehoshaphaten, azoi tsu zogen: oif dir kumt a groiser Haman fun yener zeit yam, fun Aram, un ze, ze zainen in chatsatson-Tamar, dos iz Ein-Gedi.</p>	<p>2CH20:2 Then there came some that told Yehoshaphat, saying, There cometh a great multitude against thee from beyond the Yam (Dead Sea) , from Aram; and, hinei, they are in Chatzetzon-Tamar, which is Ein-Gedi.</p>
<p>2CH20:3 האָט יהושפֿט מורא געקריגן, און ער האָט געקערט זיין פנים צו זוכן ה', און ער האַט אויסגערופֿן אַ תְּעִנִית איבער גאַנץ יהודה. edit</p>	<p>2CH20:3 hot Yehoshaphat moire gekriegen, un er hot gekert zain ponem tsu zuchen Hashem, un er hot oisgerufen a toenit iber gants Yehudah.</p>	<p>2CH20:3 And Yehoshaphat feared, and set his face to inquire of HASHEM , and proclaimed a tzom throughout all Yehudah.</p>
<p>2CH20:4 און יהודה האָט זיך איינגעזאַמלט צו בעטן ביי ה'; יא, פֿון אֵלֶּע שטעט פֿון יהודה</p>	<p>2CH20:4 un Yehudah hot zich ingezamlt tsu beten bai Hashem; yo, fun ale shtet fun Yehudah iz men gekumen tsu</p>	<p>2CH20:4 And Yehudah gathered themselves together, to ask help of HASHEM , even from all the towns of Yehudah they came to</p>

<p>איז מען געקומען צו זוכן ה'.</p> <p>edit</p>	<p>zuchen Hashem.</p>	<p>seek help of HASHEM .</p>
<p>און יהושפט האָט זיך 2CH20:5 געשטעלט אין דער איינזאַמלונג פֿון יהודה און ירושלים, אין הויז פֿון ה', פֿאַר דעם נייען הויף, edit</p>	<p>2CH 20:5 un Yehoshaphat hot zich geshtelt in der inzamlung fun Yehudah un Yerusholayim, in hoiz fun Hashem, far dem naiien hoif,</p>	<p>2CH 20:5 And Yehoshaphat stood in the Kehal Yehudah and Yerushalayim, in the Beis HASHEM , before the khatzer hachadashah,</p>
<p>און ער האָט געזאָגט: ה' 2CH 20:6 דו ה' פֿון אונדזערע עלטערן, דו ביסט דאָך אַלקים אין הימל, און דו געוועלטיקסט איבער אַלע קיניגרייכן פֿון די פֿעלקער, און אין דיין האַנט איז כּוח און גבורה, און אַקעגן דיר איז זיך נישט צו שטעלן. edit</p>	<p>2CH 20:6 un er hot gezogt: Hashem du Hashem fun undzere elteren, du bist doch Elokim in himel, un du geveltikst iber ale kinigraichen fun di felker, un in dain hant iz koiech un gevure, un akegen dir iz zich nisht tsu shtelen.</p>	<p>2CH 20:6 And he said, HASHEM Elohei Avoteinu, art not Thou Elohim in Shomayim? And moshel (<i>rulest</i>) not Thou over kol mamlechet haGoyim? And in Thine yad is there not ko'ach and gevurah, so that none is able to withstand thee?</p>
<p>דו אלוקינן, האָסט דאָך 2CH 20:7 פֿאַרטריבן די באַווינער פֿון דעם דאָזיקן לאַנד פֿון פֿאַר דיין פֿאַלק ישׂראֵל, און האָסט עס אַוועקגעגעבן צו דעם זאַמען פֿון אַבְרָהָם דיין ליבֿהאַבער, אויף אייביק. edit</p>	<p>2CH 20:7 du Elokeinu, host doch fartriben di bavoiner fun dem doziken land fun far dain folk Yisroel, un host es avekgegeben tsu dem zomen fun Avraham dain libhaber, oif eibik.</p>	<p>2CH 20:7 Art not Thou Eloheinu, Who didst drive out the inhabitants of this land before Thy people Yisroel, and gavest it to the Zera Avraham ohav'cha l'olam (<i>Thy friend forever</i>) ?</p>
<p>און זיי זיינען געזעסן 2CH 20:8 דרינען, און האָבן דיר געבויט דרינען אַ מִקְדָּשׁ צו דיין נאָמען, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>2CH 20:8 un zei zainen gezesen drinen, un hoben dir geboit drinen a mikdash tsu dain nomen, azoi tsu zogen:</p>	<p>2CH 20:8 And they dwelt therein, and have built Thee a Mikdash therein for Thy Shem, saying,</p>

<p>אז עס וועט קומען אויף 2CH 20:9 אונדז אן אומגליק, אַ שווערד, אַ משפט, אָדער אַ מגפה, אָדער אַ הונגער, וועלן מיר זיך שטעלן פֿאַר דעם דאָזיקן הויז און פֿאַר דיר – וואָרום דיין נאָמען איז אין דעם דאָזיקן הויז – און מיר וועלן שרייען צו דיר אין אונדזער נויט, און דו וועסט צוהערן און וועסט העלפֿן. edit</p>	<p>2CH 20:9 az es vet kumen oif undz an umglik, a shverd, a mishpot, oder a mageyfe, oder a hunger, velen mir zich shtelen far dem doziken hoiz un far dir – vorem dain nomen iz in dem doziken hoiz – un mir velen shraien tsu dir in undzer noit, un du vest tsuheren un vest helfen.</p>	<p>2CH 20:9 If, when ra'ah cometh upon us, as the cherev, shefot, or dever, or ra'av (famine), we stand before HaBeis HaZeh, and in Thy presence, (for Thy Shem is in HaBeis HaZeh,) and cry unto Thee in tzarateinu (our affliction), then Thou wilt hear and save.</p>
<p>2CH 20:10 און אַצונד, אַט זיינען די קינדער פֿון עמון און מואב און דעם באַרג שְׁעִיר, וואָס דו האַסט נישט געלאָזט יִשְׂרָאֵל אַרײַנגיין צו זיי, ווען זיי זיינען געקומען פֿון לאַנד מִצְרַיִם, נייערט זיי האָבן זיך אַפּגעקערט פֿון זיי, און האָבן זיי נישט פֿאַרטיליקט. edit</p>	<p>2CH 20:10 un atsund, ot zainen di kinder fun Ammon un Moav un dem barg Seir, vos du host nisht gelozt Yisroel arangein tsu ze, ven ze zainen gekumen fun land Mitsrayim, naiert ze hoben zich opgekert fun ze, un hoben ze nisht fartilikt.</p>	<p>2CH 20:10 And now, hinei, the Bnei Ammon and Moav and Mt Se'ir, whom Thou wouldest not let Yisroel invade, when they came out of Eretz Mitzrayim, but they turned from them, and destroyed them not,</p>
<p>2CH 20:11 און אַט פֿאַרגעלטן זיי אונדז, צו קומען אונדז פֿאַרטרייבן פֿון דיין אַרב וואָס דו האַסט אונדז געמאַכט אַרבן. edit</p>	<p>2CH 20:11 un ot fargelten ze undz, tsu kumen undz fartraiben fun dain Arav vos du host undz gemacht arben.</p>	<p>2CH 20:11 Hinei, what gomelim (ones repaying) they are to us, to come to drive us out of Thy yerushah (inheritance), which Thou hast given us.</p>
<p>2CH 20:12 אַלוקינו, ווילסטו נישט טאָן אַ משפט אויף זיי? וואָרום</p>	<p>2CH 20:12 Elokeinu, vilstu nisht ton a mishpot oif ze? vorem in</p>	<p>2CH 20:12 O Eloheinu, wilt Thou not judge them? For we have no</p>

<p>אין אונדז איז נישטאָ קיין כּוּחַ אַקעגן דעם דאַזיקן גרויסן המוֹן וואָס קומט אויף אונדז, און מיר ווייסן נישט וואָס מיר זאָלן טאָן, נײַערט אויף דיר זײַנען אונדזערע אויגן. edit</p>	<p>undz iz nishto kein koiech akegen dem doziken groisen Haman vos kumt oif undz, un mir veisen nisht vos mir zolen ton, naiert oif dir zainen undzere oigen.</p>	<p>ko'ach against this great multitude that cometh against us; neither know we what to do, but our eyes are upon Thee.</p>
<p>2CH 20:13 און גאַנץ יהודה זײַנען געשטאַנען פֿאַר ה'; אויך זײַערע קלײַנע קינדער און זײַערע ווייבער און זײַערע זין. edit</p>	<p>2CH 20:13 un gants Yehudah zainen geshtanen far Hashem; oich zeyere kleine kinder un zeyere vaiber un zeyere zin.</p>	<p>2CH 20:13 And all Yehudah stood before HASHEM , with their little ones, their nashim, and their banim.</p>
<p>2CH 20:14 איז אויף יחזיאל דעם זון פֿון זכּריהוּ, דעם זון פֿון בנֵיהּ, דעם זון פֿון יעִיאַל, דעם זון פֿון מִתַּנֵּיהּ דעם לֵוִי, פֿון די קינדער פֿון אָסָף, געווען דער גײַסט פֿון ה', אין מיטן פֿון דער אײַנזאַמלונג. edit</p>	<p>2CH 20:14 iz oif Yachaziel dem zun fun Zecharyahu, dem zun fun Benayah, dem zun fun Yeyel, dem zun fun Matanyah dem Levi, fun di kinder fun Asape, geven der Gaist fun Hashem, in miten fun der inzamlung.</p>	<p>2CH 20:14 Then upon Yachaziel ben Zecharyahu ben Benayah ben Ye'iel ben Matanyah, a Levi of the Bnei Asaph, came the Ruach HASHEM in the midst of the Kahal,</p>
<p>2CH 20:15 און ער האָט געזאָגט: פֿאַרנעמט, גאַנץ יהודה, און באַווינער פֿון ירוּשָׁלַיִם, און מלך יהושָפֿט: אַזוי האָט ה' צו אײַך געזאָגט: איר זאָלט נישט מורא האָבן און נישט אַנגסטן פֿאַר דעם דאַזיקן גרויסן המון, וואָרום נישט אײַער מלחמה איז דאָס נאָר ג-טס. edit</p>	<p>2CH 20:15 un er hot gezogt: farnemt, gants Yehudah, un bavoiner fun Yerusholayim, un melech Yehoshaphat: azoi hot Hashem tsu ich gezogt: ir zolt nisht moire hoben un nisht angsten far dem doziken groisen Haman, vorem nisht ier milchome iz dos nor G-ts.</p>	<p>2CH 20:15 And he said, Pay heed ye, all Yehudah, and ye inhabitants of Yerushalayim, and thou Melech Yehoshaphat. Thus saith HASHEM unto you: Be not afraid nor dismayed by reason of this great multitude; for the milchamah is not yours, but that of Elohim.</p>

<p>מָאָרְגֵן נִדְעֵרֵט אַרְאָפּ 2CH 20:16 אויף זיי; זעט, זיי גייען אַרויף מיט דעם אַרויפגאַנג פֿון צײַן, און איר וועט זיי טרעפֿן אין עק טאַל, פֿאַר דעם מדבר פֿון ירואַל. edit</p>	<p>2CH 20:16 morgen nidert arop oif zei; zet, zei geyen aroifblikendik mit dem aroifgang fun Tzitz, un ir vet zei trefen in ek tal, far dem midbar fun Yeruel.</p>	<p>2CH 20:16 Makhar (<i>tomorrow</i>) go ye down against them; hinei, they come up by the Ascent of Tzitz; and ye shall find them at the end of the wadi, before the midbar of Yeruel.</p>
<p>2CH 20:17 נישט איר וועט דאָס מאַל דאַרפֿן מלחמה האַלטן; שטעלט אייך אויס, שטייט, און זעט די ישועה פֿון ה' מיט אייך, יהודה און ירושלים; איר זאַלט נישט מורא האָבן און נישט אַנגסטן, מאָרגן גייט אַוריס אַקעגן זיי, און ה' וועט זיין מיט אייך. edit</p>	<p>2CH 20:17 nisht ir vet dos mol darfen milchome halten; shtelt ich ois, shteit, un zet di yeshue fun Hashem mit ich, Yehudah un Yerusholayim; ir zolt nisht moire hoben un nisht angsten, morgen geit Uris akegen zei, un Hashem vet zain mit ich.</p>	<p>2CH 20:17 Ye shall not need to fight in this; take up your battle positions, stand ye firm, and see the Yeshu'at HASHEM with you, O Yehudah and Yerushalayim. Fear not, nor be dismayed; makhar (<i>tomorrow</i>) go out against them, for HASHEM will be with you.</p>
<p>2CH 20:18 האָט יהושפֿט זיך גענייגט מיטן פנים צו דער ערד, און גאַנץ יהודה און די באַווינער פֿון ירושלים זיינען געפֿאַלן פֿאַר ה', זיך צו בוקן צו ה'. edit</p>	<p>2CH 20:18 hot Yehoshaphat zich geneigt miten ponem tsu der erd, un gants Yehudah un di bavoiner fun Yerusholayim zainen gefalen far Hashem, zich tsu buken tsu Hashem.</p>	<p>2CH 20:18 And Yehoshaphat bowed his head with his face to the ground; and all Yehudah and the inhabitants of Yerushalayim fell down before HASHEM , worshiping HASHEM .</p>
<p>2CH 20:19 און די לויים פֿון די קינדער פֿון די קהתים, און פֿון די קינדער פֿון די קרחים, זיינען אויפגעשטאַנען צו לויבן ה' אלוקי ישראל אויף אַ גאַר הויכן קול. edit</p>	<p>2CH 20:19 un di Leviim fun di kinder fun di Kohatim, un fun di kinder fun di Korachim, zainen oifgeshtanen tsu loiben Hashem Elochei Yisroel oif a gor hoichen kol.</p>	<p>2CH 20:19 And the Levi'im, of the Bnei HaKehatim, and of the Bnei HaKorchim, stood up to praise HASHEM Elohei Yisroel with an exceeding kol gadol.</p>

<p>און זיי האָבן זיך 2CH 20:20 געפֿעדערט אין דער פֿרי, און זיינען אַרויסגעגאַנגען צום מדבר פֿון תקוֹע; און ביי זייער אַרויסגיין האָט יהוֹשָפֿט זיך געשטעלט, און האָט געזאָגט: הערט מיך צו, יהודה און באַווינער פֿון ירוּשָׁלַיִם: גלויבט אין ה' אַלוקיכס, און איר וועט אַנהאַלטן, גלויבט אין זיינע נבִיאים, און איר וועט באַגליקן. edit</p>	<p>2CH 20:20 un zeï hoben zich gefedert in der peire, un zainen aroisgegangen tsum midbar fun Tekoa; un bai zeyer aroisgein hot Yehoshaphat zich geshtelt, un hot gezogt: hert mich tsu, Yehudah un bavoiner fun Yerusholayim: gloibt in Hashem Elokeichem, un ir vet onhalten, gloibt in zaine neviim, un ir vet bagliken.</p>	<p>2CH 20:20 And they rose early in the boker, and went forth into the Midbar Tekoa; and as they went forth, Yehoshaphat stood and said, Hear me, O Yehudah, and ye inhabitants of Yerushalayim. Ha'aminu Ba HASHEM Eloheichem (Believe in HASHEM Eloheichem) , so shall ye be established; have faith in His Nevi'im, so shall ye be victorious.</p>
<p>און ער האָט געהאַלטן 2CH 20:21 אַן עצה מיטן פֿאַלק; און ער האָט געשטעלט זינגער צו ה' וואָס זאָלן געבן אַ לויב אין הייליקער שיינקייט, ביים אַרויסגיין פֿאַר די באַוואָפֿנטע, און זאָגן: גיט אַ דאַנק צו ה', וואָרום אויף אייביק איז זיין חֶסֶד. edit</p>	<p>2CH 20:21 un er hot gehalten an eitse miten folk; un er hot geshtelt zinger tsu Hashem vos zolen geben a loib in heiliker sheinkeit, baim aroisgein far di bavofnte, un zogen: git a dank tsu Hashem, vorem oif eibik iz zain chesed.</p>	<p>2CH 20:21 And when he had consulted with HaAm, he appointed meshorarim (singers) unto HASHEM , and that should praise the hadrat kodesh, as they went out before the army, and to say, Hodu L'Adonoi ki l'olam chasdo (Give thanks to HASHEM , for His mercy endureth forever) .</p>
<p>און אין דער צייט וואָס 2CH 20:22 זיי האָבן אָנגעהויבן אַ געזאַנג און אַ לויב, האָט ה' געשטעלט לזיערער אויף די קינדער פֿון עַמּוֹן, מוֹאָב און דעם באַרג שְׂעִיר, וואָס זיינען געקומען</p>	<p>2CH 20:22 un in der tsait vos zeï hoben ongehoiben a gezang un a loib, hot Hashem geshtelt loierer oif di kinder fun Ammon, Moav un dem barg Seir, vos zainen gekumen kein Yehudah; un zeï zainen geshlogen gevoren.</p>	<p>2CH 20:22 And when they began with rinnah and tehillah, HASHEM set me'arevim (ambushers) against the Bnei Ammon, Moav, and Mt Se'ir, which were come against Yehudah, and they were struck down.</p>

<p>קייַן יהודה; און זיי זיינען געשלאָגן געוואָרן. edit</p>		
<p>וואָרום די קינדער פֿון 2CH 20:23 עִמּוֹן און מוֹאָב הָאָבֶן זִיד געשטעלט אַקעגן די באַווינער פֿון באַרג שְׁעִיר, צו פֿאַרוויסטן און צו פֿאַרטיליקן; און ווי זיי הָאָבֶן פֿאַרלענדט די באַווינער פֿון באַרג שְׁעִיר, הָאָבֶן זיי געהאַלפֿן אומצוברענגען איינער דעם אַנדערן. edit</p>	<p>2CH 20:23 vorem di kinder fun Ammon un Moav hoben zich geshtelt akegen di bavoiner fun barg Seir, tsu farvisten un tsu fartiliken; un vi zeı hoben farlendt di bavoiner fun barg Seir, hoben zeı geholfen umtsubringen einer dem anderen.</p>	<p>2CH 20:23 For the Bnei Ammon and Moav stood up against the inhabitants of Mt Se'ir, utterly to slay and destroy them. And when they had made an end of the inhabitants of Se'ir, every one helped to destroy another.</p>
<p>און יהודה איז געקומען צו דעם וואַכטורעם אין דער מדבר, און זיי האָבן זיך אומגעקוקט אויף דעם המון ערשט זיי ליגן פגרים אויף דער ערד, און קיינער איז נישט אַנטרונען געוואָרן. edit</p>	<p>2CH 20:24 un Yehudah iz gekumen tsu dem vachturem in der midbar, un zeı hoben zich umgekukt oif dem Haman ersht zeı ligen pgorim oif der erd, un keiner iz nisht antrunen gevoren.</p>	<p>2CH 20:24 And when Yehudah came toward the mitzpeh (guard tower) in the midbar, they looked toward the multitude, and, hinei, they were pegarim (corpses) fallen on the ground, and there was no escapee.</p>
<p>און יהושָפֿט און זיין פֿאַלק זיינען געקומען צו רויבן זייער זאַקרויב, און זיי האָבן געפֿונען ביי זיי אַ סך אי פֿאַרמעג אי פגרים מיט טייערע זאַכן, און זיי האָבן צוגענומען פֿאַר זיך, ביז זיי הָאָבֶן מער נישט געקענט טראָגן; און זיי האָבן געהאַלטן</p>	<p>2CH 20:25 un Yehoshaphat un zain folk zainen gekumen tsu roiben zeyer zakroib, un zeı hoben gefunen bai zeı a sach i farmeg i pgorim mit teyere zachen, un zeı hoben tsugenumen far zich, biz zeı hoben mer nisht gekent trogen; un zeı hoben gehalten in roiben drai teg dem zakroib, vorem er iz geven fil.</p>	<p>2CH 20:25 And when Yehoshaphat and his people came to carry off the plunder of them, they found among them in abundance both property with the pegarim, and articles of value, which they stripped off for themselves, more than they could carry away, and they were yamim shelosha in gathering of the plunder, it was so much.</p>

<p>אין רויבן דרײַ טעג דעם זאַקרױב, וואַרום ער איז געווען פֿיל. edit</p>		
<p>2CH 20:26 און אויפֿן פֿירטן טאָג האַבן זיי זיך איינגעזאַמלט אין טאַל ברָכָה, וואַרום דאַרטן האַבן זיי געמאַכט אַ ברכה צו ה'; דערום רופֿט מען דעם נאַמען פֿון יענעם אָרט דער טאַל ברָכָה ביז אויף היינט. edit</p>	<p>2CH 20:26 un oifen firten tog hoben zei zich ingezamlt in tal Berakhah, vorem dorten hoben zei gemacht a brocha tsu Hashem; derum ruft men dem nomen fun yenem ort der tal Berakhah biz oif haint.</p>	<p>2CH 20:26 And on the fourth day they assembled themselves in the Berakhah Valley, for there they blessed HASHEM ; therefore the shem of that place was called, the Berakhah Valley unto this day.</p>
<p>2CH 20:27 און אַלע מענער פֿון יהודה און ירושלים און יהושפֿט זיי פֿאַרויס האָבן זיך אומגעקערט צוריקצוגיין קיין ירושלים מיט פֿרייד, וואַרום ה' האַט זיי דערפֿרייט איבער זייערע פֿיינט. edit</p>	<p>2CH 20:27 un ale mener fun Yehudah un Yerusholayim un Yehoshaphat zei forois hoben zich umgekert tsuriktsugein kein Yerusholayim mit freid, vorem Hashem hot ze derfreit iber zeyere faint.</p>	<p>2CH 20:27 Then they returned, kol ish Yehudah and Yerushalayim, and Yehoshaphat in the forefront of them, to go again to Yerushalayim with simcha; for HASHEM had made them to rejoice over their enemies.</p>
<p>2CH 20:28 און זיי זיינען געקומען קיין ירושלים מיט גיטאַרן און מיט האַרפֿן און מיט טרומייטן צום הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH 20:28 un zei zainen gekumen kein Yerusholayim mit gitaren un mit harfen un mit trumeiten tsum hoiz fun Hashem.</p>	<p>2CH 20:28 And they came to Yerushalayim with nevalim and kinnorot and khatzotzerot unto the Beis HASHEM .</p>
<p>2CH 20:29 און אַ פֿחד פֿון אַלקים איז געווען אויף די מלוכות פֿון די לענדער, ווען זיי האָבן געהערט אַז ה' האַט מלחמה געהאַלטן מיט די פֿיינט פֿון</p>	<p>2CH 20:29 un a pachad fun Elokim iz geven oif di mluchut fun di lender, ven zei hoben gehert az Hashem hot milchome gehalten mit di faint fun Yisroel.</p>	<p>2CH 20:29 And the Pachad Elohim was on all the kingdoms of those lands, when they had heard that HASHEM fought against the oyevei Yisroel.</p>

<p>edit .ישראל</p>		
<p>2CH 20:30 און יהושפטס מלוכה איז געווען רויק וואָרום זיין ג-ט האָט אים באַרוט פֿון רונד אַרום. edit</p>	<p>2CH 20:30 un Yehoshaphats meluche iz geven roiik vorem zain G-t hot im barut fun rund arum.</p>	<p>2CH 20:30 So the Malchut Yehoshaphat was at peace, for Elohav gave him rest on every side.</p>
<p>2CH 20:31 און יהושפט האָט געקניגט איבער יהודה; פֿינף און דרייסיק יאָר איז ער אַלט געווען אַז ער איז געוואָרן מלך, און פֿינף און צוואַנציק יאָר האָט ער געקניגט אין ירושלים. און דער נאָמען פֿון זיין מוטער איז געווען עֶזֶבָה די טאָכטער פֿון שלחין. edit</p>	<p>2CH 20:31 un Yehoshaphat hot gekinigt iber Yehudah; finf un draisik yor iz er alt geven az er iz gevoren melech, un finf un tsvantsik yor hot er gekinigt in Yerusholayim. un der nomen fun zain muter iz geven Azuvah di tochter fun Shilchien.</p>	<p>2CH 20:31 And Yehoshaphat reigned over Yehudah. He was thirty and five years old when he began to reign, and he reigned twenty and five years in Yerushalayim. And shem immo was Azuvah bat Shilchi.</p>
<p>2CH 20:32 און ער איז געגאַנגען אין דעם וועג פֿון זיין פֿאַטער אָסאַן – און האָט זיך נישט אָפּגעקערט דערפֿון – צו טאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH 20:32 un er iz gegangen in dem veg fun zain foter Asaen – un hot zich nisht opgekert derfun – tsu ton vos iz rechtfartik in di oigen fun Hashem.</p>	<p>2CH 20:32 And he walked in the derech Aviv Asa, and departed not from it, doing that which was yashar in the sight of HASHEM .</p>
<p>2CH 20:33 נאָר די במות זיינען נישט אָפּגעטאָן געוואָרן, און דאָס פֿאַלק האָט נאָך אַלץ נישט געקערט זייער האַרץ צו דעם ג-ט פֿון זייערע עלטערן. edit</p>	<p>2CH 20:33 nor di Bamot zainen nisht opgeton gevoren, un dos folk hot noch alts nisht gekert zeyer harts tsu dem G-t fun zeyere elteren.</p>	<p>2CH 20:33 Howbeit the high places were not removed; for HaAm as yet had not set their hearts unto Elohei Avoteihem.</p>

<p>2CH 20:34 און די איבעריקע זאכן וועגן יהושפטן, די ערשטע אזוי ווי די לעצטע, זיי זיינען באשריבן אין די ווערטער פון יהוא דעם זון פון חננין, וואס איז אריין אין בוך פון די מלכים פון ישראל. edit</p>	<p>2CH 20:34 un di iberike zachen vegen Yehoshaphaten, di ershte azoi vi di letste, zei zainen bashriben in di verter fun Yehudem zun fun Chananien, vos iz arain in buch fun di Molechim fun Yisroel.</p>	<p>2CH 20:34 Now the rest of the acts of Yehoshaphat, harishonim and ha'acharonim, hinei, they are written in the Annals of Yehu ben Chanani, who is recorded in the Sefer of the Melachim of Yisroel.</p>
<p>2CH 20:35 און נאך דעם האט יהושפט דער מלך פון יהודה זיך צונויפגעחברט מיט אחזיה דעם מלך פון ישראל, וואס האט געטאן שלעכטס. edit</p>	<p>2CH 20:35 un noch dem hot Yehoshaphat der melech fun Yehudah zich tsunoifgechvrt mit Achazyah dem melech fun Yisroel, vos hot geton shlechts.</p>	<p>2CH 20:35 And after this did Yehoshaphat Melech Yehudah join himself in alliance with Achazyah Melech Yisroel, who did very wickedly;</p>
<p>2CH 20:36 און ער האט אים צוגעחברט צו זיך, צו מאכן שיפן אויף צו גיין קיין תרשיש; און זיי האבן געמאכט שיפן אין עציזן-גבר. edit</p>	<p>2CH 20:36 un er hot im tsugechvrt tsu zich, tsu machen shifen oif tsu gein kein Tarshish; un zei hoben gemacht shifen in Etzyon-Gever.</p>	<p>2CH 20:36 And he joined himself with him to make oniyot (<i>ships</i>) to go to Tarshish, and they made the oniyot in Etzyon-Gever.</p>
<p>2CH 20:37 האט אליעזר דער זון פון דודוהון פון מרשה נביאות געזאגט אויף יהושפטן, אזוי צו זאגן: ווייל דו האסט זיך צונויפגעחברט מיט אחזיהון, וועט ה' צעברעכן דייע ארבעט. און די שיפן זיינען צעבראכן געווארן, און זיי האבן נישט געקענט גיין קיין תרשיש. edit</p>	<p>2CH 20:37 hot Eliezer der zun fun Dodavahuen fun Mareshah nviut gezogt oif Yehoshaphaten, azoi tsu zogen: vail du host zich tsunoifgechvrt mit Achazyahuen, vet Hashem tsebrechen daine arbet. un di shifen zainen tsebrachen gevoren, un zei hoben nisht gekent gein kein Tarshish.</p>	<p>2CH 20:37 Then Eli'ezer ben Dodavahu of Mareshah prophesied against Yehoshaphat, saying, Because thou hast joined thyself in alliance with Achazyahu, HASHEM hath wrecked thy ma'asim. And the oniyot were wrecked, that they were not able to sail to Tarshish.</p>

<p>2CH21:1 און יהושפט האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און ער איז באַגראָבן געוואָרן אין דָודס-שטאָט; און זיין זון יהוֹרָם איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט. edit</p>	<p>2CH21:1 un Yehoshaphat hot zich geleigt mit zaine elteren, un er iz bagroben gevoren in Dovidshstot; un zain zun Yehoram iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2CH21:1 Now Yehoshaphat slept with his avot, and was buried with his avot in Ir Dovid. And Yehoram bno reigned in his place.</p>
<p>2CH21:2 און ער האָט געהאַט ברידער, יהושפטס זין: עזריה, און יחיאל, און זכריהו, און עזריהו, און מיכאל, און שפטיהו; די אלע זיינען געווען זין פֿון יהושפט דעם מלך פֿון ישראל. edit</p>	<p>2CH21:2 un er hot gehat brider, Yehoshaphats zin: Azaryah, un Yechiel, un Zecharyahu, un Azaryahu, un Michael, un Shephatyahu; di ale zainen geven zin fun Yehoshaphat dem melech fun Yisroel.</p>	<p>2CH21:2 And he had achim, the Bnei Yehoshaphat, Azaryah, and Yechiel, and Zecharyahu, and Azaryahu, and Micha'el, and Shephatyahu. All these were the Bnei Yehoshaphat Melech Yisroel.</p>
<p>2CH21:3 און זייער פֿאַטער האָט זיי געגעבן גרויסע מתנות פֿון זילבער און גאלד און טייערע זאַכן, מיט פֿעסטונגשטעט אין יהודה. אָבער די מלוכה האָט ער געגעבן יהוֹרָמען, וואָרום ער איז געווען דער בכֹּר. edit</p>	<p>2CH21:3 un zeyer foter hot zei gegeben groise matonus fun zilber un gold un teyere zachen, mit festungshtet in Yehudah. ober di meluche hot er gegeben Yehoram, vorem er iz geven der bchor.</p>	<p>2CH21:3 And their av have given them mattanot rabbot of kesef, and of zahav, and of precious things, with fortified cities in Yehudah, but the Mamlachah (Kingdom) he gave to Yehoram; because he was the bechor.</p>
<p>2CH21:4 און ווי יהוֹרָם איז אויפֿגעשטאַנען אויף זיין פֿאַטערס מלוכה, און האָט זיך באַפֿעסטיקט, אַזוי האָט ער געהרגעט אלע זיינע ברידער, מיטן שווערד, און אויך פֿון די האָרן פֿון ישראל. edit</p>	<p>2CH21:4 un vi Yehoram iz oifgeshtanen oif zain foters meluche, un hot zich bafestikt, azoi hot er geharget ale zaine brider, miten shverd, un oich fun di haren fun Yisroel.</p>	<p>2CH21:4 Now when Yehoram was risen up to the Mamlachah of his av, he strengthened himself, and slaughtered all his achim with the cherev, and also a number of the sarim (leading political figures) of Yisroel.</p>

<p>צוויי און דרייסיק יאָר 2CH21:5 איז יהורם אלט געווען, אז ער איז געוואָרן מלך, און אַכט יאָר האַט ער געקניגט אין ירושלים. edit</p>	<p>2CH21:5 tsvei un draisik yor iz Yehoram alt geven, az er iz gevoren melech, un acht yor hot er gekinigt in Yerushalayim.</p>	<p>2CH21:5 Yehoram was thirty and two years old when he began to reign, and he reigned shemoneh shanim in Yerushalayim.</p>
<p>און ער איז געגאנגען אין 2CH21:6 דעם וועג פֿון די מלכים פֿון ישׂראֵל, אַזוי ווי דאָס הויז פֿון אַחאַב האָט געטאָן; וואָרום ער האָט געהאַט אַחאַבס טאָכטער פֿאַר אַ ווייב; און ער האַט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH21:6 un er iz gegangen in dem veg fun di Molechim fun Yisroel, azoi vi dos hoiz fun Achav hot geton; vorem er hot gehat Achavs tochter far a vaib; un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem.</p>	<p>2CH21:6 And he walked in the derech of the melachim of Yisroel, as did the Bais Ach'av, for he had the Bat Ach'av to wife, and he wrought that which was rah in the eyes of HASHEM .</p>
<p>אַבער ה' האָט נישט 2CH21:7 געוואָלט אומברענגען דאָס הויז פֿון דָּוִד, פֿון וועגן דעם בְּרִית וואָס ער האָט געשלאָסן {כרת} מיט דָּוִד, און אַזוי ווי ער האָט אים צוגעזאָגט, צו געבן אים און זיינע קינדער אַ ליכט אַלע טעג. edit</p>	<p>2CH21:7 ober Hashem hot nisht gevolt umbrenge dos hoiz fun Dovid, fun vegen dem bris vos er hot geshlosen mit Doviden, un azoi vi er hot im tsugezagt, tsu geben im un zaine kinder a licht ale teg.</p>	<p>2CH21:7 However, HASHEM was not willing to destroy the Bais Dovid, for the sake of HaBrit that He had cut with Dovid, and since He promised to give a ner (lamp) to him and to his banim kol hayamim.</p>
<p>אין זיינע טעג איז אָדום 2CH21:8 אָפּגעפֿאַלן פֿון אונטער דער האַנט פֿון יהודה, און זיי האָבן געמאַכט איבער זיך אַ מלך. edit</p>	<p>2CH21:8 in zaine teg iz Edom opgefallen fun unter der hant fun Yehudah, un zei hoben gemacht iber zich a melech.</p>	<p>2CH21:8 In the days of Yehoram, Edom rebelled from under the yad Yehudah, and made themselves a melech.</p>

<p>2CH 21:9 און יהורם איז אַריבערגעגאַנגען מיט זײַנע הויפטלייט, און אַלע רײטוועגן מיט אים; און ער איז אויפגעשטאַנען בײַ נאַכט, און האָט געשלאָגן די אַדומים וואָס האָבן אַרומגערינגלט אים און די הויפטלייט פֿון די רײטוועגן. edit</p>	<p>2CH 21:9 un Yehoram iz ariberggegangen mit zaine hoiptlait, un ale raitvegen mit im; un er iz oifgeshtanen bai nacht, un hot geshlogen di Adummim vos hoben arumgeringt im un di hoiptlait fun di raitvegen.</p>	<p>2CH 21:9 Then Yehoram went forth with his sarim (<i>princes</i>), and all his chariots with him, and he rose up by lailah, and struck down Edom which had surrounded him, and the commanders of the chariots.</p>
<p>2CH 21:10 אַזוי איז אַדום אָפּגעפֿאַלן פֿון אונטער דער האַנט פֿון יהודה ביז אויף הײַנטיקן טאָג. דענצמאַל אין דער אײגענער צײט איז אָפּגעפֿאַלן לִבְנָה פֿון אונטער זײַן האַנט; ווײל ער האָט פֿאַרלאָזן ה' דעם ג-ט פֿון זײערע עלטערן. edit</p>	<p>2CH 21:10 azoi iz Edom opgefalen fun unter der hant fun Yehudah biz oif haintiken tog. dentsmol in der eigener tsait iz opgefalen Livnah fun unter zain hant; vail er hot farlozen Hashem dem G-t fun zeyere elteren.</p>	<p>2CH 21:10 So the Edomites rebelled from under the yad Yehudah unto this day. At the same time also did Livnah rebel from under his yad, because he had forsaken HASHEM Elohei Avotav.</p>
<p>2CH 21:11 ער האָט אויך געמאַכט במות אויף די בערג פֿון יהודה, און ער האָט געמאַכט אויסגעלאָסן די באַוווּינער פֿון ירושלים, און האָט אַראָפּגעפֿירט יהודה. edit</p>	<p>2CH 21:11 er hot oich gemacht Bamot oif di berg fun Yehudah, un er hot gemacht oisgelasen di bavoiner fun Yerusholayim, un hot aropgefirt Yehudah.</p>	<p>2CH 21:11 Moreover he built high places in the mountains of Yehudah and caused the inhabitants of Yerushalayim to commit fornication, and led Yehudah astray.</p>
<p>2CH 21:12 איז געקומען צו אים אַ געשריפֿטס פֿון אַליהו דעם נביא, אַזוי צו זאָגן: אַזוי האָט</p>	<p>2CH 21:12 iz gekumen tsu im a geshrifts fun Eliyahu dem novi, azoi tsu zogen: azoi hot gezogt</p>	<p>2CH 21:12 And there came a miktav (<i>letter</i>) to him from Eliyahu HaNavi, saying, Thus saith</p>

<p>געזאָגט ה' דער ג-ט פֿון דיין פֿאַטער דָּוִד: דערפֿאַר וואָס דו ביסט נישט געגאַנגען אין די וועגן פֿון דיין פֿאַטער יהושָפֿטן, און אין די וועגן פֿון אַסָאָ דעם מלך פֿון יהודה, edit</p>	<p>Hashem der G-t fun dain foter Doviden: derfar vos du bist nisht gegangen in di vegen fun dain foter Yehoshaphaten, un in di vegen fun Asa dem melech fun Yehudah,</p>	<p>HASHEM Elohei Dovid Avicha, Because thou hast not walked in the darkhei Yehoshaphat Avicha, nor in the darkhei Asa Melech Yehudah,</p>
<p>2CH 21:13 נִייערט דו ביסט געגאַנגען אין דעם וועג פֿון די מלכים פֿון ישׂרָאֵל, און האָסט געמאַכט אויסגעלאָסן יהודה און די באַווינער פֿון ירושָׁלַיִם, אַזוי ווי דאָס הויז פֿון אַחָאָב האָט זיי געמאַכט אויסגעלאָסן, און האָסט אויך געהרגעט דייע ברִידער פֿון דיין פֿאַטערס הויז, וואָס זיינען געווען בעסער פֿון דיר. edit</p>	<p>2CH 21:13 naiert du bist gegangen in dem veg fun di Molechim fun Yisroel, un host gemacht oigelasen Yehudah un di bavoiner fun Yerusholayim, azoi vi dos hoiz fun Achav hot zei gemacht oigelasen, un host oich geharget daine brider fun dain foters hoiz, vos zainen geven beser fun dir.</p>	<p>2CH 21:13 But hast walked in the derech of the melachim of Yisroel, and hast made Yehudah and the inhabitants of Yerushalayim to go a-whoring, like the whoredoms of the Bais Ach'av, and also hast murdered thy achim of Bais Avicha, which were better than thee;</p>
<p>2CH 21:14 זע, וועט ה' אַצונד פלאַגן מיט אַ גרויסער פלאַג דיין פֿאַלק, און דייע קינדער, און דייע ווייבער, און דיין גאַנצן פֿאַרמעג. edit</p>	<p>2CH 21:14 ze, vet Hashem atsund plogen mit a groiser plog dain folk, un daine kinder, un daine vaiber, un dain gantsen farmeg.</p>	<p>2CH 21:14 Hinei, with a maggefah gedolah (great plague) will HASHEM strike thy people, and thy banim, and thy nashim, and all thy possessions;</p>
<p>2CH 21:15 און דו וועסט זיין אין גרויס קרענק פֿון אַ קראַנקשאַפֿט אין דייע געדערִים, ביז דייע געדערִים וועלן אַרויסקריכן פֿון דער</p>	<p>2CH 21:15 un du vest zain in grois krenk fun a krankshaft in daine gederim, biz daine gederim velen aroiskrichen fun der krenk teg noch teg.</p>	<p>2CH 21:15 And thou shalt have cholayim rabbim with machla (disease) of thy bowels, until thy bowels come out by reason of the choli yamim al yamim.</p>

<p>קרענק טעג נאָך טעג. edit</p>		
<p>2CH 21:16 און ה' האָט דערוועקט אויף יהוֹרָמֵן דעם גייסט פֿון די פֿלשתיים, און פֿון די אַראַבער וואָס לעבן די כּוּשִׁים. edit</p>	<p>2CH 21:16 un Hashem hot dervekt oif Yehoramen dem Gaist fun di Peleshetim, un fun di araber vos leben di Kushim.</p>	<p>2CH 21:16 Moreover HASHEM stirred up against Yehoram the ruach HaPelishtim, and of the Arabs, who lived near the Cushim;</p>
<p>2CH 21:17 און זיי זיינען אַרויפֿגעגאַנגען אויף יהודה, און האָבן זיך אַריינגעבראַכן אין איר, און האָבן געפֿאַנגען דעם גאַנצן פֿאַרמעג וואָס האָט זיך געפֿונען אין מלכס הויז, און אויך זיינע זין און זיינע ווייבער, און אים איז נישט איבערגעבליבן קיין זון, אַחוץ יהוֹאַחַז דער יינגסטער פֿון זיינע זין. edit</p>	<p>2CH 21:17 un zei zainen aroifgegangen oif Yehudah, un hoben zich araingebroschen in ir, un hoben gefangen dem gantsen farmeg vos hot zich gefunen in melech's hoiz, un oich zaine zin un zaine vaiber, un im iz nisht ibergebliben kein zun, achuts Yehoachaz der yingster fun zaine zin.</p>	<p>2CH 21:17 And they came up against Yehudah, and invaded, and carried away all the possessions that were found in the Bais HaMelech, and also his banim, and his nashim; so that there was left him not a ben except Yehoachaz (<i>Achazyahu, Ahaziah</i>), the youngest of his banim.</p>
<p>2CH 21:18 און נאָך דעם אַלעמען האָט אים ה' געפֿלאַגט אין זיינע געדערס מיט אַ קרענק נישט אויסצוהיילן. edit</p>	<p>2CH 21:18 un noch dem alemen hot im Hashem geplogt in zaine gederim mit a krenk nisht oistsuheilen.</p>	<p>2CH 21:18 And after all this HASHEM struck him in his bowels with a choli for which there was no marpeh.</p>
<p>2CH 21:19 און עס איז געווען נאָך טעג און טעג – בעת דער סוף פֿון צוויי יאָר איז געווען אַריבער, זיינען אים די געדערס אַרויסגעקראַכן פֿון</p>	<p>2CH 21:19 un es iz geven noch teg un teg – beis der sof fun tsvei yor iz geven ariber, zainen im di gederim aroisgekrochen fun zain krenk, un er iz geshtorben in beize veitiken; un me hot nisht gemacht noch im a</p>	<p>2CH 21:19 And it came to pass that in process of time, after the end of two years, his bowels protruded out by reason of his choli; so he died in great pain. And his people kindled no pyre in his honor, as they had done</p>

<p>זיין קרענק, און ער איז געשטאַרבן אין בייזע ווייטאַקן; און מע האָט נישט געמאַכט נאָך אים אַ פֿאַרברענונג אַזוי ווי די פֿאַרברענונג פֿון זיינע עלטערן. edit</p>	<p>farbrenung azoi vi di farbrenung fun zaine elteren.</p>	<p>for his avot.</p>
<p>2CH 21:20 צוויי און דרייסיק יאָר איז ער אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און אַכט יאָר האָט ער געקניגט אין ירושלַים; און ער איז אוועק אָן נַחַת; און מע האָט אים באַגראָבן אין דָודס-שטאַט, אַבער נישט אין די קברִים פֿון די מלכים. edit</p>	<p>2CH 21:20 tsvei un draisik yor iz er alt geven, az er iz gevoren melech, un acht yor hot er gekinigt in Yerusholayim; un er iz avek on Nachat; un me hot im bagroben in Dovid's-shtot, ober nisht in di kvorim fun di Molechim.</p>	<p>2CH 21:20 Thirty and two years old was he when he began to reign, and he reigned in Yerushalayim shemoneh shanim, and departed without chemdah (<i>desire [for him]</i>) . Howbeit they buried him in the Ir Dovid, but not in the kevarot hamelachim.</p>
<p>2CH 22:1 און די באַווינער פֿון ירושלַים האָבן געמאַכט פֿאַר אַ מלך אויף זיין אָרט אַחזִיהוּ, זיין יינגסטן זון, וואָרום אַלע עלטערע האָט אויסגעהרגעט די באַנדע וואָס איז געקומען מיט די אַראַבער אין לאַגער. אַזוי איז אַחזִיהוּ, דער זון פֿון יהוֹרָם דעם מלך פֿון יהודה, געוואָרן מלך. edit</p>	<p>2CH 22:1 un di bavoiner fun Yerusholayim hoben gemacht far a melech oif zain ort Achazyahu, zain yingsten zun, vorem ale eltere hot oisgehrget di bande vos iz gekumen mit di araber in lager. azoi iz Achazyahu, der zun fun Yehoram dem melech fun Yehudah, gevoren melech.</p>	<p>2CH 22:1 And the inhabitants of Yerushalayim made Achazyahu (<i>Ahaziah of Judah</i>) his youngest son melech in his place; for the troops that came with the Arabs into the machaneh had slain all the eldest. So Achazyahu (<i>Ahaziah</i>) ben Yehoram Melech Yehudah reigned.</p>
<p>2CH 22:2 צוויי און פֿערציק יאָר איז אַחזִיהוּ אַלט געווען, אַז ער</p>	<p>2CH 22:2 tsvei un fertsik yor iz Achazyahu alt geven, az er iz</p>	<p>2CH 22:2 Twenty and two years old was Achazyahu (<i>Ahaziah</i>)</p>

<p>איז געוואָרן מלך, און איין יאָר האַט ער געקיניגט אין ירושלָיִם. און דער נאַמען פֿון זיין מוטער איז געווען עַתְלִיָּהוּ די טאַכטער פֿון עָמְרִין. edit</p>	<p>gevoren melech, un ein yor hot er gekinigt in Yerusholayim. un der nomen fun zain muter iz geven eataliohu di tochter fun Omrien.</p>	<p>when he began to reign, and he reigned one year in Yerushalayim And shem immo was Atalyah bat Omri.</p>
<p>2CH 22:3 ער אויך איז געגאַנגען אין די וועגן פֿון אַחאַב־ס הויז, וואָרום זיין מוטער איז געווען זיין עצה-געבערין אויף צו טאָן שלעכטס. edit</p>	<p>2CH 22:3 er oich iz gegangen in di vegen fun Achavs hoiz, vorem zain muter iz geven zain eitse- geberin oif tsu ton shlechts.</p>	<p>2CH 22:3 He also walked in the darkhei Bais Ach'av (Ahab) ; for immo (his mother) was his counselor to do rah.</p>
<p>2CH 22:4 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה', אַזוי ווי דאָס הויז פֿון אַחאַב־ס, וואָרום זיי זיינען געווען זיינע יועצים נאָך זיין פֿאַטערס טויט, צו זיין אונטערגאַנג. edit</p>	<p>2CH 22:4 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem, azoi vi dos hoiz fun Achav, vorem zei zainen geven zaine yuetsim noch zain foters toit, tsu zain untergang.</p>	<p>2CH 22:4 Therefore he did rah in the eyes of HASHEM like the Bais Ach'av (House of Ahab) ; for they were his yo'atzim (counselors) after the mot (death) of his av to his ruin.</p>
<p>2CH 22:5 ער איז אויך געגאַנגען אין זייער עצה, און איז אַוועק מיט יהוֹרָם דעם זון פֿון אַחאַב־ס, דעם מלך פֿון ישְׂרָאֵל, אויף מלחמה אַקעגן חִזְאֵל דעם מלך פֿון אַרָם אין רְמוֹת- גִּלְעָד; און די אַרָמִים האָבן פֿאַרווּנדט יוֹרָמֶען. edit</p>	<p>2CH 22:5 er iz oich gegangen in zeyer eitse, un iz avek mit Yehoram dem zun fun Achaven, dem melech fun Yisroel, oif milchome akegen Chazael dem melech fun Aram in Ramot- gilad-Gilad; un di Aramim hoben farvundt Yoramem.</p>	<p>2CH 22:5 He walked also after their etza (advice, counsel) , and went with Yehoram ben Ach'av Melech Yisroel to war against Chazael Melech Aram (Syria) at Ramot Gil'ad; and the Syrians wounded Yoram.</p>
<p>2CH 22:6 און ער האָט זיך אומגעקערט זיך צו היילן</p>	<p>2CH 22:6 un er hot zich umgekert zich tsu heilen in Yizreel fun di vunden vos me hot im farvundt</p>	<p>2CH 22:6 And he (Yehoram) returned to Yizre'el (Jezreel) to recover from his wounds which</p>

<p>{רפא} אין יזרעאל פֿון די וונדן וואָס מע האָט אים פֿאַרוונדט אין רָמָה, ווען ער האָט מלחמה געהאַלטן מיט חזאָל דעם מלך פֿון אַרם. און עזריהו דער זון פֿון יהוֹרמען, דער מלך פֿון יהודה, האָט אַראָפּגענידערט צו זען יהוֹרם דעם זון פֿון אַחאַבֿן אין יזרעאל, ווען ער איז געווען קראַנק. edit</p>	<p>in Ramah, ven er hot milchome gehalten mit Chazael dem melech fun Aram. un Azaryahu der zun fun Yehoramen, der melech fun Yehudah, hot aropgenidert tsu zen Yehoram dem zun fun Achaven in Yizreel, ven er iz geven krank.</p>	<p>were inflicted upon him at Ramah, when he fought with Chazael Melech Aram. And Achazyahu (Ahaziah) ben Yehoram Melech Yehudah went down to see Yehoram ben Ach'av at Yizre'el (Jezreel), because he was wounded.</p>
<p>2CH 22:7 און די מפלה פֿון אַחזיהוּ איז געווען פֿון אלקים – אַז ער זאָל קומען צו יזרמען; וואָרום אַז ער איז געקומען, איז ער אַרויסגעגאַנגען מיט יהוֹרמען צו יהוא דעם זון פֿון נמשין, וואָס ה' האָט אים געזאַלֶבֶט, כדי צו פֿאַרשניידן {כרת} דאָס הויז פֿון אַחאַבֿ. edit</p>	<p>2CH 22:7 un di mple fun Achazyahuen iz geven fun Elokim – az er zol kumen tsu Yoramen; vorem az er iz gekumen, iz er aroisgegangen mit Yehoramen tsu Yehu dem zun fun Nimshien, vos Hashem hot im gezalbt, kedei tsu farshnaiden dos hoiz fun Achav.</p>	<p>2CH 22:7 And the tevasat Achazyahu (downfall of Ahaziah) was of Elohim in coming to Yoram, for when he arrived, he went out with Yehoram against Yehu ben Nimshi, whom HASHEM had anointed to cut off the Bais Ach'av (the House of Ahab).</p>
<p>2CH 22:8 און עס איז געווען, ווי יהוא האָט זיך אָפּגעֶרעכנט מיט דעם הויז פֿון אַחאַבֿ, האָט ער געטראָפֿן די האַרן פֿון יהודה, און די זין פֿון אַחזיהוּס ברידער, וואָס האָבן געדינט ביי אַחזיהוּ, און ער</p>	<p>2CH 22:8 un es iz geven, vi Yehu hot zich opgerechnt mit dem hoiz fun Achav, hot er getroffen di haren fun Yehudah, un di zin fun Achazyahus brider, vos hoben gedint bai Achazyahuen, un er hot zeigeharget.</p>	<p>2CH 22:8 And it came to pass, that, when Yehu was executing mishpat upon the Bais Ach'av, and found the sarei Yehudah, and the bnei achei Achazyahu that were in attendance with Achazyahu, he slaughtered them.</p>

<p>הָאָט זײ געהרגעט. edit</p>		
<p>און ער האָט געזוכט 2CH 22:9 אַחַזְיָהוּן, און מע האָט אים געכאַפּט ווי ער איז געווען באַהאַלטן אין שומרון, און מע האָט אים געבראַכט צו יְהוּאָן, און מע האָט אים געטייט. און זײ האָבן אים באַגראָבן, וואָרום זײ האָבן געזאַגט: ער איז דער זון פֿון יְהוֹשָׁפָט, וואָס האָט געזוכט ה' מיט זײַן גאַנצן האַרצן. און עס איז נישט געווען פֿון אַחַזְיָהוּס הויז ווער עס זאָל האָבן כּוּחַ אַנצוהאַלטן די מלוכה. edit</p>	<p>2CH 22:9 un er hot gezucht Achazyahuen, un me hot im gechapt vi er iz geven bahalten in Shomron, un me hot im gebracht tsu Yehuen, un me hot im geteit. un ze i hoben im bagroben, vorem ze i hoben gezogt: er iz der zun fun Yehoshaphaten, vos hot gezucht Hashem mit zain gantsen hartsen. un es iz nisht geven fun Achazyahus hoiz ver es zol hoben koiech ontsuhalten di meluche.</p>	<p>2CH 22:9 And he searched for Achazyahu, and they captured him while he was hiding in Shomron (<i>Samaria</i>), and brought him to Yehu; and when they had slain him, they buried him. Because, they said, he is a ben Yehoshaphat, who sought HASHEM with all his levav. So the Bais Achazyahu had no koach to retain the mamlachah (<i>kingdom</i>).</p>
<p>און ווי עַתְלִיהוּ די 2CH 22:10 מוטער פֿון אַחַזְיָהוּן האָט געזען אַז איר זון איז טויט, איז זי אויפֿגעשטאַנען, און האָט אומגעבראַכט דעם גאַנצן קיניגלעכן אָפּשטאַם פֿון דעם הויז פֿון יהודה. edit</p>	<p>2CH 22:10 un vi eataliohu di muter fun Achazyahuen hot gezen az ir zun iz toit, iz zi oifgeshtanen, un hot umgebracht dem gantsen kiniglechen opshtam fun dem hoiz fun Yehudah.</p>	<p>2CH 22:10 But when Atalyah em Achazyahu saw that her son was dead, she arose and began destroying kol zera hamamlachah (<i>all the royal seed</i>) of the Bais Yehudah.</p>
<p>האָט יְהוֹשָׁבֶעַת די 2CH 22:11 טאַכטער פֿון דעם מלך גענומען יוֹאָשׁ דעם זון פֿון אַחַזְיָהוּן, און האָט אים אַרויסגעגנבֿעט פֿון צווישן דעם</p>	<p>2CH 22:11 hot Yehoshavat di tochter fun dem melech genumen Yoash dem zun fun Achazyahuen, un hot im aroisgegnvet fun tsvishen dem melech's zin vos hoben gezolt</p>	<p>2CH 22:11 But Yehoshavat Bat HaMelech, took Yoash ben Achazyahu, and stole him away from among the Bnei HaMelech that were being murdered, and put him and his nurse in a</p>

<p>מלכס זין וואָס האָבן געזאָלט געטייט ווערן, און האָט אים און זיין נאָם אַרײַנגעבראַכט אין אַ שלאָפֿקאַמער. און יהושבֿעֿת די טאָכטער פֿון דעם מלך יהוֹרָם, די ווייב פֿון יהוֹדֵדֿע דעם כֹּהֵן – וואָרום זי איז געווען די שוועסטער פֿון אַחִזְיָהוּן – האָט אים באַהאַלטן פֿון עֲתִלְיָהוּן, און זי האָט אים נישט געטייט. edit</p>	<p>geteit veren, un hot im un zain Nom araingebracht in a shlofkamer. un Yehoshavat di tochter fun dem melech Yehoram, di vaib fun Yehoyada dem koyen – vorem zi iz geven di shvester fun Achazyahuen – hot im bahalten fun eataliohun, un zi hot im nisht geteit.</p>	<p>cheder hamittot (<i>bedroom</i>) . So Yehoshavat Bat HaMelech Yehoram, the isha of Yehoyada HaKohen, (for she was the achot of Achazyahu), hid him from Atalyah, so that she slaughtered him not.</p>
<p>2CH 22:12 און ער איז געווען באַהאַלטן בײַ זיי, אין הויז פֿון אַלְקִים זעקס יאָר. און עֲתִלְיָהוּ האָט געקײניגט אײבערן לאַנד. edit</p>	<p>2CH 22:12 un er iz geven bahalten bai zei, in hoiz fun Elokim zeks yor. un eataliohu hot gekinigt iberen land.</p>	<p>2CH 22:12 And he was with them hid in the Bais Elohim shesh shanim. And Atalyah reigned over HaAretz.</p>
<p>2CH 23:1 און אויפֿן זיבעטן יאָר האָט זיך יהוֹדֵדֿע געשטאַרקט, און ער האָט אַרײַנגענומען די הויפטלייט פֿון די הונדערטן, עזריה דעם זון פֿון ירוֹחַמֵען, און ישִׁמְעֵאל דעם זון פֿון יהוֹחַנָנֵען, און עֲזַרְיָהוּ דעם זון פֿון עוֹבַדָן, און מַעֲשִׂיָהוּ דעם זון פֿון עדיהוֹן, און אלישפֿט דעם זון פֿון זכַרְיָן, מיט זיך אין אַ בְּרִית. edit</p>	<p>2CH 23:1 un oifen zibeten yor hot zich Yehoyada geshtarkt, un er hot araingenumen di hoiptlait fun di hunderten, Azaryah dem zun fun Yerochamen, un Yishmael dem zun fun Yehochananen, un Azaryahu dem zun fun Avdon, un Maaseiyah dem zun fun Adayahuen, un Elishaphat dem zun fun Zichrien, mit zich in a bris.</p>	<p>2CH 23:1 And in the seventh year Yehoyada strengthened himself, and took the commanders of hundreds, Azaryah ben Yerocham, and Yishmael ben Yehochanan, and Azaryahu ben Oved, and Ma'aseiyahu ben Adayahu, and Elishaphat ben Zichri, into brit with him.</p>

<p>און זיי זיינען 2CH 23:2 אָרומגעגאַנגען אין יהודה, און האַבן איינגעזאַמלט די לויים פֿון אַלע שטעט פֿון יהודה, און די הויפטן פֿון די פֿאַטערהייזער פֿון ישׂראַל, און זיי זיינען געקומען קיין ירושלים. edit</p>	<p>2CH 23:2 un zei zainen arumgegangen in Yehudah, un hoben ingezamlt di Leviim fun ale shtet fun Yehudah, un di hoipten fun di foterhaizer fun Yisroel, un zei zainen gekumen kein Yerusholayim.</p>	<p>2CH 23:2 And they went about in Yehudah, and gathered the Levi'im out of all the towns of Yehudah, and the Rashei HaAvot of Yisroel, and they came to Yerushalayim.</p>
<p>און די גאַנצע 2CH 23:3 איינזאַמלונג האָט געשלאָסן {כרת} אַ בְּרִית מיטן מלך אין הויז פֿון אלקים; און ער האָט צו זיי געזאָגט: אָט, זאָל דער זון פֿון מלך קיניגן, אַזוי ווי ה' האָט גערעדט וועגן די זין פֿון דודן. edit</p>	<p>2CH 23:3 un di gantse inzamlung hot geshlossen a bris miten melech in hoiz fun Elokim; un er hot tsu ze gezogt: ot, zol der zun fun melech kinigen, azoi vi Hashem hot geredt vegen di zin fun Doviden.</p>	<p>2CH 23:3 And Kol HaKahal made a brit with HaMelech in the Beis Elohim. And he said unto them, Hinei, the Ben HaMelech shall reign, just as HASHEM hath said of the Bnei Dovid.</p>
<p>2CH 23:4 דאָס איז די זאַך וואָס איר זאָלט טאָן: אַ דריטל פֿון אייך, די וואָס קומען אַרײַן שבת, פֿון די כהנים און פֿון די לויים, זאָלן זײַן פֿאַר טויערלייט בײַ די שוועלן; edit</p>	<p>2CH 23:4 dos iz di zach vos ir zolt ton: a dritel fun ich, di vos kumen arain shbt, fun di koyanim un fun di Leviim, zolen zain far toierlait bai di shvelen;</p>	<p>2CH 23:4 This is the thing that ye shall do: A third part of you coming on duty on Shabbos, of the Kohanim and of the Levi'im, shall keep watch at the doors;</p>
<p>און אַ דריטל פֿון אייך 2CH 23:5 אין מלכס הויז, און אַ דריטל אין דעם גרונטטויער; און דאָס גאַנצע פֿאַלק זאָל זײַן אין די הויפֿן פֿון ה'ס הויז. edit</p>	<p>2CH 23:5 un a dritel fun ich in melech's hoiz, un a dritel in dem grunttoier; un dos gantse folk zol zain in di hoifen fun Hashem's hoiz.</p>	<p>2CH 23:5 And a third part shall be at the Bais HaMelech; and a third part at the Sha'ar HaYesod; and Kol HaAm shall be in the Khatzerot of the Beis HASHEM .</p>

<p>און קיינער זאל נישט 2CH 23:6 אָרײַנקומען אין הויז פֿון ה', נאָר די פֿהנים, און די וואָס באַדינען פֿון די לויים; זיי מעגן אָרײַנקומען, וואָרום זיי זיינען הייליק. אָבער דאָס גאַנצע פֿאַלק זאל אָפֿהיטן די אָפֿהיטונג פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH 23:6 un keiner zol nisht arainkumen in hoiz fun Hashem, nor di koyanim, un di vos badinen fun di Leviim; ze megen arainkumen, vorem ze zainen heilik. ober dos gantse folk zol ophiten di ophitung fun Hashem.</p>	<p>2CH 23:6 But let none enter into the Beis HASHEM , except the Kohanim, and the ministering Levi'im; they shall go in, for they are kodesh; but Kol HaAm shall be shomer over the mishmeret HASHEM (<i>the instructions of HASHEM</i>) .</p>
<p>און די לויים זאלן 2CH 23:7 אָרומרינגלען דעם מלך רונד אָרום, איטלעכער מיט זיינע וואַפֿן אין זיין האַנט; און דער וואָס קומט אַרײַן אין הויז, זאל געטייט ווערן. און זייט מיט דעם מלך ביי זיין אַרײַנגיין און ביי זיין אַרויסגיין. edit</p>	<p>2CH 23:7 un di Leviim zolen arumringlen dem melech rund arum, itlecher mit zaine vafen in zain hant; un der vos kumt arain in hoiz, zol geteit veren. un zeit mit dem melech bai zain araingein un bai zain aroisgein.</p>	<p>2CH 23:7 And the Levi'im shall surround HaMelech, every ish with his weapon in his yad; and whosoever else cometh into the Beis, he shall be put to death, but be ye with HaMelech when he cometh in, and when he goeth out.</p>
<p>האַבן די לויים אין גאַנץ 2CH 23:8 יהודה געטאָן אזוי ווי אלץ וואָס יהויָדע דער פֿהן האָט באַפֿוילן, און זיי האָבן געבראַכט איטלעכער זיינע מענטשן, די וואָס קומען אַרײַן שבת, מיט די וואָס גייען אַרויס שבת, וואָרום יהויָדע דער פֿהן האָט נישט אָוועקגעלאָזט די אָפֿטיילונגען. edit</p>	<p>2CH 23:8 hoben di Leviim in gants Yehudah geton azoi vi alts vos Yehoyada der koyen hot bafailen, un ze hoben gebracht itlecher zaine mentshen, di vos kumen arain shbt, mit di vos geyen arois shbt, vorem Yehoyada der koyen hot nisht avekgezolt di opteilungen.</p>	<p>2CH 23:8 So the Levi'im and all Yehudah did according to all things that Yehoyada HaKohen had commanded, and took every ish his men that were to go on duty on Shabbos, with them that were to go off duty on Shabbos; for Yehoyada HaKohen dismissed not the machlekot.</p>

<p>און יהוידע דער פֿהן 2CH 23:9 האַט געגעבן די הויפטלייט פֿון די הונדערטן די שפיזן און די פֿאַנצערס און די שילדן פֿון דעם מלך דָוִד, וואָס אין הויז פֿון אלקים. edit</p>	<p>2CH 23:9 un Yehoyada der koyen hot gegeben di hoiptlait fun di hunderten di shpizen un di pansters un di shilden fun dem melech Dovid, vos in hoiz fun Elokim.</p>	<p>2CH 23:9 Moreover Yehoyada HaKohen delivered to the commanders of hundreds spears, and large shields, and small shields, that had belonged to Dovid HaMelech, which were in the Beis Elohim.</p>
<p>און ער האָט 2CH 23:10 אַרויסגעשטעלט דאָס גאַנצע פֿאָלק, איטלעכן מיט זיין וואַפֿן אין זיין האַנט, פֿון דער רעכטער זייט פֿון הויז ביז דער לינקער זייט פֿון הויז, ביים מזבח און ביים הויז, לעבן מלך רונד אַרום. edit</p>	<p>2CH 23:10 un er hot aroisgeshtelt dos gantse folk, itlechen mit zain vafen in zain hant, fun der rechter zeit fun hoiz biz der linker zeit fun hoiz, baim mizbeyeche un baim hoiz, leben melech rund arum.</p>	<p>2CH 23:10 And he stationed kol haAm for a guard around HaMelech, every ish having his weapon in his yad, from the right side of the Beis to the left side of the Beis, near the Mizbe'ach and Beis.</p>
<p>און זיי האָבן 2CH 23:11 אַרויסגעפֿירט דעם מלכס זון, און האָבן אָנגעטאָן אויף אים די קרוין און די צייגנים {עדות פֿון עשרת הדברים, סהדא, צייגע, עד התביעה}, און האָבן אים געמאַכט פֿאַר אַ מלך. און יהוידע און זיינע זין האָבן אים געזאַלֶבֶט, און זיי האָבן געזאַגט: לעבן זאַל דער מלך. edit</p>	<p>2CH 23:11 un zeï hoben aroisgefirt dem melech's zun, un hoben ongeton oif im di kroin un di tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh}, un hoben im gemacht far a melech. un Yehoyada un zaine zin hoben im gezalbt, un zeï hoben gezogt: leben zol der melech.</p>	<p>2CH 23:11 Then they brought out the Ben HaMelech, and put upon him the nezer, and gave him the Edut, and proclaimed him Melech. And Yehoyada and his banim anointed him, and shouted, Yechi HaMelech!</p>
<p>און עתליהו האָט 2CH 23:12 געהערט דעם קול פֿון דעם</p>	<p>2CH 23:12 un eataliohu hot gehert dem kol fun dem folk vos loift un loibt dem melech, un zi iz</p>	<p>2CH 23:12 Now when Atalyah heard the noise of HaAm running and cheering HaMelech, she came</p>

<p>פֶּאָלֶק וואָס לויפֿט און לויבט דעם מלך, און זי איז געקומען צום פֶּאָלֶק אין ה'ס הויז. edit</p>	<p>gekumen tsum folk in Hashem's hoiz.</p>	<p>to HaAm into the Beis HASHEM ,</p>
<p>2CH 23:13 און זי האָט געזען, ערשט דער מלך שטייט אויף זיין בימה אין איינגאַנג, און די האָרן און די טרומייטערערס לעבן מלך, און דאָס גאַנצע פֶּאָלֶק פֿון לאַנד פֿרייט זיך און בלאָזט אין טרומייטן, און די זינגערס מיט בליזמר וואָס פֿירן פֿאַן דעם לויבגעזאַנג; האָט עתֿליהו צעריסן אירע קליידער, און האָט געזאַגט: אַ בונט! אַ בונט! edit</p>	<p>2CH 23:13 un zi hot gezen, ersht der melech shteit oif zain bime in ingang, un di haren un di trumeiterers leben melech, un dos gantse folk fun land freit zich un blozt in trumeiten, un di zingers mit kli-zmr vos firen fon dem loibgezang; hot eataliohu tserisen ire kleider, un hot gezogt: a bunt! a bunt!</p>	<p>2CH 23:13 And she looked, and, hinei, HaMelech stood at his ammud at the entrance, and the sarim and the khatzotzerot (<i>trumpeters</i>) beside HaMelech; and Kol HaAm HaAretz same'ach (<i>rejoiced</i>) , and sounded the khatzotzerot, also the meshorarim with instruments of music, and the praise leaders. Then Atalyah tore her robe, shouted, Keshher, Keshher!</p>
<p>2CH 23:14 האָט יהוידע אַרויסגעפֿירט די הויפטלייט פֿון די הונדערטן, די אויפֿזעער פֿון חיל, און ער האָט צו זיי געזאַגט: פֿירט זי אַרויס אינעווייניק פֿון די רייען, און דער וואָס גייט איר נאָך, זאָל געטייט ווערן מיטן שווערד. וואָרום דער פֿהן האָט געזאַגט: איר זאָלט זי נישט טייטן אין הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH 23:14 hot Yehoyada aroisgefirt di hoiptlait fun di hunderten, di oifzeer fun cheil, un er hot tsu zei gezogt: firt zi arois ineveinik fun di reyen, un der vos geit ir noch, zol geteit veren miten shverd. vorem der koyen hot gezogt: ir zolt zi nisht teiten in hoiz fun Hashem.</p>	<p>2CH 23:14 Then Yehoyada HaKohen brought out the commanders of hundreds that were set over the army, and said unto them, Bring her out between the sederot (<i>ranks</i>) ; and whosoever followeth her, let him be put to death with the cherev. For the Kohen said, Do not put her to death in the Beis HASHEM .</p>

<p>הָאָבָן זַי גַּעמאַכט פֿאַר 2CH 23:15 אִים אָרַט, און זי איז אַרײַנגעגאַנגען דורך דעם אַײַנגאַנג פֿון פֿערדטויער אין מלכס הויז; און זיי האָבן זי דאַרטן געטייט. edit</p>	<p>2CH 23:15 hoben ze gemacht far im ort, un zi iz araingegangen durch dem ingang fun ferdtoier in melech's hoiz; un ze hoben zi dorten geteit.</p>	<p>2CH 23:15 So they laid hands on her; and when she was come to the entrance of the Sha'ar HaSusim by the Beis HaMelech, they put her to death there.</p>
<p>2CH 23:16 און יהוידע האָט געשלאָסן אַ בְּרִית צווישן אים און צווישן דעם גאַנצן פֿאָלק און צווישן מלך, צו זײַן צום פֿאָלק פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH 23:16 un Yehoyada hot geschlosen a bris tsvishen im un tsvishen dem gantsen folk un tsvishen melech, tsu zain tsum folk fun Hashem.</p>	<p>2CH 23:16 And Yehoyada made a brit between him, and between Kol HaAm, and between HaMelech, that they should be Am La HASHEM .</p>
<p>2CH 23:17 און דאָס גאַנצע פֿאָלק איז אַרײַנגעגאַנגען אין הויז פֿון בַּעַל, און האָבן עס אַײַנגעוואָרפֿן, פֿון זײַנע מזבחות און זײַנע בילדער האָבן זיי צעבראַכן, און מִתָּן דעם כּהֵן פֿון בַּעַל האָבן זיי געהרגעט פֿאַר די מזבחות. edit</p>	<p>2CH 23:17 un dos gantse folk iz araingegangen in hoiz fun Baal, un hoben es ingevorfen, fun zaine mizbeyches un zaine bilder hoben ze tsebrachen, un Mattan dem koyen fun Baal hoben ze geharget far di mizbeyches.</p>	<p>2CH 23:17 Then kol HaAm went to the Beis HaBa'al, and tore it down, and broke in pieces its mizbechot and its tzelem, and slaughtered Mattan Kohen HaBaal in front of the mizbechot.</p>
<p>2CH 23:18 און יהוידע האָט געגעבן די אויפֿזענונג פֿון ה'ס הויז אין דער האַנט פֿון די כּהֵנים פֿון שׁבַט לֵוִי, וואָס דָּוִד האָט אַײַנגעטיילט איבער דעם הויז פֿון ה', אויפֿצוברענגען די בראַנדאָפֿער {עֹלָה} פֿון ה', אַזוי ווי עס שטייט געשריבן</p>	<p>2CH 23:18 un Yehoyada hot gegeben di oifzeung fun Hashem's hoiz in der hant fun di koyanim fun sheyvet Levi, vos Dovid hot ingeteilt iber dem hoiz fun Hashem, oiftsubrengen di brandopfer fun Hashem, azoi vi es shteit geshriben in tort- Moshe, mit simcha, un mit gezung loit dem inshtel fun</p>	<p>2CH 23:18 Also Yehoyada assigned the Pekudot of the Beis HASHEM by the yad of the Kohanim the Levi'im, whom Dovid had assigned in the Beis HASHEM , to offer olot HASHEM , as it is written in the Torat Moshe, with simcha and with shir, as it was ordained by Dovid.</p>

<p>אין תורת-משה, מיט שְמחה, און מיט געזאַנג לויט דעם איינשטעל פֿון דָּוִד. edit</p>	<p>Doviden.</p>	
<p>2CH 23:19 און ער האָט געשטעלט די טויערלייט ביי די טויערן פֿון ה'ס הויז, אַז דער וואָס איז אומריין פֿון וואָסער עס איז זאָך, זאָל נישט אַרײַנקומען. edit</p>	<p>2CH 23:19 un er hot geshtelt di toierlait bai di toieren fun Hashem's hoiz, az der vos iz umrein fun vaser es iz zach, zol nisht arainkumen.</p>	<p>2CH 23:19 And he set the Sho'arim at the Sha'arei Beis HASHEM , that none tamei in any thing should enter in.</p>
<p>2CH 23:20 און ער האָט גענומען די הויפטלייט פֿון די הונדערטן, און די גרויסע לייט, און די געוועלטיקער איבער דעם פֿאָלק, און דאָס גאַנצע פֿאָלק פֿון לאַנד, און האָט אַראָפּגעבראַכט דעם מלך פֿון ה'ס הויז, און זיי זיינען אַרײַנגעגאַנגען דורך דעם אויבערשטן טויער אין מלכס הויז, און האָבן אַרױפֿגעזעצט דעם מלך אויף דעם טראָן פֿון מלוכה. edit</p>	<p>2CH 23:20 un er hot genumen di hoiptlait fun di hunderten, un di groise lait, un di geveltiker iber dem folk, un dos gantse folk fun land, un hot aropgebracht dem melech fun Hashem's hoiz, un zei zainen araingegangen durch dem oibershten toier in melech's hoiz, un hoben aroifgezetst dem melech oif dem tron fun meluche.</p>	<p>2CH 23:20 And he took the commanders of hundreds, and the nobles, and the moshelim of HaAm, and Kol HaAm HaAretz, and brought down HaMelech from the Beis HASHEM ; and they came through the Sha'ar HaElyon into the Beis HaMelech, and seated HaMelech upon the Kisse HaMamlachah.</p>
<p>2CH 23:21 און דאָס גאַנצע פֿאָלק האָט זיך געפֿרייט, און די שטאָט איז געווען רוֹיק. און עַתְלִיהוֹן האָבן זיי געטייט מיטן שווערד. edit</p>	<p>2CH 23:21 un dos gantse folk hot zich gefreit, un di shtot iz geven roiik. un eataliohun hoben ze geteit miten shverd.</p>	<p>2CH 23:21 And kol Am HaAretz rejoiced; and the Ir was quiet after that they had put to death Atalyah with the cherev.</p>

<p>2CH 24:1 זיבן יָאָר איז יוֹאָשׁ אַלֵּט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און פֿערציק יָאָר האָט ער געקניגט אין ירוּשָׁלַיִם. און דער נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געווען צבֿיה פֿון באַר-שֶׁבַע. edit</p>	<p>2CH 24:1 ziben yor iz Yoash alt geven, az er iz gevoren melech, un fertsik yor hot er gekinigt in Yerusholayim. un der nomen fun zain muter iz geven Tzivyah fun Beer-Sheva.</p>	<p>2CH 24:1 Yoash was seven years old when he began to reign, and he reigned arba'im shanah in Yerushalayim. Shem immo also was Tzivyah of Be'er-Sheva.</p>
<p>2CH 24:2 און יוֹאָשׁ האָט געטאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון ה' אַלע טעג פֿון יהוֹדָע דעם כּהֵן. edit</p>	<p>2CH 24:2 un Yoash hot geton vos iz rechtbartik in di oigen fun Hashem ale teg fun Yehoyada dem koyen.</p>	<p>2CH 24:2 And Yoash did that which was yashar in the eyes of HASHEM kol yemei Yehoyada HaKohen.</p>
<p>2CH 24:3 און יהוֹדָע האָט פֿאַר אים גענומען צוויי ווייבער; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער. edit</p>	<p>2CH 24:3 un Yehoyada hot far im genumen tsvei vaiber; un er hot geboren zin un techter.</p>	<p>2CH 24:3 And Yehoyada took for him nashim shtayim; and he fathered banim and banot.</p>
<p>2CH 24:4 און עס איז געווען נאָך דעם, האָט יוֹאָשׁ געהאַט אין האַרצן צו באַנייען דאָס הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH 24:4 un es iz geven noch dem, hot Yoash gehat in hartsen tsu banayen dos hoiz fun Hashem.</p>	<p>2CH 24:4 And it came to pass after this, that Yoash was minded to renovate the Bais HASHEM .</p>
<p>2CH 24:5 און ער האָט איינגעזאַמלט די כּהנים און די לויים, און ער האָט צו זיי געזאָגט: גייט אַרויס צו די שטעט פֿון יהודה, און קלייבט אויף פֿון גאַנץ ישׂרָאֵל געלט אויף צו פֿאַרריכטן דאָס הויז פֿון אלוקים פֿון יָאָר צו יָאָר;</p>	<p>2CH 24:5 un er hot ingezamlt di koyanim un di Leviim, un er hot tsu zei gezogt: geit arois tsu di shtet fun Yehudah, un klaibt oif fun gants Yisroel gelt oif tsu farrichten dos hoiz fun Elokeichem fun yor tsu yor; un ir zolt ich ilen vegen der zach. ober di Leviim hoben zich nisht geailt.</p>	<p>2CH 24:5 And he called together the Kohanim and the Levi'im, and said to them, Go out unto the towns of Yehudah, and collect from Kol Yisroel kesef to repair the Bais Eloheichem annually, and see that ye hasten the matter. Howbeit the Levi'im hastened it not.</p>

<p>און איר זאָלט אייך איילן וועגן דער זאך. אָבער די לויים האָבן זיך נישט געאיילט. edit</p>		
<p>2CH 24:6 האָט דער מלך גערופֿן יהויָדע דעם הויפט, און האָט צו אים געזאָגט: פֿאַר וואָס האָסטו נישט פֿאַרלאָנגט פֿון די לויים, צו ברענגען פֿון יהודה און פֿון ירושלים די אָפּגאַב [אַרויפֿגעלייגט] פֿון משה דעם קנעכט פֿון ה', און פֿון דער איינזאַמלונג פֿון ישׂראַל, פֿאַר דעם געצעלט פֿון צייגנים {עדות פֿון עשרת הדברים, סהדא, צייגע, עד התביעה}? edit</p>	<p>2CH 24:6 hot der melech gerufen Yehoyada dem hoipt, un hot tsu im gezogt: far vos hostu nisht farlangt fun di Leviim, tsu brenge fun Yehudah un fun Yerusholayim di opgob [aroifgeleigt] fun Moshe dem knecht fun Hashem, un fun der inzamlung fun Yisroel, far dem getselt fun tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh}?</p>	<p>2CH 24:6 And HaMelech called for Yehoyada HaRosh, and said unto him, Why hast thou not required of the Levi'im to bring in from Yehudah and from Yerushalayim the mas'at (<i>the tax of</i>) Moshe Eved HASHEM and the Kahal L'Yisroel L'Ohel HaEdut?</p>
<p>2CH 24:7 וואָרום עתליהו די מרשעת, אירע זין האָבן צעבראָכן דאָס הויז פֿון האלקים, און אויך אַלע געהייליקטע זאַכן פֿון ה'ס הויז האָבן זיי פֿאַרטאָן פֿאַר די בעל-געטער. edit</p>	<p>2CH 24:7 vorem eataliohu di mrshet, ire zin hoben tsebrachen dos hoiz fun HaElokim, un oich ale geheilikte zachen fun Hashem's hoiz hoben zeifarton far di Baal-geter.</p>	<p>2CH 24:7 For the sons of that wicked woman Atalyah had broken in the Beis HaElohim; all the Kadshei Beis HASHEM did they bestow upon Ba'alim.</p>
<p>2CH 24:8 און דער מלך האָט געהייסן, און מע האָט געמאַכט אַ קאַסטן, און אים אָוועקגעשטעלט ביים טויער</p>	<p>2CH 24:8 un der melech hot geheisen, un me hot gemacht a kasten, un im avekgeshtelt baim toier fun Hashem's hoiz fun oisenveinik.</p>	<p>2CH 24:8 And at the commandment of HaMelech they made aron echad and set it outside at the Sha'ar Beis HASHEM .</p>

<p>פֿון ה'ס הויז פֿון אויסנווייניק. edit</p>		
<p>און מע האָט 2CH 24:9 אַרויסגעלאָזט אַן אויסרוף אין יהודה און אין ירושלים, צו ברענגען צו ה' די מתנה זאַמלונג פֿון משה דעם קנעכט פֿון אלקים אויף ישראל אין מדבר. edit</p>	<p>2CH 24:9 un me hot aroisgelozt an oisruf in Yehudah un in Yerusholayim, tsu brengen tsu Hashem di Mattanah zamlung fun Moshe dem knecht fun Elokim oif Yisroel in midbar.</p>	<p>2CH 24:9 And they made a proclamation in Yehudah and in Yerushalayim, to bring in to HASHEM the mas'at Moshe Eved HaElohim laid upon Yisroel in the midbar.</p>
<p>און אַלע האָרן און דאָס 2CH 24:10 גאַנצע פֿאַלק האָבן זיך געפֿרייט, און זיי האָבן געבראַכט און אַרײַנגעוואָרפֿן אין קאַסטן ביז פֿול. edit</p>	<p>2CH 24:10 un ale haren un dos gantse folk hoben zich gefreit, un zeı hoben gebracht un araingevorfen in kasten biz ful.</p>	<p>2CH 24:10 And all the sarim and kol HaAm rejoiced, and brought in, and dropped into the aron, until it was full.</p>
<p>און עס איז געווען, בעת 2CH 24:11 מע פֿלעגט ברענגען דעם קאַסטן צו די אויפֿזעער פֿון מלך דורך דער האָנט פֿון די לוײַם, און ווי זיי האָבן געזען אַז עס איז דאָ פֿיל געלט, אַזוי פֿלעגט קומען דער שרײַבער פֿון מלך, און דער אויפֿזעער פֿון דעם פֿהן-גדול, און זיי פֿלעגן אויסליידיקן דעם קאַסטן, און אים אַוועקטראָגן און אים אומקערן אויף זײַן אַרט. אַזוי האָבן זיי געטאַן</p>	<p>2CH 24:11 un es iz geven, beis me flegt brengen dem kasten tsu di oifzeer fun melech durch der hant fun di Leviim, un vi zeı hoben gezen az es iz do fil gelt, azoi flegt kumen der shraiber fun melech, un der oifzeer fun dem koyen-godul, un zeı flegen oisleidiken dem kasten, un im avektrogen un im umkeren oif zain ort. azoi hoben zeı geton tog in tog, un zeı hoben ongezamlt gelt lruv.</p>	<p>2CH 24:11 Now it came to pass, that at what time the aron was brought unto the Pekuddat HaMelech by the yad of the Levi'im, and when they saw that there was much kesef, the Sofer HaMelech and the official, the Pakid Kohen HaRosh came and emptied the aron, and took it, and carried it to its place again. Thus they did yom b'yom, and collected kesef in abundance.</p>

<p>טאָג אין טאָג, און זיי האָבן אַנגעזאַמלט געלט לרובּ. edit</p>		
<p>2CH 24:12 און דער מלך און יהוידע האָבן עס געגעבן צו די ווערקמיינסטער איבער דער אַרבעט פֿון ה'ס הויז; און זיי האָבן געדונגען שטיינהעקער און האַלצמיינסטער, צו באַנייען דאָס הויז פֿון ה', און אויף אייזן און קופערשמידן, צו פֿאַרריכטן דאָס הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH 24:12 un der melech un Yehoyada hoben es gegeben tsu di verkmeinster iber der arbet fun Hashem's hoiz; un zei hoben gedungen shteinheker un holtsmeinster, tsu banayen dos hoiz fun Hashem, un oif izen un kupershmiden, tsu farrichten dos hoiz fun Hashem.</p>	<p>2CH 24:12 And HaMelech and Yehoyada gave it to such as did the work of the Avodas Beis HASHEM , and hired masons and carpenters to renovate the Beis HASHEM , and also such as wrought barzel and nechoshet to repair the Beis HASHEM .</p>
<p>2CH 24:13 און די בעל-מלאכהס האָבן געאַרבעט, און די אַרבעט איז פֿאַרריכט געוואָרן דורך זייער האַנט, און זיי האָבן צוריקגעשטעלט דאָס הויז פֿון אלקים אויף זיין שטאַנד, און אים באַפֿעסטיקט. edit</p>	<p>2CH 24:13 un di Baal-mlochhs hoben gearbet, un di arbet iz farricht gevoren durch zeyer hant, un zei hoben tsurikgeshtelt dos hoiz fun Elokim oif zain shtand, un im bafestikt.</p>	<p>2CH 24:13 So the workmen wrought, and the work in the yad of them was furthered, and they restored the Beis HaElohim to its original form and reinforced it.</p>
<p>2CH 24:14 און אז זיי האָבן געענדיקט, האָבן זיי געבראַכט פֿאַר דעם מלך און יהוידען דעם רעשט געלט, און מע האָט דערפֿון געמאַכט כלים פֿאַר ה'ס הויז, כלים צום דינען און אויפֿברענגען, און שאָלן,</p>	<p>2CH 24:14 un az zei hoben geendikt, hoben ze gebracht far dem melech un Yehoyadaen dem resht gelt, un me hot derfun gemacht keilim far Hashem's hoiz, keilim tsum dinen un oifbrenge, un Shealen, un gilderne un zilberne keilim. un me flegt oifbrenge brandopfer</p>	<p>2CH 24:14 And when they had finished it, they brought the rest of the kesef before HaMelech and Yehoyada, whereof were made vessels for the Beis HASHEM , even keli sharet, and for the olot, and ladles, and vessels of zahav and kesef. And they offered olot in</p>

<p>און גילדערנע און זילבערנע כלים. און מע פלעגט אויפברענגען בראנדאָפּפּער {עלה} אין הויז פון ה' תמיד אלע טעג פון יהוידען. edit</p>	<p>in hoiz fun Hashem tmid ale teg fun Yehoyadaen.</p>	<p>the Beis HASHEM continually all the days of Yehoyada.</p>
<p>2CH 24:15 און יהוידע איז געוואָרן אַלט און זאַט מיט טעג, און ער איז געשטאַרבן; הונדערט און דרייסיק יאָר איז ער אַלט געווען, אַז ער איז געשטאַרבן. edit</p>	<p>2CH 24:15 un Yehoyada iz gevoren alt un zat mit teg, un er iz geshtorben; hundert un draisik yor iz er alt geven, az er iz geshtorben.</p>	<p>2CH 24:15 But Yehoyada was old, and was full of yamim when he died: 130 years old was he in his mot.</p>
<p>2CH 24:16 און מע האָט אים באַגראָבן אין דודס-שטאַט לעבן די מלכים, ווייל ער האָט געטאַן גוטס צווישן ישׂראֵל, און פאַר האַלקים און זיין הויז. edit</p>	<p>2CH 24:16 un me hot im bagroben in Dovids-shtot leben di Molechim, vail er hot geton guts tsvishen Yisroel, un far HaElokim un zain hoiz.</p>	<p>2CH 24:16 And they buried him in Ir Dovid among the Melachim, because he had done tovah in Yisroel, both toward HaElohim, and His Beis.</p>
<p>2CH 24:17 און נאָך דעם טויט פֿון יהוידען זיינען געקומען די האַרן פֿון יהודה, און זיי האָבן זיך געבוקט צום מלך. דענצמאל האָט דער מלך זיך צוגעהערט צו זיי. edit</p>	<p>2CH 24:17 un noch dem toit fun Yehoyadaen zainen gekumen di haren fun Yehudah, un zei hoben zich gebukt tsum melech. dentsmol hot der melech zich tsugehert tsu ze.</p>	<p>2CH 24:17 Now after the mot Yehoyada came the sarim of Yehudah, and paid homage to HaMelech. Then HaMelech paid heed unto them.</p>
<p>2CH 24:18 און זיי האָבן פאַרלאָזן דאָס הויז פון ה' דעם ג-ט פון זייערע עלטערן, און זיי האָבן געדינט די געצנבויער, און די</p>	<p>2CH 24:18 un ze hoben farlozen dos hoiz fun Hashem dem G-t fun zeyere elteren, un ze hoben gedint di getsnboimer, un di getsnbilder, un es iz geven a</p>	<p>2CH 24:18 And they forsook the Beis HASHEM Elohei Avoteihem, and served HaAsherim and the atzabim; and ketzef (<i>wrath</i>) came upon</p>

<p>געצנבילדער, און עס איז געווען א צאָרן {קָצָף} אויף יהודה און ירושלים פֿאַר דער דאָזיקער פֿאַרשולדיקונג זייערער. edit</p>	<p>tsoren oif Yehudah un Yerusholayim far der doziker farshuldikung zeyerer.</p>	<p>Yehudah and Yerushalayim because of their trespass.</p>
<p>2CH 24:19 און ער האָט געשיקט צו זיי נביאים, זיי אומצוקערן צו ה', און זיי האָבן זיי געוואָרנט, אַבער זיי האָבן נישט צוגעטאָן דאָס אויער. edit</p>	<p>2CH 24:19 un er hot geshikt tsu ze neviim, zei umtsukeren tsu Hashem, un zei hoben ze gevorent, ober ze hoben nisht tsugeton dos oier.</p>	<p>2CH 24:19 Yet He sent Nevi'im to them, to bring them back unto HASHEM ; and they testified against them; but they would not give ear.</p>
<p>2CH 24:20 און דער גייסט פֿון אלקים האָט אָנגעקליידט זכריה דעם זון פֿון יהוידע דעם כהן, און ער האָט זיך געשטעלט איבער דעם פֿאַלק, און האָט צו זיי געזאָגט: אַזוי האָט האַלקים געזאָגט: פֿאַר וואָס טרעט איר איבער די געבאָט פֿון ה', אַז איר זאָלט נישט באַגליקן? וואָרום איר האָט פֿאַרלאָזן ה', און ער האָט אייך פֿאַרלאָזן. edit</p>	<p>2CH 24:20 un der Gaist fun Elokim hot ongekleidt Zecharyah dem zun fun Yehoyada dem koyen, un er hot zich geshtelt iber dem folk, un hot tsu ze gezogt: azoi hot HaElokim gezogt: far vos tret ir iber di gebot fun Hashem, az ir zolt nisht bagliken? vorem ir hot farlozen Hashem, un er hot ich farlozen.</p>	<p>2CH 24:20 And the Ruach Elohim came upon Zecharyah ben Yehoyada HaKohen, which stood before HaAm and he said unto them, Thus saith HaElohim, Why transgress ye the mitzvot HASHEM , that ye cannot prosper? Because ye have forsook HASHEM , He hath also forsaken you.</p>
<p>2CH 24:21 האָבן זיי געמאַכט אויף אים אַ בונט, און האָבן אים פֿאַרשטיינט מיט שטיינער אויף דעם באַפֿעל פֿון מלך, אין הויף פֿון ה'ס הויז. edit</p>	<p>2CH 24:21 hoben ze gemacht oif im a bunt, un hoben im farshteint mit shtainer oif dem bafel fun melech, in hoif fun Hashem's hoiz.</p>	<p>2CH 24:21 And they conspired against him, and stoned him with stones at the order of HaMelech in the khatzer of the Beis HASHEM .</p>

<p>און דער מלך יואש 2CH 24:22 האָט נישט געדאַכט אָן דעם חֶסֶד וואָס זיין פֿאַטער יהוידע האָט מיט אים געטאָן, און ער האָט געהרגעט זיין זון. און אַז ער איז געשטאַרבן, האָט ער געזאָגט: ה' וועט זען און וועט אויפֿמאַנען. edit</p>	<p>2CH 24:22 un der melech Yoash hot nisht gedacht on dem chesed vos zain foter Yehoyada hot mit im geton, un er hot geharget zain zun. un az er iz geshtorben, hot er gezogt: Hashem vet zen un vet oifmonen.</p>	<p>2CH 24:22 Thus Yoash HaMelech remembered not the chesed which Yehoyada Aviv had done to him, but slaughtered bno. And when he died, he said, May HASHEM look upon it, and may He call to account.</p>
<p>און עס איז געווען, ביים אַרומדריי פֿון יאָר, איז אַרויפֿגעגאַנגען אויף אים דער חיל פֿון אַרם, און זיי זיינען געקומען קיין יהודה און ירושלײַם, און האָבן אומגעבראַכט אַלע האָרן פֿון פֿאַלק פֿון צווישן דעם פֿאַלק, און זייער גאַנצן רויב האָבן זיי אָוועקגעשיקט צום מלך פֿון דרמשק. edit</p>	<p>2CH 24:23 un es iz geven, baim arumdrei fun yor, iz aroifgegangen oif im der cheil fun Aram, un zeı zainen gekumen kein Yehudah un Yerusholayim, un hoben umgebracht ale haren fun folk fun tsvishen dem folk, un zeyer gantsen roib hoben zeı avekgeschikt tsum melech fun Darmesek.</p>	<p>2CH 24:23 And it came to pass at the end of the year, that the army of Aram came up against him, they invaded Yehudah and Yerushalayim, destroyed all the sarim of the people from among HaAm, sent all their plunder unto Melech Darmesek (<i>Damascus</i>) .</p>
<p>הגם דער חיל פֿון אַרם איז געקומען מיט ווינציק מענטשן, אָבער ה' האָט איבערגעגעבן אין זייער האַנט זייער אַ גרויסן חיל, ווייל זיי האָבן פֿאַרלאָזן ה' דעם ג-ט פֿון זייערע עלטערן. און זיי האָבן געטאָן אַ משפט אויף</p>	<p>2CH 24:24 hagam der cheil fun Aram iz gekumen mit vintsik mentshen, ober Hashem hot ibergegeben in zeyer hant zeyer a groisen cheil, vail zeı hoben farlozen Hashem dem G-t fun zeyere elteren. un zeı hoben geton a mishpot oif Yoashen.</p>	<p>2CH 24:24 For the army of Aram came with a small company of men, and HASHEM delivered a very great army into their yad, because they had forsaken HASHEM Elohei Avoteihem. So they executed shefatim against Yoash.</p>

<p align="center">edit יואָשן.</p>		
<p>2CH 24:25 און אז זיי זיינען אוועק פֿון אים – וואָרום זיי האָבן אים געלאָזן אין גרויס קראַנקשאַפֿט – האָבן זיינע קנעכט געמאַכט אַ בונט אויף אים – פֿאַר דעם בלוט פֿון די זין פֿון יהוידע דעם כהן – און זיי האָבן אים געהרגעט אויף זיין בעט, און ער איז געשטאָרבן. און מע האָט אים באַגראָבן אין דודס-שטאָט, אַבער מע האָט אים נישט באַגראָבן אין די קברים פֿון די מלכים, edit</p>	<p>2CH 24:25 un az zei zainen avek fun im – vorem zei hoben im gelozen in grois krankshaft – hoben zaine knecht gemacht a bunt oif im – far dem blut fun di zin fun Yehoyada dem koyen – un zei hoben im geharget oif zain bet, un er iz geshtorben. un me hot im bagroben in Dovid's- shtot, ober me hot im nisht bagroben in di kvorim fun di Molechim,</p>	<p>2CH 24:25 And when they withdrew from him, (for they left him with machaluyim rabbim), his own avadim conspired against him on account of the dahm of the Bnei Yehoyada HaKohen, and slaughtered him on his bed, and he died; and they buried him in Ir Dovid, but they buried him not in the Kivrot HaMelachim.</p>
<p>2CH 24:26 און דאָס זיינען די וואָס האָבן געמאַכט דעם בונט אויף אים: זבֿד דער זון פֿון שמעֿת דער עמוֿנית, און יהוֿזבֿד דער זון פֿון שמרית דער מואָבֿית. edit</p>	<p>2CH 24:26 un dos zainen di vos hoben gemacht dem bunt oif im: Zavad der zun fun Shimat der eamonit, un Yehozavad der zun fun Shimrit der moovit.</p>	<p>2CH 24:26 And these are they that conspired against him: Zavad ben Shim'at an Ammonit, and Yehozavad ben Shimrit the Moavit.</p>
<p>2CH 24:27 און זיינע זין, און די פֿיל נבֿואות איבער אים, און די באַפֿעסטיקונג פֿון הויז פֿון אַלקים, זיי זיינען באַשריבן אין דעם מדרש פֿון דעם בוך פֿון די מלכים. און זיין זון אַמֿצֿיהוּ</p>	<p>2CH 24:27 un zaine zin, un di fil nevues iber im, un di bafestikung fun hoiz fun Elokim, zei zainen bashriben in dem mdrsh fun dem buch fun di Molechim. un zain zun Amatzyahu iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2CH 24:27 Now concerning his banim, and the rav hamassa concerning him, and the repairing of the Beis HaElohim, hinei, they are written in the Midrash Sefer HaMelachim. And Amatzyah bno reigned in his place.</p>

<p>איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט. edit</p>		
<p>2CH 25:1 פֿינף און צוואַנציק יאָר איז אַמְצִיָּהוּ געוואָרן מלך, און נײַן און צוואַנציק יאָר האָט ער געקײניגט אין ירושָׁלַיִם. און דער נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געווען יְהוֹיָדָן פֿון ירושָׁלַיִם. edit</p>	<p>2CH 25:1 finf un tsvantsik yor iz Amatzyahu gevoren melech, un nain un tsvantsik yor hot er gekinigt in Yerusholayim. un der nomen fun zain muter iz geven yhoiodon fun Yerusholayim.</p>	<p>2CH 25:1 Amatzyah was 25 old when he began to reign, and he reigned 29 shanah in Yerushalayim. And shem immo was Yeho'addin of Yerushalayim.</p>
<p>2CH 25:2 און ער האָט געטאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון ה', אָבער נישט מיט אַ גאַנצן האַרצן. edit</p>	<p>2CH 25:2 un er hot geton vos iz rechtbartik in di oigen fun Hashem, ober nisht mit a gantsen hartsen.</p>	<p>2CH 25:2 And he did that which was yashar in the eyes of HASHEM , but not with a levav shalem.</p>
<p>2CH 25:3 און עס איז געווען, ווי די מלוכה איז געווען באַפֿעסטיקט בײַ אים, אַזוי האָט ער געהרגעט זײַנע קנעכט וואָס האָבן דערשלאָגן זײַן פֿאַטער דעם מלך. edit</p>	<p>2CH 25:3 un es iz geven, vi di meluche iz geven bafestikt bai im, azoi hot er geharget zaine knecht vos hoben dershlogen zain foter dem melech.</p>	<p>2CH 25:3 Now it came to pass, when the mamlachah was established under him, that he slaughtered his avadim that had murdered HaMelech Aviv.</p>
<p>2CH 25:4 אָבער זייערע קינדער האָט ער נישט געטייט, נײַערט אַזוי ווי עס שטייט געשריבן אין דער תּוֹרָה, אין דעם בוך פֿון משה, וואָס ה' האָט באַפֿוילן, אַזוי צו זאָגן: פֿאַטערס זאָלן נישט געטייט ווערן פֿאַר קינדער און קינדער</p>	<p>2CH 25:4 ober zeyere kinder hot er nisht geteit, naiert azoi vi es shteit geshriben in der ture, in dem buch fun Mosheen, vos Hashem hot bafoilen, azoi tsu zogen: foters zolen nisht geteit veren far kinder un kinder zolen nisht geteit veren far foters; naiert yetveder far zain zind zol geteit veren.</p>	<p>2CH 25:4 But he slaughtered not their banim, but did as it is written in the Torah in the Sefer Moshe, where HASHEM commanded, saying, The avot shall not die for the banim, neither shall the banim die for the avot, but every ish shall die for his own chet.</p>

<p>זאָלן נישט געטייט ווערן פֿאַר פֿאַטערס; נייערט יעטוועדער פֿאַר זיין זינד זאָל געטייט ווערן. edit</p>		
<p>2CH 25:5 און אַמְצַיָּהוּ הָאָט אַיַנגעזאַמלט יהודה, און הָאָט זיי אויסגעשטעלט לויט די פֿאַטערהייזער, לויט די הויפטלייט פֿון די טויזנטן און לויט די הויפטלייט פֿון די הונדערטן, גאַנץ יהודה און בנימין; און ער הָאָט זיי געציילט פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, און הָאָט זיי געפֿונען דריי הונדערט טויזנט געקליבענע מענער, וואָס קענען אַרויסגיין אין חיל, וואָס האַלטן אַ שפיז און אַ שילד. edit</p>	<p>2CH 25:5 un Amatzyahu hot ingezamlt Yehudah, un hot ze oisgeshtelt loit di foterhaizer, loit di hoiptlait fun di toiznten un loit di hoiptlait fun di hunderten, gants Yehudah un Binyamin; un er hot ze getseilt fun tsvantsik yor alt un hecher, un hot ze gefunen drai hundert toizent geklibene mener, vos kenen aroisgein in cheil, vos halten a shpiz un a shild.</p>	<p>2CH 25:5 Moreover Amatzyahu gathered Yehudah together, and set them in order in Bais Avot by officers of thousands and officers of hundreds, throughout all Yehudah and Binyamin; and he mustered them from esrim shanah and above, and found them three hundred elef bachur, battle- ready choice men, that could handle spear and shield.</p>
<p>2CH 25:6 און ער הָאָט אָנגעדונגען פֿון ישׂראֵל הונדערט טויזנט העלדישע גיבורים פֿאַר הונדערט צענטנער זילבער. edit</p>	<p>2CH 25:6 un er hot ongedungen fun Yisroel hundert toizent heldishe giborim far hundert tsentner zilber.</p>	<p>2CH 25:6 He hired also a hundred elef gibbor chayil out of Yisroel for a hundred talents of kesef.</p>
<p>2CH 25:7 און אַ מאַן פֿון ג-ט איז געקומען צו אים, אַזוי צו זאָגן: מלך, זאָל דער חיל פֿון ישׂראֵל נישט גיין מיט דיר, ווייל ה' איז</p>	<p>2CH 25:7 un a man fun G-t iz gekumen tsu im, azoi tsu zogen: melech, zol der cheil fun Yisroel nisht gein mit dir, vail Hashem iz nisht mit Yisroel, mit ale</p>	<p>2CH 25:7 But there came an Ish HaElohim to him, saying, O HaMelech, let not the Tzeva Yisroel go with thee; for HASHEM is not with Yisroel, not</p>

<p>נישט מיט ישׂראל, מיט אלע קינדער פֿון אפֿרים. edit</p>	<p>kinder fun Ephrayim.</p>	<p>with kol Bnei Ephrayim.</p>
<p>2CH 25:8 וואָרום אַז דו וועסט גיין, מעגסטו פֿירן ווי שטאַרק די מלחמה, וועט דיך האַלקים מאַכן פֿאַלן פֿאַר דעם פֿיינט, ווייל ביי אַלקים איז די מאַכט צו העלפֿן און צו מאַכן פֿאַלן. edit</p>	<p>2CH 25:8 vorem az du vest gein, megstu firen vi shtark di milchome, vet dich HaElokim machen falen far dem faint, vail bai Elokim iz di macht tsu helfen un tsu machen falen.</p>	<p>2CH 25:8 But if thou wilt go, do it; chazak (be strong) for the milchamah; HaElohim shall make thee fall before the enemy, for Elohim hath ko'ach to help, and to cast down.</p>
<p>2CH 25:9 האָט אַמְצִיָּהוּ געזאָגט צו דעם מאַן פֿון ג-ט: אָבער וואָס טוט מען וועגן די הונדערט צענטנער וואָס איך האָב געגעבן דער מחנה פֿון ישׂראל? האָט דער מאַן פֿון ג-ט געזאָגט: ה' קען דיר געבן מער ווי דאָס. edit</p>	<p>2CH 25:9 hot Amatzyahu gezogt tsu dem man fun G-t: ober vos tut men vegen di hundert tsentner vos ich hob gegeben der machne fun Yisroel? hot der man fun G-t gezogt: Hashem ken dir geben mer vi dos.</p>	<p>2CH 25:9 And Amatzyahu said to the Ish HaElohim, But what shall we do for the hundred talents which I have paid for the army of Yisroel? And the Ish HaElohim answered, HASHEM is able to give thee much more than this.</p>
<p>2CH 25:10 האָט זיי אַמְצִיָּהוּ אָפּגעזונדערט, די מחנה וואָס איז צו אים געקומען פֿון אפֿרים, אויף צו גיין אַהיים; און זייער צאָרן האָט זייער געגרימט אויף יהודה, און זיי האַבן זיך אומגעקערט אַהיים אין גרימצאָרן. edit</p>	<p>2CH 25:10 hot ze Amatzyahu opgezundert, di machne vos iz tsu im gekumen fun Ephrayim, oif tsu gein aheim; un zeyer tsoren hot zeyer gegrimt oif Yehudah, un zei hoben zich umgekert aheim in grimitsoren.</p>	<p>2CH 25:10 Then Amatzyahu separated them, the army that had come to him from Ephrayim, to go home again; therefore their anger was greatly kindled against Yehudah, and they returned home in chari af (great anger).</p>
<p>2CH 25:11 און אַמְצִיָּהוּ האָט זיך געשטאַרקט, און ער האָט</p>	<p>2CH 25:11 un Amatzyahu hot zich geshtarkt, un er hot ongefirt</p>	<p>2CH 25:11 And Amatzyahu strengthened himself, led forth</p>

<p>אָנגעפֿירט זײַן פֿאַלק, און ער איז געגאַנגען צום טאָל פֿון זאַלץ, און האָט געשלאָגן פֿון די קינדער פֿון שײַר צען טויזנט. edit</p>	<p>zain folk, un er iz gegangen tsum tal fun zalts, un hot geshlogen fun di kinder fun Seir Tzoan toizent.</p>	<p>his army, went to the Gey HaMelach, struck down 10,000 of the Bnei Se'ir.</p>
<p>2CH 25:12 און צען טויזנט האָבן די קינדער פֿון יהודה געפֿאַנגען לעבעדיקערהייט, און זיי האָבן זיי געבראַכט אויפֿן שפיץ פֿעלדז, און זיי אַראָפֿגעוואָרפֿן פֿון שפיץ פֿעלדז, ביז זיי זײַנען אַלע צעהאַקט געוואָרן. edit</p>	<p>2CH 25:12 un Tzoan toizent hoben di kinder fun Yehudah gefangen lebedikerheit, un zeı hoben zeı gebracht oifen shpits feldz, un zeı aropgevorfen fun shpits feldz, biz zeı zainen ale tsehakt gevoren.</p>	<p>2CH 25:12 And another 10,000 left chayyim (alive) did the Bnei Yehudah carry away captive, and brought them unto the top of the cliff, and cast them down from the top of the cliff, that they all were dashed to pieces.</p>
<p>2CH 25:13 אָבער די לײַט פֿון דער מחנה וואָס אַמְצַיָהוּ האָט אומגעקערט פֿון צו גיין מיט אים אין דער מלחמה, האָבן זיך צעשפּרײַט איבער די שטעט פֿון יהודה, פֿון שׁוֹמְרוֹן און ביז בֵּית-חֹרוֹן, און זיי האָבן פֿון זיי געשלאָגן דריי טויזנט, און האָבן גערויבט פֿיל רויב. edit</p>	<p>2CH 25:13 ober di lait fun der machne vos Amatzyahu hot umgekert fun tsu gein mit im in der milchome, hoben zich tseshpreit iber di shtet fun Yehudah, fun Shomron un biz Beit-Choron, un zeı hoben fun zeı geshlogen drai toizent, un hoben geroibt fil roib.</p>	<p>2CH 25:13 But the soldiers of the army which Amatzyahu sent back, that they should not go with him to milchamah, fell upon the cities of Yehudah, from Shomron even unto Beit-Choron, and struck down three thousand of them, and took much plunder.</p>
<p>2CH 25:14 און עס איז געווען, נאַכדעם ווי אַמְצַיָהוּ איז געקומען פֿון שלאָגן די אַדומים, האָט ער געבראַכט די ג-טער פֿון די קינדער פֿון</p>	<p>2CH 25:14 un es iz geven, nachdem vi Amatzyahu iz gekumen fun shlogen di Adummim, hot er gebracht di G-ter fun di kinder fun Seir, un hot zeı zich oifgeshtelt far G-ter, un er flegt</p>	<p>2CH 25:14 Now it came to pass, after that Amatzyahu returned from the slaughter of the people of Edom, that he brought the elohei Bnei Se'ir, and set them up for him to be elohim, and</p>

<p>שְׁעִיר, און האָט זיי זיך אויפֿגעשטעלט פֿאַר ג-טער, און ער פֿלעגט זיך בוקן פֿאַר זיי, און רייכערן צי זיי. edit</p>	<p>zich buken far ze, un reicheren tsi ze.</p>	<p>bowed down himself before them, and burned ketoret unto them.</p>
<p>2CH 25:15 האָט דער צאָרן פֿון ה' געגרימט אויף אַמְצִיָּהוּן, און ער האָט געשיקט צו אים אַ נְבִיאַ, און ער האָט צו אים געזאָגט: נאָך וואָס זוכסטו די ג-טער פֿון דעם דאָזיקן פֿאָלק, וואָס האָבן נישט מציל געווען זייער פֿאָלק פֿון דיין האַנט? edit</p>	<p>2CH 25:15 hot der tsoren fun Hashem gegrimt oif Amatzyahuen, un er hot geshikt tsu im a novi, un er hot tsu im gezogt: noch vos zuchstu di G-ter fun dem doziken folk, vos hoben nisht matsl geven zeyer folk fun dain hant?</p>	<p>2CH 25:15 Therefore the Af HASHEM was kindled against Amatzyahu, and he sent unto him a navi, which said unto him, Why hast thou sought after the elohei haAm, which could not deliver their own people out of thine yad?</p>
<p>2CH 25:16 און עס איז געווען, אַז ער האָט גערעדט צו אים, האָט [דער מלך] צו אים געזאָגט: האָבן מיר דיך פֿאַר דעם יזעץ פֿון מלך געמאַכט? הער דיר אויף; נאָך וואָס זאָל מען דיך שלאָגן? האָט דער נְבִיאַ אויפֿגעהערט, און ער האָט געזאָגט: איך ווײַס אַז אַלקים האָט באַראָטן דיך אומצוברענגען, ווייל דו האָסט דאָס געטאָן, און האָסט נישט צוגעהערט צו מיין עצה. edit</p>	<p>2CH 25:16 un es iz geven, az er hot geredt tsu im, hot [der melech] tsu im gezogt: hoben mir dich far dem yuets fun melech gemacht? her dir oif; noch vos zol men dich shlogen? hot der novi oifgehert, un er hot gezogt: ich veis az Elokim hot baroten dich umsubrengen, vail du host dos geton, un host nisht tsugehert tsu main eitse.</p>	<p>2CH 25:16 And it came to pass, as he talked with him, that HaMelech said unto him, Art thou appointed the adviser to HaMelech? Forbear. Why shouldest thou be struck down? Then the navi forbore, and said, I know that Elohim hath determined to destroy thee, because thou hast done this, and hast not paid heed unto my etza (<i>counsel</i>) .</p>
<p>2CH 25:17 און אַמְצִיָּהוּ דער מלך פֿון יהודה האָט זיך</p>	<p>2CH 25:17 un Amatzyahu der melech fun Yehudah hot zich</p>	<p>2CH 25:17 Then Amatzyahu Melech Yehudah consulted, and sent to</p>

<p>באַקלערט, און האָט געשיקט צו יואָש דעם זון פֿון יהוֹאַחַז דעם זון פֿון יהוואָן, דעם מלך פֿון ישְׂרָאֵל, אַזוי צו זאָגן: קום לאָמיר זיך אָנקוקן אין פנים. edit</p>	<p>baklert, un hot geshikt tsu Yoash dem zun fun Yehoachaz dem zun fun Yehuen, dem melech fun Yisroel, azoi tsu zogen: kum lomir zich onkuken in ponem.</p>	<p>Yoash ben Yehoachaz ben Yehu, Melech Yisroel, saying, Come, let us meet face to face.</p>
<p>2CH 25:18 האָט יואָש דעם מלך פֿון ישְׂרָאֵל געשיקט צו אַמְצִיָּהוּ דעם מלך פֿון יהודה, אַזוי צו זאָגן: דעם דאַרן וואָס אין לְבָנוֹן האָט געשיקט צו דעם צעדערבוים וואָס אין לְבָנוֹן, אַזוי צו זאָגן: גיב דיין טאַכטער צו מיין זון פֿאַר אַ ווייב. איז פֿאַרבייגעגאַנגען אַ ווילדע חיה וואָס אין לְבָנוֹן, און האָט צעטראָטן דעם דאַרן. edit</p>	<p>2CH 25:18 hot Yoash dem melech fun Yisroel geshikt tsu Amatzyahu dem melech fun Yehudah, azoi tsu zogen: dem Doren vos in Levanon hot geschikt tsu dem tsederboim vos in Levanon, azoi tsu zogen: gib dain tochter tsu main zun far a vaib. iz farbaigegangen a vilde chaye vos in Levanon, un hot tsetroten dem Doren.</p>	<p>2CH 25:18 And Yoash Melech Yisroel sent to Amatzyahu Melech Yehudah, saying, The thistle that was in the Levanon sent to the cedar that was in the Levanon, saying, Give thy bat to beni (<i>my son</i>) as isha; then there passed by a chayyat hasadeh (<i>wild beast</i>) that was in the Levanon, and trode down the thistle.</p>
<p>2CH 25:19 דו קלערסט, אָט האָסט געשלאָגן אָדום, און דיין האַרץ האָט זיך דערהויבן זיך צו באַרימען. זיך אַצונד אין דער היים. נאָך וואָס זאָלסטו זיך רייצן מיט אומגליק, און פֿאַלן דו און יהודה מיט דיר. edit</p>	<p>2CH 25:19 du klerst, ot host geschlogen Edom, un dain harts hot dich derhoiben zich tsu barimen. zits atsund in der heim. noch vos zolstu zich reitsen mit umglik, un falen du un Yehudah mit dir.</p>	<p>2CH 25:19 Thou sayest, Hinei, thou hast struck down the people of Edom; and thine lev lifteth thee up to be proud. Abide now at home. Why shouldest thou meddle to thine hurt, that thou shouldest fall, even thou, and Yehudah with thee?</p>
<p>2CH 25:20 אָבער אַמְצִיָּהוּ האָט נישט צוגעהערט; וואָרום דאָס איז געווען פֿון ה', כדי זיי צו</p>	<p>2CH 25:20 ober Amatzyahu hot nisht tsugehert; vorem dos iz geven fun Hashem, kedei zei tsu geben in der hant [fun zeyer</p>	<p>2CH 25:20 But Amatzyah would not hear, for it came from HaElohim, that He might deliver them into the yad of</p>

<p>געבן אין דער האַנט [פֿון זייער פֿיינט], ווייל זיי האָבן געזוכט די ג-טער פֿון אָדום. edit</p>	<p>faint], vail zei hoben gezucht di G-ter fun Edom.</p>	<p>their enemies, because they sought after the elohei Edom.</p>
<p>2CH 25:21 און יואָש דער מלך פֿון יִשְׂרָאֵל איז אַרויפֿגעגאַנגען, און ער און אַמְצִיָּהוּ דער מלך פֿון יהודה האָבן זיך אָנגעקוקט אין פנים אין בית-שֶׁמֶשׁ וואָס געהערט צו יהודה. edit</p>	<p>2CH 25:21 un Yoash der melech fun Yisroel iz aroifgegangen, un er un Amatzyahu der melech fun Yehudah hoben zich ongekukt in ponem in Beit-Shemesh vos gehert tsu Yehudah.</p>	<p>2CH 25:21 So Yoash Melech Yisroel went up and they met face to face, both he and Amatzyahu Melech Yehudah, at Beit- Shemesh, which belongeth to Yehudah.</p>
<p>2CH 25:22 און יהודה איז געשלאָגן געוואָרן פֿאַר יִשְׂרָאֵל, און זיי זיינען אַנטלאָפֿן איטלעכער צו זיינע געצעלטן. edit</p>	<p>2CH 25:22 un Yehudah iz geshlogen gevoren far Yisroel, un zei zainen antlofen itlecher tsu zaine getselten.</p>	<p>2CH 25:22 And Yehudah was routed before Yisroel, and they fled every ish to his ohel.</p>
<p>2CH 25:23 און אַמְצִיָּהוּ דעם מלך פֿון יהודה, דעם זון פֿון יואָש דעם זון פֿון יהואָחז, האָט יואָש דעם מלך פֿון יִשְׂרָאֵל געכאַפּט אין בית-שֶׁמֶשׁ, און האָט אים געבראַכט קיין ירושלַיִם; און ער האָט דורכגעבראַכן די מויער פֿון ירושלַיִם פֿון דעם טויער פֿון אפֿרים ביז דעם ווינקלטויער, פֿיר הונדערט אילן. edit</p>	<p>2CH 25:23 un Amatzyahu dem melech fun Yehudah, dem zun fun Yoash dem zun fun Yehoachazen, hot Yoash dem melech fun Yisroel gechapt in Beit-Shemesh, un hot im gebracht kein Yerusholayim; un er hot durchgebrochen di moier fun Yerusholayim fun dem toier fun Ephrayim biz dem vinkltoier, fir hundert ilen.</p>	<p>2CH 25:23 And Yoash Melech Yisroel captured Amatzyahu Melech Yehudah ben Yoash ben Yehoachaz, at Beit-Shemesh, and brought him to Yerushalayim, and broke down the Chomat Yerushalayim from the Sha'ar Ephrayim to the Sha'ar HaPinnah, a section the length of which was four hundred cubits.</p>
<p>2CH 25:24 און [ער האָט צוגענומען] דאָס גאַנצע גאָלד</p>	<p>2CH 25:24 un [er hot tsugenumen] dos gantse gold un zilber, un ale keilim, vos hoben zich</p>	<p>2CH 25:24 And he took all the zahav and the kesef, and all the vessels that were found in the</p>

<p>און זילבער, און אלע בלים, וואָס האָבן זיך געפֿונען אין הויז פֿון האַלקים אונטער עוֹבֵד-אָדוֹמען, און די אוצרות פֿון דעם מלכס הויז, און מִשְׁכוֹן-קִינְדֵּער, און האָט זיך אומגעקערט קיין שוֹמְרוֹן. edit</p>	<p>gefunden in hoiz fun HaElokim unter Oved-edomen, un di oitseres fun dem melech's hoiz, un mashkun-kinder, un hot zich umgekert kein Shomron.</p>	<p>Beis HaElohim with Oved- Edom, and the otzerot Bais HaMelech, the hostages also, and returned to Shomron.</p>
<p>2CH 25:25 און אַמְצִיָּהוּ דער זון פֿון יוֹאָשׁ, דער מלך פֿון יהודה, האָט געלעבט נאָך דעם טויט פֿון יוֹאָשׁ דעם זון פֿון יהוֹאָחָז, דעם מלך פֿון יִשְׂרָאֵל, פֿופֿצן יאָר. edit</p>	<p>2CH 25:25 un Amatzyahu der zun fun Yoashen, der melech fun Yehudah, hot gelebt noch dem toit fun Yoash dem zun fun Yehoachazen, dem melech fun Yisroel, fuftsens yor.</p>	<p>2CH 25:25 And Amatzyahu ben Yoash Melech Yehudah lived after the mot Yoash ben Yehoachaz Melech Yisroel fifteen years.</p>
<p>2CH 25:26 און די איבעריקע זאַכן וועגן אַמְצִיָּהוּ, די ערשטע אַזוי ווי די לעצטע, זיי זיינען שוין באַשריבן אין בוך פֿון די מלכים פֿון יהודה און יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>2CH 25:26 un di iberike zachen vegen Amatzyahu, di ershte azoi vi di letste, zei zainen shoin bashriben in buch fun di Molechim fun Yehudah un Yisroel.</p>	<p>2CH 25:26 Now the rest of the acts of Amatzyahu, harishonim and ha'acharonim, hinei, are they not written in the Sefer of the Melachim of Yehudah and Yisroel?</p>
<p>2CH 25:27 און פֿון דער צײַט אָן וואָס אַמְצִיָּהוּ האָט זיך אַפֿגעקערט פֿון הינטער ה', האָט מען געבונטעוועט אַ בונט אויף אים אין ירושלים; און ער איז אַנטלאָפֿן קיין לָכִישׁ, אָבער מע האָט נאָכגעשיקט נאָך אים קיין</p>	<p>2CH 25:27 un fun der tsait on vos Amatzyahu hot zich opgekert fun hinter Hashem, hot men gebuntevet a bunt oif im in Yerusholayim; un er iz antlofen kein Lakhish, ober me hot nochgeschikt noch im kein Lakhish, un me hot im dorten geteit.</p>	<p>2CH 25:27 Now after the time that Amatzyah did turn away from following HASHEM they made a keshar against him in Yerushalayim; and he fled to Lakhish, but they sent to Lakhish after him, and slaughtered him there.</p>

<p>לְכִישׁ, און מע האָט אים דאַרטן געטייט. edit</p>		
<p>און מע האָט אים 2CH 25:28 געבראַכט אויף פֿערד, און מע האָט אים באַגראָבן לעבן זיינע עלטערן אין דער שטאָט יהודה. edit</p>	<p>2CH 25:28 un me hot im gebracht oif ferd, un me hot im bagroben leben zaine elteren in der shtot Yehudah.</p>	<p>2CH 25:28 And they brought him upon susim, and buried him with Avotav in Ir Yehudah.</p>
<p>און דאָס גאַנצע פֿאָלק 2CH 26:1 פֿון יהודה האָט גענומען עוזיָהוּן, וואָס איז געווען זעכצן יאָר אַלט, און זיי האָבן אים געמאַכט פֿאַר אַ מלך אויף דעם אָרט פֿון זיין פֿאַטער אַמְצִיָהוּן. edit</p>	<p>2CH 26:1 un dos gantse folk fun Yehudah hot genumen euziiohun, vos iz geven zachtsen yor alt, un zei hoben im gemacht far a melech oif dem ort fun zain foter Amatzyahuen.</p>	<p>2CH 26:1 Then kol HaAm Yehudah took Uziyahu, who was sixteen years old, and made him Melech in the place of Aviv Amatzyahu.</p>
<p>ער האָט אַרומגעבויט 2CH 26:2 אַילֹות און האָט זי אומגעקערט צו יהודה, נאָך דעם ווי דער מלך האָט געלייגט מיט זיינע עלטערן. edit</p>	<p>2CH 26:2 er hot arumgeboit Eilot un hot zi umgekert tsu Yehudah, noch dem vi der melech hot geleigt mit zaine elteren.</p>	<p>2CH 26:2 He built up Eilot, and restored it to Yehudah, after that HaMelech slept with Avotav.</p>
<p>זעכצן יאָר איז עוזיָהוּ 2CH 26:3 אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און צוויי און פֿופֿציק יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושָׁלַיִם. און דער נאָמען פֿון זיין מוטער איז געווען יְכֹלִיָהּ פֿון ירושָׁלַיִם. edit</p>	<p>2CH 26:3 zachtsen yor iz euziiohu alt geven, az er iz gevoren melech, un tsvei un fuftsik yor hot er gekinigt in Yerusholayim. un der nomen fun zain muter iz geven Yecholyah fun Yerusholayim.</p>	<p>2CH 26:3 Sixteen years old was Uziyahu when he began to reign, and he reigned fifty and two shanah in Yerushalayim. Shem immo also was Yecholyah of Yerushalayim.</p>

<p>און ער האָט געטאָן וואָס 2CH 26:4 איז רעכטפֿאַרטיק און די אויגן פֿון ה', אזוי ווי אַלץ וואָס זײַן פֿאַטער אַמציִהוּ האָט געטאָן. edit</p>	<p>2CH 26:4 un er hot geton vos iz rechtfartik un di oigen fun Hashem, azoi vi alts vos zain foter Amatzyahu hot geton.</p>	<p>2CH 26:4 And he did that which was yashar in the eyes of HASHEM , according to all that Aviv Amatzyahu did.</p>
<p>און ער האָט זיך 2CH 26:5 אַפֿגעלייגט אויף זוכן אלקים אין די טעג פֿון זכֿריהוּ, וואָס איז געווען פֿאַרשטאַנדיק אין דער זעונג פֿון ה'; און אין די טעג וואָס ער האָט געזוכט ה' האָט מיט אים האַלקים באַגליקט. edit</p>	<p>2CH 26:5 un er hot zich opgeleigt oif zuchen Elokim in di teg fun Zecharyahuen, vos iz geven farshtandik in der zeung fun Hashem; un in di teg vos er hot gezucht Hashem hot mit im HaElokim baglikt.</p>	<p>2CH 26:5 And he sought Elohim in the days of Zecharyahu, who had understanding in the visions of HaElohim; and as long as he sought HASHEM , HaElohim made him to have success.</p>
<p>און ער איז 2CH 26:6 אַרויסגעגאַנגען און האָט מלחמה געהאַלטן מיט די פֿלשתיים, און האָט איינגעבראַכן די מויער פֿון גת, און די מויער פֿון יבֿנה, און די מויער פֿון אַשדוד, און געבויט שטעט אַרום אַשדוד, און צווישן די פֿלשתיים. edit</p>	<p>2CH 26:6 un er iz aroisgegangen un hot milchome gehalten mit di Peleshetim, un hot ingebrochen di moier fun Gat, un di moier fun Yavneh, un di moier fun Ashdod, un geboit shtet arum Ashdod, un tsvishen di Peleshetim.</p>	<p>2CH 26:6 And he went forth and warred against the Pelishtim (<i>Philistines</i>) , and broke down the chomat Gat, and the chomat Yavneh, and the chomat Ashdod, and built towns near Ashdod, and among the Pelishtim (<i>Philistines</i>) .</p>
<p>און האַלקים האָט אים 2CH 26:7 געהאַלפֿן אַקעגן די פֿלשתיים, און אַקעגן די אַראַבער, וואָס זײַנען געזעסן אין גור-בֿעל, און די מעונים. edit</p>	<p>2CH 26:7 un HaElokim hot im geholfen akegen di Peleshetim, un akegen di araber, vos zainen gezesen in Gur-Baal, un di Meunim.</p>	<p>2CH 26:7 And HaElohim helped him against the Pelishtim (<i>Philistines</i>) , and against the Arabs that dwelt in Gur-Ba'al, and the Me'unim.</p>

<p>און די עמונים האָבן 2CH 26:8 געגעבן מתנות צו עזיָהוּ; און זיין שם איז געגאַנגען ביז מע קומט קיין מצרים, וואָרום ער איז געווען שטאַרק ביז גאָר. edit</p>	<p>2CH 26:8 un di Ammonim hoben gegeben matonus tsu euziiohu; un zain Shem iz gegangen biz me kumt kein Mitsrayim, vorem er iz geven shtark biz gor.</p>	<p>2CH 26:8 And the Ammonim gave minchah to Uziyahu, and shmo spread abroad even to the approach to Mitzrayim; for he strengthened himself exceedingly.</p>
<p>און עזיָהוּ האָט געבויט 2CH 26:9 טורעמס אין ירושלים ביים ווינקלטויער, און ביים טויער פֿון טאַל, און ביים עק, און ער האָט זיי בעפֿעסטיקט. edit</p>	<p>2CH 26:9 un euziiohu hot geboit turems in Yerusholayim baim vinkltoier, un baim toier fun tal, un baim ek, un er hot ze befestikt.</p>	<p>2CH 26:9 Moreover Uziyahu built migdalim (towers) in Yerushalayim at the Sha'ar HaPinnah, and at the Sha'ar of the Gey, and at the Miktzo'a, and he fortified them.</p>
<p>און ער האָט געבויט 2CH 26:10 טורעמס אין דער מדבר, און האָט אויסגעהאַקט פֿיל ברונעמער, וואָרום ער האָט געהאַט פֿיל פֿיך אי אין דער נידערונג, אי אין דעם פֿלאַכלאַנד; [און ער האָט געהאַט] אַקערלייט און גערטענירער אויף די בערג, און אין פֿרמל, וואָרום ער איז געווען אַ ליבהאַבער פֿון ערד. edit</p>	<p>2CH 26:10 un er hot geboit turems in der midbar, un hot oisgehakt fil brunemer, vorem er hot gehat fil fich i in der niderung, i in dem flachland; [un er hot gehat] akerlait un gertenirer oif di berg, un in Carmel, vorem er iz geven a libhaber fun erd.</p>	<p>2CH 26:10 Also he built migdalim in the midbar, and dug borot rabbim (many wells) , for he had much livestock, both in the Shefelah (Lowlands) , and in the Mishor (Plains, Level Country) ; ikkarim (field workers, farmers) also, and koremim (vineyard workers, vine-keepers) in the hills, and in the Carmel, for he loved adamah (the soil) .</p>
<p>און עזיָהוּ האָט געהאַט 2CH 26:11 אַ חיל פֿון קריגסלייט וואָס זיינען אַרויסגעגאַנגען אויף מלחמה אין מחנות, לויט דעם</p>	<p>2CH 26:11 un euziiohu hot gehat a cheil fun krigslait vos zainen aroisgegangen oif milchome in machnus, loit dem Mispar fun zeyer tseilung durch der hant fun Yeyel dem shraiber, un</p>	<p>2CH 26:11 Moreover Uziyahu had an army of fighting men that went out to tzava (battle) in troops, according to the number of their mustering by the yad Ye'iel the Sofer and Ma'aseiyahu</p>

<p>מספר פֿון זייער ציילונג דורך דער האַנט פֿון יעִיאַל דעם שריִיבער, און מַעֲשִׂיהוּ דעם אויפֿזעער, אונטער דער האַנט פֿון חַנְנִיָּהוּן, איינעם פֿון די האַרן פֿון מלך. edit</p>	<p>Maaseiyah dem oifzeer, unter der hant fun Chananyahuen, einem fun di haren fun melech.</p>	<p>the Shoter (Officer) , under the yad Chananyahu, one of the officials of HaMelech.</p>
<p>2CH 26:12 די גאַנצע צאָל פֿון די הויפטן פֿון פֿאַטערהייזער, די העלדישע גיבורים, איז געווען צוויי טויזנט און זעקס הונדערט. edit</p>	<p>2CH 26:12 di gantse tsol fun di hoipten fun foterhaizer, di heldishe giborim, iz geven tsvei toizent un zeks hundert.</p>	<p>2CH 26:12 The whole mispar (number) of the Rashei HaAvot over the mighty warriors were two thousand and six hundred.</p>
<p>2CH 26:13 און אונטער זייער האַנט איז געווען אַ קריגס-חיל פֿון דריי הונדערט טויזנט און זיבן טויזנט פֿון פֿינף הונדערט וואָס האַבן געהאַלטן מלחמה מיט שטאַרקן כּוּחַ, צו העלפֿן דעם מלך אַקעגן דעם פֿיינט. edit</p>	<p>2CH 26:13 un unter zeyer hant iz geven a krigs-cheil fun drai hundert toizent un ziben toizent fun finf hundert vos hoben gehalten milchome mit shtarken koiech, tsu helfen dem melech akegen dem faint.</p>	<p>2CH 26:13 And under their yad was a battle group, three hundred thousand and seven thousand and five hundred, that made milchamah with mighty ko'ach, to help HaMelech against the enemy.</p>
<p>2CH 26:14 און עוזיָהוּ האָט צוגעגרייט פֿאַר זיי, פֿאַר דעם גאַנצן חיל, שילדן, און שפיזן, און קיווערס, און פֿאַנצערס, און בויגנס, און שליידערשטיינער. edit</p>	<p>2CH 26:14 un euziiohu hot tsugegreit far zei, far dem gantsen cheil, shilden, un shpizen, un kivers, un pansters, un boigns, un shlaidershteiner.</p>	<p>2CH 26:14 And Uziyahu prepared for them throughout all the army moginim (shields) , and spears, and helmets, and armor, and bows, and slingstones.</p>
<p>2CH 26:15 און ער האָט געמאַכט אין ירושלים קונציקע</p>	<p>2CH 26:15 un er hot gemacht in Yerusholayim kuntsike geshtelen, oisgetracht fun a</p>	<p>2CH 26:15 And he made in Yerushalayim machines designed by inventive</p>

<p>געשטעלן, אויסגעטראַכט פֿון אַ מיינסטער, צו זיין אויף די טורעמס און אויף די שפיצן, אויף צו שיסן מיט פֿיילן און מיט גרויסע שטיינער; און זיין שם איז אַרויסגעגאַנגען ביז אין מרחקים, וואָרום ער איז וונדערלעך געהאַלפֿן געוואָרן, ביז ער איז געוואָרן שטאַרק.</p> <p>edit</p>	<p>mainster, tsu zain oif di turems un oif di shpitsen, oif tsu shisen mit failen un mit groise shteiner; un zain Shem iz aroisgegangen biz in mrchkim, vorem er iz vunderlech geholfen gevoren, biz er iz gevoren shtark.</p>	<p>engineers, for use on the migdalim and upon the corners of the city wall, to shoot khitzim (arrows) and avanim gedolot. And shmo spread far abroad, for he was marvellously helped, until when chazak (he became powerful) .</p>
<p>אַבער ווי ער איז 2CH 26:16 שטאַרק געוואָרן, האָט זיין האַרץ זיך דערהויבן ביז צום פֿאַרדאַרבן ווערן, און ער האָט געפֿעלשט אָן ה' זיין ג-ט, און ער איז אַריינגעגאַנגען אין היכל פֿון ה' צו רייכערן אויף דעם מזבח פֿאַר ווירעדן. edit</p>	<p>2CH 26:16 ober vi er iz shtark gevoren, hot zain harts zich derhoiben biz tsum fardorben veren, un er hot gefelsht on Hashem zain G-t, un er iz araingegangen in heichl fun Hashem tsu reicheren oif dem mizbeyech far vairech.</p>	<p>2CH 26:16 But when he became powerful, his lev was lifted up to his downfall, for he was unfaithful against HASHEM Elohav, and he entered into the Heikhal HASHEM to burn ketoret upon the Mizbe'ach HaKetoret.</p>
<p>איז אַריינגעגאַנגען נאָך 2CH 26:17 אים עזריהו דער פֿהן, און מיט אים אַכציק פֿהנים פֿון ה', העלדישע יונגען, edit</p>	<p>2CH 26:17 iz araingegangen noch im Azaryahu der koyen, un mit im achtsik koyanim fun Hashem, heldishe yungen,</p>	<p>2CH 26:17 And Azaryahu HaKohen went in after him, and with him shemonim Kohanim of HASHEM , that were men of courage.</p>
<p>און זיי האָבן זיך 2CH 26:18 געשטעלט פֿאַר דעם מלך עזריהו, און זיי האָבן צו אים געזאָגט: נישט פֿאַר דיר, עזריהו, איז רייכערן צו ה', נאָר</p>	<p>2CH 26:18 un zei hoben zich geshtelt far dem melech euziiohu, un zei hoben tsu im gezogt: nisht far dir, euziiohu, iz reicheren tsu Hashem, nor far di koyanim, di kinder fun</p>	<p>2CH 26:18 And they stood up against Uziyahu HaMelech, and said unto him, It is not for you, Uziyahu, to burn ketoret unto HASHEM , but to the Kohanim the Bnei Aharon, that are</p>

<p>פֶּאָר די כּהנים, די קינדער פֿון אַהרן, וואָס זיינען געהייליקט אויף צו רייכערן. גיי אַרויס פֿון מִקְדָּשׁ, וואָרום דו האָסט געפֿעלשט, און דאָס וועט דיר נישט זיין צום כּבֿוד ביי ה' אלקים. edit</p>	<p>Aharon, vos zainen geheilikt oif tsu reicheren. gei arois fun mikdash, vorem du host gefelsht, un dos vet dir nisht zain tsum koved bai Hashem Elokim.</p>	<p>hamekudashim (<i>consecrated and ritually pure</i>) to burn ketoret. Go out from the Mikdash, for thou hast been treacherous; neither shall it be for thine kavod (<i>honor</i>) from HASHEM Elohim.</p>
<p>2CH 26:19 האָט עוזיָהוּ געצערנט; און אין זיין האַנט איז געווען אַ רייכערפֿאַן אויף צו רייכערן; און ווי ער האָט געצערנט אויף די כּהנים, אַזוי האָט אַ צָרַעַת אויסגעבראַכן אויף זיין שטערן, פֶּאָר די כּהנים אין ה'ס הויז, לעבן דעם מזבח פֶּאָר וויירעד. edit</p>	<p>2CH 26:19 hot euziiohu getsernt; un in zain hant iz geven a reicherfan oif tsu reicheren; un vi er hot getsernt oif di koyanim, azoi hot a tsará'at oisgebracht oif zain shteren, far di koyanim in Hashem's hoiz, leben dem mizbeyech far vairech.</p>	<p>2CH 26:19 Then Uziyahu became angry, and had a mikteret (<i>censer</i>) in his yad to burn ketoret, and while he was raging with the Kohanim, the tzara'at even broke out on his metzach (<i>forehead</i>) before the Kohanim in the Beis HASHEM , near the Mizbe'ach HaKetoret.</p>
<p>2CH 26:20 און עזריָהוּ דער כּהן-גִּדּוּל און אַלע כּהנים האָבן זיך אומגעקוקט, ערשט ער איז מצורע אויף זיין שטערן; האָבן זיי אים אויף גיך אַוועקגענומען פֿון דאָרטן, און אויך ער האָט זיך געאַיילט אַרויסצוגיין, ווייל ה' האָט אים געפֿלאָגט {נגע}. edit</p>	<p>2CH 26:20 un Azaryahu der koyen-godul un ale koyanim hoben zich umgekukt, ersht er iz metsoire oif zain shteren; hoben zei im oif gich avekgenumen fun dorten, un oich er hot zich geailt aroistsugein, vail Hashem hot im geplogt.</p>	<p>2CH 26:20 And Azaryahu the Kohen HaRosh, and all the Kohanim, looked upon him, and, hinei, he was leprous on his metzach, and they thrust him out from there; yea, he himself hastened also to go out, because HASHEM nun-gimmel-ayin-vav.</p>
<p>2CH 26:21 און דער מלך עוזיָהוּ איז געווען מצורע ביז דעם טאָג</p>	<p>2CH 26:21 un der melech euziiohu iz geven metsoire biz dem tog fun zain toit; un er iz gezesen in</p>	<p>2CH 26:21 And Uziyahu HaMelech was metzorah (<i>a leper</i>) unto his yom mot, and dwelt in a leper</p>

<p>פֿון זײַן טױט; און ער איז געזעסן אין אַן אָפּגעזונדערטן הויז, אַ מצורע; וואָרום ער איז אָפּגעשניטן {גזר} געוואָרן פֿון ה'ס הויז. און זײַן זון יוֹתם איז געווען איבער דעם מלכס הויז; ער האָט געמישפט דאָס פֿאַלק פֿון לאַנד. edit</p>	<p>an opgezunderten hoiz, a metsoire; vorem er iz opgeshniten gevoren fun Hashem's hoiz. un zain zun Yotam iz geven iber dem melech's hoiz; er hot gemishpt dos folk fun land.</p>	<p>asylum house, because of his leprosy; for he was nigzar from the Beis HASHEM ; and Yotam bno was over the Bais HaMelech, governing the Am HaAretz.</p>
<p>2CH 26:22 און די איבעריקע זאַכן וועגן עװזײַהון, די ערשטע אַזױ ווי די לעצטע, האָט באַשריבן ישׁעײַהו הנבֿיא דער זון פֿון אַמוצן. edit</p>	<p>2CH 26:22 un di iberike zachen vegen euziiohun, di ershte azoi vi di letste, hot bashriben Yeshayahu hanovi der zun fun omutsen.</p>	<p>2CH 26:22 Now the rest of the acts of Uziyah, harishonim and ha'acharonim, did Yeshayahu ben Amotz, HaNavi, record.</p>
<p>2CH 26:23 און עװזײַהו האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן, און מע האָט אים באַגראָבן בײַ זײַנע עלטערן אין דעם קבֿר-פֿעלד פֿון די מלכים, וואָרום זײ האָבן געזאָגט: ער איז אַ מצורע. און זײַן זון יוֹתם איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט. edit</p>	<p>2CH 26:23 un euziiohu hot zich geleigt mit zaine elteren, un me hot im bagroben bai zaine elteren in dem keyver-feld fun di Molechim, vorem zei hoben gezogt: er iz a metsoire. un zain zun Yotam iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2CH 26:23 So Uziyahu slept with Avotav, and they buried him with Avotav in the sadeh hakevurah which belonged to the Melachim; for they said, He is a metzorah. And Yotam bno reigned in his place. Yotam was twenty and five shanah when he began to reign, and he was king sixteen shanah in Yerushalayim.</p>
<p>2CH 27:1 פֿינף און צוואַנציק יאָר איז יוֹתם אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און זעכצן יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושָׁלַיִם. און דער נאָמען פֿון</p>	<p>2CH 27:1 finf un tsvantsik yor iz Yotam alt geven, az er iz gevoren melech, un zechtsen yor hot er gekinigt in Yerusholayim. un der nomen fun zain muter iz geven yerushe</p>	<p>2CH 27:1 The shem immo also was Yerusha bat Tzadok.</p>

<p>זיין מוטער איז געווען ירושה די טאכטער פֿון צדוקן. edit</p>	<p>di tochter fun tsodoken.</p>	
<p>2CH 27:2 און ער האָט געטאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון ה', אזוי ווי אַלץ וואָס זיין פֿאַטער עזיָהוּ האָט געטאָן; נאָר ער איז נישט אַריינגעגאַנגען אין היכל פֿון ה'. אָבער דאָס פֿאַלק איז נאָך אַלץ געווען פֿאַרדאַרבן. edit</p>	<p>2CH 27:2 un er hot geton vos iz rechtfartik in di oigen fun Hashem, azoi vi alts vos zain foter euziiohu hot geton; nor er iz nisht araingegangen in heichl fun Hashem. ober dos folk iz noch alts geven fardorben.</p>	<p>2CH 27:2 And he did that which was yashar (right) in the eyes of HASHEM , according to all that his av Uziyah did; howbeit he entered not into the Heikhal HASHEM . And the people did corruptly still.</p>
<p>2CH 27:3 ער האָט געבויט דעם אויבערשטן טויער פֿון ה'ס הויז, און אין דער מויער פֿון עזפֿל האָט ער פֿיל געבויט. edit</p>	<p>2CH 27:3 er hot geboit dem oibershten toier fun Hashem's hoiz, un in der moier fun Ophel hot er fil geboit.</p>	<p>2CH 27:3 He built the upper sha'ar Beis HASHEM , and on the chomat Ophel he built much.</p>
<p>2CH 27:4 און ער האָט געבויט שטעט אין די בערג פֿון יהודה, און אין די וועלדער האָט ער געבויט פֿאַלאַצן און טורעמס. edit</p>	<p>2CH 27:4 un er hot geboit shtet in di berg fun Yehudah, un in di velder hot er geboit palatsen un turems.</p>	<p>2CH 27:4 Moreover he built towns in the har Yehudah, and in the forests he built fortresses and migdalim.</p>
<p>2CH 27:5 און ער האָט מלחמה געהאַלטן מיט דעם מלך פֿון די קינדער פֿון עמון, און האָט זיי איבערגעשטאַרקט, און די קינדער פֿון עמון האָבן אים געגעבן אין יענעם יאָר הונדערט צענטנער זילבער, און טויזנט כּוֹר ווייץ, און</p>	<p>2CH 27:5 un er hot milchome gehalten mit dem melech fun di kinder fun Ammon, un hot ze ibergeshtarkt, un di kinder fun Ammon hoben im gegeben in yenem yor hundred tsentner zilber, un toizent kur veits, un gershten Tzoan toizent. dos eigene hoben im di kinder fun Ammon gebracht oich oifen</p>	<p>2CH 27:5 He fought also with Melech Bnei Ammon, and prevailed against them. And the Bnei Ammon gave him the same year a hundred talents of kesef, and ten thousand measures of chittim (wheat) , and ten thousand of se'orim (barley) . The Bnei Ammon did pay this amount unto him, both the</p>

<p>גערשטן צען טויזנט. דאָס אייגענע האָבן אים די קינדער פֿון עֶמוֹן געבראַכט אויך אויפֿן צווייטן יאָר און אויפֿן דריטן. edit</p>	<p>tsveiten yor un oifen driten.</p>	<p>second year, and the third.</p>
<p>2CH27:6 און יוֹתָם איז געוואָרן שטאַרק, וואָרום ער האָט אויפֿגעפֿאַסט זיינע וועגן פֿאַר ה' זיין ג-ט. edit</p>	<p>2CH27:6 un Yotam iz gevoren shtark, vorem er hot oifgepast zaine vegen far Hashem zain G-t.</p>	<p>2CH27:6 So Yotam became mighty, because he made the darkhei Yotam steadfast before HASHEM Elohav.</p>
<p>2CH27:7 און די איבעריקע זאַכן וועגן יוֹתָמען, און אַלע זיינע מלחמות, און זיינע פֿירונגען, זיי זיינען באַשריבן אין בוך פֿון די מלכים פֿון ישׂראֵל און יהודה. edit</p>	<p>2CH27:7 un di iberike zachen vegen Yotamen, un ale zaine milchomes, un zaine firungen, zei zainen bashriben in buch fun di Molechim fun Yisroel un Yehudah.</p>	<p>2CH27:7 Now the rest of the divrei Yotam, and all his milchamot, and his ways, lo, they are written in the sefer of the melachim of Yisroel and Yehudah.</p>
<p>2CH27:8 פֿינף און צוואַנציק יאָר איז ער אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און זעכצן יאָר האָט ער געקניגט אין ירושלַיִם. edit</p>	<p>2CH27:8 finf un tsvantsik yor iz er alt geven, az er iz gevoren melech, un zechtsen yor hot er gekinigt in Yerusholayim.</p>	<p>2CH27:8 He was five and twenty shanah when he began to reign, and reigned sixteen shanah in Yerushalayim.</p>
<p>2CH27:9 און יוֹתָם האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און מע האָט אים באַגראָבן אין דָּוִדס-שטאַט. און זיין זון אַחַז איז געוואָרן מלך אויף זיין אַרט. edit</p>	<p>2CH27:9 un Yotam hot zich geleigt mit zaine elteren, un me hot im bagroben in Dovids-shtot. un zain zun Achaz iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2CH27:9 And Yotam slept with his avot, and they buried him in Ir Dovid; and Achaz bno reigned in his place.</p>

<p>צוואַנציק יאָר איז אָחז 2CH 28:1 אָלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און זעכצן יאָר האַט ער געקיניגט אין ירושלָיִם. און ער האָט נישט געטאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון ה', אַזוי ווי זײַן פֿאַטער דָוִד. edit</p>	<p>2CH 28:1 tsvantsik yor iz Achaz alt geven, az er iz gevoren melech, un zechtsen yor hot er gekinigt in Yerusholayim. un er hot nisht geton vos iz rechtfartik in di oigen fun Hashem, azoi vi zain foter Dovid.</p>	<p>2CH 28:1 Achaz was 20 when he began to reign, and he reigned 16 years in Yerushalayim; but he did not that which was yashar in the eyes of HASHEM , like Dovid Aviv,</p>
<p>נאָר איז געגאַנגען אין 2CH 28:2 דעם וועג פֿון די מלכים פֿון ישׂראֵל. און ער האָט אויך געמאַכט געגאַסענע בילדער צו די בעל-געטער; edit</p>	<p>2CH 28:2 nor iz gegangen in dem veg fun di Molechim fun Yisroel. un er hot oich gemacht gegosene bilder tsu di Baal- geter;</p>	<p>2CH 28:2 For he walked in the ways of the melachim of Yisroel, and made also masekhot for Ba'alim.</p>
<p>און ער האָט גערייכערט 2CH 28:3 אין דעם טאָל פֿון בן-הַנוֹם, און האַט פֿאַרברענט זײַנע זין אין פֿײַער, אַזוי ווי די אומווערדיקייטן פֿון די פֿעלקער וואָס ה' האָט פֿאַרטריבן פֿון פֿאַר די קינדער פֿון ישׂראֵל. edit</p>	<p>2CH 28:3 un er hot gereichert in dem tal fun ben-hinom, un hot farbrent zaine zin in faier, azoi vi di umverdikeiten fun di felker vos Hashem hot fartriben fun far di kinder fun Yisroel.</p>	<p>2CH 28:3 Moreover he burned ketoret in the Gey Ben Hinnom, and burned his banim in the eish, after the to'avot of the Goyim whom HASHEM had driven out before the Bnei Yisroel.</p>
<p>און ער האָט געשלאַכט 2CH 28:4 און גערייכערט אויף די במות, און אויף די בערגלעך, און אונטער יעטוועדער צווייגהאַפֿטיקן בוים. edit</p>	<p>2CH 28:4 un er hot geshlacht un gereichert oif di Bamot, un oif di bergelech, un unter yetveder tsvaighaftiken boim.</p>	<p>2CH 28:4 He also sacrificed and burned ketoret on the high places, and on the hilltops, and under every green tree.</p>

<p>2CH 28:5 און ה' זיין ג-ט האָט אים געגעבן אין דער האַנט פֿון דעם מלך פֿון אַרם; און זיי האָבן אים געשלאָגן, און האָבן געפֿאַנגען פֿון אים אַ גרויס געפֿאַנגענשאַפֿט, און געבראַכט קיין דרמשק. און אויך אין דער האַנט פֿון דעם מלך פֿון ישׂראל איז ער געגעבן געוואָרן, און ער האָט אים געשלאָגן אַ גרויסן שלאַק.</p> <p>edit</p>	<p>2CH 28:5 un Hashem zain G-t hot im gegeben in der hant fun dem melech fun Aram; un zei hoben im geshlogen, un hoben gefangen fun im a grois gefangenschaft, un gebracht kein Darmesek. un oich in der hant fun dem melech fun Yisroel iz er gegeben gevoren, un er hot im geshlogen a groisen shlak.</p>	<p>2CH 28:5 Therefore HASHEM Elohav delivered him into the yad Melech Aram; and they defeated him, and carried off a great multitude of prisoners, and brought them to Damascus. And he was also delivered into the yad Melech Yisroel, who inflicted on him makkah gedolah.</p>
<p>2CH 28:6 און פֿקח דער זון פֿון רמליהון האָט אויסגעהרגעט אין יהודה הונדערט און צוואַנציק טויזנט אין איין טאָג, אַלע העלדישע יונגען; פֿאַר וואָס זיי האָבן פֿאַרלאָזן ה' דעם ג-ט פֿון זייערע עלטערן.</p> <p>edit</p>	<p>2CH 28:6 un Pekach der zun fun Remalyahuen hot oisgehrget in Yehudah hundred un tsvantsik toizent in ein tog, ale heldishe yungen; far vos zei hoben farlozen Hashem dem G-t fun zeyere elteren.</p>	<p>2CH 28:6 For Pekach ben Remalyahu slaughtered in Yehudah 120 elef in yom echad, which were all valiant men; because they had forsaken HASHEM Elohei Avotam.</p>
<p>2CH 28:7 און זכרי דעם גיבור פֿון אַפֿרים האָט געהרגעט מַעֲשִׂיָהוּ דעם זון פֿון מלך, און עזריקם דעם פֿירשט פֿון הויז, און אַלקנָה דעם שני-למלך.</p> <p>edit</p>	<p>2CH 28:7 un Zichri dem giber fun Ephrayim hot geharget Maaseiyah dem zun fun melech, un Azrikam dem firsht fun hoiz, un Elkanah dem shni-lmlch.</p>	<p>2CH 28:7 And Zichri, a gibbor of Ephrayim, slaughtered Ma'aseiyahu ben HaMelech, and Azrikam the Nagid HaBais, and Elkanah Mishneh HaMelech.</p>
<p>2CH 28:8 און די קינדער פֿון ישׂראל האָבן געפֿאַנגען פֿון</p>	<p>2CH 28:8 un di kinder fun Yisroel hoben gefangen fun zeyere brider tsvei hundred toizent</p>	<p>2CH 28:8 And the Bnei Yisroel carried away captive of their achim 200 elef nashim, banim,</p>

<p>זייערע ברידער צוויי הונדערט טויזנט ווייבער, זין, און טעכטער, און אויך פֿיל זאַקרויב האָבן זיי גערויבט פֿון זיי, און געבראַכט דעם זאַקרויב קיין שומרון. edit</p>	<p>vaiber, zin, un techter, un oich fil zakroib hoben zei geroibt fun zei, un gebracht dem zakroib kein Shomron.</p>	<p>and banot, and took also away much plunder from them, and carried back the plunder to Shomron.</p>
<p>2CH 28:9 און דאָרטן איז געווען אַ נביא פֿון ה' וואָס זיין נאָמען איז געווען עֹדֶד; איז ער אַרויסגעגאַנגען אַנטקעגן דעם חיל וואָס איז געקומען קיין שומרון. און ער האָט צו זיי געזאָגט: זעט, פֿון וועגן דעם גרימצאָרן פֿון ה' דעם ג-ט פֿון אייערע עלטערן אויף יהודה האָט ער זיי געגעבן אין אייער האַנט, אָבער איר האָט זיי געהרגעט מיט אַ צאָרן וואָס גרייכט צום הימעל. edit</p>	<p>2CH 28:9 un dorten iz geven a novi fun Hashem vos zain nomen iz geven Oded; iz er aroisgegangen antkegen dem cheil vos iz gekumen kein Shomron. un er hot tsu ze gezogt: zet, fun vegen dem grimtsoren fun Hashem dem G-t fun eyere elteren oif Yehudah hot er ze gegeben in ier hant, ober ir hot ze geharget mit a tsoren vos greicht tsum himel.</p>	<p>2CH 28:9 But a navi of HASHEM was there shmo Oded, and he went out before the faces of the tzava returning to Shomron, and said unto them, Hinei, because HASHEM Elohei Avoteichem was angry with Yehudah, He hath delivered them into your yad, and ye have slain them in a rage that reacheth up unto Shomayim.</p>
<p>2CH 28:10 און אַצונד ווילט איר די קינדער פֿון יהודה און ירושלַיִם באַצווינגען פֿאַר קנעכט און פֿאַר דינסטן צו אייד. זיינען דען נישטאָ אַפֿילו ביי אייך אַליין פֿאַרשולדיקונגען אַקעגן ה' אלוקיכס? edit</p>	<p>2CH 28:10 un atsund vilt ir di kinder fun Yehudah un Yerusholayim batsvingen far knecht un far dinsten tsu ich. zainen den nishto afile bai ich alein farshuldikungen akegen Hashem Elokeichem?</p>	<p>2CH 28:10 And now ye intend to keep under the Bnei Yehudah and Yerushalayim for avadim and shefachot unto you, but are there not with you, even with you, sins against HASHEM Eloheichem?</p>

<p>דַּעְרוּם הֶעֱרַט מִיָּד צו 2CH 28:11 אֲצוֹנָד, און קערט אום די געפֿאַנגענשאַפֿט וואָס איר האַט געפֿאַנגען פֿון אייערע ברידער, וואָרום דער גרימצאָרן פֿון ה' איז אויף אײַך. edit</p>	<p>2CH 28:11 derum hert mich tsu atsund, un kert um di gefangenschaft vos ir hot gefangen fun eyere brider, vorem der grimtsoren fun Hashem iz oif ich.</p>	<p>2CH 28:11 Now hear me therefore, and send back the prisoners, which ye have taken captive of your achim, for the Charon Af HASHEM is upon you.</p>
<p>2CH 28:12 האָבן עטלעכע פֿון די הויפטלייט פֿון די קינדער פֿון אפֿרים, עזריהו דער זון פֿון יהוחָנָנען, ברכיהו דער זון פֿון משלמותן, און יחזקיהו דער זון פֿון שלומען, און עמשא דער זון פֿון חדליון, זיך אויפֿגעשטעלט אַקעגן די וואָס זיינען געקומען פֿון דער מלחמה. edit</p>	<p>2CH 28:12 hoben etleche fun di hoiptlait fun di kinder fun Ephrayim, Azaryahu der zun fun Yehochananen, Berechyah der zun fun Meshulemeten, un Yechizkiyahu der zun fun Shallumen, un Amasa der zun fun Chadlaien, zich oifgeshtelt akegen di vos zainen gekumen fun der milchome.</p>	<p>2CH 28:12 Then certain anashim of the Rashei Bnei Ephrayim, Azaryahu ben Yehochanan, Berechyahu ben Meshillemot, Yechizkiyahu ben Shallum, and Amasa ben Chadlai, stood up against them that came from the tzava,</p>
<p>2CH 28:13 און זיי האָבן צו זיי געזאָגט: איר זאָלט נישט ברענגען אַהער די געפֿאַנגענע, וואָרום אַ פֿאַרשולדיקונג אַקעגן ה' ווילט איר ברענגען אויף אונדז, נאָך צוצולייגן צו אונדזערע זינד און צו אונדזערע פֿאַרשולדיקונג; וואָרום גרויס איז אונדזער פֿאַרשולדיקונג און אַ</p>	<p>2CH 28:13 un zei hoben tsu zei gezogt: ir zolt nisht brengen aher di gefangene, vorem a farshuldikung akegen Hashem vilt ir bringen oif undz, noch tsutsuleigen tsu undzere zind un tsu undzere farshuldikung; vorem grois iz undzer farshuldikung un a grimtsoren iz oif Yisroel.</p>	<p>2CH 28:13 And said unto them, Ye shall not bring in the prisoners here; for whereas we have offended against HASHEM already, ye intend to add more to chattotenu and to ashmatenu, for our guilt is great, and there is Charon Af against Yisroel.</p>

<p>edit גרימצארן איז אויף ישׂראל.</p>		
<p>2CH 28:14 האָבן די באַוואָפֿנטע אָוועקגעלאָזט די געפֿאַנגענע און דעם רויב, פֿאַר די פֿירשטן און דער גאַנצער איינזאַמלונג. edit</p>	<p>2CH 28:14 hoben di bavofnte avekgezolt di gefangene un dem roib, far di firshten un der gantser inzamlung.</p>	<p>2CH 28:14 So the soldiers released the prisoners and the plunder before the sarim and kol HaKahal.</p>
<p>2CH 28:15 און די מענער וואָס זיינען אָנגערופֿן געוואָרן מיט די נעמען, זיינען אויפֿגעשטאַנען, און האָבן גענומען די געפֿאַנגענע, און אַלע זייערע נאַקעטע האָבן זיי באַקליידט פֿון דעם זאַקרויב; און אַז זיי האָבן זיי באַקליידט און זיי באַשוכט, און זיי געגעבן עסן און טרינקען, און זיי באַזאַלט, האָבן זיי אַלע זייערע שוואַכע אָוועקגעפֿירט אויף אייזלען, און זיי געבראַכט קיין יריחו דער שטאָט פֿון טייטלבויער, צו זייערע ברידער, און האָבן זיך אומגעקערט קיין שומרון. edit</p>	<p>2CH 28:15 un di mener vos zainen ongerufen gevoren mit di nemen, zainen oifgeshtanen, un hoben genumen di gefangene, un ale zeyere nakete hoben ze bakleidt fun dem zakroib; un az zei hoben ze bakleidt un ze bashucht, un zei gegeben esen un trinken, un zei bazalbt, hoben ze ale zeyere shvache avekgefirt oif eizlen, un ze gebracht kein Yericho der shtot fun teitlboimer, tsu zeyere brider, un hoben zich umgekert kein Shomron.</p>	<p>2CH 28:15 And the men which were designated by shemot rose up, and took the prisoners, and with the plunder clothed all that were naked among them, and arrayed them, and shod them, and gave them to eat and to drink, and put balm on them, and carried all the weak of them upon donkeys, and brought them to Yericho, the Ir Temarim, to their achim. Then they returned to Shomron.</p>
<p>2CH 28:16 אין יענער צייט האָט דער מלך אָחז געשיקט צו די מלכים פֿון אשור, זיי זאלן אים העלפֿן. edit</p>	<p>2CH 28:16 in yener tsait hot der melech Achaz geshikt tsu di Molechim fun Ashur, ze zolen im helfen.</p>	<p>2CH 28:16 At that time did HaMelech Achaz send unto the melachim of Assyria to help him.</p>

<p>2CH 28:17 וואַרום די אַדומים זיינען ווידער געקומען, און האָבן געשלאָגן יהודה און געפאַנגען געפאַנגענע. edit</p>	<p>2CH 28:17 vorem di Adummim zainen vider gekumen, un hoben geshlogen Yehudah un gefangen gefangene.</p>	<p>2CH 28:17 For again the people of Edom had come and attacked Yehudah, and carried away prisoners.</p>
<p>2CH 28:18 און די פלשתים האָבן זיך צעשפרייט אין די שטעט פֿון דער נידערונג, און פֿון דָרום יהודה, און זיי האָבן באַצווונגען בית-שָׁמֶשׁ, און אַיִלֹן, און גִדְרוֹת, און שׁוֹכֹ מיט אירע טעכטערשטעט, און תְּמַנָּה מיט אירע טעכטערשטעט, און גמזו מיט אירע טעכטערשטעט; און זיי האָבן זיך דאָרטן באַזעצט. edit</p>	<p>2CH 28:18 un di Peleshetim hoben zich tsheshpreit in di shtet fun der niderung, un fun dorem Yehudah, un zeI hoben batsvungen Beit-Shemesh, un Ayalon, un Gederot, un socho mit ire techtershtet, un Timnah mit ire techtershtet, un Gimzo mit ire techtershtet; un zeI hoben zich dorten bazetst.</p>	<p>2CH 28:18 The Pelishtim also had invaded the towns of the Shefelah, and of the Negev of Yehudah, and had taken Beit- Shemesh, Ayalon, Gederot, and Sokhoh with the villages thereof, and Timnah with the villages thereof, Gimzo also and the villages thereof, and they dwelt there.</p>
<p>2CH 28:19 וואַרום ה' האָט געמאַכט אונטערטעניק יהודה פֿון וועגן אָחז דעם מלך פֿון יִשְׂרָאֵל, ווייל ער האָט געווילדעוועט אין יהודה און געפֿעלשט אַ פֿעלשונג אָן ה'.</p> <p>edit</p>	<p>2CH 28:19 vorem Hashem hot gemacht untertenik Yehudah fun vegen Achaz dem melech fun Yisroel, vail er hot gevildevet in Yehudah un gefelsht a felshung on Hashem.</p>	<p>2CH 28:19 For HASHEM brought Yehudah low because of Achaz Melech Yisroel, for he brought disgrace to Yehudah, and acted treacherously against HASHEM .</p>
<p>2CH 28:20 און תִּלְגַּת-פִּלְנֶסֶר, דער מלך פֿון אשור, איז געקומען אויף אים, און האָט אים געדריקט און אים נישט געשטאַרקט. edit</p>	<p>2CH 28:20 un tilgat-plneser, der melech fun Ashur, iz gekumen oif im, un hot im gedrikt un im nisht geshtarkt.</p>	<p>2CH 28:20 And Tilgat Pilneser Melech Ashur came unto him, and oppressed him, but helped him not.</p>

<p>וואַרום אַחַז האָט 2CH 28:21 אויסגעליידיקט דאָס הויז פֿון ה', און דאָס הויז פֿון דעם מלך און די פֿירשטן, און אַוועקגעגעבן דעם מלך פֿון אַשור, אָבער עס האָט אים נישט געהאַלפֿן. edit</p>	<p>2CH 28:21 vorem Achaz hot oisgeleidikt dos hoiz fun Hashem, un dos hoiz fun dem melech un di firshthen, un avekgegeben dem melech fun Ashur, ober es hot im nisht geholfen.</p>	<p>2CH 28:21 For Achaz took away a portion out of the Beis HASHEM , and out of the Bais HaMelech, and of the sarim, and gave it unto Melech Ashur, but he helped him not.</p>
<p>2CH 28:22 און אין דער צייט וואָס אים האָט צוגעדריקט האָט ער נאָך מער געפֿעלשט אָן ה', דער דאָזיקער מלך אַחַז. edit</p>	<p>2CH 28:22 un in der tsait vos im hot tsugedrikt hot er noch mer gefelsht on Hashem, der doziker melech Achaz.</p>	<p>2CH 28:22 And in the time of his distress he did act even more unfaithfully against HASHEM . This is that Melech Achaz.</p>
<p>2CH 28:23 און ער האָט געשלאַכט צו די ג-טער פֿון דרמשק וואָס האָט אים געשלאָגן, און ער האָט געזאָגט: ווייל די ג-טער פֿון די מלכים פֿון אַרם העלפֿן זיי, דערום וועל איך שלאַכטן צו זיי, אַז זיי זאָלן מיד העלפֿן. און זיי זיינען געווען אַ שטרויכלונג פֿאַר אים און פֿאַר גאַנץ ישׂראֵל. edit</p>	<p>2CH 28:23 un er hot geshlacht tsu di G-ter fun Darmesek vos hot im geschlogen, un er hot gezogt: vail di G-ter fun di Molechim fun Aram helfen ze, derum vel ich shlachten tsu ze, az ze zolen mich helfen. un ze zainen geven a shtroichlung far im un far gants Yisroel.</p>	<p>2CH 28:23 For he sacrificed unto the elohei Damascus, which defeated him, and he said, Because the elohim of the melachim of Syria help them, therefore will I sacrifice to them, that they may help me. But they were the ruin of him, and of kol Yisroel.</p>
<p>2CH 28:24 און אַחַז האָט איינגעזאַמלט די כלים פֿון דעם הויז פֿון אלקים און פֿאַרשלאָסן די טירן פֿון ה'ס הויז, און זיך געמאַכט מזבחות אויף יעטוועדער ווינקל אין</p>	<p>2CH 28:24 un Achaz hot ingezamlt di keilim fun dem hoiz fun Elokim un farshlosen di tiren fun Hashem's hoiz, un zich gemacht mizbeyches oif yetveder vinkel in Yerusholayim.</p>	<p>2CH 28:24 And Achaz gathered together the vessels of the Beis HaElohim, and cut up the vessels of the Beis HaElohim and shut up the daletot Beis HASHEM , and he set up for him mizbechot in every corner of</p>

<p>ירושלים. edit</p>		<p>Yerushalayim.</p>
<p>און אין יעטוועדער 2CH 28:25 שטאָט פֿון יהודה האָט ער געמאַכט במות אויף צו רייכערן צו פֿרעמדע ג-טער, און האָט דערצערנט ה' דעם ג-ט פֿון זיינע עלטערן. edit</p>	<p>2CH 28:25 un in yetveder shtot fun Yehudah hot er gemacht Bamot oif tsu reicheren tsu fremde G-ter, un hot dertsernt Hashem dem G-t fun zaine elteren.</p>	<p>2CH 28:25 And in every town in Yehudah he made high places to burn ketoret unto elohim acherim, and provoked to anger HASHEM Elohei Avotav.</p>
<p>און די איבעריקע זאַכן 2CH 28:26 וועגן אים, און אַלע זיינע פֿירונגען, די ערשטע אַזוי ווי די לעצטע, זיי זיינען באַשריבן אין בוך פֿון די מלכים פֿון יהודה און ישׂראל. edit</p>	<p>2CH 28:26 un di iberike zachen vegen im, un ale zaine firungen, di ershte azoi vi di letste, ze zainen bashriben in buch fun di Molechim fun Yehudah un Yisroel.</p>	<p>2CH 28:26 Now the rest of his acts and of all his ways, the rishonim and the acharonim, hinei, they are written in the Sefer of the Melachim of Yehudah and Yisroel.</p>
<p>און אָחז האָט זיך 2CH 28:27 געלייגט מיט זיינע עלטערן, און מע האָט אים באַגראָבן אין שטאָט, אין ירושלים; וואָרום מע האָט אים נישט געבראַכט אין די קברים פֿון די מלכים פֿון ישׂראל. און זיין זון יחזקיהו איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט. edit</p>	<p>2CH 28:27 un Achaz hot zich geleigt mit zaine elteren, un me hot im bagroben in shtot, in Yerusholayim; vorem me hot im nisht gebracht in di kvorim fun di Molechim fun Yisroel. un zain zun Yechizkiyahu iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2CH 28:27 And Achaz slept with Avotav, and they buried him in the city, even in Yerushalayim, but they brought him not into the keverim of the Melachim of Yisroel. And Chizkiyahu (Yechizkiyahu) bno reigned in his place.</p>
<p>יחזקיהו איז געוואָרן מלך 2CH 29:1 צו פֿינף און צוואַנציק יאָר, און ניין און צוואַנציק יאָר האָט ער געקניגט אין ירושלים. און</p>	<p>2CH 29:1 Yechizkiyahu iz gevoren melech tsu finf un tsvantsik yor, un nain un tsvantsik yor hot er gekinigt in Yerusholayim. un der nomen fun zain muter iz geven Aviyah di tochter fun</p>	<p>2CH 29:1 Chizkiyahu (Yechizkiyahu) began to reign when he was 25 years old, and he reigned 29 years in Yerushalayim. And the shem immo was Aviyah bat</p>

<p>דער נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געווען אַבֿיה די טאָכטער פֿון זכֿריהוּן. edit</p>	<p>Zecharyahuen.</p>	<p>Zecharyahu.</p>
<p>2CH 29:2 און ער האָט געטאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון ה', אזוי ווי אַלץ וואָס זײַן פֿאַטער דָוד האָט געטאָן. edit</p>	<p>2CH 29:2 un er hot geton vos iz rechtbartik in di oigen fun Hashem, azoi vi alts vos zain foter Dovid hot geton.</p>	<p>2CH 29:2 And he did that which was yashar in the eyes of HASHEM , according to all that Dovid Aviv had done.</p>
<p>2CH 29:3 ער האָט אין ערשטן יאָר פֿון זײַן מלוכה, אין ערשטן חודש, געעפֿענט די טירן פֿון ה'ס הויז, און זיי פֿאַרריכט. edit</p>	<p>2CH 29:3 er hot in ershten yor fun zain meluche, in ershten choidesh, geefent di tiren fun Hashem's hoiz, un zei farricht.</p>	<p>2CH 29:3 He in the first year of his reign, in the chodesh harishon, opened the daletot Beis HASHEM , and repaired them.</p>
<p>2CH 29:4 און ער האָט געבראַכט די כהנים און די לויים, און האָט זיי איינגעזאַמלט אויף דעם ברייטן פּלאַץ אין מזרח. edit</p>	<p>2CH 29:4 un er hot gebracht di koyanim un di Leviim, un hot zei ingezamlt oif dem breiten plats in mizrech.</p>	<p>2CH 29:4 And he brought in the Kohanim and the Levi'im, and gathered them together into the rechof hamizrach (<i>eastern plaza</i>) ,</p>
<p>2CH 29:5 און ער האָט צו זיי געזאָגט: הערט מיך צו, לויים, הייליקט אייך אַצונד, און הייליקט דאָס הויז פֿון ה' דעם ג-ט פֿון אייערע עלטערן, און טראָגט אַרויס די אומרייניקייט פֿון הייליקטום. edit</p>	<p>2CH 29:5 un er hot tsu ze gezogt: hert mich tsu, Leviim, heilikt ich atsund, un heilikt dos hoiz fun Hashem dem G-t fun eyere elteren, un trogt arois di umreinikeit fun heiliktum.</p>	<p>2CH 29:5 And said unto them, Hear me, ye Levi'im, set yourselves apart as kodesh now and consecrate the Beis HASHEM Elohei Avoteichem, and remove the niddah (<i>contamination</i>) from HaKodesh.</p>
<p>2CH 29:6 וואָרום אונדזערע עלטערן האָבן געפֿעלשט, און האָבן געטאָן וואָס איז שלעכט</p>	<p>2CH 29:6 vorem undzere elteren hoben gefelsht, un hoben geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem Elokein, un hoben im farlozen, un avekgedreit zeyer</p>	<p>2CH 29:6 For Avoteinu have been unfaithful, and have done that which is rah in the eyes of HASHEM Eloheinu, have forsaken Him, have turned</p>

<p>אין די אויגן פֿון ה' אלוקינו, און האָבן אים פֿאַרלאָזן, און אָוועקגעדרײט זײער פֿנים פֿון ה'ס מישכן, און צוגעקערט דעם רוקן. edit</p>	<p>ponem fun Hashem's mishken, un tsugekert dem ruchen.</p>	<p>away their faces from the Mishkan HASHEM , and to it they have turned their backs.</p>
<p>זײ האָבן אויך 2CH 29:7 פֿאַרשלאָסן די טיר פֿון פֿאַדערהויז, און פֿאַרלאָשן די ליכט, און קײן ווײרעד האָבן זײ נישט גערייכערט, און קײן בראַנדאָפֿער {עלה} האָבן זײ נישט אויפֿגעבראַכט אין הײליקטום צום אלוקי ישׂראָל. edit</p>	<p>2CH 29:7 zei hoben oich farshlosen di tir fun foderhoiz, un farloshen di licht, un kein varech hoben zei nisht gereichert, un kein brandopfer hoben zei nisht oifgebracht in heiliktum tsum Elochei Yisroel.</p>	<p>2CH 29:7 Also they have shut the daletot of the Ulam, and put out the nerot, and have not burned ketoret nor offered olah in HaKodesh unto Elohei Yisroel.</p>
<p>און דער צאָרן {קצף} פֿון 2CH 29:8 ה' איז געווען אויף יהודה און ירושלײם, און ער האָט זײ געמאַכט פֿאַר אַ גרויל, פֿאַר אַ שרעק, און פֿאַר אַ שמוצערונג, אַזױ ווי איר זעט מיט אײערע אויגן. edit</p>	<p>2CH 29:8 un der tsoren fun Hashem iz geven oif Yehudah un Yerusholayim, un er hot zei gemacht far a groil, far a shrek, un far a shmutserung, azoi vi ir zet mit eyere oigen.</p>	<p>2CH 29:8 Therefore the wrath of HASHEM was upon Yehudah and Yerushalayim, and he hath caused them to be a horror and an object of scorn and hissing, as ye see with your eyes.</p>
<p>און אָט זײנען אונדזערע 2CH 29:9 עלטערן געפֿאַלן דורכן שווערד, און אונדזערע זין, און אונדזערע טעכטער, און אונדזערע ווײבער, זײנען אין געפֿאַנגענשאַפֿט איבער דעם.</p>	<p>2CH 29:9 un ot zainen undzere elteren gefallen durchen shverd, un undzere zin, un undzere techter, un undzere vaiber, zainen in gefangenshaft iber dem.</p>	<p>2CH 29:9 For, hinei, Avoteinu have fallen by the cherev, our banim, our banot, our nashim are in captivity for this.</p>

	edit	
<p>2CH 29:10 אַצונד איז אין מיין האַרצן צו שליסן {כרת} אַ בְּרִית צו ה' אלוקי ישְׂרָאֵל, כדי זיין גרימצאָרן זאָל זיך אָפּקערן פֿון אונדז. edit</p>	<p>2CH 29:10 at sund iz in main hartsen tsu shlisen a bris tsu Hashem Elochei Yisroel, kedei zain grimitsoren zol zich opkeren fun undz.</p>	<p>2CH 29:10 Now it is in mine lev to make a Brit with HASHEM Elohei Yisroel, that His fierce wrath may turn away from us.</p>
<p>2CH 29:11 מיַינע קינדער איר זאָלט אַצונד נישט זיין אָפּגעלאָזט, וואָרום אייך האָט ה' אויסדערוויילט צו שטיין פֿאַר אים, אים צו באַדינען, און זיין צו אים דינער און רייכערן. edit</p>	<p>2CH 29:11 maine kinder ir zolt at sund nisht zain opgelozt, vorem ich hot Hashem oisderveilt tsu shtein far im, im tsu badinen, un zain tsu im diner un reicheren.</p>	<p>2CH 29:11 My banim, be not now negligent, for HASHEM hath chosen you to stand before Him, to serve Him, and that ye should minister unto Him, and burn ketoret.</p>
<p>2CH 29:12 זיינען אויפֿגעשטאַנען די לויים: מַחַת דער זון פֿון עַמְשׂוֹן, און יואֵל דער זון פֿון עַמְשׂוֹן, און יואֵל דער זון פֿון עזריהוּן, פֿון די קינדער פֿון די קהתים; און פֿון די קינדער פֿון מֶרְרִי, קיש דער זון פֿון עֲבַדִּין, און עֲזַרְיָהוּ דער זון פֿון יְהִלְיָאֵל; און פֿון די גֵּרְשׁוֹנִים, יואָח דער זון פֿון זִמְחָה, און יַעֲדִן דער זון פֿון יואָח; edit</p>	<p>2CH 29:12 zainen oifgeshtanen di Leviim: Machat der zun fun Amasaien, un Yoel der zun fun Amasaien, un Yoel der zun fun Azaryahuen, fun di kinder fun di Kohatim; un fun di kinder fun Merari, Kish der zun fun Avdien, un Azaryahu der zun fun Yehallelen; un fun di gershunim, Yoach der zun fun Zimmahen, un Eden der zun fun yuochen;</p>	<p>2CH 29:12 Then the Levi'im arose: Machat ben Amasai, and Yoel ben Azaryahu, of the Bnei HaKehati; and of the Bnei Merari, Kish ben Avdi, Azaryahu ben Yehallelel; and, of the Gershoni, Yoach ben Zimmah, and Eden ben Yoach;</p>
<p>2CH 29:13 און פֿון די קינדער פֿון אַליצפֿאָן, שמרי, און יעִיאֵל; און פֿון די קינדער פֿון אָסָף, זכַּרְיָהוּ, און מַתַּנְיָהוּ; edit</p>	<p>2CH 29:13 un fun di kinder fun Elitzaphan, Shimri, un Yeyel; un fun di kinder fun Asape, Zecharyahu, un Matanyahu;</p>	<p>2CH 29:13 And of the Bnei Elitzaphan, Shimri, and Ye'iel; and of the Bnei Asaph; Zecharyahu, and Matanyahu;</p>

<p>2CH 29:14 און פֿון די קינדער פֿון הַיָּמָן, יחִיאֵל, און שְׁמַעִי; און פֿון די קינדער פֿון ידוּתוֹן, שְׁמַעִיָּה, און עוֹזִיאֵל. edit</p>	<p>2CH 29:14 un fun di kinder fun Heman, Yechiel, un Shimei; un fun di kinder fun Yedutun, Shemayah, un euziel.</p>	<p>2CH 29:14 And of the Bnei Heman, Yechiel, and Shime'i; and of the Bnei Yedutun, Shema'yah, and Uzziel.</p>
<p>2CH 29:15 און זיי האָבן איינגעזאַמלט זייערע ברידער, און זיי האָבן זיך געהייליקט, און זיינען געקומען אַזוי ווי דעם מלכס באַפֿעל לויט די ווערטער פֿון ה', צו רייניקן דאָס הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH 29:15 un zei hoben ingezamlt zeyere brider, un zei hoben zich geheilikt, un zainen gekumen azoi vi dem melech's bafel loit di verter fun Hashem, tsu reiniken dos hoiz fun Hashem.</p>	<p>2CH 29:15 And they gathered their achim, and set themselves apart as kodesh, and went in, according to the mitzvat HaMelech, by the words of HASHEM , to make tahor the Beis HASHEM .</p>
<p>2CH 29:16 און די פֿהנים זיינען אַריינגעגאַנגען אינעווייניק אין הויז פֿון ה', צו רייניקן, און זיי האָבן אַרויסגעטראָגן די גאַנצע טומאה וואָס זיי האָבן געפֿונען אין דעם היכל פֿון ה', אין הויף פֿון ה'ס הויז; און די לויים האָבן עס צוגענומען אַרויסצוטראָגן דרויסן צום טייך קדרון. edit</p>	<p>2CH 29:16 un di koyanim zainen araingegangen ineveinik in hoiz fun Hashem, tsu reiniken, un zei hoben aroisgetrogen di gantse tume vos zei hoben gefunen in dem heichl fun Hashem, in hoif fun Hashem's hoiz; un di Leviim hoben es tsugenumen aroistsutrogen droisen tsum taich Kidron.</p>	<p>2CH 29:16 And the Kohanim went into the penimah (<i>inner part</i>) Beis HASHEM , to make it tahor, and brought out all tumah that they found in the Heikhal HASHEM into the khatzer (<i>courtyard</i>) of the Beis HASHEM . And the Levi'im took it, to carry it outside into the Wadi Kidron.</p>
<p>2CH 29:17 און זיי האָבן אָנגעהויבן הייליקן אין ערשטן טאָג פֿון ערשטן חודש, און אין אַכטן טאָג פֿון חודש זיינען זיי געקומען אין דעם פֿאַדערהויז פֿון ה'; און זיי האָבן</p>	<p>2CH 29:17 un zei hoben ongehoiben heiliken in ershten tog fun ershten choidesh, un in achten tog fun choidesh zainen zei gekumen in dem foderhoiz fun Hashem; un zei hoben geheilikt dos hoiz fun Hashem in acht</p>	<p>2CH 29:17 Now they began on the first day of the chodesh harishon to set apart as kodesh, and on the eighth day of the month they came to the Ulam HASHEM ; so they set apart as kodesh the Beis HASHEM in</p>

<p>געײליקט דאָס הױז פֿון ה' אין אַכט טעג; און אין זעכצנטן טאָג פֿון ערשטן חודש האָבן זײ געענדיקט. edit</p>	<p>teg; un in zechtsnten tog fun ershten choidesh hoben zeigeendikt.</p>	<p>eight days; and in the sixteenth day of the first month they finished.</p>
<p>2CH 29:18 און זײ זײנען אַרײנגעגאַנגען אינעווייניק [אין פּאַלאַץ] צום מלך חזקיהו, און האָבן געזאָגט: מיר האָבן גערייניקט דאָס גאַנצע הױז פֿון ה', און דעם מזבח פֿאַר בראַנדאָפֿער {עֹלָה} און אַלע זײנע כלים, און דעם טיש פֿאַר דער אויסלייגונג [פֿון ברויט] און אַלע זײנע כלים. edit</p>	<p>2CH 29:18 un zeizainen araingegangen ineveinik [in palats] tsum melech Chizkiyah, un hoben gezogt: mir hoben gereinikt dos gantse hoiz fun Hashem, un dem mizbeyeche far brandopfer un ale zaine keilim, un dem tish far der oisleigung [fun broit] un ale zaine keilim.</p>	<p>2CH 29:18 Then they went penimah to Chizkiyahu HaMelech, and said, We have made tahor all the Beis HASHEM , and the Mizbe'ach HaOlah, with all the vessels thereof, and the Shulchan HaMa'arechet (Table of the Stacks of Showbread) , with all the vessels thereof.</p>
<p>2CH 29:19 און אַלע כלים וואָס דער מלך אַחז האָט אַוועקגעוואָרפֿן אין זײן מלוכה, ווען ער האָט געפֿעלשט, האָבן מיר צורעכטגעמאַכט און געײליקט, און אָן זײנען זײ פֿאַר דעם מזבח פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH 29:19 un ale keilim vos der melech Achaz hot avekgevorfen in zain meluche, ven er hot gefelsht, hoben mir tsurechtgemacht un geheilikt, un on zainen zeifar dem mizbeyeche fun Hashem.</p>	<p>2CH 29:19 Moreover all the kelim (vessels) , which HaMelech Achaz in his reign did remove in his unfaithfulness, have we prepared and set apart as kodesh, and, hinei, they are before the Mizbe'ach HASHEM .</p>
<p>2CH 29:20 האָט זיך געפֿעדערט דער מלך יחזקיהו, און ער האָט אײנגעזאַמלט אַלע האַרן פֿון שטאָט, און ער איז אַרױפֿגעגאַנגען אין ה'ס הױז. edit</p>	<p>2CH 29:20 hot zich gefedert der melech Yechizkiyahu, un er hot ingezamlt ale haren fun shtot, un er iz aroifgegangen in Hashem's hoiz.</p>	<p>2CH 29:20 Then Chizkiyahu (Yechizkiyahu) HaMelech got up, and gathered the sarim of HaIr, and went up to the Beis HASHEM .</p>

<p>2CH 29:21 און מע האָט געבראַכט זיבן אָקסן, און זיבן ווידערס, און זיבן שעפסן, און זיבן ציגנבעק, פֿאַר אַ זינדאָפֿפֿער {קָרְבָּן חַטָּאת} פֿאַר דער מלוכה, און פֿאַר דעם מִקְדָּשׁ, און פֿאַר יהודה. און ער האָט געהייסן די קינדער פֿון אַהרן, די כהנים, זיי אויפֿברענגען אויף דעם מזבח פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH 29:21 un me hot gebracht ziben oxsen, un ziben viders, un ziben shepsen, un ziben tsignbek, far a zindopfer far der meluche, un far dem mikdash, un far Yehudah. un er hot geheisen di kinder fun Aharon, di koyanim, ze i oifbrenge oif dem mizbeyeche fun Hashem.</p>	<p>2CH 29:21 And they brought seven bulls, and seven rams, and seven lambs, and seven male goats, for a chattat (<i>sin offering</i>) for the Mamlachah (<i>Kingdom</i>), and for the Mikdash, and for Yehudah. And he commanded the Bnei Aharon HaKohanim to offer them on the Mizbe'ach HASHEM .</p>
<p>2CH 29:22 און זיי האָבן געשאַכטן די רינדער, און די כהנים האָבן צוגענומען דאָס בלוט, און זיי געשפרענגט עס אויפֿן מזבח; און זיי האָבן געשאַכטן די ווידער, און געשפרענגט דאָס בלוט אויפֿן מזבח, און זיי האָבן געשאַכטן די שאַף און געשפרענגט דאָס בלוט אויפֿן מזבח. edit</p>	<p>2CH 29:22 un ze i hoben geshochten di rinder, un di koyanim hoben tsugenumen dos blut, un ze i geshprengt es oifem mizbeyeche; un ze i hoben geshochten di vider, un geshprengt dos blut oifem mizbeyeche, un ze i hoben geshochten di shof un geshprengt dos blut oifem mizbeyeche.</p>	<p>2CH 29:22 So they slaughtered the bulls, and the kohanim received the dahm, and sprinkled it on the Mizbe'ach; likewise, when they had slaughtered the rams, they sprinkled the dahm upon the Mizbe'ach; they slaughtered also the lambs, and they sprinkled the dahm upon the Mizbe'ach.</p>
<p>2CH 29:23 און מע האָט געענט די בעק פֿון זינדאָפֿפֿער {קָרְבָּן חַטָּאת} פֿאַר דעם מלך און דער איינזאַמלונג, און זיי האָבן אָנגעלענט אויף זיי זייערע הענט. edit</p>	<p>2CH 29:23 un me hot genent di bek fun zindopfer far dem melech un der inzamlung, un ze i hoben ongelent oif ze i zeyere hent.</p>	<p>2CH 29:23 And they brought forth the male goats for the chattat before HaMelech and HaKahal; and they laid their hands upon them,</p>

<p>און די פֿהנים האָבן זיי 2CH 29:24 געשאַכטן, און האָבן אַרויפֿגעטאַן זייער בלוט פֿאַר אַ זינדאָפֿער {קֶרְבֵּן חַטָּאת} אויפֿן מזבח, כדי מִכֶּפֶר צו זיין אויף גאַנץ יִשְׂרָאֵל; וואָרום דער מלך האָט אָנגעזאָגט אַז פֿאַר גאַנץ יִשְׂרָאֵל זאָל זיין דאָס בראַנדאָפֿער {עֹלָה} און דאָס זינדאָפֿער {קֶרְבֵּן חַטָּאת}. edit</p>	<p>2CH 29:24 un di koyanim hoben zeigeshochten, un hoben aroifgeton zeyer blut far a zindopfer oifen mizbeyeche, kedei mechaper tsu zain oif gants Yisroel; vorem der melech hot ongezoigt az far gants Yisroel zol zain dos brandopfer un dos zindopfer.</p>	<p>2CH 29:24 And the Kohanim slaughtered them, and they made a sin offering with their dahm upon the Mizbe'ach, to make kapporah for kol Yisroel; for HaMelech commanded that the olah (burnt offering) and the (chattat) should be made for kol Yisroel.</p>
<p>און ער האָט געשטעלט 2CH 29:25 די לויים אין ה'ס הויז מיט צימבלען, מיט גיטאַרן, און מיט האַרפֿן, לויט דעם באַפֿעל פֿון דָּוִד, און גַּד דעם מלכס זעער, און נָתָן דעם נביא; וואָרום דער באַפֿעל איז געווען פֿון ה' דורך זיינע נביאים. edit</p>	<p>2CH 29:25 un er hot geshtelt di Leviim in Hashem's hoiz mit tsimblen, mit gitaren, un mit harfen, loit dem bafel fun Doviden, un Gad dem melech's zeer, un Natan dem novi; vorem der bafel iz geven fun Hashem durch zaine neviim.</p>	<p>2CH 29:25 And he stationed the Levi'im in the Beis HASHEM with cymbals, with nevalim, and with kinnorot, according to the mitzvat Dovid, and of Gad the Chozeh HaMelech and Natan HaNavi; for so was the commandment of HASHEM by His Nevi'im.</p>
<p>און די לויים זיינען 2CH 29:26 געשטאַנען מיט די בלי־זמר פֿון דָּוִד, און די פֿהנים מיט טרומייטן. edit</p>	<p>2CH 29:26 un di Leviim zainen geshtanen mit di kli-zmr fun Doviden, un di koyanim mit trumeiten.</p>	<p>2CH 29:26 And the Levi'im stood with the instruments of Dovid, and the Kohanim with the trumpets.</p>
<p>און חִזְקִיָּהוּ האָט 2CH 29:27 געהייסן אויפֿברענגען דאָס בראַנדאָפֿער {עֹלָה} אויפֿן מזבח, און בעת דאָס</p>	<p>2CH 29:27 un Chizkiyah hot geheisen oifbrenge dos brandopfer oifen mizbeyeche, un beis dos brandopfer hot zich ongehoiben, hot zich</p>	<p>2CH 29:27 And Chizkiyahu commanded to offer the olah (burnt offering) upon the Mizbe'ach. And when the olah (burnt offering) began, the Shir</p>

<p>בראנדאָפּפֿער {עלה} האָט זיך אָנגעהויבן, האָט זיך אָנגעהויבן דאָס געזאַנג פֿון ה' מיט די טרומייטן, און אין איינעם מיט די כלי־זמר פֿון דוד דעם מלך פֿון ישׂראל. edit</p>	<p>ongehoiben dos gezang fun Hashem mit di trumeiten, un in einem mit di kli-zmr fun Dovid dem melech fun Yisroel.</p>	<p>HASHEM began also with the trumpets, and with the instruments ordained by Dovid Melech Yisroel.</p>
<p>2CH 29:28 און די גאַנצע איינזאַמלונג האָט זיך געבוקט, און די זינגערס האָבן געזונגען, און די טרומייטן האָבן געטרומייטערט – דאָס אַלץ האָט אָנגעהאַלטן ביז דאָס בראנדאָפּפֿער {עלה} האָט זיך געענדיקט. edit</p>	<p>2CH 29:28 un di gantse inzamlung hot zich gebukt, un di zingers hoben gezungen, un di trumeiten hoben getrumeitert – dos alts hot ongehalten biz dos brandopfer hot zich geendikt.</p>	<p>2CH 29:28 And Kol HaKahal worshiped, and the Shir was being sung, and sounded, and all this continued until the olah was completed.</p>
<p>2CH 29:29 און ווי מע האָט געענדיקט אויפֿברענגען, האָט דער מלך און אַלע וואָס האָבן זיך געפֿונען מיט אים, געקניט און זיך געבוקט. edit</p>	<p>2CH 29:29 un vi me hot geendikt oifbrenge, hot der melech un ale vos hoben zich gefunen mit im, geknit un zich gebukt.</p>	<p>2CH 29:29 And when it had made an end of being offered up, HaMelech and all that were present with him bowed themselves, and worshiped.</p>
<p>2CH 29:30 און דער מלך יחזקיהו און די האָרן האָבן געהייסן די לויים לויבן ה' אין די ווערטער פֿון דודן און אָסָף דעם זעער, און זיי האָבן געלויבט מיט שִׂמְחָה, און האָבן זיך גענייגט און זיך געבוקט. edit</p>	<p>2CH 29:30 un der melech Yechizkiyahu un di haren hoben geheisen di Leviim loiben Hashem in di verter fun Doviden un Asape dem zeer, un zei hoben geloibt mit simcha, un hoben zich geneigt un zich gebukt.</p>	<p>2CH 29:30 Moreover Chizkiyahu (Yechizkiyahu) HaMelech and the sarim commanded the Levi'im to praise HASHEM with the words of Dovid, and of Asaph the Chozeh (<i>seer</i>) . And they sang praises with simchah, and they bowed their heads and worshiped.</p>

<p>און יחזקיהו האָט זיך 2CH 29:31 אָפּגערופֿן און האָט געזאָגט: אָצונד האָט איר דערפֿילט אייַער האָנט צו ה'; גענענט, און ברענגט שלאַכטאָפֿער און דאַנקאָפֿער {זֶבַח הַתּוֹדָה} אין הויז פֿון ה'. און די איינזאַמלונג האָט געבראַכט שלאַכטאָפֿער און דאַנקאָפֿער {זֶבַח הַתּוֹדָה}, און איטלעכער וואָס זיין האַרץ איז געווען וויליק – בראַנדאָפֿער {עֹלָה}. edit</p>	<p>2CH 29:31 un Yechizkiyahu hot zich opgerufen un hot gezogt: atsund hot ir derfilt ier hant tsu Hashem; genent, un brengt shlachtopfer un dankopfer in hoiz fun Hashem. un di inzamlung hot gebracht shlachtopfer un dankopfer, un itlecher vos zain harts iz geven vilik – brandopfer.</p>	<p>2CH 29:31 Then Chizkiyahu (Yechizkiyahu) answered and said, Now ye have consecrated yourselves unto HASHEM , come near and bring zevakhim and todot into the Beis HASHEM . And the Kahal brought in zevakhim and todot; and, as many as were of a willing heart, olot (<i>burnt offerings</i>) .</p>
<p>און די צאָל פֿון די 2CH 29:32 בראַנדאָפֿער {עֹלָה} וואָס די איינזאַמלונג האָט געבראַכט, איז געווען זיבעציק רינדער, הונדערט ווידערס, צוויי הונדערט שעפּסן; די אַלע פֿאַר אַ בראַנדאָפֿער {עֹלָה} צו ה'. edit</p>	<p>2CH 29:32 un di tsol fun di brandopfer vos di inzamlung hot gebracht, iz geven zibetsik rinder, hundert viders, tsvei hundert shepsen; di ale far a brandopfer tsu Hashem.</p>	<p>2CH 29:32 And the number of the olah, which the Kahal brought, was threescore and ten bulls, a hundred rams, and two hundred lambs; all these were for an olah (<i>burnt offering</i>) to HASHEM .</p>
<p>און די געהייליקטע 2CH 29:33 זיינען געווען זעקס הונדערט רינדער, און דריי טויזנט שאָפּ. edit</p>	<p>2CH 29:33 un di geheilikte zainen geven zeks hundert rinder, un drai toizent shof.</p>	<p>2CH 29:33 And the kadashim were six hundred bulls and three thousand sheep.</p>
<p>אַבער די כּהנים זיינען געווען צו ווינציק, און זיי האָבן</p>	<p>2CH 29:34 ober di koyanim zainen geven tsu vintsik, un zei hoben nisht gekent opshinden ale</p>	<p>2CH 29:34 But the Kohanim were too few, so that they could not skin all the olot; therefore their</p>

<p>נישט געקענט אָפּשינדן אַלע בראַנדאָפּפּער {עלָה}; האָבן זייערע ברידער די לויים זיי אונטערגעהאַלפּן ביז די אַרבעט איז געווען געענדיקט, און ביז די כּהנים האָבן זיך געהייליקט; וואָרום די לויים זיינען געווען רעכטפּאַרטיקער אין האַרצן זיך צו הייליקן פֿון די כּהנים. edit</p>	<p>brandopfer; hoben zeyere brider di Leviim zeı untergeholfen biz di arbet iz geven geendikt, un biz di koyanim hoben zich geheilikt; vorem di Leviim zainen geven rechtfartiker in hartsen zich tsu heiliken fun di koyanim.</p>	<p>achim the Levi'im did help them, until the work was completed, and until the other Kohanim had set them apart as kodesh for the Levi'im were more yashar in lev to set themselves apart as kodesh than the Kohanim.</p>
<p>2CH 29:35 און אויך בראַנדאָפּפּער {עלָה} זיינען געווען לרוב, מיט פֿעטס פֿון פֿרידאָפּפּער {זֶבַח שְׁלָמִים}, און מיט גיסאָפּפּער {נֶסֶךְ} צו די בראַנדאָפּפּער {עלָה}. אַזוי איז איינגעשטעלט געוואָרן דער דינסט פֿון ה'ס הויז. edit</p>	<p>2CH 29:35 un oich brandopfer zainen geven lruv, mit fets fun fridopfer, un mit gisopfer tsu di brandopfer. azoi iz ingeshtelt gevoren der dinst fun Hashem's hoiz.</p>	<p>2CH 29:35 And also the olah were in abundance, with the fat of the shelamim, and the nesakhim for every olah. So the Avodas Beis HASHEM was set in order.</p>
<p>2CH 29:36 און יחזקיהו און דאָס גאַנצע פֿאָלק האָבן זיך געפֿרייט איבער דעם וואָס האלקים האָט אָנגעברייט פֿאַר דעם פֿאָלק, וואָרום די זאך איז געשען פּלוצלינג. edit</p>	<p>2CH 29:36 un Yechizkiyahu un dos gantse folk hoben zich gefreit iber dem vos HaElokim hot ongebreit far dem folk, vorem di zach iz geshen plutsling.</p>	<p>2CH 29:36 And Chizkiyahu (Yechizkiyahu) rejoiced, and kol HaAm, that HaElohim had prepared the people, for the matter was done suddenly.</p>
<p>2CH 30:1 און יחזקיהו האָט געשיקט צו גאַנץ ישׂראֵל און יהודה, און ער האָט אויך</p>	<p>2CH 30:1 un Yechizkiyahu hot geshikt tsu gants Yisroel un Yehudah, un er hot oich</p>	<p>2CH 30:1 And Chizkiyahu (Yechizkiyahu) sent to kol Yisroel and Yehudah, and wrote</p>

<p>געשריבן בריוו צו אפֿרים און מנֶשֶׁה, צו קומען אין הויז פֿון ה' אין ירושָׁלַיִם צו מאַכן דעם קרבֿן-פֿסַח צו ה' אלוֹקֵי יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>geshriben briv tsu Ephrayim un Menasheh, tsu kumen in hoiz fun Hashem in Yerusholayim tsu machen dem korben-pesach tsu Hashem Elochei Yisroel.</p>	<p>iggerot also to Ephrayim and Menasheh, that they should come to the Beis HASHEM at Yerushalayim, to keep the Pesach HASHEM Elohei Yisroel.</p>
<p>2CH 30:2 און דער מלך און זיינע האָרן און די גאַנצע עדה אין ירושָׁלַיִם האָבן זיך באַקלערט צו מאַכן דעם קרבֿן-פֿסַח אין צווייטן חודש. edit</p>	<p>2CH 30:2 un der melech un zaine haren un di gantse eide in Yerusholayim hoben zich baklert tsu machen dem korben-pesach in tsveiten choidesh.</p>	<p>2CH 30:2 For HaMelech had conferred and agreed with his sarim, and kol HaKahal in Yerushalayim, to keep the Pesach in the second month.</p>
<p>2CH 30:3 וואָרום זיי האָבן אים נישט געקענט מאַכן אין יענער צייט, ווייל נישט גענוג פֿהנים האָבן זיך געהאַט געהייליקט, און דאָס פֿאַלק איז נישט געווען איינגעזאַמלט אין ירושָׁלַיִם. edit</p>	<p>2CH 30:3 vorem zeı hoben im nisht gekent machen in yener tsait, vail nisht genug koyanim hoben zich gehat geheilikt, un dos folk iz nisht geven ingezamlt in Yerusholayim.</p>	<p>2CH 30:3 For they could not keep it at its time, because the Kohanim had not set themselves apart as kodesh in sufficient numbers, neither had HaAm gathered themselves together to Yerushalayim.</p>
<p>2CH 30:4 און די זאך איז געווען גלייך אין די אויגן פֿון מלך, און אין די אויגן פֿון דער גאַנצער עדה. edit</p>	<p>2CH 30:4 un di zach iz geven glaich in di oigen fun melech, un in di oigen fun der gantser eide.</p>	<p>2CH 30:4 And the thing pleased HaMelech and kol HaKahal.</p>
<p>2CH 30:5 און זיי האָבן באַשטימט די זאך, אַרויסצולאָזן אַן אויסרוף אין גאַנץ יִשְׂרָאֵל, פֿון באַר-שֶׁבַע און ביז דָן, צו קומען מאַכן קרבֿן-פֿסַח צו ה'</p>	<p>2CH 30:5 un zeı hoben bashtimt di zach, aroistsulozen an oisruf in gants Yisroel, fun Beer-Sheva un biz Dan, tsu kumen machen korben-pesach tsu Hashem Elochei Yisroel in Yerusholayim; vorem me hot im</p>	<p>2CH 30:5 So they established a decree to make proclamation throughout kol Yisroel, from Be'er-Sheva even to Dan, that they should come to keep Pesach unto HASHEM Elohei Yisroel in Yerushalayim, for not</p>

<p>אלוקי ישראל אין ירושלים; וואָרום מע האָט אים שוין פֿון לאַנג נישט געהאַט געמאַכט אַזוי ווי עס שטייט געשריבן. edit</p>	<p>shoin fun lang nisht gehat gemacht azoi vi es shteit geschriben.</p>	<p>many had kept Pesach as prescribed.</p>
<p>און די לויפערס זיינען געגאַנגען מיט בריוו פֿון דער האַנט פֿון מלך און זיינע האַרן, דורך גאַנץ ישראל און יהודה, און לויט דעם באַפֿעל פֿון דעם מלך, אַזוי צו זאָגן: קינדער פֿון ישראל, קערט אייך אום צו ה' דעם ג-ט פֿון אַבְרָהָם, יצחק, און ישראל, כדי ער זאָל זיך אומקערן צו די אַנטרונענע וואָס זיינען אייך געבליבן פֿון דער האַנט פֿון די מלכים פֿון אשור. edit</p>	<p>2CH30:6 un di loifers zainen gegangen mit briv fun der hant fun melech un zaine haren, durch gants Yisroel un Yehudah, un loit dem bafel fun dem melech, azoi tsu zogen: kinder fun Yisroel, kert ich um tsu Hashem dem G-t fun Avraham, Yitzchak, un Yisroel, kedei er zol zich umkeren tsu di antrunene vos zainen ich gebliben fun der hant fun di Molechim fun Ashur.</p>	<p>2CH30:6 So the runners went with the iggerot from HaMelech and his sarim throughout kol Yisroel and Yehudah, and according to the commandment of HaMelech, saying, Ye Bnei Yisroel, shuvu (<i>turn, return</i>) unto HASHEM Elohei Avraham, Yitzchak, and Yisroel, and He will return to the remnant of you, that are escaped out of the yad of the Kings of Assyria.</p>
<p>און איר זאָלט נישט זיין ווי אייערע פֿאַטערס, און אַזוי ווי אייערע ברידער, וואָס האַבן געפֿעלשט אָן ה' דעם ג-ט פֿון זייערע עלטערן, און ער האָט זיי געמאַכט פֿאַר אַ בייזווונדער, אַזוי ווי איר זעט. edit</p>	<p>2CH30:7 un ir zolt nisht zain vi eyere foters, un azoi vi eyere brider, vos hoben gefelsht on Hashem dem G-t fun zeyere elteren, un er hot zei gemacht far a beizvunder, azoi vi ir zet.</p>	<p>2CH30:7 And be not ye like Avoteichem, and like your achim, which were unfaithful against HASHEM Elohei Avoteihem, Who therefore gave them up to a desolation, as ye see.</p>
<p>אַצונד, זאָלט איר נישט 2CH30:8</p>	<p>2CH30:8 atsund, zolt ir nisht hart machen ier naken azoi vi eyere</p>	<p>2CH30:8 Now be ye not stiffnecked, as Avoteichem</p>

<p>הָאֲרֵץ מֵאֲכָן אֵי־עַר נֶאֱקָן אֲזוּי וּוּי אֵי־עַרְעַר עֶלְטֶעֶרן; גִּיט די הָאָנֶט צו ה', און קומט אין זײַן מִקְדָּשׁ וּוּאָס עַר הָאָט גַּעֲהֵי־לִיקֵט אויף אֵי־בִיק, און דִּינֵט ה' אֱלוֹקֵיכֶם, כַּדִּי זײַן גְּרִימְצָאָרן זאָל זיך אָפּקֶערן פֿון אֵי־ךְ. edit</p>	<p>elteren; git di hant tsu Hashem, un kumt in zain mikdash vos er hot geheilikt oif eibik, un dint Hashem Elokeichem, kedei zain grimtsoren zol zich opkeren fun ich.</p>	<p>were, but yield yourselves unto HASHEM , and come to His Mikdash, which He hath set apart as kodesh l'olam; and serve HASHEM Eloheichem, that the fierceness of His wrath may turn away from you.</p>
<p>2CH 30:9 וּוּאָרוֹם אַז אִיר וועט זיך אומקערן צו ה', וועלן אֵי־עַרְעַר בְּרִידֶעֶר און אֵי־עַרְעַר זײַן קִרְיָגן דַּעֲרַבְאָרִימוֹנֵג בִּי זײַעֲרַע פֿאַנגֶערס, און זיך אומקערן צו דַּעם דאַזִיקן לֶאָנֵד, וּוּאָרוֹם דַּעֲרַבְאָרִימֵדִיק און לֵיִיטְזֶע־לִיק איז ה' אֱלוֹקֵיכֶם, און ער וועט נִישֵׁט אָפּקֶערן דַּעם פָּנִים פֿון אֵי־ךְ, אַז אִיר וועט זיך אומקערן צו אים. edit</p>	<p>2CH 30:9 vorem az ir vet zich umkeren tsu Hashem, velen eyere brider un eyere zin krigen derbarimung bai zeyere fangers, un zich umkeren tsu dem doziken land, vorem derbarimdik un laitzelik iz Hashem Elokeichem, un er vet nisht opkeren dem ponem fun ich, az ir vet zich umkeren tsu im.</p>	<p>2CH 30:9 For if ye turn again unto HASHEM , your achim and your banim shall find rachamim before them that lead them captive, so that they shall come back into HaAretz HaZot, for HASHEM Eloheichem is channun (<i>gracious</i>) and rachum (<i>compassionate</i>), and will not turn away His face from you, if ye return unto Him.</p>
<p>2CH 30:10 און די לוי־פֿערס זײַנען געגאַנגען פֿון שטאָט דורך לֶאָנֵד אֶפְרַיִם און מְנַשֶּׁה, און בִּיז זבֿולון; אָבער מע הָאָט געלאַכט פֿון זיי און געשפּעט פֿון זיי. edit</p>	<p>2CH 30:10 un di loifers zainen gegangen fun shtot durch land Ephrayim un Menasheh, un biz Zevulun; ober me hot gelacht fun ze un geshpet fun ze.</p>	<p>2CH 30:10 So the runners passed from town to town through Eretz Ephrayim and Menasheh even unto Zevulun, but they laughed them to scorn, and mocked them.</p>
<p>2CH 30:11 נאָר טייל פֿון אֲשֶׁר און מְנַשֶּׁה און זבֿולון זײַנען געוואָרן</p>	<p>2CH 30:11 nor teil fun Asher un Menasheh un Zevulun zainen</p>	<p>2CH 30:11 Nevertheless anashim of Asher and Menasheh and of</p>

<p>אונטערטעניק, און זיינען געקומען קיין ירושלים. edit</p>	<p>gevoren untertenik, un zainen gekumen kein Yerusholayim.</p>	<p>Zevulun humbled themselves, and went to Yerushalayim.</p>
<p>2CH 30:12 אויך אין יהודה איז געווען די האנט פון האלקים צו געבן איין {אחד} הארץ צו טאן דעם באפעל פון דעם מלך און הארן, לויט דעם ווארט פון ה'. edit</p>	<p>2CH 30:12 oich in Yehudah iz geven di hant fun HaElokim tsu geben ein harts tsu ton dem bafel fun dem melech un haren, loit dem vort fun Hashem.</p>	<p>2CH 30:12 Also in Yehudah the Yad HaElohim was to give them lev echad to carry out the mitzvat HaMelech and of the sarim, by the word of HASHEM .</p>
<p>2CH 30:13 און עס האבן זיך אויפגעקליבן אין ירושלים א סך פאלק צו מאכן דעם יום- טוב פון מצות אין צווייטן חודש – זייער א גרויסע איינזאמלונג. edit</p>	<p>2CH 30:13 un es hoben zich oifgekliben in Yerusholayim a sach folk tsu machen dem yom- Tov fun matsus in tsvaiten choidesh – zeyer a groise inzamlung.</p>	<p>2CH 30:13 And there assembled at Yerushalayim Am Rav (Much People) to keep Chag HaMatzot in the second month, a kahal larov me'od (a very great congregation) .</p>
<p>2CH 30:14 און זיי זיינען אויפגעשטאנען און האבן אפגעטאן די מזבחות וואס אין ירושלים, און אלע רייכערערטער האבן זיי אפגעטאן און אריינגעווארפן אין טייד קדרון. edit</p>	<p>2CH 30:14 un zei zainen oifgeshtanen un hoben opgeton di mizbeyches vos in Yerusholayim, un ale reichererter hoben zei opgeton un araingevorfen in taich Kidron.</p>	<p>2CH 30:14 And they arose and removed the mizbechot that were in Yerushalayim, and all the incense altars they took away, and threw them into the Wadi Kidron.</p>
<p>2CH 30:15 און זיי האבן געשאכטן דעם קרבן-פסח אין פערצנטן טאג פון צווייטן חודש; און די כהנים און די לויים האבן זיך געשעמט, און זיי האבן זיך</p>	<p>2CH 30:15 un zei hoben geshochten dem korben-pesach in fertsnten tog fun tsvaiten choidesh; un di koyanim un di Leviim hoben zich geshemt, un zei hoben zich geheilikt, un gebracht brandopfer in hoiz fun Hashem.</p>	<p>2CH 30:15 Then they slaughtered the Pesach on the fourteenth day of the second month; and the Kohanim and the Levi'im were ashamed, and they set themselves apart as kodesh, and brought olot to the Beis</p>

<p>געהייליקט, און געבראַכט בראַנדאָפּפֿער {עלָה} אין הויז פֿון ה'. edit</p>		<p>HASHEM .</p>
<p>2CH 30:16 און זיי זיינען געשטאַנען אויף זייער אָרט, אַזוי ווי זייער דין, לויט דער תּוּרָה פֿון משה דעם מאָן פֿון ג-ט; די פּהנים האַבן געשפּרענגט דאָס בלוט פֿון דער האַנט פֿון די לויים. edit</p>	<p>2CH 30:16 un zei zainen geshtanen oif zeyer ort, azoi vi zeyer din, loit der ture fun Moshe dem man fun G-t; di koyanim hoben geshprengt dos blut fun der hant fun di Leviim.</p>	<p>2CH 30:16 And they stood in their place after their prescribed manner, according to the Torat Moshe Ish HaElohim; the Kohanim sprinkled the dahm, which they received of the yad of the Levi'im.</p>
<p>2CH 30:17 וואָרום אַ סך זיינען געווען אין דער איינזאַמלונג וואָס האָבן זיך נישט געהייליקט; דערום זיינען די לויים געווען איבער דער שעכטונג פֿון דעם קָרְבֿן-פֿסח פֿאַר איטלעכן וואָס איז נישט ריין, כדי צו הייליקן צו ה'. edit</p>	<p>2CH 30:17 vorem a sach zainen geven in der inzamlung vos hoben zich nisht geheilikt; derum zainen di Leviim geven iber der shechtung fun dem korben-pesach far itlechen vos iz nisht rein, kedei tsu heiliken tsu Hashem.</p>	<p>2CH 30:17 For there were rabbim in HaKahal that were not set apart as kodesh; therefore the Levi'im had the charge of the shechitah <i>(ritual slaughter)</i> of the Pesachim for every one that was not tahor and therefore could not set them apart as kodesh unto HASHEM .</p>
<p>2CH 30:18 ווייל דאָס רובֿ פֿון דעם פֿאַלק, צומיינסט פֿון אַפֿרים און מְנַשֶׁה, ישְׁשָׁכָר און זְבוּלוֹן, האַבן זיך נישט גערייניקט; נאָר זיי האָבן געגעסן דעם קָרְבֿן-פֿסח נישט ווי עס שטייט געשריבן, ווייל יחזקיהו האָט מתפלל געווען אויף זיי, אַזוי צו זאָגן: ה' דער גוטער זאַל</p>	<p>2CH 30:18 vail dos rov fun dem folk, tsumeinst fun Ephrayim un Menasheh, Yissakhar un Zevulun, hoben zich nisht gereinikt; nor zei hoben gegesen dem korben-pesach nisht vi es shteit geshriben, vail Yechizkiyahu hot mispalel geven oif ze, azoi tsu zogen: Hashem der guter zol mechaper zain oif</p>	<p>2CH 30:18 For most of HaAm, even many of Ephrayim, and Menasheh, Yissakhar, and Zevulun, had not made themselves tahor, yet did they eat the Pesach contrary to what was written. But Chizkiyahu (Yechizkiyahu) davened for them, saying, May HASHEM Hatov grant kapporah to</p>

<p>מכפר זיין אויף edit</p>		
<p>איטלעכן וואָס האָט 2CH 30:19 געקערט זיין האַרץ צו זוכן האלקים ה', דעם ג-ט פֿון זיינע עלטערן, הגם נישט לויט דער ריינקייט וואָס מע דאַרף ביי הייליקייט. edit</p>	<p>2CH 30:19 itlechen vos hot gekert zain harts tsu zuchen HaElokim Hashem, dem G-t fun zaine elteren, hagam nisht loit der reinkeit vos me darf bai heilikeit.</p>	<p>2CH 30:19 Everyone that prepareth his lev to seek HaElohim, HASHEM Elohei Avotav, though he be not tahor according to the taharat HaKodesh.</p>
<p>און ה' האָט צוגעהערט 2CH 30:20 יחזקיהו, און ער האָט געהיילט {רפא} דאָס פֿאַלק. edit</p>	<p>2CH 30:20 un Hashem hot tsugehert Yechizkiyahu, un er hot geheilt dos folk.</p>	<p>2CH 30:20 And HASHEM paid heed to Chizkiyahu (Yechizkiyahu), and healed HaAm.</p>
<p>און די קינדער פֿון 2CH 30:21 ישׂראל וואָס האָבן זיך געפֿונען אין ירושלים, האָבן געמאַכט דעם יום-טובֿ פֿון מצות זיבן טעג מיט גרויס שְׂמחה; און די לויים און די כהנים האָבן געלויבט ה' טאָג אין טאָג, מיט שטאַרקע בלייזמר צו ה'. edit</p>	<p>2CH 30:21 un di kinder fun Yisroel vos hoben zich gefunen in Yerusholayim, hoben gemacht dem yom-Tov fun matsus ziben teg mit grois simcha; un di Leviim un di koyanim hoben geloibt Hashem tog in tog, mit shtarke kli-zmr tsu Hashem.</p>	<p>2CH 30:21 And the Bnei Yisroel that were present at Yerushalayim kept the Chag HaMatzot shivat yamim with simchah gedolah; and the Levi'im and the Kohanim praised HASHEM yom b'yom, singing with loud instruments unto HASHEM .</p>
<p>און יחזקיהו האָט 2CH 30:22 גערעדט צום האַרצן פֿון די לויים וואָס זיינען געווען ווילפֿאַרשטאַנדיק וועגן ה'. און זיי האָבן געגעסן די זיבן טעג פֿון יום-טובֿ, און זיי האָבן געשלאַכט זבֿחי שלמים, און דאַנקאַפֿער ה' דעם ג-ט פֿון</p>	<p>2CH 30:22 un Yechizkiyahu hot geredt tsum hartsen fun di Leviim vos zainen geven voilfarshandik vegen Hashem. un zei hoben gegesen di ziben teg fun yom-Tov, un zei hoben geschlacht zibachei Shalemim, un dankopfer Hashem dem G-t fun zeyere elteren.</p>	<p>2CH 30:22 And Chizkiyahu (Yechizkiyahu) spoke words of comfort unto all the Levi'im who taught the seichel tov of HASHEM , and they did eat the mo'ed seven days, offering zivkhei shelamim, and making confession to HASHEM Elohei Avoteihem.</p>

<p>זייערע עלטערן. edit</p>		
<p>און די גאַנצע 2CH 30:23 איינזאַמלונג האָט זיך באַקלערט צו מאַכן נאָך אַנדערע זיבן טעג; און זיי האַבן געמאַכט זיבן טעג אַ שִׁמְחָה. edit</p>	<p>2CH 30:23 un di gantse inzamlung hot zich baklert tsu machen noch andere ziben teg; un zei hoben gemacht ziben teg a simcha.</p>	<p>2CH 30:23 And the kol HaKahal conferred and agreed to celebrate still another shivat yamim; and they kept another shivat yamim with simcha.</p>
<p>וואָרום דער מלך פֿון 2CH 30:24 יהודה יחזקיהו האָט מנדב געווען פֿאַר דער איינזאַמלונג טויזנט אַקסן און זיבן טויזנט שאָף, און די האָרן האָבן מנדב געווען פֿאַר דער איינזאַמלונג טויזנט אַקסן און צען טויזנט שאָף, און פֿיל פֿהנים האָבן זיך געהייליקט. edit</p>	<p>2CH 30:24 vorem der melech fun Yehudah Yechizkiyahu hot menadev geven far der inzamlung toizent oxsen un ziben toizent shof, un di haren hoben menadev geven far der inzamlung toizent oxsen un Tzoan toizent shof, un fil koyanim hoben zich geheilikt.</p>	<p>2CH 30:24 For Chizkiyahu (Yechizkiyahu) Melech Yehudah did give to the Kahal a thousand bulls and seven thousand sheep; and the sarim gave to the Kahal a thousand bulls and ten thousand sheep; and a great number of Kohanim set themselves apart as kodesh.</p>
<p>און די גאַנצע 2CH 30:25 איינזאַמלונג פֿון יהודה, און די פֿהנים און די לויים, און די גאַנצע איינזאַמלונג וואָס איז געקומען פֿון ישׂראֵל, און די פֿרעמדע וואָס זיינען געקומען פֿון לאַנד ישׂראֵל, אָדער וואָס זיינען געזעסן אין יהודה, האָבן זיך געפֿרייט. edit</p>	<p>2CH 30:25 un di gantse inzamlung fun Yehudah, un di koyanim un di Leviim, un di gantse inzamlung vos iz gekumen fun Yisroel, un di fremde vos zainen gekumen fun land Yisroel, oder vos zainen gezesen in Yehudah, hoben zich gefreit.</p>	<p>2CH 30:25 And kol Kehal Yehudah, with the Kohanim and the Levi'im, and kol HaKahal that came out of Yisroel, and the gerim that came out of Eretz Yisroel, and that dwelt in Yehudah, rejoiced.</p>
<p>און עס איז געווען אַ 2CH 30:26</p>	<p>2CH 30:26 un es iz geven a groise simcha in Yerusholayim, vorem</p>	<p>2CH 30:26 So there was simchah gedolah in Yerushalayim; for</p>

<p>גרױסע שְׁמַחָה אין ירוּשָׁלַיִם, וואַרום פֿון די טעג פֿון שלמה דעם זון פֿון דָּוִד, דעם מלך פֿון יִשְׂרָאֵל, איז אַזױ-וואָס נישט געװען אין ירוּשָׁלַיִם. edit</p>	<p>fun di teg fun Shelomo dem zun fun Dovid, dem melech fun Yisroel, iz azoi-vos nisht geven in Yerusholayim.</p>	<p>since the days of Sh'lomo Ben Dovid Melech Yisroel there was not the like in Yerushalayim.</p>
<p>2CH 30:27 און די פֿהנים און די לױים זײַנען אויפֿגעשטאַנען און האַבן געבענטשט דאָס פֿאַלק, און זײַער קול איז צוגעהערט געװאָרן, און זײַער תּפֿילה איז געקומען צו זײַן הייליקער ווינונג, אין הימל. edit</p>	<p>2CH 30:27 un di koyanim un di Leviim zainen oifgeshtanen un hoben gebentsht dos folk, un zeyer kol iz tsugehert gevoren, un zeyer tfile iz gekumen tsu zain heiliker voinung, in himel.</p>	<p>2CH 30:27 Then the Kohanim and the Levi'im arose and blessed HaAm, and their voice was heard, and their tefillah came up to His Ma'on Kodesh, even unto Shomayim.</p>
<p>2CH 31:1 און אז מע האָט דאָס אַלץ געענדיקט, זײַנען אַרויסגעגאַנגען אַלע יִשְׂרָאֵל וואָס האָבן זיך דאַרטן געפֿונען, צו די שטעט פֿון יהודה, און זיי האָבן צעבראַכן די זײַלשטיינער, און אַפֿגעהאַקט די געצנביימער, און אײַנגעװאַרפֿן די במות און די מזבחות, פֿון גאַנץ יהודה און בנימין, און אין אפֿרים און מנָשָׁה, ביז צום פֿאַרלענדן. און אַלע קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל האָבן זיך אומגעקערט איטלעכער צו זײַן אײַגנטום אין זײַערע</p>	<p>2CH 31:1 un az me hot dos alts geendikt, zainen aroisgegangen ale Yisroel vos hoben zich dorten gefunen, tsu di shtet fun Yehudah, un zei hoben tsebrachen di zailshtainer, un opgehakt di getsnbeimer, un ingevorfen di Bamot un di mizbeyches, fun gants Yehudah un Binyamin, un in Ephrayim un Menasheh, biz tsum farlenden. un ale kinder fun Yisroel hoben zich umgekert itlecher tsu zain eigentum in zeyere shtet.</p>	<p>2CH 31:1 Now when all this was completed, kol Yisroel that were present went out to the towns of Yehudah, and smashed the matzevot, and cut down the Asherim, and threw down the high places and the mizbechot throughout kol Yehudah and Binyamin, in Ephrayim also and Menasheh, until they had utterly destroyed them all. Then all the Bnei Yisroel returned, every ish to his achuzzah, into their own towns.</p>

<p>שטעט. edit</p>		
<p>2CH31:2 און יחזקיהו האָט באַשטימט די אָפטיילונג פֿון די כהנים און די לויים לויט זייערע אָפטיילונגען, איטלעכן ווי נאָך זיין דינסט, סײַ די כהנים סײַ די לויים. פֿאַר בראַנדאָפֿער {עלה}, און פֿאַר פֿרידאָפֿער {זבֿח שְׁלָמִים}, אויף צו דינען, און צו דאַנקען און לויבן אין די טויערן פֿון ה'ס לאַגערן; edit</p>	<p>2CH31:2 un Yechizkiyahu hot bashtimt di opteilung fun di koyanim un di Leviim loit zeyere opteilungen, itlechen vi noch zain dinst, sai di koyanim sai di Leviim. far brandopfer, un far fridopfer, oif tsu dinen, un tsu danken un loiben in di toieren fun Hashem's lageren;</p>	<p>2CH31:2 And Chizkiyahu (Yechizkiyahu) appointed the machlekot of the Kohanim and the Levi'im after their divisions, every ish according to his avodas service, the Kohanim and Levi'im for olah and for shelamim, to minister, to give thanks, to praise in the Sh'arei Machanot HASHEM .</p>
<p>2CH31:3 און דעם מלכס צושטייער פֿון זיין פֿאַרמעג פֿאַר די בראַנדאָפֿער {עלה} – פֿאַר די בראַנדאָפֿער {עלה} פֿון אין דער פֿרי און פֿון אָוונט, און די בראַנדאָפֿער {עלה} פֿון די שבתים, און פֿון ראש־חודש, און פֿון די יום-טובֿים, אַזוי ווי עס שטייט געשריבן אין דער תורה פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH31:3 un dem melech's tsushtaiier fun zain farmeg far di brandopfer – far di brandopfer fun in der peire un fun ovent, un di brandopfer fun di Shabetaim, un fun rsh-chudsh, un fun di yom-tuvm, azoi vi es shteit geshriben in der ture fun Hashem.</p>	<p>2CH31:3 A gift from HaMelech, from his own possessions, was for the olot, for the boker and erev olot, and the olot for the Shabbatot, and for Rosh Chodesh, and for the Mo'adim, as it is written in the Torat HASHEM .</p>
<p>2CH31:4 און ער האָט אָנגעזאָגט דעם פֿאַלק, די באַווינער פֿון ירושָׁלַיִם, צו געבן דעם טייל פֿון די כהנים און די לויים, כדי</p>	<p>2CH31:4 un er hot ongezot dem folk, di bavoiner fun Yerusholayim, tsu geben dem teil fun di koyanim un di Leviim, kedei zei zolen zich</p>	<p>2CH31:4 Moreover he commanded HaAm that dwelt in Yerushalayim to give the menat HaKohanim v'HaLevi'im <i>(support of the Kohanim and</i></p>

<p>זיי זאָלן זיך האַלטן אָן דער תורה פֿון ה'. edit</p>	<p>halten on der ture fun Hashem.</p>	<p><i>the Levi'im</i>), that they might strengthen themselves in the Torat HASHEM .</p>
<p>און ווי דאָס וואָרט איז פֿאַרשפּרײט געוואָרן, אַזוי האַבן די קינדער פֿון ישׂראַל געבראַכט פֿיל ערשטע פֿון תבואה, וויין, און אייל, און האַניק, און אַלערליי איינקום פֿון פֿעלד, און מעשר פֿון אַלצדינג האָבן זיי געבראַכט לרוב. edit</p>	<p>2CH31:5 un vi dos vort iz farshpreit gevoren, azoi hoben di kinder fun Yisroel gebracht fil ershte fun tvuh, vain, un eil, un honik, un alerlei inkum fun feld, un maiser fun altsding hoben zeि gebracht lruv.</p>	<p>2CH31:5 And as soon as the devar went out, the Bnei Yisroel brought in abundance the reshit of dagan, tirosh, and yitzhar (<i>pure olive oil</i>), and devash, and of all the increase of the sadeh; and the ma'aser (<i>tithe</i>) of all things they brought in abundantly.</p>
<p>און די קינדער פֿון ישׂראַל און יהודה וואָס זײַנען געזעסן אין די שטעט פֿון יהודה, זיי אויך האָבן געבראַכט מעשר פֿון רינדער און שאָף, און מעשר פֿון די הייליקע גאָבן וואָס זײַנען געהייליקט געוואָרן צו ה' זייער ג-ט; און זיי האָבן אָנגעלייגט הויפֿנס-הויפֿנסווייז. edit</p>	<p>2CH31:6 un di kinder fun Yisroel un Yehudah vos zainen gezesen in di shtet fun Yehudah, zeि oich hoben gebracht maiser fun rinder un shof, un maiser fun di heilike goben vos zainen geheilikt gevoren tsu Hashem zeyer G-t; un zeи hoben ongeleigt hoifns-hoifnsvaiz.</p>	<p>2CH31:6 And concerning the Bnei Yisroel and Yehudah, that dwelt in the towns of Yehudah, they also brought in the ma'aser of bakar and tzon, and the ma'aser of kadashim which were hamekudashim (<i>consecrated, set apart as kodesh</i>) unto HASHEM Eloheihem, and piled them in heaps.</p>
<p>אין דריטן חודש האָט מען אָנגעהויבן לייגן דעם גרונט פֿון די הויפֿנס, און אין זיבעטן חודש האָט מען געענדיקט. edit</p>	<p>2CH31:7 in driten choidesh hot men ongehoiben leigen dem grunt fun di hoifns, un in zibeten choidesh hot men geendikt.</p>	<p>2CH31:7 In the chodesh hashelishi they began to lay foundations for the heaps, and completed them in the chodesh hashevi'i.</p>

<p>2CH31:8 זיינען געקומען יחזקיהו און די האַרן, און זיי האָבן באַקוקט די הויפֿנס, און האָבן געבענטשט ה' און זיין פֿאַלק edit .יִשְׂרָאֵל.</p>	<p>2CH31:8 zainen gekumen Yechizkiyahu un di haren, un zei hoben bakukt di hoifns, un hoben gebentsht Hashem un zain folk Yisroel.</p>	<p>2CH31:8 And when Chizkiyahu (Yechizkiyahu) and the sarim came and saw the heaps, they blessed HASHEM , and His Am Yisroel.</p>
<p>2CH31:9 און יחזקיהו האָט געפֿרעגט די כּהנים און די לויים וועגן די הויפֿנס. edit</p>	<p>2CH31:9 un Yechizkiyahu hot gefregt di koyanim un di Leviim vegen di hoifns.</p>	<p>2CH31:9 Then Chizkiyahu (Yechizkiyahu) questioned the Kohanim and the Levi'im concerning the heaps.</p>
<p>2CH31:10 האָט אים געענטפֿערט עזריהו דער כּהן-גדול פֿון דעם הויז פֿון צדוק, און האָט געזאָגט: זינט מע האָט אַנגעהויבן ברענגען די אַפּשיידונג {תְּרוּמָה} אין הויז פֿון ה', האָבן מיר געגעסן צו זאַט, און נאָך איבערגעלאָזט פֿיל; וואָרום ה' האָט געבענטשט זיין פֿאַלק; און וואָס איז איבערגעבליבן איז די דאָזיקע הורבע. edit</p>	<p>2CH31:10 hot im geentfert Azaryahu der koyen-godul fun dem hoiz fun Tzadok, un hot gezogt: zint me hot ongehoiben brenge di opsheidung in hoiz fun Hashem, hoben mir gegesen tsu zat, un noch ibergelozt fil; vorem Hashem hot gebentsht zain folk; un vos iz ibergebliben iz di dozike hurbe.</p>	<p>2CH31:10 And Azaryahu HaKohen HaRosh of the Bais Tzadok answered him, and said, Since the people began to bring the terumah into the Beis HASHEM , we have had enough to eat, and have plenty to spare, for HASHEM hath blessed His people; and that which is notar (left over) is this great amount.</p>
<p>2CH31:11 האָט יחזקיהו געהייסן צוגרייטן קאַמערן אין ה'ס הויז, און מע האָט צוגעגרייט. edit</p>	<p>2CH31:11 hot Yechizkiyahu geheisen tsugreiten kameren in Hashem's hoiz, un me hot tsugegreit.</p>	<p>2CH31:11 Then Chizkiyahu (Yechizkiyahu) commanded to prepare leshakhot (storerooms) in the Beis HASHEM ; and they prepared them,</p>
<p>2CH31:12 און מע האָט ערלעך אַריינגעבראַכט די אַפּשיידונג</p>	<p>2CH31:12 un me hot erlech araingebracht di opsheidung, un dem maiser, un di heilike</p>	<p>2CH31:12 And brought in the terumah and the ma'aser and the kadashim be'emunah</p>

<p>{תְּרוּמָה}, און דעם מעשר, און די הייליקע גאָבן; און דער אָנפֿירער איבער זיי איז געווען כַּנְיָהוּ דער לוי, און זיין ברודער שִׁמְעִי, דער צווייטער.</p> <p>edit</p>	<p>goben; un der onfirer iber zei iz geven Konanyah der Levi, un zain bruder Shimei, der tsveiter.</p>	<p><i>(faithfully)</i> , over which Konanyah the Levi was Nagid, and Shime'i his brother was mishneh <i>(second)</i> .</p>
<p>2CH 31:13 און יחיאֵל, און עֲזַיָּהוּ, און נַחַת, און עֲשָׂהאֵל, און ירימות, און יִזְבֵּד, און אֱלִיאֵל, און יסמכיהו, און מַחַת, און בְּנֵיהֶן, זיינען געווען אויפֿזעערס אונטער דער האַנט פֿון כַּנְיָהוּ און זיין ברודער שִׁמְעִי, לויט דעם באַפֿעל פֿון דעם מלך יחזקיהו און עֲזַרְיָהוּ דעם פֿירשט פֿון דעם הויז פֿון האַלקים.</p> <p>edit</p>	<p>2CH 31:13 un Yechiel, un Azazyahu, un Nachat, un Asahel, un Yerimot, un Yozavad, un Eliel, un Yismachyahu, un Machat, un Benayahu, zainen geven oifzeers unter der hant fun Konanyahen un zain bruder Shimeyen, loit dem bafel fun dem melech Yechizkiyahu un Azaryahu dem firsht fun dem hoiz fun HaElokim.</p>	<p>2CH 31:13 And Yechiel, and Azazyahu, and Nachat, and Asahel, and Yerimot, and Yozavad, and Eliel, and Yismachyahu, and Machat, and Benayahu, were pekidim <i>(overseers)</i> under the yad Konanyah and Shime'i his brother, by the command of Chizkiyahu (Yechizkiyahu) HaMelech, and Azaryahu the nagid of the Beis HaElohim.</p>
<p>2CH 31:14 און קורא דער זון פֿון ימנֶהֱן, דער לוי, דער טויערמאַן אין מזרח, איז געווען איבער די פֿרייוויליקע נדבֿות {קִרְבָּנוֹת} צו אַלקים, אויף פֿונאַנדערצוטיילן די אַפֿשיידונג {תְּרוּמָה} פֿון ה' און די גאָר הייליקע גאָבן.</p> <p>edit</p>	<p>2CH 31:14 un Kore der zun fun Yimnahren, der Levi, der toierman in mizrech, iz geven iber di fraivilike nedoves tsu Elokim, oif funandertsuteilen di opscheidung fun Hashem un di gor heilike goben.</p>	<p>2CH 31:14 And Kore ben Yimnah the Levi, the sho'er <i>(gatekeeper)</i> at the east, was over the nidvot HaElohim <i>(freewill offerings of G-d)</i> , to distribute the terumat HASHEM , and the kadshei hakadashim.</p>
<p>2CH 31:15 און אונטער אים איז געווען עֶדֶן, און מִנְיָמִין, און</p>	<p>2CH 31:15 un unter im iz geven Eden, un miniomin, un Yeshua, un Shemayahu, Amaryahu, un</p>	<p>2CH 31:15 And next to him be'emunah were Eden, and Minyamin, and Yeshua, and</p>

<p>יְשׁוּעַ, און שְׁמַעְיָהוּ, אַמְרִיָּהוּ, און שְׁכַנְיָהוּ, און די שְׁטֵט פֿון די כְּהֻנִּים, כדי ערלעך צו געבן צו זייערע ברידער לויט די אָפֿטיילונגען, אַזוי דעם גרויסן אַזוי דעם קליינעם. edit</p>	<p>Shekanyahu, un di shtet fun di koyanim, kedei erlech tsu geben tsu zeyere brider loit di opteilungen, azoi dem groisen azoi dem kleinem.</p>	<p>Shema'yahu, Amaryahu, and Shekanyahu, in the towns of the Kohanim, to give to their achim by machlekot, to the gadol as well as the katan.</p>
<p>2CH 31:16 אַחוץ צו די וואָס זיינען געווען פֿאַרצייכנט פֿון מאַנספֿאַרשוינען, פֿון דרייַ יאָר אַלט און העכער, אַלע וואָס קומען אין הויז פֿון ה' לויט דעם טאַגטעגלעכן באַדאַרף צו זייער דינסט אויף זייערע וואַכן לויט זייערע אָפֿטיילונגען. edit</p>	<p>2CH31:16 achuts tsu di vos zainen geven fartseichnt fun mansparshoinen, fun drai yor alt un hecher, ale vos kumen in hoiz fun Hashem loit dem togteglechen badarf tsu zeyer dinst oif zeyere vachen loit zeyere opteilungen.</p>	<p>2CH31:16 This was besides those males who were recorded in the genealogical records, from three years old and upward, even unto every one that entereth into the Beis HASHEM for its daily duty for their avodas service in their mishmerot (<i>watches, shifts</i>) according to their machlekot,</p>
<p>2CH 31:17 און די פֿאַרצייכעניש פֿון די כְּהֻנִּים לויט זייערע פֿאַטערהייזער, און פֿון די לויים, פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, איז געווען לויט זייערע וואַכן אין זייערע אָפֿטיילונגען – edit</p>	<p>2CH31:17 un di fartseichenish fun di koyanim loit zeyere foterhaizer, un fun di Leviim, fun tsvantsik yor alt un hecher, iz geven loit zeyere vachen in zeyere opteilungen –</p>	<p>2CH31:17 Both to the genealogy of the Kohanim by the Bais Avoteihem, and the Levi'im from twenty years old and upward, in their mishmerot by their machlekot (<i>divisions</i>);</p>
<p>2CH 31:18 און צו די וואָס זיינען געווען פֿאַרצייכנט פֿון אַלע זייערע קליינע קינדער, זייערע ווייבער, און זייערע זין, און זייערע טעכטער – צו דער גאַנצער עדה; וואָרום אין</p>	<p>2CH31:18 un tsu di vos zainen geven fartseichnt fun ale zeyere kleine kinder, zeyere vaiber, un zeyere zin, un zeyere techter – tsu der gantser eide; vorem in zeyer erlechkeit hoben zei zich geheilikt tsum heiliken dinst.</p>	<p>2CH31:18 And to the genealogy of all their little ones, their nashim, and their banim, and their banot, throughout kol Kahal, for be'emunah (<i>in faithfulness</i>) they set themselves apart as kodesh in</p>

<p>זייער ערלעכקייט האָבן זיי זיך געהייליקט צום הייליקן דינסט. edit</p>		<p>kodesh (<i>holiness</i>) ;</p>
<p>2CH 31:19 און פֿאַר די קינדער פֿון אַהרן, די פֿהנים, אין די אָפֿענע פֿעלדער פֿון זייערע שטעט, זיינען געווען אין איטלעכער שטאָט מענטשן וואָס זיינען געווען אָנגערופֿן מיט די נעמען, צו געבן חלקים צו אַלע מאַנספֿאַרשוינען צווישן די פֿהנים, און צו אַלע וואָס זיינען געווען פֿאַרצייכנט צווישן די לויים. edit</p>	<p>2CH 31:19 un far di kinder fun Aharon, di koyanim, in di ofene felder fun zeyere shtet, zainen geven in itlecher shtot mentshen vos zainen geven ongerufen mit di nemen, tsu geben Chelekim tsu ale mansparshoinen tsvishen di koyanim, un tsu ale vos zainen geven fartseichnt tsvishen di Leviim.</p>	<p>2CH 31:19 Also of the Bnei Aharon the Kohanim, which were in the pasture lands of their towns, in each town, the men that were designated by name to give manot to every zachar among the Kohanim, and to all that were reckoned by genealogies among the Levi'im.</p>
<p>2CH 31:20 און אזוי האָט יחזקיהו געטאָן אין גאַנץ יהודה. און ער האָט געטאָן וואָס איז גוט און רעכטפֿאַרטיק און וואָרהאַפֿטיק פֿאַר ה' זיין ג-ט. edit</p>	<p>2CH 31:20 un azoi hot Yechizkiyahu geton in gants Yehudah. un er hot geton vos iz gut un rechtfartik un vorhaftik far Hashem zain G-t.</p>	<p>2CH 31:20 And thus did Chizkiyahu (Yechizkiyahu) throughout kol Yehudah, and wrought that which was tov and yashar and emes before HASHEM Elohav.</p>
<p>2CH 31:21 און אין איטלעכער זאָך וואָס ער האָט אָנגעהויבן אין דעם דינסט פֿון דעם הויז פֿון אַלקים, און אין דער תורה און אין דעם געבאָט, פֿדי צו זוכן זיין ג-ט, האָט ער מיט זיין גאַנצן האַרצן געאַרבעט, און</p>	<p>2CH 31:21 un in itlecher zach vos er hot ongehoiben in dem dinst fun dem hoiz fun Elokim, un in der ture un in dem gebot, kedei tsu zuchen zain G-t, hot er mit zain gantsen hartsen gearbet, un hot baglikt.</p>	<p>2CH 31:21 And in every ma'aseh that he began in the Avodas Beis HaElohim, and in the Torah, and in the Mitzvah, to seek Elohav, he did it with all his heart, and prospered.</p>

<p>הָאָט באַגליקט. edit</p>		
<p>נאָך די דאָזיקע 2CH 32:1 געשעענישן און טריישאַפֿט, איז געקומען סַנְחֵרִיב דער מלך פֿון אשור, און ער איז אַרײַן אין יהודה, און האָט געלעגערט אויף די באַפֿעסטיקטע שטעט, און ער הָאָט זיי געוואָלט אײַנברעכן פֿאַר זיך. edit</p>	<p>2CH 32:1 noch di dozike gesheenishen un traishaft, iz gekumen Sancheriv der melech fun Ashur, un er iz arain in Yehudah, un hot gelegert oif di bafestikte shtet, un er hot ze gevolt inbrechen far zich.</p>	<p>2CH 32:1 After these things, and haemes thereof, Sancheriv (<i>Sennacherib</i>) Melech Assyria came, and invaded Yehudah, and laid siege against the fortified cities, and thought to conquer them for himself.</p>
<p>און ווי יחזקיהו האָט 2CH 32:2 געזען אַז סַנְחֵרִיב איז געקומען, און זײַן פנים איז אויף מלחמה אַקעגן ירושלים. edit</p>	<p>2CH 32:2 un vi Yechizkiyahu hot gezen az Sancheriv iz gekumen, un zain ponem iz oif milchome akegen Yerusholayim.</p>	<p>2CH 32:2 And when Chizkiyahu (Yechizkiyahu) saw that Sancheriv was come, and that he was purposed to make milchamah against Yerushalayim,</p>
<p>הָאָט ער אַן עצה 2CH 32:3 געהאַלטן מיט זײַנע האַרן און זײַנע גיבורים וועגן פֿאַרשטאַפֿן די וואַסערן פֿון די קוואַלן וואָס אויסן שטאַט; און זיי האָבן אים געהאַלפֿן. edit</p>	<p>2CH 32:3 hot er an eitse gehalten mit zaine haren un zaine giborim vegen farshtopen di vaseren fun di kvalen vos oisen shtot; un ze hoben im geholfen.</p>	<p>2CH 32:3 He took counsel with his sarim and his gibborim to cover over the waters of the springs which were outside the Ir; and they did support him.</p>
<p>און עס האָבן זיך 2CH 32:4 אײַנגעזאַמלט פֿיל פֿאַלק, און זיי האָבן פֿאַרשטאַפט אַלע קוואַלן, און דעם טײַך וואָס פֿליסט דורכן מיטן לאַנד, אַזוי צו זאָגן: נאַכסאַל זאַלן די</p>	<p>2CH 32:4 un es hoben zich ingezamlt fil folk, un ze hoben farshtopt ale kvalen, un dem taich vos flist durchen miten land, azoi tsu zogen: nachsol zolen di Molechim fun Ashur kumen un gefinen a sach vaser?</p>	<p>2CH 32:4 So there was gathered Am Rav together, who covered the springs, and the wadi that flowed through the midst of HaAretz, saying, Why should the melachim of Assyria come, and find mayim rabbim?</p>

<p>מלכים פֿון אשור קומען און געפֿינען אַ סך וואַסער? edit</p>		
<p>און ער האָט זיך 2CH 32:5 געשטאַרקט, און האָט פֿאַרבויעט די גאַנצע איינגעבראַכענע מויער, און זי אַרויפֿגעבראַכט ביז די טורעמס, און נאָך אַן אַנדער מויער דערויסן; און ער האָט באַפֿעסטיקט מלוא אין דודס- שטאָט, און ער האָט געמאַכט וואַפֿן לרובֿ און שילדן. edit</p>	<p>2CH 32:5 un er hot zich geshtarkt, un hot farboit di gantse ingebrochene moier, un zi aroifgebracht biz di turems, un noch an ander moier deroisen; un er hot bafestikt mlu in Dovids-shtot, un er hot gemacht vafen lruv un shilden.</p>	<p>2CH 32:5 Also he strengthened himself, and repaired all the chomah that was broken down, and raised it on the migdalot, and another chomah outside of it, and repaired Millo in Ir Dovid, and made weapons and shields in abundance.</p>
<p>און ער האָט געמאַכט הויפטלייט פֿון מלחמה איבערן פֿאַלק, און האָט זיי איינגעזאַמלט צו זיך אויפֿן ברייטן פּלאַץ ביים שטאָט- טויער, און ער האָט גערעדט צו זייער האַרצן, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>2CH 32:6 un er hot gemacht hoiptlait fun milchome iberen folk, un hot zeı ingezamlt tsu zich oifen breiten plats baim shtot-toier, un er hot geredt tsu zeyer hartsen, azoi tsu zogen:</p>	<p>2CH 32:6 And he appointed sarim milchamot over HaAm, and gathered them together before him in the rehov of the Sha'ar HaIr, and spoke encouragingly to them, saying,</p>
<p>זייט שטאַרק און פֿעסט; איר זאָלט נישט מורא האָבן און נישט אַנגסטן פֿאַר דעם מלך פֿון אשור, און פֿאַר דעם גאַנצן המון וואָס מיט אים, וואָרום מיט אונדז איז אַ גרעסערער ווי מיט אים. edit</p>	<p>2CH 32:7 zeit shtark un fest; ir zolt nisht moire hoben un nisht angsten far dem melech fun Ashur, un far dem gantsen hamon vos mit im, vorem mit undz iz a greserer vi mit im.</p>	<p>2CH 32:7 Chizku (be strong) and courageous, be not afraid nor dismayed because of the melech Assyria, nor because of all the vast army that is with him, for there be more with us than with him.</p>

<p>2CH 32:8 מיט אים איז אַן אָרעם פֿון פֿלייש, און מיט אונדז איז ה' אלוקינו, אונדז צו העלפֿן פֿון צו פֿירן אונדזערע מלחמות. און דאָס פֿאַלק האַט זיך פֿאַרלאָזט אויף די ווערטער פֿון יחזקיהו דעם מלך פֿון יהודה. edit</p>	<p>2CH 32:8 mit im iz an orem fun fleish, un mit undz iz Hashem Elokeinu, undz tsu helfen fun tsu firen undzere milchomes. un dos folk hot zich farlozt oif di verter fun Yechizkiyahu dem melech fun Yehudah.</p>	<p>2CH 32:8 With him is zero'a basar, but with us is HASHEM Eloheinu to help us, and to fight milchamoteinu (<i>our battles</i>) . And HaAm took heart upon the words of Chizkiyahu (Yechizkiyahu) Melech Yehudah.</p>
<p>2CH 32:9 נאַכדעם האָט סנחריב דער מלך פֿון אשור געשיקט זיינע קנעכט קיין ירושלים – און ער איז געווען ביי לָכיש, און זיין גאַנצע ממשלה מיט אים – צו יחזקיהו דעם מלך פֿון יהודה, און צו גאַנץ יהודה וואָס אין ירושלים, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>2CH 32:9 nochdem hot Sancheriv der melech fun Ashur geshikt zaine knecht kein Yerusholayim – un er iz geven bai Lakhish, un zain gantse memshole mit im – tsu Yechizkiyahu dem melech fun Yehudah, un tsu gants Yehudah vos in Yerusholayim, azoi tsu zogen:</p>	<p>2CH 32:9 After this did Sancheriv melech Assyria send his avadim to Yerushalayim, (but he himself laid siege against Lakhish, with all his forces with him,) unto Chizkiyahu (Yechizkiyahu) Melech Yehudah, and unto kol Yehudah that were in Yerushalayim, saying,</p>
<p>2CH 32:10 אַזוי האָט געזאָגט סנחריב דער מלך פֿון אשור: אויף וואָס פֿאַרזיכערט איר אייד, און זיצט אין באלעגערונג אין ירושלים? edit</p>	<p>2CH 32:10 azoi hot gezogt Sancheriv der melech fun Ashur: oif vos farzichert ir ich, un zitst in balegerung in Yerusholayim?</p>	<p>2CH 32:10 Thus saith Sancheriv melech Assyria, Whereon do ye base confidence, that ye abide in the siege in Yerushalayim?</p>
<p>2CH 32:11 פֿאַר וואָר, יחזקיהו רעדט אייד איין, פדי אייד צו לאָזן שטאַרבן פֿון הונגער און פֿון דאַרשט; אַזוי צו זאָגן: ה' אלוקינו וועט אונדז מציל זיין</p>	<p>2CH 32:11 far vor, Yechizkiyahu redt ich ein, kedei ich tsu lozen shtarben fun hunger un fun dorsht; azoi tsu zogen: Hashem Elokeinu vet undz matsl zain fun der hant fun dem melech</p>	<p>2CH 32:11 Doth not Chizkiyahu (Yechizkiyahu) mislead you to give over yourselves to die by ra'av and by tzama, saying, HASHEM Eloheinu shall deliver us out of the yad Melech</p>

<p>פֿון דער האַנט פֿון דעם מלך פֿון אשור. edit</p>	<p>fun Ashur.</p>	<p>Assyria?</p>
<p>איז דאָס נישט דער 2CH 32:12 יחזקיהו וואָס האָט אָפּגעטאָן זיינע במות און זיינע מזבחות און האָט געזאָגט צו יהודה און צו ירושלים, אזוי צו זאָגן: פֿאַר איין מזבח זאָלט איר זיך בוקן, און אויף אים זאָלט איר רייכערן? edit</p>	<p>2CH 32:12 iz dos nisht der Yechizkiyahu vos hot opgeton zaine Bamot un zaine mizbeyches un hot gezogt tsu Yehudah un tsu Yerusholayim, azoi tsu zogen: far ein mizbeyech zolt ir zich buken, un oif im zolt ir reicheren?</p>	<p>2CH 32:12 Is not this the same Chizkiyah (Yechizkiyahu) that has removed His high places and His mizbechot, and commanded Yehudah and Yerushalayim, saying, Ye shall worship before Mizbe'ach echad, and burn ketoret upon it?</p>
<p>ווייסט איר דען נישט 2CH 32:13 וואָס איך און מיינע עלטערן האָבן געטאָן צו אַלע אומות פֿון די לענדער? האבען דען די ג-טער פֿון די פֿעלקער פֿון אַנדערע לענדער געקענט מציל זיין זייער לאַנד אויס מיינע האַנט? edit</p>	<p>2CH 32:13 veist ir den nisht vos ich un maine elteren hoben geton tsu ale umes fun di lender? hben den di G-ter fun di felker fun andere lender gekent matsl zain zeyer land ois maine hant?</p>	<p>2CH 32:13 Know ye not what I and avotai have done unto all the people of other lands? Were the elohei goyei ha'aratzot able to deliver their land out of mine yad?</p>
<p>ווער איז צווישן אַלע 2CH 32:14 ג-טער פֿון די דאָזיקע פֿעלקער וואָס מיינע עלטערן האָבן פֿאַרוויסט, וואָס האָט געקענט מציל זיין זיין פֿאַלק פֿון מיין האַנט, אַז אַלוקיכס זאָל אייך קענען מציל זיין פֿון מיין האַנט? edit</p>	<p>2CH 32:14 ver iz tsvishen ale G-ter fun di dozike felker vos maine elteren hoben farvist, vos hot gekent matsl zain zain folk fun main hant, az Elokeichem zol ich kenen matsl zain fun main hant?</p>	<p>2CH 32:14 Who was there among kol elohei haGoyim that avotai utterly destroyed, that could save his people out of mine yad, that Eloheichem should be able to save you out of mine yad?</p>

<p>2CH 32:15 און אַצונד, זאל אייך יחזקיהו נישט נאַרן, און זאל ער אייך נישט איינרעדן אַזוי-וואָס, און איר זאלט אים נישט גלויבן, וואָרום קיין ה' פֿון קיין פֿאַלק אָדער קיניגרייך האָט נישט געקענט מציל זיין זיין פֿאַלק פֿון מיין האַנט, און פֿון דער האַנט פֿון מיינע עלטערן, וועט אלוקים אייך געוויס נישט מציל זיין פֿון מיין האַנט.</p> <p>edit</p>	<p>2CH 32:15 un atsund, zol ich Yechizkiyahu nisht naren, un zol er ich nisht inreden azoi-vos, un ir zolt im nisht gloiben, vorem kein Hashem fun kein folk oder kinigraich hot nisht gekent matsl zain zain folk fun main hant, un fun der hant fun maine elteren, vet Elokeichem ich gevis nisht matsl zain fun main hant.</p>	<p>2CH 32:15 Now therefore let not Chizkiyahu (Yechizkiyahu) deceive you, nor mislead you on this manner, neither yet believe him, for no g-d of any goy or mamlachah was able to deliver his people out of mine yad, and out of the yad of avotai. How much less shall Eloheichem deliver you out of mine yad?</p>
<p>2CH 32:16 און זיינע קנעכט האָבן נאָך מער גערעדט אויף ה' האַלקים, און אויף יחזקיהו זיין קנעכט.</p> <p>edit</p>	<p>2CH 32:16 un zaine knecht hoben noch mer geredt oif Hashem HaElokim, un oif Yechizkiyahu zain knecht.</p>	<p>2CH 32:16 And his avadim spoke yet more against HASHEM HaElohim, and against His eved Chizkiyahu (Yechizkiyahu).</p>
<p>2CH 32:17 און אַ בריוו האָט ער געשריבן צו לעסטערן ה' אלוקי ישׂראל, און צו רעדן קעגן אים, אַזוי צו זאָגן: אַזוי ווי די ג-טער פֿון די אומות פֿון די לענדער, וואָס האָבן נישט מציל געווען זייער פֿאַלק פֿון מיין האַנט, אַזוי וועט אלוקי יחזקיהו נישט מציל זיין זיין פֿאַלק פֿון מיין האַנט.</p> <p>edit</p>	<p>2CH 32:17 un a briv hot er geshriben tsu lesteren Hashem Elochei Yisroel, un tsu reden kegen im, azoi tsu zogen: azoi vi di G-ter fun di umes fun di lender, vos hoben nisht matsl geven zeyer folk fun main hant, azoi vet Elochei Yechizkiyahu nisht matsl zain zain folk fun main hant.</p>	<p>2CH 32:17 He wrote also sefarim to blaspheme HASHEM Elohei Yisroel, and to speak against Him, saying, As the elohei goyei ha'artzot have not saved their people out of mine yad, so shall not the Elohei Chizkiyahu (Yechizkiyahu) save his people out of mine yad.</p>
<p>2CH 32:18 און זיי האָבן אויסגערופֿן</p>	<p>2CH 32:18 un zei hoben oisgerufen</p>	<p>2CH 32:18 Then they cried with a</p>

<p>אויף אַ הויכן קול, אויף יהודיש, צו דעם פֿאַלק פֿון ירושלִים וואָס אויף דער מויער, זיי איבערצושרעקן און זיי צו צעטומלען, כדי זיי זאָלן קענען באַצווינגען די שטאַט. edit</p>	<p>oif a hoichen kol, oif yhudish, tsu dem folk fun Yerusholayim vos oif der moier, ze ibertsushreken un ze tsetumlen, kedei ze zolen kenen batsvingen di shtot.</p>	<p>kol gadol in the language of the Yehudim unto the Am Yerushalayim that were on the chomah, to frighten them, and to terrorize them, that they might capture the Ir.</p>
<p>2CH 32:19 און זיי האָבן גערעדט וועגן דעם ה' פֿון ירושלִים אַזוי ווי וועגן די ג-טער פֿון די פֿעלקער פֿון דער ערד, געמאַכט פֿון מענטשנס הענט. edit</p>	<p>2CH 32:19 un ze hoben geredt vegen dem Hashem fun Yerusholayim azoi vi vegen di G-ter fun di felker fun der erd, gemacht fun mentshns hent.</p>	<p>2CH 32:19 And they spoke against the Elohei Yerushalayim, as against the g-ds of the peoples of the land, which were the work of the hands of ha'adam.</p>
<p>2CH 32:20 האָט דער מלך יחזקיהו, און ישעיהו הנביא דער זון פֿון אַמוצן, מתפלל געווען וועגן דעם, און זיי האָבן געשריען צום הימל. edit</p>	<p>2CH 32:20 hot der melech Yechizkiyahu, un Yeshayahu hanovi der zun fun omutsen, mispalel geven vegen dem, un zei hoben geshrien tsum himel.</p>	<p>2CH 32:20 And for this cause Chizkiyahu (Yechizkiyahu) HaMelech, and Yeshayahu ben Amotz, HaNavi, davened and cried out to Shomayim.</p>
<p>2CH 32:21 און ה' האָט געשיקט אַ מלאך, און ער האָט פֿאַרטיליקט יעטוועדער העלדישן גיבור און אַנפֿירער און הויפטמאַן אין לאַגער פֿון דעם מלך פֿון אשור; און ער האָט זיך אומגעקערט מיט שאַנד אין פֿנים צו זיין לאַנד. און ווי ער איז אַרײַנגעגאַנגען</p>	<p>2CH 32:21 un Hashem hot geshikt a malech, un er hot fartilikt yetveder heldishen giber un onfirer un hoiptman in lager fun dem melech fun Ashur; un er hot zich umgekert mit shand in ponem tsu zain land. un vi er iz araingegangen in hoiz fun zain G-t, hoben di vos zainen arois fun zaine ingeveid, im dorten gemacht falen miten shverd.</p>	<p>2CH 32:21 And HASHEM sent a malach, which destroyed all the fighting gibborim, and the nagid and sar in the machaneh of the melech Assyria. So he withdrew in boshet panim (<i>shamefaced disgrace</i>) to his own land. And when he was entered the bais elohav, they that came forth of his own loins cut him down there with the cherev.</p>

<p>אין הויז פֿון זײַן ג-ט, האָבן די וואָס זײַנען אַרויס פֿון זײַנע אינגעווייד, אים דאָרטן געמאַכט פֿאַלן מיטן שווערד. edit</p>		
<p>2CH 32:22 אַזוי האָט ה' געהאַלפֿן יחזקִיָּהוּ און די באַווינער פֿון ירושלִׁים פֿון דער האַנט פֿון סַנְחַרִיבֿ דעם מלך פֿון אשור, און פֿון דער האַנט פֿון אַלעמען; און ער איז זיי בייגעשטאַנען רונד אַרום. edit</p>	<p>2CH 32:22 azoi hot Hashem geholfen Yechizkiyahu un di bavoiner fun Yerusholayim fun der hant fun Sancheriv dem melech fun Ashur, un fun der hant fun alemen; un er iz ze baigeshtanen rund arum.</p>	<p>2CH 32:22 Thus HASHEM saved Chizkiyahu (Yechizkiyahu) and the inhabitants of Yerushalayim from the yad Sancheriv Melech Ashur, and from the yad of all other, and guided them on every side.</p>
<p>2CH 32:23 און פֿיל האָבן געבראַכט געשאַנקען צו ה' קיין ירושלִׁים, און טײַערע מתָּנוֹת צו יחזקִיָּהוּ דעם מלך פֿון יהודה, און ער איז דערהייבט געוואָרן אין די אויגן פֿון אַלע פֿעלקער נאָך דעם. edit</p>	<p>2CH 32:23 un fil hoben gebracht geshonken tsu Hashem kein Yerusholayim, un teyere matonus tsu Yechizkiyahu dem melech fun Yehudah, un er iz derheicht gevoren in di oigen fun ale felker noch dem.</p>	<p>2CH 32:23 And many brought minchah unto HASHEM to Yerushalayim, and migdanot <i>(expensive gifts)</i> to Chizkiyahu (Yechizkiyahu) Melech Yehudah, so that he was magnified in the sight of Kol HaGoyim from thenceforth.</p>
<p>2CH 32:24 אין יענע טעג איז יחזקִיָּהוּ קראַנק געוואָרן ביז צום שטאַרבן, און ער האָט מתפלל געווען צו ה', און ה' האָט אים געענטפֿערט, און האָט אים געגעבן אַ צײַכן. edit</p>	<p>2CH 32:24 in yene teg iz Yechizkiyahu krank gevoren biz tsum shtarben, un er hot mispalel geven tsu Hashem, un Hashem hot im geentfert, un hot im gegeben a tseichen.</p>	<p>2CH 32:24 In those yamim Chizkiyah (Yechizkiyahu) became ill, to the point of mot, and davened unto HASHEM , and He answered him, and He gave him a mofet.</p>
<p>2CH 32:25 אָבער יחזקִיָּהוּ האָט נישט אומגעקערט אַזוי ווי אים</p>	<p>2CH 32:25 ober Yechizkiyahu hot nisht umgekert azoi vi im iz</p>	<p>2CH 32:25 But Chizkiyahu (Yechizkiyahu) did not render</p>

<p>איז געטאָן געוואָרן, וואָרום זײַן האַרץ האָט זיך דערהויבן, און עס איז געווען אַ צאָרן {קצף} אויף אים און אויף יהודה און ירושלים. edit</p>	<p>geton gevoren, vorem zain harts hot zich derhoiben, un es iz geven a tsoren oif im un oif Yehudah un Yerusholayim.</p>	<p>back according to the benefit done unto him; for his lev was lifted up in pride; therefore there was ketzef (wrath) upon him, and upon Yehudah and Yerushalayim.</p>
<p>2CH 32:26 האָט יחזקיהו זיך אונטערטעניקט פֿון דער האַפֿערדיקייט פֿון זײַן האַרצן, ער און די באַווינער פֿון ירושלים, און דער צאָרן פֿון ה' איז נישט געקומען אויף זיי אין די טעג פֿון יחזקיהו. edit</p>	<p>2CH 32:26 hot Yechizkiyahu zich untertenikt fun der hoferdikeit fun zain hartsen, er un di bavoiner fun Yerusholayim, un der tsoren fun Hashem iz nisht gekumen oif ze in di teg fun Yechizkiyahu.</p>	<p>2CH 32:26 Notwithstanding Chizkiyahu (Yechizkiyahu) humbled himself for the pride of his lev, both he and the inhabitants of Yerushalayim, so that the ketzef HASHEM came not upon them in the days of Chizkiyah.</p>
<p>2CH 32:27 און יחזקיהו האָט געהאַט עושר און כְּבוֹד זייער פֿיל, און האָט זיך געמאַכט שאַצקאַמערן פֿאַר זילבער און פֿאַר גאַלד, און פֿאַר טייערע שטיינער, און פֿאַר בשמים, און פֿאַר שילדן, און פֿאַר אַלערליי גלוסטיקע זאַכן; edit</p>	<p>2CH 32:27 un Yechizkiyahu hot gehat oysher un koved zeyer fil, un hot zich gemacht shatskameren far zilber un far gold, un far teyere shtainer, un far b'shomaim, un far shilden, un far alerlei glustike zachen;</p>	<p>2CH 32:27 And Chizkiyahu (Yechizkiyahu) had exceeding much osher and kavod, and he made himself otzarot for kesef, and for zahav, and for precious stones, and for spices, and for moginim, and for all manner of valuable things;</p>
<p>2CH 32:28 און שפּייכלערס פֿאַר דעם איינקום פֿון תְּבוֹאה, און ווייז, און אייל; און שטאַלן פֿאַר אַלערליי בהמות, און סטאַדעס אין געהעפֿטן. edit</p>	<p>2CH 32:28 un shpaichlers far dem inkum fun tvuh, un vain, un eil; un shtalen far alerlei beheimes, un stades in geheften.</p>	<p>2CH 32:28 Silos also for the increase of dagan, and tirosh and yitzhar (pure olive oil); and stalls for the livestock, and pens for all the sheep.</p>
<p>2CH 32:29 און ער האָט זיך</p>	<p>2CH 32:29 un er hot zich ingeshaft shtet, un fich fun shof un rinder</p>	<p>2CH 32:29 Moreover he built him towns, and possessions of tzon</p>

<p>איינגעשאַפֿט שטעט, און פֿיך פֿון שאַף און רינדער לרוב; וואַרום אלקים האָט אים געשאַנקען זייער אַ גרויס פֿאַרמעג. edit</p>	<p>lruv; vorem Elokim hot im geshonken zeyer a grois farmeg.</p>	<p>and bakar in abundance, for Elohim had given him wealth very much.</p>
<p>2CH 32:30 און דער אייגענער יחזקיהו האָט פֿאַרשטאַפֿט דעם אויבערשטן אויסגאַנג פֿון די וואַסערן פֿון גיחון, און האָט זיי געמאַכט גיין גלייך אַראָפֿ צו מערבֿ פֿון דודס-שטאָט. און יחזקיהו האָט באַגליקט אין זיין יעטוועדער טוונג. edit</p>	<p>2CH 32:30 un der eigener Yechizkiyahu hot farshtopt dem oibershten oisgang fun di vaseren fun Gichon, un hot ze gemacht gein gleich arop tsu mayrev fun Dovids-shtot. un Yechizkiyahu hot baglikt in zain yetveder tuung.</p>	<p>2CH 32:30 This same Chizkiyahu (Yechizkiyahu) also covered over the upper source of the Gichon Spring and tunneled it straight down to the west side of Ir Dovid. Chizkiyahu (Yechizkiyahu) prospered in all his works.</p>
<p>2CH 32:31 אָבער ביי די שלוחים פֿון די האַרן פֿון בבל וואָס האָבן געשיקט צו אים נאַכצופֿרעגן וועגן דעם וונדערצייכן וואָס איז געשען אין לאַנד, האָט אים האַלקים פֿאַרלאָזן, אים צו פֿרווון, כדי צו וויסן אַלץ וואָס ביי אים אין האַרצן. edit</p>	<p>2CH 32:31 ober bai di shluchim fun di haren fun Bavel vos hoben geshikt tsu im nochtsufregen vegen dem vundertseichen vos iz geshen in land, hot im HaElokim farlozen, im tsu pruven, kedei tsu visen alts vos bai im in hartsen.</p>	<p>2CH 32:31 Howbeit in the business of the ambassadors of the sarim of Babylon, who sent unto him to inquire of the mofet that was done in HaAretz, HaElohim left him, to test him, that He might know all that was in his lev.</p>
<p>2CH 32:32 און די איבעריקע זאַכן וועגן יחזקיהו, און זיינע חסדים, זיי זיינען באַשריבן אין דער זעונג פֿון ישעיהו הנביא דעם זון פֿון אַמוצן אין בוך פֿון</p>	<p>2CH 32:32 un di iberike zachen vegen Yechizkiyahu, un zaine chasadim, zei zainen bashriben in der zeung fun Yeshayahu hanovi dem zun fun omutsen in buch fun di Molechim fun</p>	<p>2CH 32:32 Now the rest of the acts of Chizkiyahu (Yechizkiyahu), and his acts of chesed, hinei, they are written in the Chazon Yeshayahu ben Amotz HaNavi, and in the Sefer Melachim of</p>

<p>די מלכים פֿון יהודה און ישראל. edit</p>	<p>Yehudah un Yisroel.</p>	<p>Yehudah and Yisroel.</p>
<p>און יחזקיהו האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און מע האָט אים באַגראָבן אויף דעם אַרויפֿגאַנג פֿון די קברים פֿון די קינדער פֿון דָוִד; און גאַנץ יהודה און די באווינער פֿון ירושלים האָבן אים אָנגעטאַן כבוד ביי זיין טויט. און זיין זון מנשה איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט. edit</p>	<p>2CH32:33 un Yechizkiyahu hot zich geleigt mit zaine elteren, un me hot im bagroben oif dem aroifgang fun di kvorim fun di kinder fun Dovid; un gants Yehudah un di bavoiner fun Yerusholayim hoben im ongeton koved bai zain toit. un zain zun Menasheh iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2CH32:33 And Chizkiyahu (Yechizkiyahu) slept with Avotav, and they buried him on the ascent in kivrei Bnei Dovid; and all Yehudah and the inhabitants of Yerushalayim did him kavod at his mot. And Menasheh bno reigned in his place.</p>
<p>צוועלף יאָר איז מנשה אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און פֿינף און צוואַנציק יאָר האָט ער געקניגט אין ירושלים. edit</p>	<p>2CH33:1 tselv yor iz Menasheh alt geven, az er iz gevoren melech, un finf un tsvantsik yor hot er gekinigt in Yerusholayim.</p>	<p>2CH33:1 Menasheh was 12 years old when he began to reign, and he reigned 55 years in Yerushalayim,</p>
<p>און ער האָט געטאַן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה', אַזוי ווי די אומווערדיקייטן פֿון די פֿעלקער וואָס ה' האָט פֿאַרטריבן פֿון פֿאַר די קינדער פֿון ישראל. edit</p>	<p>2CH33:2 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem, azoi vi di umverdikeiten fun di felker vos Hashem hot fartriben fun far di kinder fun Yisroel.</p>	<p>2CH33:2 But did that which was rah in the eyes of HASHEM , like unto the to'avot HaGoyim, whom HASHEM had driven out before the Bnei Yisroel.</p>
<p>און ער האָט ווידער אָפּגעבויט די במות וואָס זיין פֿאַטער יחזקיהו האָט</p>	<p>2CH33:3 un er hot vider opgeboit di Bamot vos zain foter Yechizkiyahu hot ingevorfen, un hot oifgeshtelt mizbeyches</p>	<p>2CH33:3 For he rebuilt the high places which Chizkiyahu (Yechizkiyahu) Aviv had demolished, erected mizbechot</p>

<p>איינגעוואָרפֿן, און האָט אויפֿגעשטעלט מזבחות צו די בַּעַל-געטער, און האָט געמאַכט געצנבויםער, און זיך געבוקט צו דעם גאַנצן חיל פֿון הימל, און זיי געדינט. edit</p>	<p>tsu di Baal-geter, un hot gemacht getsnboimer, un zich gebukt tsu dem gantsen cheil fun himel, un zei gedint.</p>	<p>for Ba'alim, and made Asherot, and worshiped all the tzva HaShomayim, and served them.</p>
<p>און ער האָט געבויט 2CH33:4 מזבחות אין הויז פֿון ה', וואָס ה' האָט געזאָגט: אין ירושלים זאָל זיין מיין נאָמען אויף אייביק. edit</p>	<p>2CH33:4 un er hot geboit mizbeyches in hoiz fun Hashem, vos Hashem hot gezogt: in Yerusholayim zol zain main nomen oif eibik.</p>	<p>2CH33:4 Also he built mizbechot in the Beis HASHEM , whereof HASHEM had said, In Yerushalayim shall Shmi be forever.</p>
<p>און ער האָט געבויט 2CH33:5 מזבחות צו דעם גאַנצן חיל פֿון הימל אין ביידע הויפֿן פֿון ה'ס הויז. edit</p>	<p>2CH33:5 un er hot geboit mizbeyches tsu dem gantsen cheil fun himel in beide hoifen fun Hashem's hoiz.</p>	<p>2CH33:5 And he built mizbechot for all the tzva HaShomayim in the two khatzerot (<i>courtyards</i>) of the Beis HASHEM .</p>
<p>און ער האָט געמאַכט 2CH33:6 דורכגיין זיינע זין דורכן פֿייער אין דעם טאָל פֿון בן-הנום, און ער האָט געברויכט צייכנזעריי, און געצויבערט, און געמאַכט כישוף, און ער האָט איינגעשאַפֿט די וואָס וואָרזאָגן מיט אַ גייסט אָדער אַ רוח. ער האָט געמערט צו טאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה', אים צו דערצערענען. edit</p>	<p>2CH33:6 un er hot gemacht durchgein zaine zin durchen faier in dem tal fun ben-hinom, un er hot gebroicht tseichnzeerai, un getsoibert, un gemacht kishef, un er hot ingeshaft di vos vorzogen mit a Gaist oder a ruach. er hot gemert tsu ton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem, im tsu dertserenen.</p>	<p>2CH33:6 And he caused his banot to pass through the eish in the Gey Ben Hinnom; also he practiced astrology, fortune- telling, and witchcraft, and necromancy and consulted mediums and spiritists; he wrought rah in the eyes of HASHEM , to provoke Him to anger.</p>

<p>און ער האָט 2CH33:7 אָרײַנגעשטעלט דעם געשניצטן געץ וואָס ער האָט געמאַכט, אין הויז פֿון האַלקים, וואָס אַלקים האָט געזאַגט צו דודן און צו זײַן זון שלמה: אין דעם דאָזיקן הויז, און אין ירושלים, וואָס איד האָב אויסדערוויילט פֿון אַלע שבטים פֿון ישׂראל, וועל איד טאָן מיין נאָמען אויף אייביק. edit</p>	<p>2CH33:7 un er hot arangeshtelt dem geshnitsten gets vos er hot gemacht, in hoiz fun HaElokim, vos Elokim hot gezogt tsu Doviden un tsu zain zun Salmonen: in dem doziken hoiz, un in Yerusholayim, vos ich hob oisderveilt fun ale shvotim fun Yisroel, vel ich ton main nomen oif eibik.</p>	<p>2CH33:7 And he set a pesel hasemel which he had made in the Beis HaElohim, of which Elohim had said to Dovid and to Sh'lomo bno, In this Beis, and in Yerushalayim, which I have chosen before all the Shivtei Yisroel, will I put Shmi forever;</p>
<p>און איד וועל מער נישט אַפּטאָן דעם פֿוס פֿון ישׂראל פֿון דער ערד וואָס איד האָב באַשערט פֿאַר אייערע עלטערן, אויב זיי וועלן נאָר היטן צו טאָן אַלץ וואָס איד האָב זיי באַפֿוילן, לויט דער גאַנצער תּורה און די חוקים און די געזעצן, דורך משה. edit</p>	<p>2CH33:8 un ich vel mer nisht opton dem fus fun Yisroel fun der erd vos ich hob bashert far eyere elteren, oib zei velen nor hiten tsu ton alts vos ich hob zei bafoiln, loit der gantser ture un di chukkim un di gezetsen, durch Mosheen.</p>	<p>2CH33:8 Neither will I anymore remove the regel Yisroel from HaAretz which I have appointed for Avoteichem; so that they will take heed to do all that I have commanded them, according to kol HaTorah and the Chukkim and the Mishpatim by the yad Moshe.</p>
<p>און מנשה האָט פֿאַרפֿירט יהודה און די באָווינער פֿון ירושלים צו טאָן מער שלעכטס פֿון די פֿעלקער וואָס ה' האָט פֿאַרטיליקט פֿון פֿאַר די קינדער פֿון ישׂראל. edit</p>	<p>2CH33:9 un Menasheh hot farfirt Yehudah un di bavoiner fun Yerusholayim tsu ton mer shlechts fun di felker vos Hashem hot fartilikt fun far di kinder fun Yisroel.</p>	<p>2CH33:9 So Menasheh made Yehudah and the inhabitants of Yerushalayim to be led astray, and to do rah more than the Goyim, whom HASHEM had destroyed before the Bnei Yisroel.</p>

<p>2CH 33:10 און ה' האָט גערעדט צו מנשהן און צו זיין פֿאָלק, אָבער זיי האָבן נישט פֿאַרנומען. edit</p>	<p>2CH 33:10 un Hashem hot geredt tsu Menashehen un tsu zain folk, ober zei hoben nisht farnumen.</p>	<p>2CH 33:10 And HASHEM spoke to Menasheh, and to his people, but they would not pay heed.</p>
<p>2CH 33:11 און ה' האָט אויף זיי געבראַכט די חיל-לידער פֿון דעם מלך פֿון אשור, און זיי האָבן באַצווונגען מנשהן מיט רינגען, און האָבן אים געשמידט אין קופערנע קייטן און אַוועקגעפֿירט קיין בָּבֶל. edit</p>	<p>2CH 33:11 un Hashem hot oif zeibracht di cheil-lider fun dem melech fun Ashur, un zei hoben batsvungen Menashehen mit ringen, un hoben im geshmidt in kuperne keiten un avekgefirt kein Bavel.</p>	<p>2CH 33:11 Therefore HASHEM brought upon them the sarei hatzavah of Melech Ashur (Assyria), which captured Menasheh with a hunter's hooks, and bound him with bronze shackles, and hauled him off to Babylon.</p>
<p>2CH 33:12 און אַז אים האָט צוגעדריקט, האָט ער געבעטן ביי ה' זיין ג-ט, און ער איז געוואָרן זייער אונטערטעניק פֿאַר דעם ה' פֿון זיינע עלטערן. edit</p>	<p>2CH 33:12 un az im hot tsugedrikt, hot er gebeten bai Hashem zain G-t, un er iz gevoren zeyer untertenik far dem Hashem fun zaine elteren.</p>	<p>2CH 33:12 And when he was in distress, he besought HASHEM Elohav, and humbled himself greatly before Elohei Avotav,</p>
<p>2CH 33:13 און ער האָט מתפלל געווען צו אים; און ער האָט זיך געלאָזט דערבעטן פֿון אים, און האָט צוגעהערט זיין בקשה, און האָט אים אומגעקערט קיין ירושלים, צו זיין מלוכה; און מנשה האָט געוואוסט אַז ה' איז האלקים. edit</p>	<p>2CH 33:13 un er hot mispalel geven tsu im; un er hot zich gelozt derbeten fun im, un hot tsugehert zain bakoshe, un hot im umgekert kein Yerusholayim, tsu zain meluche; un Menasheh hot gevust az Hashem iz HaElokim.</p>	<p>2CH 33:13 And davened unto Him, and He was entreated of him, and heard his techinnah, and brought him back again to Yerushalayim into his malchut. Then Menasheh knew that HASHEM hu HaElohim.</p>

<p>2CH 33:14 און נאָך דעם האָט ער געבויט אַן אויסנווייניקסטע מויער צו דודס-שטאָט, אין מערב פֿון גיחון, אין טאַל, און ביים איינגאַנג פֿון פֿישטויער; און ער האָט אַרומגערינגלט דעם עזֶפֶל, און האָט זי געמאַכט זייער הויך, און ער האָט אַריינגעזעצט חיל-לידער אין אַלע באַפֿעסטיקטע שטעט אין יהודה. edit</p>	<p>2CH 33:14 un noch dem hot er geboit an oisenveinikste moier tsu Dovids-shtot, in mayrev fun Gichon, in tal, un baim ingang fun fishtoier; un er hot arumgeringt dem Ophel, un hot zi gemacht zeyer hoich, un er hot araingezest cheil-lider in ale bafestikte shtet in Yehudah.</p>	<p>2CH 33:14 Now after this he rebuilt a chomah chitzonah of Ir Dovid, on the west side of Gichon, in the valley, at the approach of Sha'ar HaDagim, and encompassed the Ophel, and raised it up a very great height, and stationed military commanders in all the fortified cities of Yehudah.</p>
<p>2CH 33:15 און ער האָט אָפּגעטאַן די פֿרעמדע ג-טער, און דעם געץ פֿון ה'ס הויז, און אַלע מזבחות וואָס ער האָט געבויט אויף דעם באַרג פֿון ה'ס הויז, און אין ירושלים; און ער האָט זיי אַרויסגעוואָרפֿן אויסן שטאָט. edit</p>	<p>2CH 33:15 un er hot opgeton di fremde G-ter, un dem gets fun Hashem's hoiz, un ale mizbeyches vos er hot geboit oif dem barg fun Hashem's hoiz, un in Yerusholayim; un er hot ze aroisgevorfen oisen shtot.</p>	<p>2CH 33:15 And he removed the elohei hanekhar, and the semel (<i>image</i>) from the Beis HASHEM , and all the mizbechot that he had built in the har of the Beis HASHEM , and in Yerushalayim, and cast them outside the Ir.</p>
<p>2CH 33:16 און ער האָט אויפֿגעבויט דעם מזבח פֿון ה', און האָט געשלאַכט אויף אים זבִּחֵי שְׁלָמִים און דאַנקאַפֿער {זִבַּח הַתּוֹדָה}; און ער האָט אָנגעזאַגט יהודה צו דינען ה' אַלוקי ישְׂרָאֵל. edit</p>	<p>2CH 33:16 un er hot oifgeboit dem mizbeyech fun Hashem, un hot geshlacht oif im zibachei Shalemim un dankopfer; un er hot ongezogt Yehudah tsu dinen Hashem Elochei Yisroel.</p>	<p>2CH 33:16 And he rebuilt the Mizbe'ach HASHEM , and sacrificed thereon zivkhei shelamim and todah, and commanded Yehudah to serve HASHEM Elohei Yisroel.</p>

<p>2CH 33:17 פֶּאָר וואָר, דאָס פֶּאָלק האָט נאָך אַלץ געשלאַכט אויף די במות, אָבער נאָר צו ה' זייער ג-ט. edit</p>	<p>2CH 33:17 far vor, dos folk hot noch alts geshlacht oif di Bamot, ober nor tsu Hashem zeyer G-t.</p>	<p>2CH 33:17 Nevertheless the people did sacrifice still in the high places, albeit unto HASHEM Eloheihem.</p>
<p>2CH 33:18 און די איבעריקע זאכן וועגן מְנַשֶּׁה, און זיין תְּפִילָה צו זיין ג-ט, און די ווערטער פֿון די זעערס וואָס האָבן צו אים גערעדט אין נאָמען פֿון ה' אלוקי יִשְׂרָאֵל, זיי זיינען דאָ אין געשעענישן פֿון די מלכים פֿון יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>2CH 33:18 un di iberike zachen vegen Menashehen, un zain tfile tsu zain G-t, un di verter fun di zeers vos hoben tsu im geredt in nomen fun Hashem Elochei Yisroel, ze zainen do in gesheenishen fun di Molechim fun Yisroel.</p>	<p>2CH 33:18 Now the rest of the acts of Menasheh, and his tefillah unto Elohav, and the divrei HaChozim that spoke to him b'Shem HASHEM Elohei Yisroel, hinei, they are written in the annals of the Melachim of Yisroel.</p>
<p>2CH 33:19 און זיין תְּפִילָה, און ווי אָזוי [ה'] האָט זיך געלאָזט דערבעטן פֿון אים, און זיין גאַנצע זינד און זיין פֿעלשונג, און די ערטער וואָס ער האָט אין זיי געבויט במות, און אויפֿגעשטעלט געצנביימער און געשניצטע בילדער, איידער ער איז געוואָרן אונטערטעניק, זיי זיינען באַשריבן אין די ווערטער פֿון די זעערס. edit</p>	<p>2CH 33:19 un zain tfile, un vi azoi [Hashem] hot zich gelozt derbeten fun im, un zain gantse zind un zain felshung, un di erter vos er hot in ze zain Bamot, un oifgeshtelt getsnebeimer un geshnitste bilder, eider er iz gevoren untertenik, ze zainen bashriben in di verter fun di zeers.</p>	<p>2CH 33:19 His tefillah also, and how He was entreated of him, and all his chattat, and his unfaithfulness, and the mekomot (<i>sites, places</i>) wherein he built high places, and set up Asherim and pesilim, before he was humbled; hinei, they are written among the records of Chozai.</p>
<p>2CH 33:20 און מְנַשֶּׁה האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און מע האָט אים באַגראָבן</p>	<p>2CH 33:20 un Menasheh hot zich geleigt mit zaine elteren, un me hot im bagroben in zain heim.</p>	<p>2CH 33:20 So Menasheh slept with Avotav, and they buried him in his own bais; and Amon bno</p>

<p>אין זיין היים. און זיין זון אָמון איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט. edit</p>	<p>un zain zun Amon iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>reigned in his place.</p>
<p>2CH 33:21 צוויי און צוואַנציק יאָר איז אָמון אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און צוויי יאָר האַט ער געקניגט אין ירושלים. edit</p>	<p>2CH 33:21 tsvei un tsvantsik yor iz Amon alt geven, az er iz gevoren melech, un tsvei yor hot er gekinigt in Yerusholayim.</p>	<p>2CH 33:21 Amon was 22 shanah when he began to reign, and reigned two shanim in Yerushalayim.</p>
<p>2CH 33:22 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה' אַזוי ווי זיין פֿאַטער מנשה האָט געטאָן; און צו אַלע געשניצטע בילדער וואָס זיין פֿאַטער מנשה האָט געמאַכט, האָט אָמון געשלאַכט, און זיי געדינט. edit</p>	<p>2CH 33:22 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem azoi vi zain foter Menasheh hot geton; un tsu ale geshnitste bilder vos zain foter Menasheh hot gemacht, hot Amon geshlacht, un zei gedint.</p>	<p>2CH 33:22 But he did that which was rah in the eyes of HASHEM , as did Menasheh Aviv, for Amon sacrificed unto all the pesilim (<i>idols</i>) which Menasheh Aviv had made, and served them;</p>
<p>2CH 33:23 און ער איז נישט אונטערטעניק געוואָרן פֿאַר ה' אַזוי ווי זיין פֿאַטער מנשה איז אונטערטעניק געוואָרן, נאָר ער, אָמון, האָט אַלץ מער זיך פֿאַרשולדיקט. edit</p>	<p>2CH 33:23 un er iz nisht untertenik gevoren far Hashem azoi vi zain foter Menasheh iz untertenik gevoren, nor er, Amon, hot alts mer zich farshuldikt.</p>	<p>2CH 33:23 And humbled not himself before HASHEM , as Menasheh Aviv had humbled himself; but Amon increased more and more in ashmah.</p>
<p>2CH 33:24 און זיינע קנעכט האָבן געמאַכט אַ בונט אויף אים, און האָבן אים געטייט אין זיין הויז. edit</p>	<p>2CH 33:24 un zaine knecht hoben gemacht a bunt oif im, un hoben im geteit in zain hoiz.</p>	<p>2CH 33:24 And his avadim made a keshar against him, assassinated him in his own bais.</p>

<p>און דאָס פֿאַלק פֿון 2CH 33:25 לאַנד האָט דערשלאָגן אַלע וואָס האָבן געמאַכט דעם בונט אויף דעם מלך אָמון. און דאָס פֿאַלק פֿון לאַנד האָט געמאַכט זיין זון יאַשיהו פֿאַר אַ מלך אויף זיין אָרט. edit</p>	<p>2CH 33:25 un dos folk fun land hot dershlogen ale vos hoben gemacht dem bunt oif dem melech Amon. un dos folk fun land hot gemacht zain zun Yoshiyah far a melech oif zain ort.</p>	<p>2CH 33:25 But the am ha'aretz slaughtered all them that had made the kesher against HaMelech Amon; and the am ha'aretz made Yoshiyahu (Josiah) bno Melech in his place.</p>
<p>אַכט יאָר איז יאַשיהו 2CH 34:1 אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און איין און דרייסיק יאָר האָט ער געקניגט אין ירושלים. edit</p>	<p>2CH 34:1 acht yor iz Yoshiyah alt geven, az er iz gevoren melech, un ein un draisik yor hot er gekinigt in Yerusholayim.</p>	<p>2CH 34:1 Yoshiyahu was 8 years old when he began to reign, and he reigned in Yerushalayim 31 shanah.</p>
<p>און ער האָט געטאָן וואָס 2CH 34:2 איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון ה', און איז געגאַנגען אין די וועגן פֿון זיין פֿאַטער דָוִד, און האָט זיך נישט אָפּגעקערט רעכטס אָדער לינקס. edit</p>	<p>2CH 34:2 un er hot geton vos iz rechtfartik in di oigen fun Hashem, un iz gegangen in di vegen fun zain foter Doviden, un hot zich nisht opgekert rechts oder links.</p>	<p>2CH 34:2 And he did that which was yashar in the eyes of HASHEM , and walked in the ways of Dovid Aviv, and veered off neither right nor left.</p>
<p>און אין אַכטן יאָר פֿון זיין 2CH 34:3 מלוכה, אַז ער איז נאָך געווען אַ יינגל, האָט ער אָנגעהויבן זוכן דעם ג-ט פֿון זיין פֿאַטער דָוִד; און אין צוועלפטן יאָר האָט ער אָנגעהויבן רייניקן יהודה און ירושלים פֿון די במות, און די געצנביימער, און די געשניצטע און די</p>	<p>2CH 34:3 un in achten yor fun zain meluche, az er iz noch geven a yingel, hot er ongehoiben zuchen dem G-t fun zain foter Doviden; un in tsvelften yor hot er ongehoiben reiniken Yehudah un Yerusholayim fun di Bamot, un di getsnbeimer, un di geshnitste un di gegosene bilder.</p>	<p>2CH 34:3 For in the eighth year of his reign, while he was yet na'ar (young) , he began to seek after Elohei Dovid Aviv; and in the twelfth year he began to make tahor Yehudah and Yerushalayim from the high places, and the Asherim, and the pesilim, and the massekhot (molten images) .</p>

<p>געגאָסענע בילדער. edit</p>		
<p>און מע האָט 2CH34:4 איינגעוואָרפֿן פֿאַר אים די מזבחות פֿון די בעל-געטער; און די זונזיילן וואָס אויבן איבער זיי האָט ער אָפּגעהאַקט; און די געשניצטע און די געגאָסענע בילדער האָט ער צעבראַכן און צעשטויסן, און פֿונאַנדערגעצעשטן אויף די קברים פֿון די וואָס האָבן געשלאַכט צו זיי. edit</p>	<p>2CH34:4 un me hot ingevorfen far im di mizbeyches fun di Baal- geter; un di zunzailen vos oiben iber ze i hot er opgehakt; un di geshnitste un di gegosene bilder hot er tsebrachen un tseshtosen, un funandergetseshiten oif di kvorim fun di vos hoben geshlacht tsu ze i.</p>	<p>2CH34:4 And they demolished the mizbechot of Ba'alim in his presence; and the incense stands erected above them he smashed; and the Asherim, and the pesilim, and the massekhot he demolished and made dust of them, and scattered upon the keverim (<i>graves</i>) of them that had sacrificed unto them.</p>
<p>און די ביינער פֿון די 2CH34:5 כהנים האָט ער פֿאַרברענט אויף זייער מזבחות, און ער האָט גערייניקט יהודה און ירושלים. edit</p>	<p>2CH34:5 un di beiner fun di koyanim hot er farbrent oif zeyer mizbeyches, un er hot gereinikt Yehudah un Yerusholayim.</p>	<p>2CH34:5 And he burned the atzmot of the Kohanim upon their mizbechot, and made tahor Yehudah and Yerushalayim.</p>
<p>און אזוי אין די שטעט 2CH34:6 פֿון מנשה און אפרים און שמעון און ביז נפתלי, מיט זייערע אייגענע ברעכגעציג, רונד אַרום. edit</p>	<p>2CH34:6 un azoi in di shtet fun Menasheh un Ephrayim un Shimon un biz Naphtali, mit zeyere eigene brechgetsai g, rund arum.</p>	<p>2CH34:6 And so did he in the towns of Menasheh, and Ephrayim, and Shim'on, even as far as Naphtali, and in their ruins all around.</p>
<p>און ער האָט 2CH34:7 איינגעוואָרפֿן די מזבחות, און די געצנביימער, און די</p>	<p>2CH34:7 un er hot ingevorfen di mizbeyches, un di getsnbeimer, un di geshnitste bilder hot er tsehakt oif din, un ale zunzailen</p>	<p>2CH34:7 And when he had broken down the mizbechot and the Asherim, and had beaten the pesilim into powder, and cut</p>

<p>געשניצטע בילדער האָט ער צעהאַקט אויף דין, און אַלע זונזיילן האָט ער אָפּגעהאַקט אין גאַנצן לאַנד ישׂראָל; און ער האָט זיך אומגעקערט קיין ירושלים. edit</p>	<p>hot er opgehakt in gantsen land Yisroel; un er hot zich umgekert kein Yerusholayim.</p>	<p>down all the incense stands throughout all Eretz Yisroel, he returned to Yerushalayim.</p>
<p>2CH 34:8 און אין אַכצנטן יאָר פֿון זיין מלוכה, נאָכן רייניקן דאָס לאַנד און דאָס הויז, האָט ער געשיקט שָפָן דעם זון פֿון אַצליהון, און מַעֲשִׂיָהוּ, דעם האַר פֿון דער שטאַט, און יואַח זון פֿון יואָחזן, דעם פֿאַרצייכענער, צו פֿאַרריכטן דאָס הויז פֿון ה' זיין ג-ט. edit</p>	<p>2CH 34:8 un in achtsnten yor fun zain meluche, nochen reiniken dos land un dos hoiz, hot er geschikt Shaphan dem zun fun Atzalyahuen, un Maaseiyah, dem Har fun der shtot, un Yoach zun fun Yehoachazen, dem fartseichener, tsu farrichten dos hoiz fun Hashem zain G-t.</p>	<p>2CH 34:8 Now in the eighteenth year of his reign, when he had made tahor HaAretz, and HaBeis, he sent Shaphan ben Atzalyahu, and Ma'aseiyahu the Sar HaIr, and Yoach ben Yo'achaz the recorder, to repair the Beis HASHEM Elohav.</p>
<p>2CH 34:9 און זיי זיינען געקומען צו חלקיהו דעם כהן-גדול, און האַבן אָפּגעגעבן דאָס געלט וואָס איז געבראַכט געוואָרן אין הויז פֿון אלקים, וואָס די לויים, די שוועלהיטערס, האָבן אויפֿגעזאַמלט פֿון דער האַנט פֿון מנשה און אפרים, און פֿון גאַנצן איבערבלייבן פֿון ישׂראָל, און פֿון גאַנצן יהודה און בנימין, און זיך אומגעקערט קיין ירושלים. edit</p>	<p>2CH 34:9 un zei zainen gekumen tsu Chilkiyah dem koyen-godul, un hoben opgegeben dos gelt vos iz gebracht gevoren in hoiz fun Elokim, vos di Leviim, di shvelhitters, hoben oifgezamlt fun der hant fun Menasheh un Ephrayim, un fun gantsen iberblauben fun Yisroel, un fun gantsen Yehudah un Binyamin, un zich umgekert kein Yerusholayim.</p>	<p>2CH 34:9 And when they came to Chilkiyahu the Kohen HaGadol, they delivered the kesef that was brought into the Beis Elohim, which the Levi'im, the Shomrei HaSaf (<i>the Doorkeepers</i>), had collected from the people of Menasheh and Ephrayim, and from kol She'erit Yisroel, and kol Yehudah and Binyamin, and they returned to Yerushalayim.</p>

<p>2CH 34:10 און זיי האָבן עס געגעבן אויף דער האַנט פֿון די ווערקמיינסטער וואָס זיינען געווען געשטעלט אין הויז פֿון ה'; און די ווערקמיינסטער וואָס האָבן געאַרבעט אין הויז פֿון ה', האָבן עס אויסגעגעבן צורעכטצומאַכן און פֿאַרריכטן דאָס הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH 34:10 un zeI hoben es gegeben oif der hant fun di verkmeinster vos zainen geven geshtelt in hoiz fun Hashem; un di verkmeinster vos hoben gearbet in hoiz fun Hashem, hoben es oisgegeben tsurechtsumachen un farrichten dos hoiz fun Hashem.</p>	<p>2CH 34:10 And they entrusted it into the yad oseh hamelachah (<i>hand of the master workmen</i>) that had hamufkadim (<i>oversight</i>) of the Beis HASHEM , and they paid it to the workmen that wrought in the Beis HASHEM , to repair and restore HaBeis;</p>
<p>2CH 34:11 און געגעבן צו די האַלצמיינסטער, און צו די בוימיינסטער, אויף צו קויפֿן געהאַקטע שטיינער, און האַלץ פֿאַר לייסטן, און אויף צו לייגן באַלקנס אויף די הייזער וואָס די מלכים פֿון יהודה האָבן געלאָזט צעשטערט ווערן. edit</p>	<p>2CH 34:11 un gegeben tsu di holtsmeinster, un tsu di boimeinster, oif tsu koifen gehakte shtainer, un holts far laisten, un oif tsu leigen balkns oif di haizer vos di Molechim fun Yehudah hoben gelozt tseshtert veren.</p>	<p>2CH 34:11 Even to the charashim (<i>craftsmen, artisans</i>) and builders gave they it, to buy quarried stones, and timber for rafters and beams, for the buildings which the Melachim of Yehudah had destroyed.</p>
<p>2CH 34:12 און די מענטשן האָבן ערלעך געטאָן די אַרבעט; און איבער זיי זיינען געוואָרן געשטעלט יחת, און עזבֿדיהו, די לויים פֿון די קינדער פֿון מֶרָרִי; און זכֿריה, און משולם, פֿון די קינדער פֿון קהתים, אויף אויפֿצופאַסן; און אַנדערע לויים – איטלעכער וואָס האָט זיך פֿאַרשטאַנען</p>	<p>2CH 34:12 un di mentshen hoben erlech geton di arbet; un iber zeI zainen gevoren geshtelt Yachat, un Ovadyahu, di Leviim fun di kinder fun Merari; un Zecharyah, un mshulom, fun di kinder fun Kohatim, oif oiftsupasen; un andere Leviim – itlecher vos hot zich forshtanen oif kli-zmr.</p>	<p>2CH 34:12 And the men did the melachah (<i>work</i>) be'emunah (<i>faithfully, with integrity</i>) ; and the mufkadim (<i>overseers</i>) of them were Yachat and Ovadyahu, the Levi'im, of the Bnei Merari; and Zecharyah and Meshullam, of the Bnei Kehati, to give oversight; and other of the Levi'im, all that were meiven (<i>expert</i>) in musical instruments.</p>

<p>אויף בלי-זמר. edit</p>		
<p>זיי זיינען אויך געווען 2CH 34:13 איבער די לאַסטטרעגער, און האַבן אויפגעפאַסט אויף אַלע וואָס האָבן געטאַן אַרבעט אין אַלערליי מלאַכות. און טייל פֿון די לויים זיינען געווען שרייבערס, און אויפזעערס, און טויערלייט. edit</p>	<p>2CH 34:13 zei zainen oich geven iber di lasttreger, un hoben oifgepast oif ale vos hoben geton arbet in alerlei meloches. un teil fun di Leviim zainen geven shraibers, un oifzeers, un toierlait.</p>	<p>2CH 34:13 Also they were over the sabalim (<i>bearers of burdens</i>) and the overseers of all that wrought the work in every kind of avodah; and of the Levi'im there were soferim (<i>scribes</i>) , shoterim (<i>officers</i>) and sho'arim (<i>doorkeepers</i>) .</p>
<p>2CH 34:14 און ווען זיי האָבן אַרויסגענומען דאָס געלט וואָס איז געבראַכט געוואָרן אין הויז פֿון ה', האָט חלקיהו דער כהן געפֿונען דאָס בוך פֿון ג-טס תורה געגעבן דורך משהן. edit</p>	<p>2CH 34:14 un ven zei hoben aroisgenumen dos gelt vos iz gebracht gevoren in hoiz fun Hashem, hot Chilkiyah der koyen gefunen dos buch fun G-ts ture gegeben durch Mosheen.</p>	<p>2CH 34:14 And when they brought out the kesef that was brought into the Beis HASHEM , Chilkiyahu HaKohen found a Sefer Torat HASHEM given through Moshe.</p>
<p>2CH 34:15 האָט חלקיהו זיך אַפגערופֿן און האָט געזאָגט צו שפֿן דעם שרייבער: איך האָב געפֿונען דאָס בוך פֿון ג-טס תורה אין הויז פֿון ה'. און חלקיהו האָט געגעבן דאָס בוך צו שפֿנען. edit</p>	<p>2CH 34:15 hot Chilkiyah zich opgerufen un hot gezogt tsu Shaphan dem shraiber: ich hob gefunen dos buch fun G-ts ture in hoiz fun Hashem. un Chilkiyah hot gegeben dos buch tsu Shaphanen.</p>	<p>2CH 34:15 And Chilkiyahu answered and said to Shaphan the Sofer, I have found the Sefer HaTorah in the Beis HASHEM . And Chilkiyahu delivered the Sefer to Shaphan.</p>
<p>2CH 34:16 האָט שפֿן געבראַכט דאָס בוך צום מלך, און ער האָט אויך געבראַכט דעם מלך אַן ענטפֿער, אזוי צו זאָגן:</p>	<p>2CH 34:16 hot Shaphan gebracht dos buch tsum melech, un er hot oich gebracht dem melech an entfer, azoi tsu zogen: alts vos iz ibergegeben gevoren oif der hant fun daine knecht, tuen</p>	<p>2CH 34:16 And Shaphan carried the Sefer to HaMelech, and brought HaMelech word back again, saying, All that was committed into the yad of avadim, they are doing.</p>

<p>אַלץ וואָס איז איבערגעגעבן געוואָרן אויף דער האַנט פֿון דיינע קנעכט, טוען זיי. edit</p>	<p>zei.</p>	
<p>און זיי האָבן 2CH 34:17 אויסגעשאַטן דאָס געלט וואָס האָט זיך געפֿונען אין הויז פֿון ה', און האָבן עס געגעבן אויף דער האַנט פֿון די געשטעלטע, און אויף דער האַנט פֿון די ווערקמיינסטער. edit</p>	<p>2CH 34:17 un zei hoben oisgeshoten dos gelt vos hot zich gefunen in hoiz fun Hashem, un hoben es gegeben oif der hant fun di geshtelte, un oif der hant fun di verkmeinster.</p>	<p>2CH 34:17 And they have emptied out the kesef that was found in the Beis HASHEM , and have entrusted it into the yad hamufkadim and to the yad osei hamelachah.</p>
<p>און שָׁפָן דער שרייבער האָט דערציילט דעם מלך, אַזוי צו זאָגן: אַ בוך האָט מיר געגעבן חלקיהו דער כהן. און שָׁפָן האָט דערפֿון געלייענט פֿאַר דעם מלך. edit</p>	<p>2CH 34:18 un Shaphan der shraiber hot dertseilt dem melech, azoi tsu zogen: a buch hot mir gegeben Chilkiyah der koyen. un Shaphan hot derfun geleyent far dem melech.</p>	<p>2CH 34:18 Then Shaphan the Sofer told HaMelech, saying, Chilkiyahu HaKohen hath given me a Sefer. And Shaphan read it in the presence of HaMelech.</p>
<p>און עס איז געווען, ווי דער מלך האָט געהערט די ווערטער פֿון דער תורה, אַזוי האָט ער צעריסן זיינע קליידער. edit</p>	<p>2CH 34:19 un es iz geven, vi der melech hot gehert di verter fun der ture, azoi hot er tserisen zaine kleider.</p>	<p>2CH 34:19 And it came to pass, when HaMelech had heard the divrei HaTorah, that he tore his garments.</p>
<p>און דער מלך האָט באָפֿוילן חלקיהו, און אחיקם דעם זון פֿון שָׁפָנען, און עבדון דעם זון פֿון מיכהו, און שָׁפָן דעם שרייבער, און עשיה דעם</p>	<p>2CH 34:20 un der melech hot bafuilen Chilkiyah, un Achikam dem zun fun Shaphanen, un Avdon dem zun fun Michahen, un Shaphan dem shraiber, un Asayah dem melech's diner, azoi tsu zogen:</p>	<p>2CH 34:20 And HaMelech commanded Chilkiyahu, and Achikam ben Shaphan, and Avdon ben Michah, and Shaphan HaSofer, and Asayah eved HaMelech, saying,</p>

<p>מלכס דינער, אזוי צו זאָגן: edit</p>		
<p>גייט פֿרעגט ביי ה' פֿאַר 2CH 34:21 מיר, און פֿאַר די וואָס זיינען איבערגעבליבן אין ישׂראָל און יהודה, וועגן די ווערטער פֿון דעם געפֿונענעם בוך, וואָרום גרויס איז דער גרימצאָרן פֿון ה' וואָס איז אויסגעגאָסן אויף אונדז, פֿאַר וואָס אונדזערע עלטערן האָבן נישט געהיט דאָס וואָרט פֿון ה', צו טאָן אזוי ווי אַלץ וואָס שטייט געשריבן אין דעם דאָזיקן בוך. edit</p>	<p>2CH 34:21 geit fregt bai Hashem far mir, un far di vos zainen ibergebliben in Yisroel un Yehudah, vegen di verter fun dem gefunenem buch, vorem grosis iz der grimtsoren fun Hashem vos iz oisgegosen oif undz, far vos undzere elteren hoben nisht gehit dos vort fun Hashem, tsu ton azoi vi alts vos shteit geshriben in dem doziken buch.</p>	<p>2CH 34:21 Go, inquire of HASHEM for me, and for them that are nishar (<i>left, remaining, the remnant</i>) in Yisroel and in Yehudah, concerning the divrei hasefer that is found; for gadolah chatat HASHEM is poured out upon us, because Avoteinu have not been shomer over the Devar HASHEM , to do after all that is written in HaSefer Hazeh.</p>
<p>איז געגאָנגען חלקיהו, און די וואָס דער מלך [האָט געהייסן], צו חולדה דער נביאה, דער ווייב פֿון שלום דעם זון פֿון תקהת, דעם זון פֿון חסרהן, דעם קליידערהיטער – און זי האָט געווינט אין ירושלים, אין צווייטן שטאָטפֿערטל – און זיי האָבן אזוי גערעדט צו איר. edit</p>	<p>2CH 34:22 iz gegangen Chilkiyah, un di vos der melech [hot geheisen], tsu chuldoh der neviye, der vaib fun Shallum dem zun fun Tokehat, dem zun fun Chasrahen, dem kleiderhiter – un zi hot gevoint in Yerushalayim, in tsveiten shtotfertil – un ze hoben azoi geredt tsu ir.</p>	<p>2CH 34:22 And Chilkiyahu, and they that HaMelech had sent, went to Chuldah the neviah, the wife of Shallum ben Tokehat ben Chasrah, Shomer HaBegadim (<i>Keeper of the Wardrobe</i>) , (now she dwelt in Yerushalayim in the Mishneh), and they spoke to her to this effect.</p>
<p>האָט זי צו זיי געזאָגט: אזוי האָט געזאָגט ה' אלוקי ישׂראָל: זאָגט צו דעם מאַן</p>	<p>2CH 34:23 hot zi tsu ze gezogt: azoi hot gezogt Hashem Elochei Yisroel: zogt tsu dem man vos hot ich geshikt tsu mir:</p>	<p>2CH 34:23 And she answered them, Thus saith HASHEM Elohei Yisroel, Tell ye the ish that sent you to me,</p>

<p>וואָס האָט אײַך געשיקט צו מיר: edit</p>		
<p>2CH 34:24 אזוי האָט ה' געזאָגט: זע, איך ברענג אַן אומגליק דעם דאָזיקן אָרט און אויף זײַנע באַווײַנער – אַלע קללות וואָס שטייען געשריבן אין דעם בוך וואָס מע האָט געלייענט פֿאַר דעם מלך פֿון יהודה. edit</p>	<p>2CH 34:24 azoi hot Hashem gezogt: ze, ich breng an umglik dem doziken ort un oif zaine bavoiner – ale kllut vos shteyen geshriben in dem buch vos me hot geleyent far dem melech fun Yehudah.</p>	<p>2CH 34:24 Thus saith HASHEM , Hinei, I will bring ra'ah upon this place, and upon the inhabitants thereof, even all the alot (<i>curses</i>) that are written in the Sefer which they have read in the presence of Melech Yehudah,</p>
<p>2CH 34:25 דערפֿאַר וואָס זיי האָבן מיך פֿאַרלאָזן, און האָבן גערייכערט צו פֿרעמדע ג-טער, כדי מיך צו דערצערענען מיט אַלע מעשים פֿון זייערע הענט, און מיין גרימצאָרן איז אויסגעגאָסן אויף דעם דאָזיקן אָרט, און ער וועט נישט פֿאַרלאָשן ווערן. edit</p>	<p>2CH 34:25 derfar vos zei hoben mich farlozen, un hoben gereichert tsu fremde G-ter, kedei mich tsu dertserenen mit ale maisim fun zeyere hent, un main grimtsoren iz oisgegosen oif dem doziken ort, un er vet nisht farloshen veren.</p>	<p>2CH 34:25 Because they have forsaken Me, and have burned ketoret unto elohim acherim, that they might provoke Me to anger with all the works of their hands; therefore My wrath shall be poured out upon this place, and shall not be quenched.</p>
<p>2CH 34:26 און צו דעם מלך פֿון יהודה וואָס שיקט אײַך צו פֿרעגן בײַ ה', צו אים זאָלט איר אַזוי זאָגן: אַזוי האָט געזאָגט ה' אלוקי ישׂראֵל: וועגן די ווערטער וואָס דו האַסט געהערט, edit</p>	<p>2CH 34:26 un tsu dem melech fun Yehudah vos shikt ich tsu fregen bai Hashem, tsu im zolt ir azoi zogen: azoi hot gezogt Hashem Elochei Yisroel: vegen di verter vos du host gehert,</p>	<p>2CH 34:26 And as for Melech Yehudah, who sent you to inquire of HASHEM , so shall ye say unto him, Thus saith HASHEM Elohei Yisroel concerning the words which thou hast heard;</p>

<p>2CH 34:27 איז, ווייל דיין האַרץ איז דערווייכט געוואָרן, און דו ביסט געוואָרן אונטערטעניק פֿאַר אַלקים אַז דו האָסט געהערט זיינע ווערטער וועגן דעם דאָזיקן אָרט און וועגן זיינע באַוווּינער – ווייל דו ביסט געוואָרן אונטערטעניק פֿאַר מיר, און האָסט צעריסן דייןע קליידער, און האָסט געוויינט פֿאַר מיר, דרומעך האָב איך צוגעהערט, זאָגט ה'.</p> <p>edit</p>	<p>2CH 34:27 iz, vail dain harts iz derveicht gevoren, un du bist gevoren untertenik far Elokim az du host gehert zaine verter vegen dem doziken ort un vegen zaine bavoiner – vail du bist gevoren untertenik far mir, un host tserisen daine kleider, un host geveint far mir, drumech hob ich tsugehert, zogt Hashem.</p>	<p>2CH 34:27 Because thine lev was tender, and thou didst humble thyself before Elohim, when thou heardest His words against this place, and against the inhabitants thereof, and humbledst thyself before Me, and didst tear thy garments, and weep in My Presence, I have even heard thee also, saith HASHEM .</p>
<p>2CH 34:28 זע, איך זאַמל איין צו דייןע עלטערן, און דו וועסט איינגעזאַמלט ווערן אין דיין קבֿר בשלום, און דייןע אויגן וועלן נישט זען אַל דאָס בייז וואָס איך ברענג אויף דעם דאָזיקן אָרט און אויף זיינע באַוווּינער. און זיי האָבן געבראַכט צום מלך דעם ענטפֿער.</p> <p>edit</p>	<p>2CH 34:28 ze, ich zaml ein tsu daine elteren, un du vest ingezamlt veren in dain keyver besholem, un daine oigen velen nisht zen al dos beiz vos ich breng oif dem doziken ort un oif zaine bavoiner. un zei hoben gebracht tsum melech dem entfer.</p>	<p>2CH 34:28 Hinei, I will gather thee to Avoteicha, thou shalt be gathered to thy kever in shalom, neither shall thine eyes see all ra'ah I will bring upon this place, and upon the inhabitants of it. So they brought back HaMelech word.</p>
<p>2CH 34:29 און דער מלך האָט געשיקט, און האָט איינגעזאַמלט אַלע עלטסטע פֿון יהודה און ירושלים.</p> <p>edit</p>	<p>2CH 34:29 un der melech hot geshikt, un hot ingezamlt ale eltste fun Yehudah un Yerusholayim.</p>	<p>2CH 34:29 Then HaMelech sent and gathered together all the Ziknei Yehudah and Yerushalayim.</p>

<p>און דער מלך איז 2CH 34:30 אָרויפֿגעגאַנגען אין הויז פֿון ה', מיט אַלע מענער פֿון יהודה און באַווינער פֿון ירושלים, און די פֿהנים און די לויים, און דעם גאַנצן פֿאָלק פֿון קלענסטן ביזן גרעסטן. און ער האַט געלייענט אין זייערע אויערן אַלע ווערטער פֿון דעם בוך פֿון בְּרִית וואָס איז געפֿונען געוואָרן אין הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH 34:30 un der melech iz aroifgegangen in hoiz fun Hashem, mit ale mener fun Yehudah un bavoiner fun Yerusholayim, un di koyanim un di Leviim, un dem gantsen folk fun klensten bizen gresten. un er hot geleyent in zeyere oieren ale verter fun dem buch fun bris vos iz gefunen gevoren in hoiz fun Hashem.</p>	<p>2CH 34:30 And HaMelech went up to the Beis HASHEM , and kol Ish Yehudah, and the inhabitants of Yerushalayim, and the Kohanim, and the Levi'im, and kol haAm, gadol and katan; and he read in their ears kol divrei Sefer HaBrit that was found in the Beis HASHEM .</p>
<p>און דער מלך האָט זיך געשטעלט אויף זיין אָרט, און ער האָט געשלאָסן {כרת} אַ בְּרִית פֿאַר ה', צו גיין נאָך ה', און צו היטן זיינע געבאָט און זיינע צייגנים {עדות פֿון עשרת הדברים, סהדא, צייגע, עד התביעה} און זיינע געזעצן, מיט זיין גאַנצן האַרצן און מיט זיין גאַנצער זעל, צו טאָן די ווערטער פֿון דעם בְּרִית וואָס שטייען געשריבן אין דעם דאָזיקן בוך. edit</p>	<p>2CH 34:31 un der melech hot zich geshtelt oif zain ort, un er hot geschlosen a bris far Hashem, tsu gein noch Hashem, un tsu hiten zaine gebot un zaine tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh} un zaine gezetsen, mit zain gantsen hartsen un mit zain gantser zel, tsu ton di verter fun dem bris vos shteyen geshriben in dem doziken buch.</p>	<p>2CH 34:31 And HaMelech stood at his place, and cut HaBrit in the presence of HASHEM , to walk after HASHEM , and to be shomer over His mitzvot, and His testimonies, and His chukkot, with all his lev, and with all his nefesh, to perform the divrei HaBrit which are written in Sefer HaZeh.</p>
<p>און ער האָט געמאַכט צושטיין אַלע וואָס האָבן זיך</p>	<p>2CH 34:32 un er hot gemacht tsushtein ale vos hoben zich</p>	<p>2CH 34:32 And he caused all that being found in Yerushalayim</p>

<p>געפֿונען אין ירושָׁלַיִם און בנימין; און די באַווינער פֿון ירושָׁלַיִם האָבן געטאַן אזוי ווי דער בְּרִית פֿון אַלקים, דעם ג-ט פֿון זייערע עלטערן. edit</p>	<p>gefunen in Yerusholayim un Binyamin; un di bavoiner fun Yerusholayim hoben geton azoi vi der bris fun Elokim, dem G-t fun zeyere elteren.</p>	<p>and Binyamin to make a pledge to it. And the inhabitants of Yerushalayim did according to the Brit Elohim, Elohei Avoteihem.</p>
<p>2CH 34:33 און יאַשִׁיהוּ הָאָט אָפּגעטאַן אַלע אומווערדיקייטן פֿון אַלע לענדער פֿון די קינדער פֿון ישׂרָאֵל; און ער האָט געמאַכט דינען אַלע וואָס האָבן זיך געפֿונען אין ישׂרָאֵל, דינען ה' זייער ג-ט. אַלע זיינע טעג האָבן זיי זיך נישט אָפּגעקערט פֿון הינטער ה' דעם ג-ט פֿון זייערע עלטערן. edit</p>	<p>2CH 34:33 un Yoshiyah hot opgeton ale umverdikeiten fun ale lender fun di kinder fun Yisroel; un er hot gemacht dinen ale vos hoben zich gefunen in Yisroel, dinen Hashem zeyer G-t. ale zaine teg hoben zei zich nisht opgekert fun hinter Hashem dem G-t fun zeyere elteren.</p>	<p>2CH 34:33 And Yoshiyah removed kol hato'evot out of all the territories that pertained to the Bnei Yisroel, and made all that were present in Yisroel to do avodas service to HASHEM Eloheihem. And all his days they veered not from following HASHEM , Elohei Avoteihem.</p>
<p>2CH 35:1 און יאַשִׁיהוּן הָאָט געמאַכט אין ירושָׁלַיִם קֶרְבַּן-פֶּסַח צו ה'; און מע האָט געשאַכטן דעם קֶרְבַּן-פֶּסַח אין פֿערצנטן טאָג פֿון ערשטן חודש. edit</p>	<p>2CH 35:1 un Yoshiyahun hot gemacht in Yerusholayim korben-pesach tsu Hashem; un me hot geshochten dem korben-pesach in fertsnten tog fun ershten choidesh.</p>	<p>2CH 35:1 Moreover Yoshiyahu kept Pesach unto HASHEM in Yerushalayim, and they slaughtered the Pesach on the fourteenth day of the first month.</p>
<p>2CH 35:2 און ער האָט געשטעלט די כהנים אויף זייערע וואַכן, און האָט זיי געשטאַרקט צו דעם דינסט פֿון ה'ס הויז. edit</p>	<p>2CH 35:2 un er hot geshtelt di koyanim oif zeyere vachen, un hot zei geshtarkt tsu dem dinst fun Hashem's hoiz.</p>	<p>2CH 35:2 And he set up the Kohanim in their mishmerot, and encouraged them to the Avodas Beis HASHEM ,</p>

<p>און ער האָט געזאָגט צו 2CH 35:3 די לויים וואָס האָבן געלערנט גאַנץ ישׂראֵל, די וואָס זיינען געווען הייליק צו ה': שטעלט אַריין דעם הייליקן אָרון אין דעם הויז וואָס שלמה דער זון פֿון דָּוִד, דער מלך פֿון ישׂראֵל, האָט געבויט; איר דאַרפֿט מער נישט טראָגן אויפֿן אַקסל; אַצונד דינט ה' אלוקיכם און זיין פֿאַלק ישׂראֵל. edit</p>	<p>2CH 35:3 un er hot gezogt tsu di Leviim vos hoben gelernt gants Yisroel, di vos zainen geven heilik tsu Hashem: shtelt arain dem heiligen oren in dem hoiz vos Shelomo der zun fun Doviden, der melech fun Yisroel, hot geboit; ir darft mer nisht trogen oifen aksl; atsund dint Hashem Elokeichem un zain folk Yisroel.</p>	<p>2CH 35:3 And said unto the Levi'im that taught kol Yisroel, which were hakedoshim unto HASHEM , Put the Aron HaKodesh in the Beis which Sh'lomo Ben Dovid Melech Yisroel did build; it shall not be a massa (<i>burden, something carried</i>) upon your ketefayim (<i>shoulders</i>) ; serve now HASHEM Eloheichem and His people Yisroel,</p>
<p>און ברייט אייך אָן נאָד 2CH 35:4 אייַערע פֿאַטערהייזער לויט אייַערע איינטיילונגען אין דעם געשריפֿטס פֿון דָּוִד דעם מלך פֿון ישׂראֵל, און אין דעם געשריפֿטס פֿון זיין זון שלמהן. edit</p>	<p>2CH 35:4 un breit ich on noch eyere foterhaizer loit eyere inteilungen in dem geshrifts fun Dovid dem melech fun Yisroel, un in dem geshrifts fun zain zun Salmonen.</p>	<p>2CH 35:4 And prepare yourselves by Bais Avoteichem, after your machlekot, according to the writing of Dovid Melech Yisroel, and according to the mikhtav of Sh'lomo bno.</p>
<p>און שטייט אין 2CH 35:5 הייליקטום לויט די אַפֿטיילונגען פֿון די פֿאַטערהייזער פֿון אייַערע ברידער, די קינדער פֿון פֿאַלק, און [פֿאַר איטלעכער אַפֿטיילונג] אַ טייל פֿון פֿאַטערהויז פֿון די לויים. edit</p>	<p>2CH 35:5 un shteit in heiliktum loit di opteilungen fun di foterhaizer fun eyere brider, di kinder fun folk, un [far itlecher opteilung] a teil fun foterhoiz fun di Leviim.</p>	<p>2CH 35:5 And stand in HaKodesh according to the pelugot Bais HaAvot (<i>groupings of families</i>) of your achim the Bnei HaAm, and after the chalukat Bais Av (<i>family subdivisions</i>) of the Levi'im.</p>

<p>און שעכט דעם קרבן- פֿסַח, און האַלט אייך הייליק, און גרייט צו פֿאַר אייערע ברידער, כדי צו טאָן אזוי ווי דאָס וואָרט פֿון ה' דורך משהן. edit</p>	<p>2CH35:6 un shecht dem korben- pesach, un halt ich heilik, un greit tsu far eyere brider, kedei tsu ton azoi vi dos vort fun Hashem durch Mosheen.</p>	<p>2CH35:6 So slaughter the Pesach, and set yourselves apart as kodesh, and prepare your achim, that they may do according to the Devar HASHEM by the yad Moshe.</p>
<p>און יאַשיהו האָט אַפגעשיידט פֿאַר די קינדער פֿון פֿאַלק שאָף: שעפסן און יונגע ציגן – אַלץ פֿאַרן קרבן- פֿסַח פֿאַר אַלע וואָס האָבן זיך דאַרטן געפֿונען – דרייסיק טויזנט אין צאָל, און רינדער דריי טויזנט. די דאָזיקע זיינען געווען פֿון דעם מלכס פֿאַרמעג. edit</p>	<p>2CH35:7 un Yoshiyah hot opgesheidt far di kinder fun folk shof: shepsen un yunge tsigen – alts faran korben- pesach far ale vos hoben zich dorten gefunen – draisik toizent in tsol, un rinder drai toizent. di dozike zainen geven fun dem melech's farmeg.</p>	<p>2CH35:7 And Yoshiyahu gave to HaAm, of the tzon, kevasim and goats, all for the Pesachim, for all that were present, to the number of 30,000 plus 3,000 bakar; these were from the property of HaMelech.</p>
<p>און זיינע האָרן האָבן אַפגעשיידט אַ נדבֿה פֿאַר דעם פֿאַלק, פֿאַר די פֿהנים, און פֿאַר די לויים. חלקיה, און זכריהו, און יחיאל די פֿירשטן פֿון דעם הויז פֿון האַלקים, האָבן געגעבן די פֿהנים פֿאַן קרבן-פֿסַח צוויי טויזנט און זעקס הונדערט [שאָף], און רינדער דריי הונדערט. edit</p>	<p>2CH35:8 un zaine haren hoben opgesheidt a nedove far dem folk, far di koyanim, un far di Leviim. Chilkiyah, un Zecharyahu, un Yechiel di firshten fun dem hoiz fun HaElokim, hoben gegeben di koyanim fan korben-pesach tsvei toizent un zeks hundert [shof], un rinder drai hundert.</p>	<p>2CH35:8 And his sarim gave linedavah (voluntarily) unto HaAm, to the Kohanim, to the Levi'im. Chilkiyah, Zecharyahu, Yechiel, negidei Beis HaElohim, gave unto the Kohanim for the Pesachim 2,600 and 300 bakar.</p>

<p>2CH 35:9 און כּונַנְיָהוּ, און שְׁמַעְיָהוּ, און נְתַנְיָאֵל, זײַנע ברידער, און חֲשַׁבְיָהוּ, און יַעֲיָאֵל, און יוֹזָבֵד, די האָרן פֿון די לױים, האָבן אָפּגעשײדט פֿאַר די לױים פֿאַרן קָרְבַּן-פֶּסַח פֿינף טויזנט [שאָף], און רינדער פֿינף הונדערט. edit</p>	<p>2CH 35:9 un Konanyah, un Shemayahu, un Netanel, zaine brider, un Chashavyahen, un Yeyel, un Yozavad, di haren fun di Leviim, hoben opgesheidt far di Leviim faran korben-pesach finf toizent [shof], un rinder finf hundert.</p>	<p>2CH 35:9 Konanyah also, and Shema'yahu and Netanel, his achim, and Chashavyahu and Ye'iel and Yozavad, Sarei HaLevi'im, gave unto the Levi'im for Pesachim 5,000 and 500 bakar.</p>
<p>2CH 35:10 אַזױ איז צוגעגרייט געוואָרן דער דינסט, און די כּהנים האָבן זיך געשטעלט אויף זייער אָרט, און די לױים אויף זייערע אָפּטיילונגען, לױט דעם באַפֿעל פֿון מלך. edit</p>	<p>2CH 35:10 azoi iz tsugegreit gevoren der dinst, un di koyanim hoben zich geshtelt oif zeyer ort, un di Leviim oif zeyere opteilungen, loit dem bafel fun melech.</p>	<p>2CH 35:10 So the Avodah (<i>Service</i>) was prepared, and the Kohanim stood in their place, and the Levi'im in their machlekot, according to the mitzvat HaMelech.</p>
<p>2CH 35:11 און זיי האָבן געשאַכטן דעם קָרְבַּן-פֶּסַח, און די כּהנים האָבן געשפרענגט דאָס בלוט פֿון זייער האַנט; און די לױים האָבן אָפּגעשוּנדן. edit</p>	<p>2CH 35:11 un zeï hoben geshochten dem korben-pesach, un di koyanim hoben geshprengt dos blut fun zeyer hant; un di Leviim hoben opgeschunden.</p>	<p>2CH 35:11 And they slaughtered the Pesach, and the Kohanim sprinkled the dahm from their hands, and the Levi'im skinned them.</p>
<p>2CH 35:12 און זיי האָבן אַוועקגענומען די בראַנדאָפֿער {עֹלָה}, כּדי זיי צו געבן צו די אָפּטיילונגען פֿון די פֿאַטערהײַזער פֿון די קינדער פֿון פֿאַלק אויף מקריב זײַן צו ה', אַזױ ווי עס שטייט געשריבן אין דעם בוך פֿון</p>	<p>2CH 35:12 un zeï hoben avekgenumen di brandopfer, kedei zeï tsu geben tsu di opteilungen fun di foterhaizer fun di kinder fun folk oif makrev zain tsu Hashem, azoi vi es shteit geshriben in dem buch fun Mosheen; un dos glaichen mit di rinder.</p>	<p>2CH 35:12 And they removed the olah, that they might give according to the pelugot l'Bais Avot l'Bnei HaAm, to offer unto HASHEM , as it is written in the Sefer Moshe. And so did they with the bakar.</p>

<p>משהן; און דאָס גלייכן מיט די רינדער. edit</p>		
<p>און זיי האָבן געבראַטן 2CH 35:13 דעם קרבֿן-פֿסח אויפֿן פֿייער, אַזוי ווי דער דיין; און די געהייליקטע קרבֿנות האָבן זיי געקאָכט אין טעפֿ, און אין קעסלען, און אין פֿאַנען, און פֿונאַנדערגעטראָגן אויף גיך צו אַלע קינדער פֿון פֿאַלק. edit</p>	<p>2CH 35:13 un zei hoben gebroten dem korben-pesach oifen faier, azoi vi der din; un di geheilikte korbones hoben ze gekocht in tef, un in keslen, un in fanen, un funandergetrogen oif gich tsu ale kinder fun folk.</p>	<p>2CH 35:13 And they roasted the Pesach with eish according to the mishpat; but the other kadashim they boiled in pots, and in caldrons, and in pans, and distributed them in haste among kol Bnei HaAm.</p>
<p>און דערנאָך האָבן זיי 2CH 35:14 צוגעגרייט פֿאַר זיך און פֿאַר די כהנים; וואָרום די כהנים, די קינדער פֿון אַהרן, זיינען געווען פֿאַרנומען מיט אויפֿברענגען די בראַנדאָפֿער {עֲלֵה} און דאָס פֿעטס, ביז נאַכט; דערום האָבן די לויים צוגעגרייט אי פֿאַר זיך, אי פֿאַר די כהנים, די קינדער פֿון אַהרן. edit</p>	<p>2CH 35:14 un dernoach hoben ze tsugegreit far zich un far di koyanim; vorem di koyanim, di kinder fun Aharon, zainen geven farnumen mit oifbrenge di brandopfer un dos fets, biz nacht; derum hoben di Leviim tsugegreit i far zich, i far di koyanim, di kinder fun Aharon.</p>	<p>2CH 35:14 And afterward they made ready for themselves, and for the Kohanim; because the Kohanim the Bnei Aharon were busied in offering olah and the chalavim (fats) until lailah; therefore the Levi'im prepared for themselves, and for the Kohanim, the Bnei Aharon.</p>
<p>און די זינגערס, די 2CH 35:15 קינדער פֿון אָסָף, זיינען געווען אויף זייער אָרט, לויט דעם באָפֿעל פֿון דָּוִד, און אָסָף, און הֵמָן, און יְדוּתוֹן דעם מלכס זעער. און די טויערלייט זיינען</p>	<p>2CH 35:15 un di zingers, di kinder fun Asape, zainen geven oif zeyer ort, loit dem bafel fun Doviden, un Asape, un Heman, un Yedutun dem melech's zeer. un di toierlait zainen geven bai itlechen toier. ze hoben nisht</p>	<p>2CH 35:15 And the meshorarim (singers) , the Bnei Asaph, were in their place, according to the mitzvat Dovid, and Asaph, and Heman, and Yedutun, Chozeh HaMelech; and the sho'arim (gatekeepers) were at every</p>

<p>געווען ביי איטלעכן טויער. זיי האָבן נישט געדאַרפֿט אָפֿטרעטן פֿון זייער דינסט, וואָרום זייערע ברידער די לויים האָבן צוגעגרייט פֿאַר זיי. edit</p>	<p>gedarft optreten fun zeyer dinst, vorem zeyere brider di Leviim hoben tsugegreit far zei.</p>	<p>sha'ar; neither did they need to depart from their Avodah, for their achim the Levi'im prepared for them.</p>
<p>2CH 35:16 אזוי איז צוגעגרייט געוואָרן דער גאַנצער דינסט פֿון ה' אין יענעם טאָג, צו מאַכן דעם קרבֿן-פֿסח, און אויפֿצוברענגען בראַנדאָפֿער {עלה} אויפֿן מזבח פֿון ה', לויט דעם באַפֿעל פֿון דעם מלך יאַשיהוּ. edit</p>	<p>2CH 35:16 azoi iz tsugegreit gevoren der gantser dinst fun Hashem in yenem tog, tsu machen dem korben-pesach, un oiftsubrengen brandopfer oifen mizbeyech fun Hashem, loit dem bafel fun dem melech Yoshiyah.</p>	<p>2CH 35:16 So all the Avodas HASHEM was prepared that same day, to keep the Pesach, and to offer olot upon the Mizbe'ach HASHEM , according to the mitzvat HaMelech Yoshiyahu.</p>
<p>2CH 35:17 און די קינדער פֿון ישֿראַל וואָס האָבן זיך דאַרטן געפֿונען, האָבן געמאַכט דעם קרבֿן-פֿסח אין יענער צייט, און דעם יום-טובֿ פֿון מצות זיבן טעג. edit</p>	<p>2CH 35:17 un di kinder fun Yisroel vos hoben zich dorten gefunen, hoben gemacht dem korben-pesach in yener tsait, un dem yom-Tov fun matsus ziben teg.</p>	<p>2CH 35:17 And the Bnei Yisroel that were present kept the Pesach at that time, and the Chag HaMatzot seven days.</p>
<p>2CH 35:18 און אַ קרבֿן-פֿסח אַזאַ ווי דער איז נישט געמאַכט געוואָרן פֿון די טעג פֿון שמואל דעם נביאָ אָן; און אַלע מלכים פֿון ישֿראַל האָבן נישט געמאַכט אַזאַ קרבֿן-פֿסח ווי עס האָט געמאַכט יאַשיהוּ, און</p>	<p>2CH 35:18 un a korben-pesach aza vi der iz nisht gemacht gevoren fun di teg fun Shmuel dem novi on; un ale Molechim fun Yisroel hoben nisht gemacht aza korben-pesach vi es hot gemacht Yoshiyah, un di koyanim, un di Leviim, un gants</p>	<p>2CH 35:18 And there was no Pesach like it in Yisroel from the days of Shmuel HaNavi; neither did all the Melachim of Yisroel keep such a Pesach as Yoshiyahu kept, and the Kohanim, and the Levi'im, and kol Yehudah and Yisroel that were present, and</p>

<p>די כהנים, און די לויים, און גאָנץ יהודה און ישׂראל וואָס האָבן זיך דאָרטן געפֿונען, און די באַווינער פֿון ירושלים. edit</p>	<p>Yehudah un Yisroel vos hoben zich dorten gefunen, un di bavoiner fun Yerusholayim.</p>	<p>the inhabitants of Yerushalayim.</p>
<p>2CH 35:19 אין אַכצנטן יאָר פֿון יאַשׁיהוּס מלוכה איז געמאַכט געוואָרן דער דאָזיקער פֿסח. edit</p>	<p>2CH 35:19 in achtsnten yor fun Yoshiyahs meluche iz gemacht gevoren der doziker Paseach.</p>	<p>2CH 35:19 In the eighteenth shanah of the reign of Yoshiyahu was this Pesach kept.</p>
<p>2CH 35:20 נאָך דעם אלעם, אַז יאַשׁיהוּ האָט געהאַט צוגעגרייט דאָס הויז, איז אַרויפֿגעגאַנגען נכו דער מלך פֿון מצרים, מלחמה צו האַלטן אויף פֿרעמיש ביים פֿרת, און יאַשׁיהוּ איז אַרויסגעגאַנגען אַקעגן אים. edit</p>	<p>2CH 35:20 noch dem alem, az Yoshiyah hot gehat tsugegreit dos hoiz, iz aroifgegangen Nekho der melech fun Mitsrayim, milchome tsu halten oif Karkemish baim Parah, un Yoshiyah iz aroisgegangen akegen im.</p>	<p>2CH 35:20 After all this, when Yoshiyahu had set in order the Beis, Nekho Melech Mitzrayim went up to fight at Karkemish on the Euphrates, and Yoshiyahu went up against him.</p>
<p>2CH 35:21 האָט ער געשיקט שלוחים צו אים אזוי צו זאָגן: וואָס קער איד זיך אָן מיט דיר, מלך פֿון יהודה? נישט קעגן דיר איז דאָס היינט, נאָר קעגן דעם הויז מיט וועמען איד בין אין מלחמה; און אלקים האָט אַנגעזאָגט מיך צו איילן; האַלט זיך אָפֿ פֿון אלקים וואָס איז מיט מיר, כדי ער זאָל דיך נישט אומברענגען. edit</p>	<p>2CH 35:21 hot er geshikt shluchim tsu im azoi tsu zogen: vos ker ich zich on mit dir, melech fun Yehudah? nisht kegen dir iz dos haint, nor kegen dem hoiz mit vemen ich bin in milchome; un Elokim hot ongezot mich tsu ilen; halt zich op fun Elokim vos iz mit mir, kedei er zol dich nisht umbrenge.</p>	<p>2CH 35:21 But he sent malachim to him, saying, Mah li valach <i>(What have I to do with thee)</i>, thou Melech Yehudah? I come not against thee this day, but against the Bais wherewith I have war, for Elohim commanded me to make haste; forbear thee from meddling with Elohim, Who is with me, that He destroy thee not.</p>

<p>אָבער יאַשִׁיהוּ הָאָט 2CH 35:22 נישט אָפּגעקערט זיין פנים פֿון אים, נאָר מלחמה האַלטן מיט אים הָאָט ער געזוכט; און ער הָאָט נישט צוגעהערט צו די ווערטער פֿון נכון, פֿון ג-טס מויל אַרויס, און ער איז געקומען מלחמה האַלטן אין דעם טאָל פֿון מגדו. edit</p>	<p>2CH 35:22 ober Yoshiyah hot nisht opgekert zain ponem fun im, nor milchome halten mit im hot er gezucht; un er hot nisht tsugehert tsu di verter fun nchun, fun G-ts moil arois, un er iz gekumen milchome halten in dem tal fun Megiddo.</p>	<p>2CH 35:22 Nevertheless Yoshiyahu would not turn his face from him, but disguised himself, that he might fight with him, and paid heed not unto the words of Nekho from the mouth of Elohim, and went to fight in the Valley of Megiddo.</p>
<p>2CH 35:23 הָאָבן די בויגנשיסערס געשאָסן אויף דעם מלך יאַשִׁיהוּ, און דער מלך הָאָט געזאָגט צו זיינע קנעכט: נעמט מיד אַוועק, וואָרום איך בין שטאַרק פֿאַרווונדט געוואָרן. edit</p>	<p>2CH 35:23 hoben di boignshisers geschosen oif dem melech Yoshiyah, un der melech hot gezogt tsu zaine knecht: nemt mich avek, vorem ich bin shtark farvundt gevoren.</p>	<p>2CH 35:23 And the archers shot at Melech Yoshiyahu; and HaMelech said to his avadim, Take me away; for I am badly wounded.</p>
<p>2CH 35:24 הָאָבן אים די קנעכט אַראָפּגענומען פֿון זיין רייטוואָגן, און הָאָבן אים אַרויפֿגעזעצט אויף דעם צווייטן רייטוואָגן וואָס ער הָאָט געהאַט, און אים אַוועקגעפֿירט קיין ירושלים. און ער איז געשטאַרבן, און איז באַגראָבן געוואָרן אין די קברים פֿון זיינע עלטערן. און גאַנץ יהודה און ירושלים הָאָבן</p>	<p>2CH 35:24 hoben im di knecht aropgenumen fun zain raitvogen, un hoben im aroifgezetst oif dem tsveiten raitvogen vos er hot gehat, un im avekgefirt kein Yerusholayim. un er iz geshtorben, un iz bagroben gevoren in di kvorim fun zaine elteren. un gants Yehudah un Yerusholayim hoben getroiert oif Yoshiyahan.</p>	<p>2CH 35:24 His avadim therefore took him out of that merkavah, and put him in the mishneh merkavah that he had; and they brought him to Yerushalayim, and he died, and was buried in the kivrot Avotav. And all Yehudah and Yerushalayim mourned for Yoshiyahu.</p>

<p>געטרױערט אויף יאַשױהוּן. edit</p>		
<p>און ירמיהו האָט 2CH 35:25 געקלאָגט אויף יאַשױהוּן, און אַלע זינגערס און זינגעריןס האַבן גערעדט אין זייערע קלאָגלידער פֿון יאַשױהוּן, ביז אויף היינט. און מע האָט זיי געמאַכט פֿאַר אַ מנהג אין ישׂראַל, און זיי זיינען פֿאַרשריבן אין די קלאָגלידער. edit</p>	<p>2CH 35:25 un Yirmeyah hot geklogt oif Yoshiyahun, un ale zingers un zingerins hoben geredt in zeyere kloglider fun Yoshiyahun, biz oif haint. un me hot zei gemacht far a mineg in Yisroel, un zei zainen farshriben in di kloglider.</p>	<p>2CH 35:25 And Yirmeyahu lamented for Yoshiyahu; and all the sharim (<i>singing men</i>) and the sharot (<i>singing women</i>) commemorate Yoshiyahu in their laments to this day, and made them as chok in Yisroel; and, hinei, they are written in HaKinot (<i>the Laments</i>) .</p>
<p>און די איבעריקע זאַכן 2CH 35:26 וועגן יאַשױהוּן, און זיינע חסדים, לויט ווי עס שטייט געשריבן אין דער תורה פֿון ה', edit</p>	<p>2CH 35:26 un di iberike zachen vegen Yoshiyahun, un zaine chasadim, loit vi es shteit geshriben in der ture fun Hashem,</p>	<p>2CH 35:26 Now the rest of the acts of Yoshiyahu, and his acts of chesed, according to what is written in the Torat HASHEM ,</p>
<p>און זיינע אויפֿטוען, די 2CH 35:27 ערשטע אַזוי ווי לעצטע, זיי זיינען באַשריבן אין בוך פֿון די מלכים פֿון ישׂראַל און יהודה. edit</p>	<p>2CH 35:27 un zaine oiftuen, di ershte azoi vi letste, zei zainen bashriben in buch fun di Molechim fun Yisroel un Yehudah.</p>	<p>2CH 35:27 And his deeds, harishonim and ha'acharonim, hinei, they are written in the Sefer of the Melachim of Yisroel and Yehudah.</p>
<p>און דאָס פֿאַלק פֿון לאַנד 2CH 36:1 האַט גענומען יהוֹאַחַז דעם זון פֿון יאַשױהוּן, און זיי האָבן אים געמאַכט פֿאַר אַ מלך אויף דעם אָרט פֿון זיין פֿאַטער אין ירוּשָׁלַיִם. edit</p>	<p>2CH 36:1 un dos folk fun land hot genumen Yehoachaz dem zun fun Yoshiyahun, un zei hoben im gemacht far a melech oif dem ort fun zain foter in Yerusholayim.</p>	<p>2CH 36:1 Then the Am Ha'Aretz took Yehoachaz ben Yoshiyahu, and made him melech in the place of Aviv in Yerushalayim.</p>

<p>2CH36:2 דרײַ און צוואַנציק יאָר איז יואָחז אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און דרײַ חדשים האָט ער געקיניגט אין ירושלײַם. edit</p>	<p>2CH36:2 drai un tsvantsik yor iz Yehoachaz alt geven, az er iz gevoren melech, un drai Chodeshim hot er gekinigt in Yerusholayim.</p>	<p>2CH36:2 Yehoachaz was twenty and three years old when he began to reign, and he reigned three months in Yerushalayim.</p>
<p>2CH36:3 און דער מלך פֿון מצרים האָט אים אַראָפּגעזעצט אין ירושלײַם, און האָט באַשטראָפֿט דאָס לאַנד מיט הונדערט צענטנער זילבער און אַ צענטנער גאָלד. edit</p>	<p>2CH36:3 un der melech fun Mitsrayim hot im aropgezetst in Yerusholayim, un hot bashtroft dos land mit hundert tsentner zilber un a tsentner gold.</p>	<p>2CH36:3 And Melech Mitzrayim deposed him at Yerushalayim, and laid on HaAretz a tribute of a hundred talents of kesef and a talent of zahav.</p>
<p>2CH36:4 און דער מלך פֿון מצרים האָט געמאַכט זײַן ברודער אַליקים פֿאַר אַ מלך איבער יהודה און ירושלײַם, און ער האָט אומגעביטן זײַן נאָמען אויף יהוֹיקים. און זײַן ברודער יואָחז האָט נכו גענומען און אים געבראַכט קײַן מצרים. edit</p>	<p>2CH36:4 un der melech fun Mitsrayim hot gemacht zain bruder Elyakim far a melech iber Yehudah un Yerusholayim, un er hot umgebitten zain nomen oif Yhoyakim. un zain bruder Yehoachazen hot Nekho genumen un im gebracht kein Mitsrayim.</p>	<p>2CH36:4 And Melech Mitzrayim made Elyakim his brother melech over Yehudah and Yerushalayim, and changed shmo to Y'hoyakim. And Nekho took Yehoachaz his brother, and carried him off to Mitzrayim.</p>
<p>2CH36:5 פֿינף און צוואַנציק יאָר איז יהוֹיקים אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און עלף יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושלײַם. און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה' זײַן ג-ט. edit</p>	<p>2CH36:5 finf un tsvantsik yor iz Yhoyakim alt geven, az er iz gevoren melech, un elf yor hot er gekinigt in Yerusholayim. un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem zain G-t.</p>	<p>2CH36:5 Y'hoyakim was twenty and five years old when he began to reign, and he reigned eleven years in Yerushalayim; and he did that which was rah in the eyes of HASHEM Elohav.</p>

<p>2CH 36:6 איז אַרױפֿגעגאַנגען אויף אים נבֿוכדנֶצַר דער מלך פֿון בָּבֶל, און האָט אים געשמידט אין קופּערנע קייטן, כדי אים אַװעקצופֿירן קיין בָּבֶל. edit</p>	<p>2CH 36:6 iz aroifgegangen oif im nvuchadnetsar der melech fun Bavel, un hot im geshmidt in kuperne keiten, kedei im avektsufiren kein Bavel.</p>	<p>2CH 36:6 Against him came up Nevukhadnetzar Melech Bavel, and bound him in bronze shackles, to carry him off to Babylon.</p>
<p>2CH 36:7 אויך פֿון די כלים פֿון ה'ס הויז האָט נבֿוכדנֶצַר געבראַכט קיין בָּבֶל, און זיי אַרײַנגעשטעלט אין זײַן טעמפל אין בָּבֶל. edit</p>	<p>2CH 36:7 oich fun di keilim fun Hashem's hoiz hot nvuchadnetsar gebracht kein Bavel, un zei arangeshtelt in zain tempel in Bavel.</p>	<p>2CH 36:7 Nevukhadnetzar also carried off the vessels of the Beis HASHEM to Babylon, and put them in his heikhal (temple) at Babylon.</p>
<p>2CH 36:8 און די איבעריקע זאַכן ווענג יהוֹיָקִימֶען, און זײַנע אומווערדיקייטן וואָס ער האָט געטאַן, און וואָס מיט אים האָט געטראָפֿן, דאָס איז באַשריבן אין בוך פֿון די מלכים פֿון ישׂראֵל און יהודה. און זײַן זון יהוֹיָכִין איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט. edit</p>	<p>2CH 36:8 un di iberike zachen veng Yhoyakimen, un zaine umverdikeiten vos er hot geton, un vos mit im hot getroffen, dos iz bashriben in buch fun di Molechim fun Yisroel un Yehudah. un zain zun Yhoyakhin iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2CH 36:8 Now the rest of the acts of Y'hoyakim, and his to'avot which he did, and that which was found in him, hinei, they are written in the Sefer of the Melachim of Yisroel and Yehudah; and Y'hoyakhin bno became king in his place.</p>
<p>2CH 36:9 אַכט יאָר איז יהוֹיָכִין אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און דרײַ חדשים מיט צען טעג האָט ער געקניגט אין ירושָׁלַיִם. און ער האָט געטאַן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה'. edit</p>	<p>2CH 36:9 acht yor iz Yhoyakhin alt geven, az er iz gevoren melech, un drai Chodeshim mit Tzoan teg hot er gekinigt in Yerusholayim. un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem.</p>	<p>2CH 36:9 Y'hoyakhin was eight years old when he began to reign, and he reigned three months and ten days in Yerushalayim; and he did that which was rah in the eyes of HASHEM .</p>

<p>און צום אומקער פֿון 2CH 36:10 יאָר, האָט דער מלך נבֿוכדנֿצַר געשיקט, און האָט אים געבראַכט קיין בָּבֶל, מיט די גלוסטיקע בלים פֿון ה'ס הויז. און ער האָט געמאַכט זיין ברודער צדקיהוֹן פֿאַר אַ מלך איבער יהודה און ירושלים. edit</p>	<p>2CH 36:10 un tsum umker fun yor, hot der melech nvuchadnetsar geshikt, un hot im gebracht kein Bavel, mit di glustike keilim fun Hashem's hoiz. un er hot gemacht zain bruder Tzidkiyahen far a melech iber Yehudah un Yerusholayim.</p>	<p>2CH 36:10 And when the year was expired, HaMelech Nevukhadnetzar sent, and brought him to Babylon, with the kelei chemdat Beis HASHEM , and made Tzidkiyahu his brother Melech over Yehudah and Yerushalayim.</p>
<p>איין און צוואַנציק יאָר 2CH 36:11 איז צדקיהוֹ אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און עלף יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושלים. edit</p>	<p>2CH 36:11 ein un tsvantsik yor iz Tzidkiyah alt geven, az er iz gevoren melech, un elf yor hot er gekinigt in Yerusholayim.</p>	<p>2CH 36:11 Tzidkiyah was one and twenty years old when he began to reign, and reigned eleven years in Yerushalayim.</p>
<p>און ער האָט געטאָן 2CH 36:12 וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה'; ער איז נישט אונטערטעניק געוואָרן פֿאַר ירמיהו דעם נביא [וואָס האָט גערעדט] פֿון ג-טס מויל. edit</p>	<p>2CH 36:12 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem; er iz nisht untertenik gevoren far Yirmeyah dem novi [vos hot geredt] fun G-ts moil.</p>	<p>2CH 36:12 And he did that which was rah in the eyes of HASHEM Elohav, and humbled not himself before Yirmeyahu HaNavi speaking from the mouth of HASHEM .</p>
<p>און ער האָט אויך 2CH 36:13 ווידערשפעניקט אָן דעם מלך נבֿוכדנֿצַר וואָס האָט אים באַשוואָרן ביי ה'; און ער האָט שטייף געמאַכט זיין נאַקן, און האַרט געמאַכט זיין האַרץ, זיך נישט אומצוקערן צו ה' אלוקי ישׂראֵל. edit</p>	<p>2CH 36:13 un er hot oich vidershpenikt on dem melech nvuchadnetsar vos hot im bashvoren bai Hashem; un er hot shtauf gemacht zain naken, un hart gemacht zain harts, zich nisht umtsukeren tsu Hashem Elochei Yisroel.</p>	<p>2CH 36:13 And he also rebelled against Melech Nevukhadnetzar, who had made him take an oath by Elohim, but he stiffened his neck, and hardened his lev against making teshuva unto HASHEM Elohei Yisroel.</p>

<p>אויך אַלע האַרן פֿון די 2CH 36:14 כֹּהֲנִים און פֿון פֿאַלק האָבן געפֿעלשט אַ גרויס פֿעלשוּנג; אַזוי ווי אַלע אומווערדיקייטן פֿון די פֿעלקער, און זיי האָבן פֿאַראומרייניקט דאָס הויז פֿון ה' וואָס ער האָט געהייליקט אין ירוּשָׁלַיִם. edit</p>	<p>2CH 36:14 oich ale haren fun di koyanim un fun folk hoben gefelsht a grois felshung; azoi vi ale umverdikeiten fun di felker, un zeI hoben farumreinikt dos hoiz fun Hashem vos er hot geheilikt in Yerusholayim.</p>	<p>2CH 36:14 Moreover all the Sarei HaKohanim, and HaAm became more unfaithful, following all the to'avot HaGoyim, and they made the Beis HASHEM tameh which HASHEM had consecrated and set apart as kodesh in Yerushalayim.</p>
<p>2CH 36:15 און ה' דער ג-ט פֿון זייערע עלטערן האָט געשיקט צו זיי דורך זיינע שלוחים, נאָכאַנאַנד געשיקט, וואָרום ער האָט זיך דערבאַרימט אויף זיין פֿאַלק און אויף זיין וווינונג. edit</p>	<p>2CH 36:15 un Hashem der G-t fun zeyere elteren hot geshikt tsu zei durch zaine shluchim, nochanand geshikt, vorem er hot zich derbarimt oif zain folk un oif zain voinung.</p>	<p>2CH 36:15 And HASHEM Elohei Avoteihem sent to them by His malachim, time and again; because He took pity on His people and on His Ma'on (<i>Dwelling Place</i>) ;</p>
<p>2CH 36:16 אָבער זיי פֿלעגן שפּעטן פֿון די שלוחים פֿון האַלקים, און פֿאַראַכטן {בזה} זיינע ווערטער, און זיך לוסטיק מאַכן איבער זיינע נביאים, ביז דער גרימצאָרן פֿון ה' איז אויפֿגעגאַנגען אַקעגן זיין פֿאַלק, אַז קיין תּרופֿה איז מער נישט געווען. edit</p>	<p>2CH 36:16 ober zeI flegen shpeten fun di shluchim fun HaElokim, un farachten zaine verter, un zich lustik machen iber zaine neviim, biz der grimtsoren fun Hashem iz oifgegangen akegen zain folk, az kein trufe iz mer nisht geven.</p>	<p>2CH 36:16 But they mocked the malachim of Elohim, and despised His words, and derided His nevi'im, until the Chamat HASHEM was aroused against His people, until there was no marpeh (<i>remedy, healing</i>) .</p>
<p>2CH 36:17 און ער האָט אַרויפֿגעבראַכט אויף זיי דעם מלך פֿון די כּשדים, וואָס האָט</p>	<p>2CH 36:17 un er hot aroifgebracht oif zeI dem melech fun di Kesedim, vos hot geharget zeyere yunge miten shverd in</p>	<p>2CH 36:17 Therefore He brought upon them Melech Kasdim, who slaughtered their bochurim with the cherev in their Beis</p>

<p>געהרגעט זייערע יונגע מיטן שווערד אין זייער בית־מקדש, און האָט זיך נישט דערבאַרימט אויף אַ בחור אָדער אַ מיידל, אַ זקן אָדער אַ גרייז; אַלעמען האָט ער געגעבן אין זיין האַנט. edit</p>	<p>zeyer bit-mkdsh, un hot zich nisht derbarimt oif a bchur oder a meidl, a zoken oder a graiz; alemen hot er gegeben in zain hant.</p>	<p>Mikdash, and had no pity upon bochur or betulah, zaken or the aged man. He gave them all into his yad.</p>
<p>2CH 36:18 און אַלע כלים פֿון דעם הויז פֿון האַלקים, די גרויסע אַזוי ווי די קליינע, און די אוצרות פֿון ה'ס הויז, און די אוצרות פֿון מלך און זיינע האַרן, אַלע האָט ער געבראַכט קיין בָּבֶל. edit</p>	<p>2CH 36:18 un ale keilim fun dem hoiz fun HaElokim, di groise azoi vi di kleine, un di oitseres fun Hashem's hoiz, un di oitseres fun melech un zaine haren, ale hot er gebracht kein Bavel.</p>	<p>2CH 36:18 And all the kelei Beis HaElohim, hagedolim and haketanim, and the otzerot of the Beis HASHEM , and the otzerot HaMelech, and of his sarim; all these he brought to Babylon.</p>
<p>2CH 36:19 און זיי האָבן פֿאַרברענט דאָס הויז פֿון האַלקים, און איינגעוואָרפֿן די מויער פֿון ירוּשָׁלַיִם, און אַלע אירע פֿאַלאַצן האָבן זיי פֿאַרברענט אין פֿייער, און אַלע אירע גלוּסטיקע כלים האָבן זיי צעשטערט. edit</p>	<p>2CH 36:19 un zeI hoben farbrent dos hoiz fun HaElokim, un ingevorfen di moier fun Yerusholayim, un ale ire palatsen hoben zeI farbrent in faier, un ale ire glustike keilim hoben zeI tseshtert.</p>	<p>2CH 36:19 And they burned the Beis HaElohim, and broke down the Chomat Yerushalayim, and burned all the palaces thereof with eish, and destroyed all its precious vessels.</p>
<p>2CH 36:20 און די וואָס זיינען געבליבן פֿון שווערד האָט ער פֿאַרטריבן קיין בָּבֶל, און זיי זיינען געוואָרן צו אים און צו זיינע זין פֿאַר קנעכט ביז דער</p>	<p>2CH 36:20 un di vos zainen gebliben fun shverd hot er fartriben kein Bavel, un zeI zainen gevoren tsu im un tsu zaine zin far knecht biz der meluche fun mlkut Paras;</p>	<p>2CH 36:20 And them that had escaped from the cherev carried he off to Babylon where they were avadim to him and his banim until the kingdom of Paras (Persia) began to reign;</p>

<p>מלוכה פֿון מלכות פֿרס; edit</p>		
<p>2CH 36:21 כדי צו דערפֿילן דאָס וואָרט פֿון ה' פֿון ירמיהוס מויל: ביז די ערד וועט אָפּפּאַלן אירע [נישט געהאַלטענע] שבתים; אַלע טעג פֿון איר וויסט זיין האָט זי געהאַלטן שבת, ביז צו דערפֿילן זיבעציק יאָר. edit</p>	<p>2CH 36:21 kedei tsu derfilen dos vort fun Hashem fun Yirmeyahs moil: biz di erd vet optsolen ire [nisht gehaltene] Shabetaim; ale teg fun ir vist zain hot zi gehalten shbt, biz tsu derfilen zibetsik yor.</p>	<p>2CH 36:21 To fulfil the Devar HASHEM by the mouth of Yirmeyahu, until HaAretz had made up for its Shabbatot, for as long as she lay desolate she was shomer Shabbos, to fulfil Shivim Shanah (<i>seventy years</i>) .</p>
<p>2CH 36:22 און אין ערשטן יאָר פֿון כּוֹרֶשׁ דעם מלך פֿון פֿרס, אַז עס איז אויסגעפֿירט געוואָרן דאָס וואָרט פֿון ה' דורך ירמיהוס מויל, האָט ה' דערוועקט דעם גייסט פֿון כּוֹרֶשׁ מלך פֿון פֿרס, און ער האָט אַרויסגעלאָזט אַן אויסרוף אין זיין גאַנצן קיניגרייך, און אויך דורך אַ געשריפֿטס, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>2CH 36:22 un in ershten yor fun Koresh dem melech fun Paras, az es iz oisgefirt gevoren dos vort fun Hashem durch Yirmeyahs moil, hot Hashem dervekt dem Gaist fun Koresh melech fun Paras, un er hot aroisgelozt an oisruf in zain gantsen kinigraich, un oich durch a geshrifts, azoi tsu zogen:</p>	<p>2CH 36:22 Now in the first year of Koresh (<i>Cyrus</i>) Melech Paras (<i>Persia</i>) , that the word of HASHEM spoken by the mouth of Yirmeyahu (<i>Jeremiah</i>) might be accomplished, HASHEM stirred up the ruach of Koresh Melech Paras (<i>Persia</i>) , that he made a proclamation throughout all his Malchut, and put it also in writing, saying,</p>
<p>2CH 36:23 אַזוי האָט געזאָגט כּוֹרֶשׁ דער מלך פֿון פֿרס: אַלע קיניגרייכן פֿון דער ערד האָט מיר געגעבן ה' דער ג-ט פֿון די הימלען; און ער האָט מיר באַפֿוילן אים צו בויען אַ הויז אין ירושלים וואָס אין יהודה;</p>	<p>2CH 36:23 azoi hot gezogt Koresh der melech fun Paras: ale kinigraichen fun der erd hot mir gegeben Hashem der G-t fun di himlen; un er hot mir bafuilen im tsu boien a hoiz in Yerusholayim vos in Yehudah; ver es iz do tsvishen ich fun</p>	<p>2CH 36:23 Thus saith Koresh Melech Paras (<i>Persia</i>) , Kol Mamlechet HaAretz (<i>all the kingdoms of the earth</i>) hath HASHEM Elohei HaShomayim given me; and He hath charged me to build Him a Beis in Yerushalayim, which is in Yehudah. Who is there</p>

ווער עס איז דא צווישן אייך
פֿון זיין גאַנצן פֿאַלק, זאָל ה'
זיין ג-ט זיין מיט אים, און זאָל
ער אַרויפֿגיין. [edit](#)

zain gantsen folk, zol Hashem
zain G-t zain mit im, un zol er
aroi fgein.

among you of all His people?
HASHEM Elohav be with him
and let him go up!